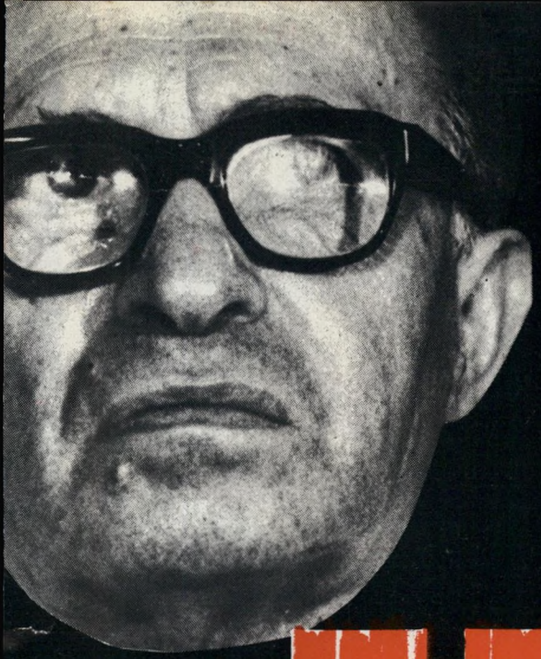
80 עמודים
מספר 2280
ט' אייר תשמ"א, 13.5.1981

העולם

בגין יוצא למלחמה

גביע האלופים לאלף ילדים!

כל משתתף זוכה בפוסטר צבעוני של מכבי ת"א

מבצע זיפ-בוא להצטלם עם גביע אירופה לאלופות

לרגל זכיתה של קבוצת מכבי ת"א בגביע אירופה לאלופות, מכריזה חברת עלית, החברה המאמצת של מכבי ת"א זה 9 שנים, על מבצע מיוחד:

★ כל ילד שישלח 10 עטיפות ריקות של זיפ יקבל בדואר את הפוסטר הצבעוני המיוחד של מכבי ת"א עם גביע אירופה.

★ המשתתפים במבצע יכללו ב־4 הגרלות שיערכו בכל חודש:

ההגרלה הראשונה - **14.5.81**;
ההגרלה השניה - **15.6.81**
ההגרלה השלישית - **15.7.81**;
ההגרלה הרביעית - **16.8.81**.

ובכל הגרלה יקבלו 250 ילדים את הזכות הגדולה:

להניף אישית את גביע אירופה, להצטלם ולקבל את התמונה למזכרת!

כל ילד יקבל הזמנה לביתו עם מועדי הצילומים.
את העטיפות יש לשלוח במעטפה ל:
„זיפ - מבצע הגביע" ת.ד. 3468 תל־אביב 61033.

חשוב לזכור

אין הגבלה על מספר המעטפות שאפשר לשלוח למבצע.
מי שישלח יותר מעטפות (בהתאם לכללי המבצע) מגדיל את סיכויו לזכות.
בכל הגרלה ישתתפו כל המעטפות שיגיעו עד תאריך ההגרלה.

זיפ והמשקה מוכן!

טוב לי עם עלית

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל-אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03-232262/3/4. תא"דואר 136 • העורך הראשי: אורי אבנרי • ראש המערכת: יופי ינאי • עורך-תבניות: יופי שנק • עורכת כיתוב: לילית בוארון • צלמי מערכת: ציון צפריר ועמנ סרגוסטי • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • מודפס ב„חדפוס החדש" בע"מ, תל-אביב, רחוב כך אבינדור • הפצה „גד" בע"מ • גזופות צינקוגרפיה „כספי" בע"מ.

קרא יקר,

משה דיין זעם. הוא קרא מאמר של אמנון דנקנר בהארץ, תחת הכותרת „הלנצח תרדוף בצע". הוא ישב וכתב למערכת הארץ מיכתב, כדי להכחיש את הדברים. לדעתי, ההכחשה מעניינת אף יותר מאשר המאמר המקורי.

כותב דיין:

● „לא שוחחתי עם מר ירון לונדון לא בטלפון ולא בעל-פה." הכוונה היתה לטענתו של דנקנר, כי דיין הציע ללונדון לערוך עימו מופעי-ראיונות בכל רחבי הארץ, בנוסח „שיחה בשניים", תמורת כסף. אחרי ההכחשה טען דנקנר כי אמנם לא דיין עצמו פנה ללונדון, אלא בתו, יעל שיאון, בשמו.

● „מעולם לא ביקשתי כסף דווקא במזומנים." הכוונה לטענת דנקנר, כי דיין לא רק תבע תשלום (גבוה) עבור הסכמתו להתראיין בטלוויזיה האיטלקית, אלא גם לא הסכים להתחיל בראיון עד שהתשלום הובא לו במזומנים. אחרי ההכחשה תיקן דנקנר את עצמו וקבע כי דיין אמנם ביקש את התשלום מראש — אבל היה מוכן לקבל המחאה.

● „ספרי בשוק המקדמות אינם שווים חצי מיליון דולאר, ואף לא מחצית סכום זה." דנקנר טען כי דיין, הכותב עתה ספרים בסיטונות, יכול לקבל חצי מיליון דולאר לספר, כמקדמה, מידי המו"לים. על כך באה הכחשתו של דיין. כלומר: לא 50 מיליון לירות מקבל דיין מראש, אלא פחות מ־25 מיליון. (הכוונה אינה למלוא שכר־הסופרים עבור הספר, אלא רק לסכום שהוא מקבל מ ר א ש, לפני מסירת הספר לדפוס, ואולי אף לפני התחלת כתיבתו).

● „בעד הרצאותי בארצות־הברית לפני קהל יהודי אינני מקבל פרוטה. מוסד שאינו יהודי משלם 10 אלפים דולאר, אולם שליש מזה מקבל האמרגן ושליש יורד למס בארצות־הברית." זאת היתה תשובתו של דיין על הטענה שהוא מקבל 10 אלפים דולאר עבור כל הרצאה. דנקנר הוסיף על כך פרט מעניין: אמנם אין דיין מקבל כסף עבור הרצאותיו למגבית, אך המגבית משלמת עבור נסיעותיו. כך שאם יש לו הרצאה תמורת 10 אלפים דולאר (מיליון לירות!) בשיקאגו, הוא מרצה באותה הזדמנות גם ליהודים שם, כביכול בחינם — ואלה משלמים את הוצאות הנסיעה והשהות במקום.

לאליל מותר הכל

לקוראי העולם הזה" יש עניין מיוחד בענייני־הכסף של משה דיין, כי שבועון זה היה הראשון שהקדיש תשומת־לב לפרשה זו. זה היה לפני עשר שנים, כאשר שמו של דיין היה קדוש, האיש כיהן בתפקיד האליל התורן של המוני ישראל, וכל פגיעה בו עוררה גל של זעם ושינאה, שהיה לא פעם מלווה באיומים ברצח.

לפני עשר שנים חשף העולם הזה את פרשת העסקים הארכיאולוגיים של דיין. עד אז היה מקובל להתייחס לחיבת־העתיקות של האיש בסלחנות ואף בחיבה. נכון, אמרו, הוא מפר את החוק, חופר בלי היתר וסוחב עתיקות בלי רשות. עכון, כרמטכ"ל הפעיל את המישטרה הצבאית כדי לסגור איזורים שבהם רצה לחפור, וניצל כלים צבאיים כדי להוביל את השלל. אבל זה היה הובי, ולאיש גדול מגיע הובי. מה גם שזהו הובי פטריוטי.

החידוש הגדול של העולם הזה היה טמון בעובדה שהתחביב הוא גם עסק פורח, המכניס הון־עתק לבעליו, והחובק עולם. דיין מכר את המציאות הארכיאולוגיות שלו במחיר מופקע. חלק מן הכסף ניתן תמורת אישור בכתב מידי דיין, שהעיד כי החפץ היה שייך ל„אוסף הפרטי" של האיש האגדי. הוא גם קנה עתיקות בזול, אצל ערבים בשטחים המוחזקים שלא העזו להבוע מחיר מלא משר־הביטחון הכל־יכול של ישראל, ומכר אותן ביוקר.

בקיצור: שר־הביטחון של ישראל היה סוחר בינלאומי, שמו הופיע במודעות מיסחריות למכירות ארכיאולוגיות, ועסקיו הפרטיים היו קשורים במישרין בעיסוקו הממלכתי.

תודות למעמדו כשר־הביטחון וכשליט השטחים הכבושים יכול היה לחפור בלי היתר, לסחוב (קרי: לגנוב) ככל העולה על רוחו, להפעיל לצורך זה אנשים וכלים של צה"ל, לקנות בזול מן המשועבדים לשילטונו, לגבות כסף תמורת שמו עטור ההילה.

התקוממנו אז נגד תופעה זו. העליתי את העניין בכנסת. פנינו למישטרה וליועץ המישפטי, שלא העזו להתערב בפרשה הנוגעת לאליל הלאומי.

ביקשתי להפעיל את החוק האוסר על חברי־ממשלה לעסוק בעסקים פרטיים — והסתבר כי אין חוק כזה. הדבר בא כאפתעה גמורה גם למומחי־חוק. פניתי לפרופסור אמנון רובינשטיין, שכיהן אז כדיקן הפקולטה למישפטים בתל־אביב, והוא היה בטוח שאכן יש חוק כזה. אחרי כמה ימים של מחקר קדחתני נאלץ להודות כי טעה — אין חוק.

מדוע? בשנים הראשונות של המדינה, כאשר היו עדיין קיימים חישוקים מוסריים, פשוט לא עלה על דעת איש שיש צורך בחוק כזה. איש לא תיאר לעצמו כי אכן יבוא יום ושר, חבר בממשלה, יעסוק במיסחר. בימי דויד בן־גוריון זה לא יכול היה לקרות.

בינתיים השתנו הזמנים. הגשתי הצעת־חוק, היא עלתה בכנסת השביעית, ונדחתה ברוב עצום לפי דרישת גולדה מאיר. גם הליכוד (אז גח"ל) לא הצביע בעדה.

מפלתה של הצעת־חוק זו היתה פתח להשתוללות. מאותו רגע נקבע כי הכל מותר, כי לשר־הביטחון מותר לסחור בתותחים, לשר־השיכון בקרקעות ולשר־הבריאות בתרופות. כל מיגבלה מוסרית וחוקית התנדפה.

כאשר הגיע הליכוד לשילטון, הוא נתקל בבעייה זו, מפני שכמה וכמה משרי ממשלתו היו תעשיינים, סוחרים ובעלי מיפעלים אחרים. הוקמה ועדה, הוועדה פסקה מה שפסקה, ודבר לא השתנה. בסך הכל הומצאה שיטה חדשה של סידורים לירות — עבור הרצאה אחת של שעתיים־שלוש הוא סכום מופקע ביותר, גם אם יורדים מכך שכר האמרגן והמס. (מכל הכנסה יורד מס. הסכום המשולם למס־ההכנסה האמריקאי יורד, על פי הסכם בינלאומי, מן המס הישראלי המגיע ממנו.)

עם כל הכבוד למרגליות שמפיק פיו של דיין — אין הן שוות 10 אלפים דולאר, וגם לא רבע מהסכום הזה. ציבור המשלם את המחיר המופקע הזה משלם תמורת שמו של האיש, ההילה שלו כאישיות בינלאומית וכגיבור לאומי.

השם, ההילה, המעמד — אין הם רכוש פרטי של דיין. זהו הרכוש שלנו, של עם־ישראל. אנחנו העניקנו לו את המעמד, אנחנו סיפקנו את החיילים שאיפשרו לו לרכוש את ההילה, הם שילמו בחייהם. לכן אין דיין מוכר מה ששייך לו, אלא רכוש שלנו, שהופקד בידו, וגם את ה„רכוש" הנורא ששמו שכול.

הוא הדין, ביתר שאת, לגבי ספריו. לדיין יש כישרון־כתיבה, ובהחלט סביר שמו"ל ישלם לו שכר הוגן, וביכלל זה מקדמה. אך הסכומים שהוזכרו הם אגדיים גם לסופרים מוכשרים לאין־שיעור יותר ממנו.

המו"ל אינו משלם עבור הסחורה הכתובה. הוא משלם עבור סחורה אחרת, העוברת לסוחר — שמו של דיין, המעורר אסוציאציה ישירה עם מדינת־ישראל ומילחמות־ישראל. הוא משלם עבור הסודות שהגיעו לידיעת דיין בתוקף תפקידו כשר.

כל אלה — המעמד, הידיעות, הסודות, הקשר עם מילחמות־ישראל — הם רכושו של עם־ישראל. האפשרות שאדם אחד ימכור את כל אלה תמורת בצע־כסף, במחיר המופקע המירבי, היא שערורייה.

למעשה קיים עתה מצב שבו משלם עם־ישראל שלוש פעמים לאדם הזוכה ב־פיקטיביים, שערכם המעשי הוא קלקיפת־השום. גם היום הכל מותר, והחברות ב־ממשלה יכולה להיות פתח להתעשרות קלה.

גם בשטח זה ניצח משה דיין.

שוחד, מילחמה ושלום

מכאן —חזרה להכחשתו של דיין את דיברי דנקנר. מה היא אומרת?

אני סבור כי שערורייה רבתי היא שמדינאי ישראלי, בכיר, בתפקיד או בדימוס, מרצה תמורת תשלום, העולה על כיסוי הוצאותיו.

סכום של 10 אלפים דולאר — כמיליון

שער „העולם הזה" 1787 — שער „העולם הזה" 1834

הלנצח תאכל כסף?

מעמד של שר — מעמד שכימעט כל עסקן ישראלי מוכן לעשות כל דבר להשגתו, מזנות ועד (כימעט) רצח. ואלה הם:

● התשלום הישיר — כבוד, משכורת, מעמד, מכוניות־שרד, נסיעות בלתי־מוגבלות בעולם, חיי־מותרות על חשבון הכלל, פירסומת, הילה ומה לא.

● היכולת לעשות עסקים בעודו מכהן בתפקיד של שר, כך שהקשרים המדיניים והחברתיים שלו מקדמים את עסקיו. לצור־

(המשך בעמוד 54)

משה שרת

מכתבים

רפ"י ניצחה

הקורא משיב על השאלה המטרידה: מי ינצח ב־בחירות?

סטטיסטיקאים ומומחים לבחירות מתחבטים בשאלה זו.

למרות שאינני נמנה על העוסקים במדעים הנ"ל, יש בידי תשובה: בבחירות הבאות תזכה רפ"י — מיפלגת טרמפיסטים בע"מ שקמה ב־1965 ואשר שלוחותיה פזורות על פני כל המפה הישראלית, בפרט במקומות שבהם יש סיכוי להגיע לעמדות כוח.

ישנה רפ"י של פרס, יעקבי והרצוג, שניצלה את מפלת המערך ב־1977 כדי להשתלט על מיפלגת העבודה ולהכניס את נאמניה ל־עמדות־מפתח תוך ברית עם העסקנים המיקצועיים (פרס מגדיר זאת כ„שיקום המיפלגה").

ישנה רפ"י של הורוביץ־שובל, שתפסה טרמפ על הליכוד, וכיום גם רפ"י־תל"ם של דיין־הורוביץ. גם שאריות רפ"י שלא עזבו את הליכוד עתידים לזכות בנתח כל־שהו.

אני רואה שני תסריטים. אם המערך יגיע לתוצאות המאפשרות להרכיב קואליציה, אנשי דיין מצטרפים. הצטרפותו של דיין למערך, אף במעמד של סיעה נספחת, עשוייה להכריע את הכף לטובת אנשי רפ"י המצויים כבר בפנים.

התסריט השני הוא שהליכוד יישמור על עיקר כוחו, אף כי תוך הפסד מסויים. כאן סביר להניח שדיין וסיעתו מצטרפים לליכוד, אך לא בגפם: סביר להניח שאנשי רפ"י במערך, לרבות פרס, הרצוג ויעקבי, לא יסכימו להיות ארבע שנים ללא ג'וב והם עתידים להצטרף לליכוד תמורת תיקים.

פרשת רפ"י מהווה שיעור טוב בפוליטיקה הישראלית: כיצד להגיע לכוח פוליטי בעזרת טרמפים.

מבחינתי, כבוחר, המערך בהנהגת אנשי רפ"י הליכוד של בגין נראים דומים להפליא מכל בחינה אפשרית. דומני שמעולם עוד לא נזקקנו לכוח אלטרנטיבי גדול וחדש.

אמנון רודניצקי, קריית־אונו

● ● ●

על הפאשיזם

עוד על מקורות הפאשיזם, בעיקבות הכתבות על חימין הישראלי („העולם הזה" 2276/7).

והנה מה שכותב הפילוסוף והמבקר ג'ורג' לוקץ' בספרו „הרומן ההיסטורי": „הפאשיזם" — אמר דימיטרוב — „משלהב בהמונים לא רק את הדיעות הקדומות המושרשות עמוק, אלא מתכוון גם להפיק תועלת ממיטב ההרגשות שבהמונים, מאהבתם את האמת, ולפעמים אפילו ממסורותיהם הטובות מהפכניות — הפאשיסטים מחטטים בכל ההיסטוריה של כל העמים על־מנת שיופיעו כיורשים וממשיכים לכל הנשגב וההירואי בתולדותיו של העם ההוא. כל מה שהשפיל והעליב את הרגשתו הלאומית של העם — משתמשים בו כנשק כנגד אוייבי הפאשיזם. בגרמניה מוצאים ספרים למאות, שמטרתם האחת והיחידה לסלף סילוף פאשיסטי את דברי־ימי העם הגרמני. בספרים אלה מציגים את גדולי האישים בעברו של העם הגרמני כפאשיסטים ואת תנועות האיכרים הכבירות על פני כל המפה הישראלית, בפרט במקומות שבהם יש סיכוי להגיע לעמדות כוח.

רפ"יסט דיין רפ"יסט הורביץ רפ"יסט פרס

כבר ניצחו

ישנה רפ"י של פרס, יעקבי והרצוג, שניצלה את מפלת המערך ב־1977 כדי להשתלט על מיפלגת העבודה ולהכניס את נאמניה ל־עמדות־מפתח תוך ברית עם העסקנים המיקצועיים (פרס מגדיר זאת כ„שיקום המיפלגה").

ישנה רפ"י של הורוביץ־שובל, שתפסה טרמפ על הליכוד, וכיום גם רפ"י־תל"ם של דיין־הורוביץ. גם שאריות רפ"י שלא עזבו את הליכוד עתידים לזכות בנתח כל־שהו.

אני רואה שני תסריטים. אם המערך יגיע לתוצאות המאפשרות להרכיב קואליציה, אנשי דיין מצטרפים. הצטרפותו של דיין למערך, אף במעמד של סיעה נספחת, עשוייה להכריע את הכף לטובת אנשי רפ"י המצויים כבר בפנים.

התסריט השני הוא שהליכוד ישמור על עיקר כוחו, אף כי תוך הפסד מסויים. כאן סביר להניח שדיין וסיעתו מצטרפים לליכוד, אך לא בגפם: סביר להניח שאנשי רפ"י במערך, לרבות פרס, הרצוג ויעקבי, לא יסכימו להיות ארבע שנים ללא ג'וב והם עתידים להצטרף לליכוד תמורת תיקים.

פרשת רפ"י מהווה שיעור טוב בפוליטיקה הישראלית: כיצד להגיע לכוח פוליטי בעזרת טרמפים.

מבחינתי, כבוחר, המערך בהנהגת אנשי רפ"י הליכוד של בגין נראים דומים להפליא מכל בחינה אפשרית. דומני שמעולם עוד לא נזקקנו לכוח אלטרנטיבי גדול וחדש.

אמנון רודניצקי, קריית־אונו

● ● ●

על הפאשיזם

עוד על מקורות הפאשיזם, בעיקבות הכתבות על חימין הישראלי („העולם הזה" 2276/7).

והנה מה שכותב הפילוסוף והמבקר ג'ורג' לוקץ' בספרו „הרומן ההיסטורי": „הפאשיזם" — אמר דימיטרוב — „משלהב בהמונים לא רק את הדיעות הקדומות המושרשות עמוק, אלא מתכוון גם להפיק תועלת ממיטב ההרגשות שבהמונים, מאהבתם את האמת, ולפעמים אפילו ממסורותיהם הטובות מהפכניות — הפאשיסטים מחטטים בכל ההיסטוריה של כל העמים על־מנת שיופיעו כיורשים וממשיכים לכל הנשגב וההירואי בתולדותיו של העם ההוא. כל מה שהשפיל והעליב את הרגשתו הלאומית של העם — משתמשים בו כנשק כנגד אוייבי הפאשיזם. בגרמניה מוצאים ספרים למאות, שמטרתם האחת והיחידה לסלף סילוף פאשיסטי את דברי־ימי העם הגרמני. בספרים אלה מציגים את גדולי האישים בעברו של העם הגרמני כפאשיסטים ואת תנועות האיכרים הכבירות על פני כל המפה הישראלית, בפרט במקומות שבהם יש סיכוי להגיע לעמדות כוח.

ישנה רפ"י של פרס, יעקבי והרצוג, שניצלה את מפלת המערך ב־1977 כדי להשתלט על מיפלגת העבודה ולהכניס את נאמניה ל־עמדות־מפתח תוך ברית עם העסקנים המיקצועיים (פרס מגדיר זאת כ„שיקום המיפלגה").

ישנה רפ"י של הורוביץ־שובל, שתפסה טרמפ על הליכוד, וכיום גם רפ"י־תל"ם של דיין־הורוביץ. גם שאריות רפ"י שלא עזבו את הליכוד עתידים לזכות בנתח כל־שהו.

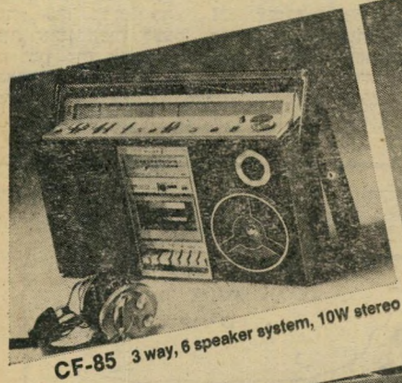
אני רואה שני תסריטים. אם המערך יגיע לתוצאות המאפשרות להרכיב קואליציה, אנשי דיין מצטרפים. הצטרפותו של דיין למערך, אף במעמד של סיעה נספחת, עשוייה להכריע את הכף לטובת אנשי רפ"י המצויים כבר בפנים.

התסריט השני הוא שהליכוד י

CF-71 2way, 4 speaker system, 15W stereo

איתך לכל מקום...

CF-85 3 way, 6 speaker system, 10W stereo

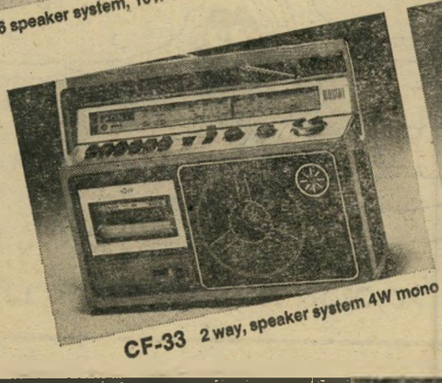
CF-65 2 way, 4 speaker system, 7W stereo

CF-55 1way, full range, 7W stereo

CF-45 1way, full range, 7W stereo

CF-33 2 way, speaker system 4W mono

CF-31 2 way, speaker system 3W mono

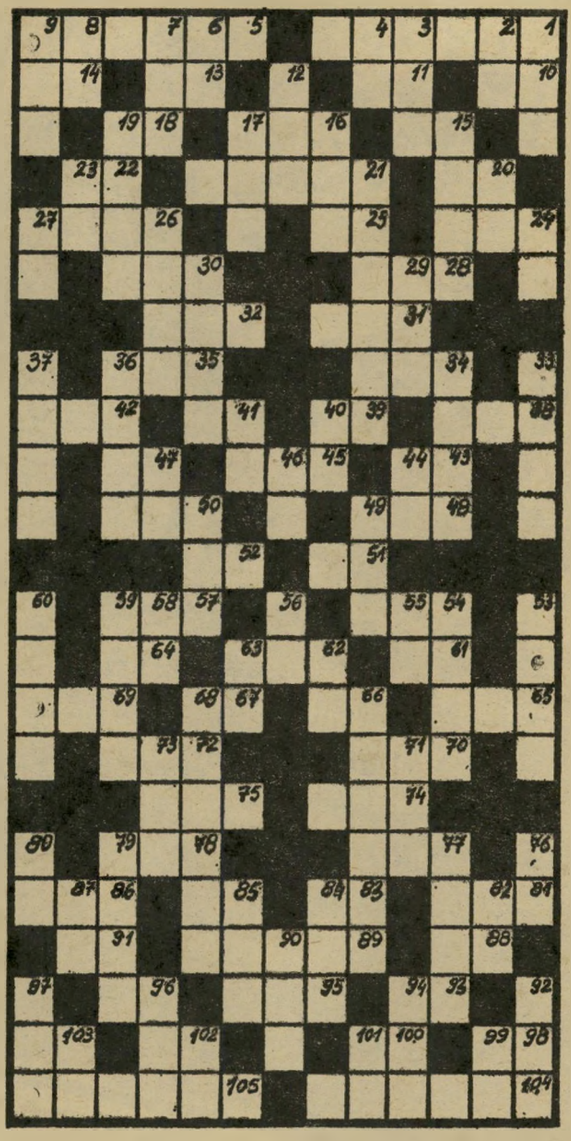

CF-23 2 way, speaker system 4W mono

הניידים של SONY®

כרטום מלניק | רפאל עזרא

תשבץ העולם הזה 2280

מאוזן:

1) הלך לפני בני־ישראל, בלילה, במדבר; 5) מושב בשרון; 10) השנה הבאה לעצמאות ישראל; 11) מזל; 13) אילן; 14) דין ומשפט (כ"ח); 15) הנותנת לנו חיים; 16) יבם; 18) גבבא; 20) אחת מתוך הסכו"ם; 21) לשם־כך (לטינית); 22) בית־מרזח אנגלי (כ"ח); 24) גמול, שכר — לראש ממשלה?; 25) עטור; 26) ריח רע; 28) תיקו, מצב ללא הכרעה במשחקי התחרות; 30) את, כלי עבודה לוכרה; 31) סופר "הדבר" (ר"מ); 32) מותר, יש רשות — לזמרת ישראלית; 34) שם עברי קדום לחודש בו אנו עומדים; 35) גרניט; 38) מס עקיפין על מצרכים; 39) אחת השתי השנים של גזרות חמ... נקי; 41) כלי־רתמה לבקר עבד; 42) שבט, מגלב; 43) סוג אדמה; 45) מובן, פתרון; 47) זרוע, יד; 48) הנח! 50) פורר; 51) צעיר; 52) ראשו של מבנה; 54) עוף לילי מן הטמאים; 57) עוף דורס ממש' הנשרים; 61) קל־דעת; 62) אשפה; 64) היושב בארץ נכריה; 65) מגוחה, שקט; 66) חרון; 67) קידומת סקוטית; 69) עיר־נפט לחוף הים השחור; 70) מסמלי מדינה; 72) סופר יהודי אמריקאי "המרד על הקיין"; 74) עמל; 75) פרי־בטן, ילדים; 77) אחד מיני הארז (בתלמוד); 78) תודעה; 81) קיבוץ בנגב; 83) חוט לטוויה; 85) ראשון בסולם הצלילים; 86) ירק גינה; 88) בהמת־משא; 89) חלון מצוייר מעשה אמן; 91) תואר הולנדי; 93) בבקשה; 95) השמיכה, כילה — העשב הרע; 96) שווא שאינו נח ואינו מרחף; 98) פתח, ראשית; 100) מסמר כפוף; 102) שמו הפרטי של אבי ה"צנע" בימי ראשית המדינה; 103) שר התמ"ת; 104) חוסר יכולת לבצע, רפיון רוח (2 מלים); 105) שעשועי אהבה.

מאונך:

1) שמחה גדולה; 2) מכשיר מדידת; 3) תבנית, דמות; 4) גז שנתעבה; 6) אל מצרי; 7) התנפח, צבה; 8) רע, בן־משפחה; 9) בשקע מקומה; 12) עוף טורף; 15) רצועה לצואר בהמה; 16) כמוה — טובה — בצפון הארץ; 17) צמח הגדל לחוף נחלים, ותפרחתו — אשבול; 19) אמה; 20) כבש רך; 21) זווית שבין הכוון לעצם מסויים ובין כוון לצפון; 23) מן הצאצאים; 24) כאן; 26) כלי במשחק השחמט; 27) תבלין; 29) תנועת מחתרת בצרפת במלחמת העולם ה־2; 30) רמטכ"ל אמריקאי בעל תכנית ל„הבראת אירופה"; 33) כלי־נגינה ממש' כלי־נשיפה של עץ; 34) סופר צרפתי — „אני מאשים"; 36) עוות־דין; 37) ממיני הזפת; 40) ילדים; 41) בעלה של תמר המקראית; 44) כועס; 46) חבר הקבינט הממשלתי; 47) הופיע, פרץ; 49) „הנהר הגדול" בספר בראשית; 50) הזמנה להתמודדות; 53) מנהיג רוחני הודי „הנשמה הגדולה"; 54) מנענע בפסנתר; 55) ממהר; 56) נוזל לאספקת חמצן; 58) יום־טוב; 59) מקום פיטום לבהמות; 60) מלחין יהודי אמריקאי, מחבר הסימפוניה „ישראל"; 62) עלה בספר; 63) ישן; 66) במוסיקה — בעליזות מתונה; 68) מאורע משעשע; 71) מיתר קפיצי; 73) קבוצת אנשים מייצגת; 76) נחשול; 77) חלק מן הפרח; 79) קול הבליעה; 80) תקופה; 82) קול בכייה; 84) יהודיה נושאת משרה רמה בצרפת (ש"מ); 85) אורח; 87) שמא; 90) רטיבות; 92) מלך ביהודה; 94) סימן; 96) הר בפאתי הארץ המובטחת; 97) סגר; 99) זהב מובחר; 101) אות הנצחון — החודש לפני 36 שנה; 102) משעמם; 103) במתימטיקה — 3.14.

מכחכים

(המשך מעמוד 4)

אין זה סוד שאדולף היטלר סבל מהיסטריה (אולי לא נכון שבמהלך התקפיו הוא היה משליך עצמו על הריצפה ונושך את השטיח, אבל נכון שהוא בלע הררי גלולות כדי שזה לא יקרה.)

סטאלין לקח בהסתיידות־עורקים, שגרמה לשיגעון־הרדיפה שלו.

מופע סטריפטיז
הסרת החסינות

משום כך חשד במרבית חבריו־לשעבר, ורצח אותם (מעניין לציין, שהאיש שבו בטח ביותר היה דווקא... אדולף היטלר. סטאלין לא האמין באזהרות שהיטלר מתכוון להפר את הסכם סטאלין־היטלר, ולא הכין את רוסיה לקראת המלישה הגרמנית).

זמן קצר לפני מותו השתכנע סטאלין כי רופאים — רופאים יהודים — מתכוונים להרעילו; בעיקבות זאת הוא הכין את הפוגרום הגדול והיעיל ביותר שהיה אי־פעם.

צ'מברליין סבל מקשיי־עיכול כרוניים במהלך החתימה על הסכם מינכן, שוויתר על צ'כוסלובקיה והוביל למילחמת־העולם השנייה.

רוזוולט היה חולה מאוד בילטה, כאשר חתם על ויתור על פולין, צ'כוסלובקיה והונגריה.

הגנרל פראנקו סבל ממחלת פארקינסון. מוסוליני סבל מכיב־קיבה. מוחו של דווייט אייזנהואר נפגע בגלל התקפי־הלב שבהם לקה.

ובסיפרו של עזר וייצמן...

יוסף שריק, תל־אביב

● ● ●

כמו בסטריפטיז

„בכירים במפד"ל לחצו בעניין אבו־חצירא וביקשו לדחות עד לאחר הבחירות את חדיון בוועדת הכנסת בהסרת חסינותו בעניין הקרן ברמלה" — מן העיתונות.

לא פלא שבכירי המפד"ל — נותה" — כלומר, את בגדיה — בזה אחר זה, ובהפסקות קצרות.

אם, תל־אביב

● ● ●

לא שקרנית?

הקורא החותם בראשי־תיבות מגיב על הכתבה

מותקף גור
פרטים מסולפים

אודות מוטה גור („העולם הזה" 2275).

קראתי בעיון רב את הרשימה על „עזית הכלבה השקרנית".

(המשך בעמוד 8)

בזכות מילקי תוכלי לטוס לחו"ל

מילקי – מעדן חלב בטעם שוקולד עם קצפת אמיתית ורק 180 קלוריות.
עכשיו – כדאי עוד יותר לערבב את הקצפת של מילקי עם השוקולד.
עכשיו – בהגרלה הגדולה של מילקי יועלו 12 כרטיסי-טיסה לארה"ב, הולנד ומצרים במטוס **אל על**.
מהרי לשלוח במעטפה 5 מכסים של מילקי אל: שטראוס, מבצע מילקי, "שק נעול", נהריה.
ואל תשכחי לציין את שמך וכתובתך! ותשתתפי בהגרלה.

ההגרלה ב־31 במאי 1981.

מילקי את חיי-ממתיק

שטראוס טבע שכולו חלב טהור.

מכתבים

(המשך מעמוד 6)

לעניות דעתי נכתבו פרטים רבים שהינם מסולפים מהיסוד.

ר.ז., תל־אביב

● הקורא מתבקש לפנות שוב למערכת בשמו המלא, ולהצביע על הפרטים המסולפים.

● ● ●

איפה

מערת המכפלה ?

על מיקומו המדוייק של האתר הקדוש, בעיקבות עיעורו של אורי אבנרי („להשתין בחברון", יומן אישי, „העולם הזה" 2277).

למיטב ידיעתי, המסורת על מיקום מערת המכפלה היא קדמה והמוסלמים קיבלו אותה מהיהדות או מהנצרות. המיבנה עצמו הירודיאני, והוא שימש גם ככנסייה נוצרית־ביזנטית וצלבנית. עניין הראיות הארכיאולוגיות הוא בלתי־רלוונטי לעניין של אמונה ומסורת.

לא נראה לי שיש צורך להעדיף אמונות מסויימות על־פני ה־אחרות, במאבק נגד הלאומנות והקנאות הדתית של היום. כחילוני, אין אני יכול לקבוע עמדה כלפי המשמעות הערכית של מסורת זו או אחרת, אך השקפת עולמי מחייבת אותי לכבד מסורות ואמונות דתיות, בתנאי שאינן משמשות קרדום לחפור בו למען מטרות ורעיונות אחרים, ואינן מנסות לכפות את עצמן, כפי שהדבר נעשה היום.

יהושע רוזין, רחובות

● ● ●

לא בטוקים

הקורא סובר שהרוסים לא ידרסו בטנקים את הדילמה התיאורטית ש־צצה בפולין, כפי שחשש שלמה פרנקל („חשבון עובר ושב", „העולם הזה" 2775).

קשה, קשה מאוד לקבל החלטה לדרוס בטנקים את „הדילמה התיאורטית" של הקשיים בדרך התפתחותו של המישטר הסוציאליסטי בפולין. ומפני שזו החלטה קשה, לא דורסים, ומקווים שהפולנים עצמם, תוך ביקורת עצמית נוקבת, ימצאו את הדרך לפתור את בעיותיהם. הפרובוקטורים המערביים, רצונם ודאי עז לקעקע את המישטרים הסוציאליסטים. הם בוחשים בקדירה כמיטב יכולתם, ואין לזלזל בהם. הם בוחשים בפולין, והם רוצים להשתמש למטרותיהם גם בעמנו ובמדינתנו, ולכן כל שוחרי השלום, הדמוקרטיה והשיוויון בארצנו צריכים דווקא להחזיק אצבעות לפולנים ולרוסים — למען יצליחו.

יוסף מירה, מושב בית הלוי

● ● ●

איפה האמינות ?

בעיקבות הכתבה על מיפ־על השידוכים הבינקיבוצי („העולם הזה" 2276).

איך שדכנית קיבוצניקית טובה ואמינה, כמו רות עצמון מעין־שמר, נותנת שיפרסמו עלון פנימי־סודי, הקשור ישירות לעבודתה ?

מרתה שוהם, בת־ים

● העלון „הפנימי הסודי" אינו סודי, ולרות עצמון לא היה קשר להשגתו על־ידי כתבת העולם הזה.

● ● ●

עוד מדורים

על מה שחסר לקורא.

לקורא ותיק של שבועונכם, הנני מציע לכם להוסיף עוד שני מדורים:

● חדשות מעולם הרפואה.
● חדשות מעולם המדע.

על „חירות" ואש"ף

הקורא מביע דעתו בשני עניינים אקטואליים.

● אילו חירות היתה בשילטון במשך כל השנים, כמו שהיתה מפא"י, רוב מכריע של המפא"יניקים היו כבר „חירותניקים".

● אני מתפלא מדוע אש"ף לא עותר לבג"צ נגד הפצצת מעוזין על־ידי צה"ל. אני סבור שבג"צ היה נעתר לעתירה כזאת, ומוציא צו על־תנאי נגד שר־הביטחון וראש־הממשלה!

שמשון שיבק, בני־ברק

לא לדרוס בטנקים
דילמה תיאורטית

אני בטוח, שאלפי קוראים יקראו מדורים אלה ויהנו מהם.

יצחק לניאדו, תל־אביב

● הקורא מתבקש לשלוח למערכת את כתובתו המדוייקת.

● ● ●

סרט־תורן

הכתבה על פסטיבל ברלין („העולם הזה" 2270) לא מצאה חן בעיניו של יו"ר הקרן.

בכתבה בת שני עמודים על פסטיבל ברלין הופיעו שמונה שורות על השתתפות ישראל. יכול השליח שלכם לפסטיבל לחשוב שזוהי פרופורציה נכונה, אבל דומני שגם הוא יודה שהוא מוזמן לפסטיבל זה לא בשל תרומתו הדגולה לביקורת־הקולנוע העולמית, אלא משום שהוא מייצג את ביקורת־הקולנוע בישראל — ובעקיפין, את הקולנוע הישראלי. חובתו כלפי הקולנוע הישראלי היא לפחות לדווח בצורה מכובדת על הסרטים הישראליים המוקרנים, ולעשות זאת בפחות יובש ולאקוניות מאשר החליט לעשות.

אולם לא זוהי הנקודה. בכתבה הנ"ל הוא מדווח על מחבואים של דני וולמן ומכנה אותו „הסרט התורן של הקולנוע הישראלי ל־הצגה מכובדת". זילזול זה בסרט אינני מכובד. זהו איננו סרט תורן. זהו פשוט סרט טוב, וכמה מנהלי־פסטיבלים אמנם חושבים כך.

כמו כן כותב כתבכם, שבשנה שעברה היה זה סוס־עץ שייצג את ישראל. צר לי לציין שעובדה זו אינה נכונה; בשנה שעברה היה זה טרנזיט. סוסעץ השתתף בפסטיבלים רבים שנה קודם לכן, לא בשנה שעברה. מבקר־קולנוע בעל מוניטין כדן פיינרו אפשר היה לצפות שלא ייכשל בקביעות כאלה.

נחמן אינגבר,
יו"ר הקרן לעידוד סרטי איכות

● הביטוי „סרט תורן" לא בא לבטא זילזול אלא לציין עובדה. הסיקור לא היה נרחב שכן הסרט לא הוצג במיסגרת התחרות הרישמית של הפסטיבל. בכתבה לא נאמר שסוסעץ יצג את ישראל בברלין בשנה שעברה, אלא רק שזהו סרט שייצג את ישראל בשנה האחרונה בחו"ל.

לידיעת הקוראים

המערכת אינה נוהגת להחזיר כתביד וחומר הנשלח אליה. הכותבים למדור זה מתבקשים לכתוב בקיצור, על צד אחד של הדף, ברווחים גדולים — רצוי במכונת־כתיבה.

אך מילה

למינהג ישן וכואב מסיבים כאן את תשומת־לב הקוראים.

בערב פסח הודיעו ברדיו, שקצין דרוזי קנה את כל החמץ של המדינה. זה הזכיר לי שאפשר למכור גם את כל העורלות של עם ישראל, במקום לחתוך אותן. בטוחני שאלוהים הנדיב לא התכוון, שהאדם יבצע בפועל שיפוצים בבריאותו המושלמת.

ממש לא יאומן שבמאה ה־20 בני־אדם ממשיכים לדבוק במסורת מאובנת של עובדי אלילים פרימיטיבים מתקופת המבול! והכי מגוחך הוא, שהם מתיימרים להיות בני תרבות נאורים, הצועדים עם הזמן. אכן צועדים, צועדים, אבל לאן?

הדיעה המקובלת שסילוק העורלה טוב לבריאות הופרכה על־ידי הרופאים. כשם שאין מקצצים את האוזניים ואת האף כדי לשמור על נקיונם — כך אין לקצץ את העורלה. רחיצה במים ובסבון מספיקה בהחלט.

מלבד הפגיעה המעליבה בגוף האדם, חיתוך העורלה גורם גם נזק מוסרי עצום: נטולי העורלה מאמינים שעצם היותם נטולאים מקנה להם את תואר אלופי המוסר, ולפיכך הם פטורים מניהול תקין של חיי יושר. גוכל להפסיק אסון לאומי זה אם נאזור עוז לשוב מסורת מעוותת, שנבעה מהבנה מוטעית של דברי האלוהים. כמה אלפי שנים גוספות יעברו עד שנשים קץ לשמנהג ברברי ואווילי זה?

פרניא דרשן, חולון

איך קרה שהחתול שלך נעשה כחול ?

התשובה בעמ' 39

טוטו בחירות מטעם במרחב

נחשו תוצאות
הבחירות לכנסת ה־10
הפרס:
טיסה הלוך ושוב למצריים!
טפסי השתתפות בגליון מאי של
במרחב
בדוכנים

בריזה
מוסיקפה
הרברט סמואל 80, טל. 656992
בלוז, פולק,
כל יום א' ג'ז
פתוח כל יום כולל יום א' משעה 21.00

ל"קופל" יש 5 בשורות טובות

K-Adv

רכוש ב"קופל" כרטיס טיסה לחו"ל ושלם תמורתו ב־5 תשלומים! ללא ריבית! ללא הצמדה!

רק "קופל", חברת הנסיעות הגדולה בישראל, יכולה להציע לך כרטיס טיסה לחו"ל, ב־5 תשלומים שווים ללא ריבית! ללא הצמדה!
לכל סוג כרטיס שהוא, במטוסי חברות תעופה סדירות, על פי יעוץ מקצועי אשר ינתן לך במשרדינו.

היכנס לאחד מסניפי "קופל" ברחבי הארץ, בחר לך את הטיסה אל העולם הגדול ושלם —

★ 20% ממחיר הכרטיס במזומן עם רכישתו

★ ו־80% בארבעה תשלומים חודשיים שווים, החל ב־1 לחודש, שלאחר מועד רכישת כרטיס הטיסה באמצעות ה"**דיינרס קלוב**" או"**אשראית דיינרס**" של בנק דיסקונט.

ההצעה בלעדית לחברי ה"**דיינרס**! אינך חבר ב"**דיינרס**"? זה הזמן הנכון להרשם!

אם אתה אוהב לטוס לחו"ל בוא עכשיו להזמין לך טיסה ב"קופל"!

כרטיס ה"דיינרס" מעולם לא היה כה כדאי ומשתלם.

קופל ונסיעות

משרד ראשי:
ת"א פרישמן 14, 246121
ת"א טשרניחובסקי 4, 650555
ת"א הירקון 122, 222217
ת"א הירקון 252, 452111

ירושלים הכל 8, 02-232225
נוה אביבים אופנהיימר 13, 423943
הרצליה כיכר־הכנור הרצליה פתוח, 052-78057
נתניה כיכר העצמאות 10, 053-31262

חיפה מוזיוים 4, 04-88011
חיפה נורדשאהן טרומפלדור 56, 04-224730
קרית ביאליק ירושלים 15, 04-740451
רמת גן ביאליק 19, 731751

ב"ש הרצל 79, 057-78860
אילת מרכז תיירות חדש, 059-74105

לעולם הגדול סע עם הגדולים- "קופל".

מרים בניהני

הקשר בין המיספרים והמזלות

מזל שור, כאחד משלושת מזלות האדמה, ואולי הארצי מכלם, מתקשר ב־אסטרולוגיה ליציבות, שורשיות, קשר חזק לקרקע, לבית ולרכוש. כאשר בן מזל שור מוצא לעצמו בית, הוא מתכוון להתגורר בו שנים רבות, ולמצוא בו את כל מה שאדם מצפה מבית — חום, נוחיות, שלווה וביטחון.

באסטרולוגיה ניתנת חשיבות מסויימת גם לספרות, ומשמעותן. חלק מה־אסטרולוגים מאמין, שיש קשר בין מיספר הבית שבו אדם גר, לבין יכולתו למצוא בו את שלוותו ואושרו. כל סיפרה מיוחסת לכוכב מסויים, השליט על על מזל כלשהו, שלפעמים השפעתו חיובית, ולעיתים קשה ובלתי־נוחה.

בית מיספר 1

יכול להיות גם בית מיספר 10, 100, 19, 28, 37 וכו'. כאשר יש יותר מסיפרה אחת, מחברים את הספרות, והתוצאה הסופית היא הסיפרה שאליה מתייחסים.

הסיפרה — 1 — מייצגת את השמש השולטת במזל אריה. בית שמיספרו 1 — נחשב לבית ייצוגי, הוא לעולם לא יראה כבית רגיל ופשוט. המיוחד שבו — היחודיות. גרים בו אנשים המכבדים את עצמם, ומבקרים בו אנשים יוקרתיים. על־פי־רוב גרים בו אנשים שמתפנה לטפח את ביתו. מכל מקום, בית מיספר — 1 — תמיד מראה על „יחוד".

בית מיספר 2

יכול להיות 2, 11, 20, 200 וכו'. מיספר — 2 — מייצג את הירח, השלט במזל סרטן. זהו בית עממי, לעיתים קרובות מתחלפים בו הדיירים. גרים בו אנשים נוחים וידידותיים. נכנסים בו אנשים רבים. מכוניות רבות חונות ליד הבית. וחכל בו שוקק חיים ותנועה. אורחים רבים מתארחים בו, ומורגשת פעילות רבה.

האנשים המתגוררים בו עוסקים ב־מיקצועות שונים ומגוונים — חלקם אמנים, ואנשי רוח, אך בעיקר אנשים העובדים בעבודות הקשורות לחברה. זהו בית שמורגש שגרים בו. אין סביבו אווירה מסויגת ומרחיקה, הוא נותן הרגשה נוחה ומזמינה. דייריו בית כזה קשרים בנסיעות לשם הנאה, ולפעמים עבור דתם קשורה בנסיעות. גם פיטפוטים, רכילות ואפילו מריבות בין שכנים מתקשרים לבית כזה, בגלל המעורבות וה־קשר שנוצר בין השכנים.

בית מיספר 3

יכול להיות 3, 12, 21, 30 וכו'. מיספר — 3 מייצג את יופיטר ושולט במזל קשת. כוכב יופיטר מסמל התפתחות, התפשטות ושפע. ולפי מסורת זו, זהו בית שצומח כל הזמן. נוספת לו מירפסת, או חדר, או כל מה שניתן להוסיף לבית כזה. זה „בית שגדל עם הזמן".

יופיטר קשור ללימודים דת וגם לאהבה. דעים לחשיבות מעמדם. לעתים־קרובות הם עצמם אנשים יצירתיים, הם במרכז החברה, וקהל מובחר מבקר בביתם. הם בררנים בקשר למי שייכנס לביתם. הבית אמור להיות מרשים בצורתו, מוקף בגינה נאה, והוא מסודר בטוב־טעם ובצבעים חמימים. האווירה האופפת בית כזה מיוחדת. לעיתים הבית יכול להרגיש קיצוני לכיוון השני, כלומר, במקום להיות מטופח, הוא מוזנח ובולט בצורתו הבלתי־שיגרתית. ייתכן שבבית כזה גר אמן, שכל זמנו מוקדש ליצירתו, ושאינו גם לנסיעות — לכן דייריו אוהבים נסיעות, וגם נוסעים.

בית מיספר 4

יכול להיות 4, 13, 22, 40 וכו'. מיספר — 4 — נמצא בחסות כוכב אוראנוס ושולט במזל דלי. בבית כזה אווירה ידידותית ונעימה. דייריו חיים בשלום, אך כמעט אנגם מצליחים להחזיק את הבית בצורה משביעת־רצון. על־פי־רוב מוצאים בגמי בנייה, האדמה שוקעת, או שהיתה טעות בחישובים בעת בנייתו. לעיתים נערכים שינויים בזמן הבניה, ולאחר מכן נשאר איזה שהוא סדק למעלה, או משהו מסוג זה. כשמנסים לשנות ולשפץ את הבית, זה כמעט בלתי־אפשרי, או שלפחות אין סיפוק מהשינוי. ברגע שנערכים שינויים הם אינם מספקים. מכיוון שהוא לא נועד לשינוי.

בדרך־כלל גרים בו אנשים שהם מומחים בתחום כלשהו: מהנדסים, טייסים, אנשי טלוויזיה ואסטרולוגים. בבית כזה עלולים להתרחש דברים בלתי־צפויים, גם דייריו חיים בצורה לא שיגרתית. הם נוסעים ובאים והתחלופה בו רבה. לפחות מחצית מהדיירים גרים בשכירות. לעיתים גרים בו אנשים קשרים או קפריזים, ולמרות זאת האווירה בו חופשית ונעימה.

בית מיספר 5

יכול להיות גם 14, 23, 311, 50 וכו'. מיספר — 5 — קשור לכוכב מרקורי — שליט מזלות תאומים ובתולה. בית שקל לתחזק אותו, בבית מיספר 4 תמיד מתבצעים שיפוצים, ואילו במיספר 5 אין בעיות, כפי שנבנה, כך הוא נשאר. הוא מתוכנן כך שתמיד יראה טרי, נעים ורענן. זה בית שנעים להתגורר בו, הוא נוח לטיפוח ומסודר בטעם.

מתגוררים בו סטודנטים, או שמתאספים בו על־מנת ללמוד. באים חברים לצורך לימודים, ויש בו רוח חיים, אירועים תרבותיים ומיפגשים חברתיים. ברמה אחרת נפגשים על־מנת לשחק קל־

(המשך בעמוד 74)

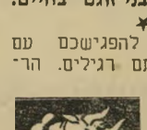
מ״יצג את הירח, השולט במזל סרטן, בית מיספר 6 קשור לנוגס ו־8 לשבתאי

במקום־העבודה חשים התקדמות, אך הלחץ רב, ולמרות ההתקדמות צצים מיכשולים בלתי־צפויים. מומלץ להימנע מלחתום על מיסמכים חשובים, או להתחיל בעיסקות חשובות וגדולות. הגישה חייבת להיות זהירה, איטית ושקולה. היחסים עם בני המין השני גם הם אינם פשוטים בתקופה זו — או הקשורים במערכת־יחסים ממושכת וקבועה יאלצו לעשות ויתורים למען בני־זוגם בחיים.

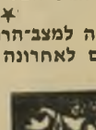
* * *

העיסוק המיקצועי עשוי להפגישכם עם יותר אנשים מכפי שאתם רגילים. הרגשה של חוסר־שקט, בגלל תנועה המונית מסביב. מבחינה כספית — חשים לחץ ונאלצים להוציא כסף על דברים שאותם לא לקחתם בחשבון. יתכן שתהיו עסוקים בדאגה לבריאותם של ידידים או קרובים. הדברים הטובים קשורים הבשבוע למסיבות, הכרויות חדשות והפתעות מבני המין השני אליהם אתם משתוקקים.

* * *

הסיבה למצב־הרוח המעייף והמדכא שבו חשתם לאחרונה תתגלה בשבוע זה. דיבורים ופיטפוטים, שיגיעו לאוזניכם, יבהירו לכם דברים שהיו חבויים וסודיים. מבחינה בריאותית — התחושה בלתי־נוחה, יתכן שתיאלצו להיפגש עם רופאים על־מנת לשפר את ההרגשה הכללית. מבחינה כספית זוהי תקופה מצויינת על־מנת לבסס עסקים שונים, ולהכין בסיס שעליו אפשר יהיה לסמוך.

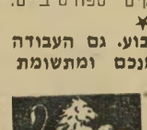

בתחילת השבוע יתכן שיהיו מתחים ובעיות בחיי המישפחה. לא רצוי לתכנן חופשות מישפחתיות. גם ענייני עסקים, בייחוד אלו הקשורים בנסיעות קצרות, טעונים זהירות רבה. זה שבוע שבו מסוכן לתת אמון בצורה עיוורת, מכיוון שאפילו ידידים קרובים, שעלולים הם ניתן לסמוך, עלולים לגרום לאכזבה, בגלל דיבורים מיותרים ל־אוזניים לא נכונות. ילדים יגרמו הנאה ושימחה, כמו גם עיסוקים ספורטיביים.

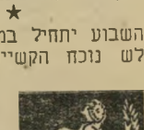
* * *

תהיו עסוקים מאוד השבוע. גם העבודה דורשת חלק ניכר מזמנכם ומתשומת לבכם. ההרגשה שזה הזמן הטוב לקידום מיא הרגשה נכונה, אך יש להיזהר ממחמאות ולא להסתנוור מהן. בתוך התקופה הסוערת יתכן שתיאלצו לפתע לשאת בחובות מדיניות וצבאיות. היזהרו מביזבוז כספים, למרות שסכום מסויים שיכנס לכיסכם יפתה אתכם לכך, אך תיתכן הפתעה פיננסית לא כל־כך נעימה.

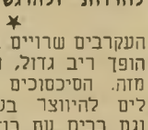

* * *

השבוע יתחיל במרץ מחודש, שילך ויחלש נוכח הקשיים שיערמו בפניכם ב־מקום־עבודתכם. גם לסטודנטים צפוייה תקופה של מתח וחרדות. התהרגשות והרגישות המלווים את התקופה עלולים לגרום לטעויות מיותרות, מכיוון שלמעשה בתקופה זו אתם מסוגלים לעבור בהצלחה בחינות, בגלל כישורכם וידיעותיכם הרבות. אם תיכננתם נסיעות לחוץ־לארץ — עדיף לדחותן, ביגלל מצב מדיני בעתיד.

בעיות כספיות יטרידו אתכם בתקופה זו. תימצאו במצוקה נוכח חובות מתמשכים והולכים, ונושים עקשנים ותובענים יעמידו אתכם נוכח המציאות. בעלי־חיים הגדלים בביתכם עלולים להיפגע בבריאותם, יש להיזהר מזרים המאיימים לפגוע בהם. ואם כבר בענייני בריאות מדברים, בריאותכם טעונה השגחה מיוחדת, מאחר שמצב־הרוח הירוד גורם לחרדות ולהרגשות מצוקה ואי־נוחות.

* * *

העקרבים שרויים במחד רב, וכל עניין קטן הופך ריב גדול, ואתם אפילו קצת נהנים מזה. הסיכסוכים עלולים להיווצר בעבודה וגם בבית עם בן־הזוג, ועליכם לשמור על מאזן. הרוגז הרב שילווה את השבוע עלול לסכן אתכם, יש להיזהר במיוחד בעת נהיגה. גברים המשרתים בצבא — הקפידו על כללי הזהירות. יחובר רבות בתקופה זו על שינוי מקום־המגורים, יתכן שיובא בפניכם רעיון מלהיב.

* * *

קשרים חדשים בעבודה יהיו אתכם ויוסיפו צבע לחיים. נסיעות תתבצענה עם מכרים חדשים. גם בתחום הרומנטי תהיינה הכרויות חדשות. וייתכן שיובילו לעבודה וליצירה משותפת. לקראת סוף התקופה שבוע תחושו עייפות, יתכן שתיאלצו לבקר קרובים או ידידים, הסובלים בבתי־חולים. יש אפשרות לאכזבה מהבטחה שניתנה על־ידי אדם חסר־אחריות, אך, כהרגלכם, תוכלו להתגבר.

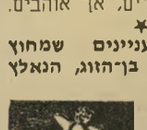

מיפגשים חברתיים רבים ילוו תקופה זו, אך לא תמיד לשביעות־רצונכם. הפתעות בלתי־נעימות עלולות להתגלות במיפגשים אלה, שיגרמו לכעס רב ולהסקת מסקנות. הזמנות, שישלחו אליכם מחוץ־לארץ, לא יוכלו להינעות על־ידכם, בעיקר בגלל צרות־עין של הממונה עליכם. בשטח הרומנטי צפויה תקופה רצינית ומבטיחה. יתכנו יחסים חדשים רציניים, שמעוררים בהם בני־זוג מבוגרים, אך אוהבים.

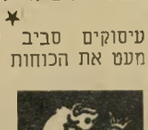
* * *

יותר מדי עסוקים בענייניים שמחוץ לבית, והדבר מרגיז את בן־הזוג, הנאלץ לשבת ולחכות לכם בבית. דבר זה אינו יכול להימשך לאורך זמן, הוא יעשה את חשבון־הנפש שלו, וכדאי לכם להתחשב בכך, לפני שיערוך סיכומים. מתכננים נסיעות לחוץ־לארץ, אך הפעם בשותפות עם בן־הזוג. ספורט ושחייה יהוו חלק מהעיסוקים בעונה זו, ותוכלו אפילו להתבלט בביצוע מוצלח.

* * *

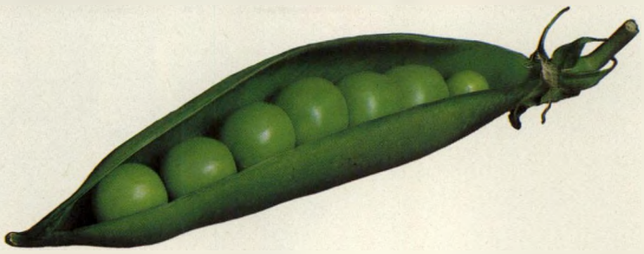
עיסוקים סביב קרוב־מישפחה מתישים מעט את הכוחות ומכניסים מתח חזק לחיי היומיום. בני־הזוג מאשימים אתכם על לא עוול בכפכם, ושוב אתם נופלים קורבן לאשמות שווא. וזאת לאחר שהתאמצתם כל־כך להיטיב עימם. היו עצמאיים שבכם עלולים להיקלע לקשיים בגלל נסיבות חיצוניות, שאינן תלויות בכם. היו אהבה, שהתפתחה לא מזמן, יתכן שתמצא את סיומה, עקב נסיעתו של בן־הזוג.

גוטקספורט
הרגשת רעננות וגמישות בכותנת- לייקרה החדשנית
gotte
PROFESSIONAL
ALUMINIUM
AQUA-LUNG
DIVERS

ניתם מערכות הדמית

יש אפונה ויש אפונה...
ויש סנפרוסט.

האפונה של סנפרוסט –
ישר מן הטבע.
טריה וירוקה ללא מרכיבים מלאכותיים
ללא צבע מאכל וחומרים משמרים.
האפונה של סנפרוסט –
האחרות מחווירות לעומתה.

סנפרוסט

טרי יותר מטרי

★ כן, זו האפונה של סנפרוסט. סביב לה אפונה של שבעה יצרנים אחרים.

נמנה על קבוצת כפ

להידה מיוחדת

מעולם לא היתה מערכת־בחירות כה בזבזנית בהסתדרות. המיפלגות שומרות בסוד את הוצאותיהן.

העיתונות ומישרדי־הפירסום אינם מגלים כמה הרוויחו.

„העולם הזה" בדק ומצא כמה הוציאו המיפלגות באמת

הכסף אינו הקוב

מערכת הבחירות בהסתדרות עלתה למיפלגות הון־עתק, חסר תקדים בהיקפו, יחסית לכל מערכות הבחירות הקודמות. הסכום המדוייק שאותו הוציאה כל מיפלגה מהווה סוד כמוס, שהוא נחלתה הבילעדית של צמרת המיפלגה. אך על־פי תחשיבים שיפורטו להלן, ניתן להעריך סכומים אלה. ככל הנראה עלתה מערכת הבחירות האחרונה, שהסתיימה לפני חודש, כחצי מיליארד לירות, וזאת בלי להביא בחשבון את הוצאות מוסדות ההסתדרות עצמם, שהגיעו לעשרות מיליוני לירות.

היו שתי סיבות עיקריות להוצאות ה־אדירות. האחת: מועד הבחירות בהסתד־רות. עד למערכת הבחירות ב־1977 היו הבחירות בהסתדרות צמודות לבחירות לכנסת; תעמולת הבחירות התרכזה בעיקר בבחירות לכנסת, וההוצאה על הבחירות בהסתדרות היוותה רק ספח של מערכת הבחירות העיקרית. כך חסכו המיפלגות, אוצר המדינה ותקציב ההסתדרות סכומים גדולים, לא רק בסעיף ההוצאה לפירסום. הוצאות המיפלגות על שכר לפעילים, גיוס רכב ואיוש ועדות־הקלפי בפעילים־בשכר לא סבלו מכפילות. ב־1977, כאשר פוצלו הבחירות, התקיימו הבחירות בהסתדרות אחרי הבחירות לכנסת, והמיפלגות הגיעו אליהן כשהן מותשות, ולעתים גם סובלות מגרעונות גדולים.

הפעם פתחו הבחירות בהסתדרות את המערכה הכוללת. המיפלגות השונות ראו בתעמולת הבחירות בהסתדרות מעין הק־דמה למערכה החשובה על מקומן בכנסת.

הסיבה השניה לריבוי ההוצאות הפעם, היתה אדישותם הרבה של הבוחרים. האדי־שות בלטה בכל סיקרי דעת־הקהל, לא פחות מאשר בהלון־הרוח הציבורי. הנהגת ההסתדרות הוציאה סכומים עצומים ב־ניסיון לעורר את הבוחרים מתרדמתם. זאת עשו גם המיפלגות הגדולות, היודעות מניסיון־העבר כי ירידה בשיעור המצבי־עים פוגעת בעיקר בהן. המיפלגות הגדולות מהוות מעין סופרמרקט רעיוני. בדרך־כלל

שינוי קיבלה יותר ממיליון לירות כל חודש, צברה את הכסף ואת הריבית, ניהלה מערכת בחירות בזבזנית ותרמה למפלחרום

אין הן נהנות ממידת הזדהות גדולה מצד בוחריהן.

היום השישי היקר

בניגוד למה שמקובל לחשוב, סעיף ההוצאה לפירסום בעיתונות אינו סעיף ההוצאה הגדול ביותר. זהו סעיף עיקרי במיפלגות הקטנות, אך המיפלגות הגדולות מוציאות יותר על סעיף ה„איר־גון", שיש לו פנים רבות, ולעתים גם משונות.

התחשיב שיפורט להלן מבוסס על הוצ־אות המיפלגות לפירסומת בארבעה העיתו־

האיחוד הדימוקרטי קיבל לא פחות משינוי, הוציא הרבה פחות ולא עבד את אחוז החסימה - איפה יתרת הכסף?

נים העיקריים — שני יומונים ושני הצה־רונים — בשלושה ימי הפירסום שקדמו ליום הבחירות וביום הבחירות עצמו. המיפלגות עצמן לא פירסמו, כמובן, כמה הוציאו בימים אלה, וזאת לא עשו גם העיתונים. כדי להגיע אל הסיכומים ש־יפורטו כאן היה צורך לעבור בדקדקנות על העיתונים, למדוד את שטחי המודעות, לרשום את מיקומן, ולחשב את מחיר ההוצאה על־פי לוחות המחירים של ה־עיתונים.

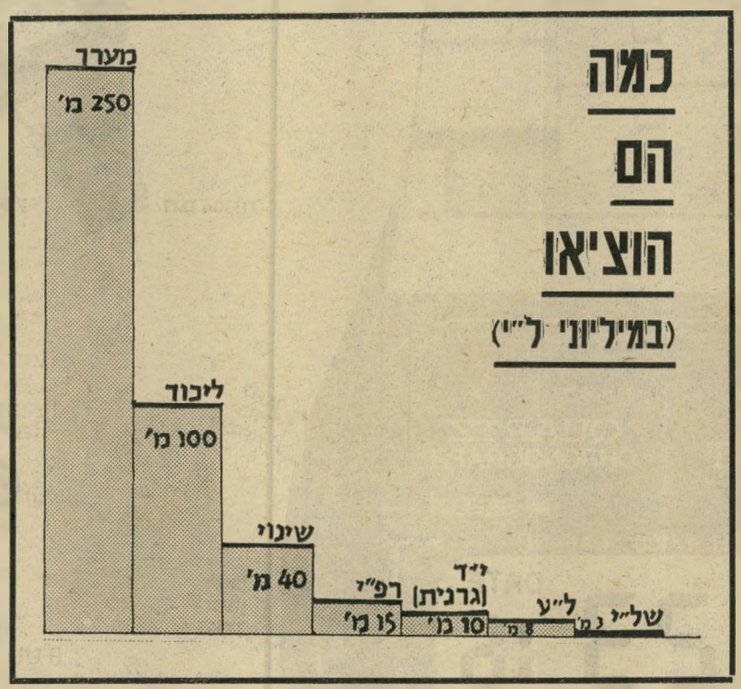
לקראת הבחירות מבטלים העיתונים את ההנחות שהם מעניקים למפרסמים בכל ימות השנה. ההנחות מגיעות לשיעור של 25 עד 40 אחוזים ממחיר המודעה, אך בעונת הבחירות נאלצות המיפלגות לשלם מחיר מלא.

המחירים בצהרונים הם כלהלן: מחיר האינץ' (ריבוע טור × 2.5 סנטימטר, בערך) נע בין 1400 לירות בעמודים הפנימיים, ביום חול, ל־7700 לירות בעמוד הראשון, בגיליון היום השישי. מחיר עמוד שלם בצהרון נע בין 130 אלף לירות ביום חול, ל־320 אלף לירות בשער האחורי של מוסף היום השישי. בעיתוני הבוקר נעים המחי־רים בין 1240 לירות לאינץ' ל־8500 לירות לאינץ', ומודעות של עמוד שלם עולות בין 100 אלף ל־250 אלף לירות בגיליון סוף־השבוע. כל המחירים הללו אינם כו־ללים מס־ערך־מוסף, שאותו משלמות המיפלגות.

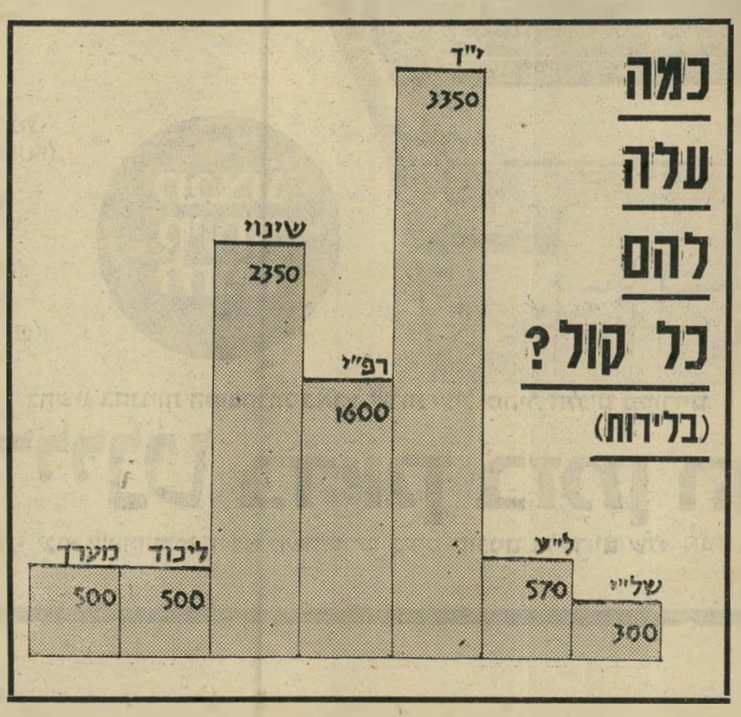
על־פי החישוב שנערך כאן, הוציא המערך על מודעות בארבעה ימי הפירסום האחרונים כ־16 מיליון לירות. הליכוד, לעומתו, הוציא על מודעות בארבעת הימ־מונים — ידיעות אחרונות, מעריב, הארץ ודבר — כ־7 מיליון לירות.

השלישית ברשימת המפרסמות העשירות היא שינוי, שהוציאה 3 מיליון לירות בארבעה הימים הללו. רפ"י הוציאה כ־2.5 מיליון לירות, ורשימת האיחוד הדימוקרטי של ישראל גרנית הוציאה כ־2 מיליון לירות. הליברלים העצמאיים הוציאו יותר ממיליון לירות, של"י הוציאה כ־400 אלף לירות, ואילו חד"ש, שכמעט אינה פונה אל ציבור קוראי העיתונים העיברריים,

(המשך בעמוד 53)

בתרשים למעלה ניתן לראות כמה הוציאה כל אחת מהמיפלגות על תעמולת הבחירות שלה. חד"ש אינה מופיעה בתרשים זה, שכן לא ניתן היה לחשב את הוצאותיה על־פי הפירסומים בעיתונות. בתרשים למטה אפשר לראות כמה לירות הוציאה כל אחת מהמיפלגות על כל קול בודד שקיבלה בבחירות להסתדרות. החישוב נעשה בדרך פשוטה: סכום ההוצאה חולק במיספר המצביעים למען אותה רשימה.

ORIENT

דק ונגד מים

השעון המתוכנן במיוחד לצעירים היודעים להנות מהחיים

דגם 713401 דגם 713304

מותאם לפרק היד

דגם 725601

דגם 725601

שעון עצר (סטופר) כפול;
כולו פלדת אל-חלד; נגד מים
עד 20 מ'; זכוכית קריסטל;
מראה: שעות, דקות, שניות,
תאריך, יום וחודש; תאורת לילה.
אחריות לשנתיים (כולל הסוללה).

~~729.-~~ **629.-** ש"ח

דגם 713304

שעון נשים עם תאריכון מתוכנת
(FULL AUTOMATIC CALENDAR),
כולו פלדת אל-חלד; נגד מים;
זכוכית קריסטל. מראה: שעות,
דקות, שניות, תאריך, יום וחודש;
תאורת לילה.
אחריות לשנתיים (כולל הסוללה).

~~828.-~~ **715.-** ש"ח

דגם 713401

שעון נשים, עם תאריכון מתוכנת
(FULL AUTOMATIC CALENDAR).
נגד מים; מצופה זהב:
זכוכית קריסטל; מראה: שעות,
דקות, שניות, תאריך, יום וחודש;
תאורת לילה.
אחריות לשנתיים (כולל הסוללה).

~~945.-~~ **799.-** ש"ח

מבצע מיוחד לחגים

להשיג בחנויות המובחרות בארץ. שרות יעיל ומהיר, חלפים מקוריים.

אוריינט בדיוק בזמן הנכון.

שעון מעולה ללא בעיות• יבוא שיווק והפצה: בני משה קרסו בע"מ•סוכנים בלעדיים של: ORIENT WATCH CO. JAPAN

חשבון עובר ושב

תאת שלמה פרנקל

מסע בפרובינציה

כדי להבין מה הולך לקרות כאן, צריך לדעת שהחתום למעלה, מימין, הוא עכבר עירוני מוחלט. וכשאני אומר מוחלט, אני מתכוון מוחלט. אני יודע שיש אנשים שיצחקו, אבל אני, למשל, אף פעם לא הולך למקומות שאני לא יכול לחזור מהם ברגל הביתה. אפילו רמת־גן נראית לי כמו משהו שמעבר להררי החושך, ובפתח־תיקווה לא הייתי בחיים שלי. מה שנכון־נכון, שפעם בחו־דש חודשיים אני מגיע לחיפה, מסיבות משפחתיות, וכשאין ברירה — אבל ממש כשאין ברירה — אני מגיע לירושלים ונמלט משם הכי מהר שרק אפשר. זה הרקע.

המסע

נפלי עלי מה שנפל עלי, ויום אחד הייתי צריך לנסוע למקום שתמיד חשב־תי שהוא נמצא רק באגדות, איזה קי־בוץ בין עפולה ובית־שאן. צילצלתי ל־מודיעין של אגד, ושם אמרו לי שפעמיים ביום, בבוקר ובשעה שתיים אחר־הצה־ריים, יוצא אוטובוס מתל־אביב לבית־שאן, ועוצר אפילו באותו קיבוץ. ואיך חוזרים? האוטובוס האחרון מעפולה לתל־אביב יוצא בשש־וחצי לפנות ערב,

הכנות
מודיעין מיוחד

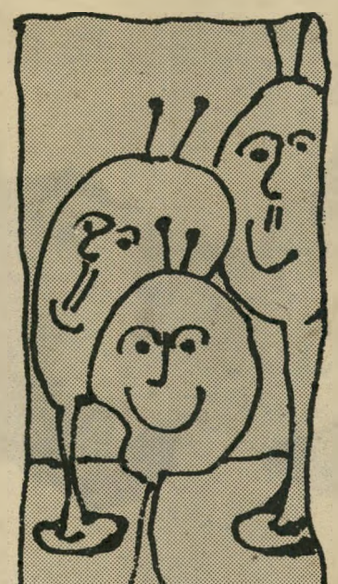
השיב המודיעין. זה, בשבילי, לא בא בחשבון. ולחיפה, יותר מאוחר? שאלתי. והמודיעין הרגיל לא ידע להשיב, והיפ־נה אותי למודיעין מיוחד. צילצלתי ל־מודיעין המיוחד, ושם הסבירו לי ככה: עד עשר וחצי בערב יש אוטובוסים בין בית־שאן ועפולה, ומעפולה אוכל לתפוס אוטובוס לחיפה, כי יש אוטובוסים ל־חיפה שיוצאים עד חצות. מחיפה, ככה חשבתי, אוכל לתפוס מונית־שירות לתל־אביב, והכל יהיה בסדר.

ההכנות

וככה יצאתי לדרך. אלמלא ישנתי בדרך, בוודאי הייתי יכול לתאר לכם את יפי הפרדסים של פרדס־חנה, את תפארת גבעות הכורכר של כרכור, את נועם ההדרים של חדרה, ואת הדר העי־פולונים של עפולה. ואילו חבשתי על ראשי מיגבעת־שעם קולוניאלית, הייתי יכול גם לתאר, בוודאי, את החן המייוחד אשר לכפרים הערביים בוואדי־ערה; איך הם משתלבים בנוף, וכמה זה נחמד לראות את הנשים העובדות בידיים ב־שדות הקטנים, ואת יתר עלילות חילי־דים אשר בארץ הקודש. אבל, כאמור, מיגבעת שעם לא היתה לי ולישון ישנתי טוב מאוד.

אל היעד

בעפולה התעוררתי, כשהכריז הנהג על הפסקה של עשר דקות, ולא נעשה איתו חשבון שזה היה עשרים. בסוף יצאנו לדרך, אל הקיבוץ שלי, ואני שאלתי את הנהג איפה לרדת. „עוד שתי תח־נות," אמר הנהג. עברו שתי תחנות, וירדתי פעם ראשונה. „תעלה, תעלה," צעק הנהג שראה אותי במראה, „זה עוד תחנה." עברה עוד תחנה, וירדתי פעם שניה. „תעלה, תעלה," צעק לי נוסע שירד יחד איתי, „זה עוד תחנה." עוד תחנה עברה, וירדתי פעם שלישית ואחרונה, משאיר מאחורי אוטובוס

עפרוני עפולה
מקסימים

המום, איך זה אדם עולה פעמיים על אוטובוס בלי לשלם כסף.

הדרך חזרה

בקיבוץ עשיתי מה שעשיתי, ובערך בשעה תשע בערב גמרתי לעשות מה שעשיתי והתחלתי את הדרך חזרה. תח־נת האוטובוס נראתה לי שוממת באופן חשוד. היה ערב עם רוחות קרות, אבל מה, הייתי בטוח שאפילו אם יש אוטו־בוס רק כל חצי שעה — כבר זה לא נורא. שרפתי סיגריה, שרפתי עוד אחת, ואין אוטובוס ואין בטיח. באו שני ילדים על אופניים, ואחד רצה ממני סיגריה, ואמר לי שכבר מזמן אין אוטו־בוסים, בניגוד גמור למה שאמר המודי־עין של אגד. מה שנשאר לי היה לנסות לתפוס טרמפ. גם זה לא היה פשוט. אבל בעשר ומשהו תפסתי טרמפ, והייתי מבסוט, כי הרי אוטובוסים מעפולה לחיפה יש עד חצות.

מעפולה לחיפה

כשהגעתי לעפולה, נראתה לי תחנת האוטובוסים של אגד סגורה ומסוגרה באופן חשוד. עמדו כמה אנשים מחוץ לתחנה, מחכים לאוטובוס לגבעת־חמו־רה, ועמד גם נהג אחד מחוץ לאוטובוס שלו. הוא נראה לי הכי מוסמך לענות על שאלות. שאלתי אותו אם יש אוטו־בוס לחיפה, והנהג צחק צחוק גדול, והסביר לי ככה: בתשע וחצי מגיע האוטובוס האחרון מתל־אביב לעפולה. האוטובוס לחיפה מחכה לו, כדי לקחת נוסעים ליישובי העמק, בואך חיפה, ומאז אין אוטובוס ואין כלום.

מה לעשות? שאלתי את האיש אם יש מלון. יש שניים, אמר הנהג, שם, אחרי המישטרה, אחד מצד ימין, ואחד מולו, והוא יותר זול. עכשיו בוודאי מובן לקוראים שמעפולה לחיפה לא הגעתי באותו ערב, ועל תל־אביב אין מה לדבר.

מלון זול

טוב, הלכתי למלון. מישרד המלון נמצא בקומה השניה. המלון עצמו היה מורכב מכמה חדרים בקומת הקרקע.

מיגבעת שעם
אילו רק היתה לי

„חדר עולה 800 לירות, אבל אני רואה שאתה במצוקה, אז אקח ממך רק 600 לירות," אמר בעל המלון, ונתן לי קבלה. בשעון עוד לא היה אחת־עשרה בלילה, ואני הייתי רעב. אז שילמתי והלכתי לאכול בפיצריה שראיתי לא רחוק.

פיצה ציפולה

בפיצריה ראיתי אדם אחד יושב וקו־רא עיתון, ולידו תיק גדול. נדמה היה לי שזה אח לגורל, וגם הוא נתקע כאן לא באשמתו. הזמנתי פיצה ציפולה, ש־כידוע הולכת עם הרבה בצל וביצים. בינתיים נכנסו עוד שתי בחורות לא רזות ובחור לא רזה, ואחר כך עוד שניים, בחור לא רזה ובחור רזה. הפיצה הגיעה אלי, ומייד היו לי קשיים איתה, כי לא הצלחתי לחתוך; זאת אומרת, עד לבצק הסכין דווקא חתך את הגבי־נה והביצה והבצל, אבל בבצק נעצר. בדקתי אם אף אחד לא רואה (צוות העובדים הסתכל בטלוויזיה) והתחלתי לשבור. כי אפילו אני לא מסוגל לאכול פיצה שלמה בביס אחד. התחתית של הפיצה היתה שחורה, כאילו שמו אותה מאחורי מפלט־גזים של גורר טנקים, שנוסע בראשון, פול־גז, בעליה של רחוב בלפור בחיפה, והיתה קשה כמו יהלום. אבל אני אכלתי, כי אל"ף, הייתי רעב, ובי"ת, הייתי בעפולה, ואולי זה מה שקוראים כאן לפיצה. התחילו לבוא יתושים ועקצו לי את האצבעות. למה דווקא את האצבעות, תהרגו אותי אם אני יודע. זה הטעם שלהם.

בינתיים התחיל הבחור הלא־רזה מה־צמד האחרון להעיר הערות פוגעות על הבחור הלא־רזה מהשלישיה הראשונה. ההערות היו קצת עדתיות, איך לומר: „רק אצל האשכנזים אפשר לראות ש־יושבים בחור עם שתי בחורות וכולם שותקים ולא מדברים מילה. זה למה הבחורות אוהבות אותנו, שאנחנו יוד־עים איך לדבר איתן ולתת להם הרגשה יפה." בתגובה התחילה להתפתח שיחה ערה בשולחן של השלישיה, והבחור ה־לא־רזה מהצמד נאלץ להרים את קולו כדי שיישמע. כל זה, לא להאמין, אחרי אחת־עשרה בלילה, בעפולה.

הסדין שלי
כתם מרהיב

בחדר

חזרתי למלון שלי. הביתה, מה ש־נקרא. בחדר היו שתי מיטות מוצעות, כיור־רחצה, מראה, חלון עם וילון שקוף וארון־קיר. הקירות היו צבועים במין צבע קרם, ועל התיקרה היה מתוח חוט שחור, עבה, שמטרתו לא היתה ברורה לי בכלל. בחלון לא היה תריס. היה גם מין ריח בחדר. מה אומר לכם? פלוגה של חיל־רגלים מיוזע, אחרי מסע של שבעים קילומטרים, לא משאירה אחריה כזה ריח. כשבדקתי את הסדי־נים, בשתי המיטות, הבנתי ממה בא הריח. הרבה עבר על הסדינים האלה. היו בהם קצת חורים שבאו מסיגריות. וקצת חורים שבאו מזיקנה. היו בהם קצת כתמים שבאו מליכלוך סתם, וקצת כתמים שבאו מילדים שלא נולדו. וכתם אחד היה בסדין של המיטה השמאלית, שכמוהו ליופי לא ראיתי מעודי. ממש כל צבעי הקשת, עם שלוחות מעניינות, בדיוק כמו אמבה שמסתכלים עליה ב־קליידוסקופ. אז סילקתי את הסדינים. חשבתי לי: מה שלא יהיה בשמיכות — לא יכול להיות שהן יותר מלופלכות מהסדינים.

הביתה

לא היה פשוט להירדם שם, בחדר המלון שלי, כי היו יתושים הרבה. מ־איפה הם באו, אני לא יודע, כי דווקא היתה רשת־נגד־יתושים על החלון. אולי הם נולדו בחדר הזה? אבל בסוף נר־דמתי, וישנתי שנת ישרים עד רבע לחמש לפנות בוקר. ולמה דווקא רבע לחמש? כי ברבע לחמש היה כבר מלא אור בחדר — תריס הרי לא היה שם בחלון — ומשאיות מהעמק דהרו בכביש. אז קמתי והלכתי לתחנת האוטובוסים של אגד, ושם קניתי אחת מאותן עוגות שבעל הקיוסק קרא להן שטרודל. ואילו מה שהיתה העוגה שלי באמת, זהו משהו שמכינים אותו ככה: לוקחים את כל העוגות שנשארו מהשבוע, טוח־נים אותן, מוסיפים קצת מים ואופים מחדש. זה מה שנקרא בעפולה שטרודל.

זהו. ושוב חלפתי על פני עפולוני עפולה, היופי הטיבעי של ואדי־ערה, חדרי חדרה, כורכי כרכור ופרדי פרדס־חנה, והגעתי לתחנה המרכזית בתל־אביב. ברוך השם, אני לא צריך לשאול במודיעין כל כמה זמן יוצא אוטובוס מיספר חמש.

מסקנות

אילו היה לי כישרון המספר של קרל מאי, בטוח שהסיפור הזה היה יוצא כמו מסעות יד הנפץ בארץ המערב המתפתחת, במרחבי האדמות החלוציות וריח הבראשית של הטיפוסים המעניי־נים אשר בערבות השורצות אינדיאנים. אילו היה לי, לעומת זאת, כישרון הסי־פור של ירוסלאב האשק, זה היה יוצא כמו מסע של החייל שווייק בפרובינציות של האימפריה האוסטרו־הונגרית השו־קעת. כיוון שיש לי כישרון התיאור שלי, אני לא יודע בדיוק מה המסקנה מכל הטיול הזה, אבל יקח הרבה זמן, הרבה הרבה, עד שאצא שוב למסע כזה.

מי שיכול ... שיקום!

מי שיכול להעניק לך כל כך הרבה יתרונות ברכישת טלויזיה... שיקום!

מס' ו באמינות

רק חברת "מץ" - הבטוחה בטיב מוצריה והמצויידת במיטב הכלים המשוכללים - יכולה להעניק לך יתרונות בלעדיים ולספק לך מכשיר מעולה שעבר בדיקה מעבדתית מדוקדקת (להבדיל מאספקת טלויזיות הישר ממשאית ברחוב כפי שהדבר קרה בחודשים האחרונים). מזה שנים רבות צוועדת "מץ" במקום הראשון בנושאי אמינות, חידושים ושרות לצרכן. חברת "מץ" היתה ראשונה גם בהפעלת האנטי מחיקון - לקליטת שידורי צבע.

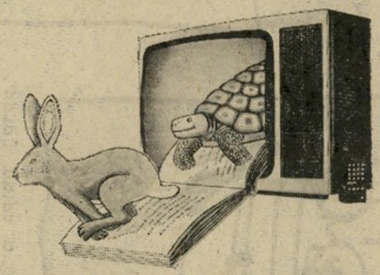

5 שנות אחריות על חלקי חילוף

בשנה הראשונה - גם השירות והעבודה חינם! השרות אך ורק באמצעות מעבדות "מץ" וזאת כדי למנוע "נפילה" בידי מעבדות ר"מומחים" למיניהם. מבצע אמינות בין רוכשי טלויזיות "מץ" בחודש מאי 1981 בלבד!
1,000 לירות במתנה על כל תקלה טבעית (המצריכה החלפת חלק) בשנת האחריות הראשונה (בנוסף לשרות המלא חינם!).

תוכניות רכישה בתשלומים

המאפשרות גם לך להנות מטלויזיה מעולה בתשלומים נוחים
אלפי לקוחות מרוצים אשר להם סופקו המכשירים בדייקנות רבה והנהנים כיום מטלויזיה מעולה, הינם העדות הטובה ביותר לכדאיות שבהצטרפות לתוכנית מץ - צבע.

טלויזיה מץ צבע 81
הקניה הטובה ביותר 1981

חברת מץ ישראל
בית העסק הנבחר 1981

שתי הצבעות אימון של קהל הצרכנים!

אם מישהו "יקום" בעקבות מודעה זו ויעניק לך יתרונות כאלה ... אנו נברך על כך!
כי אז הבאנו שוב תועלת לציבור הצרכנים!

למה לך להתאמץ? הצטרף לתוכנית מץ!

שירות ארצי

הכולל מספר מחשב, צי רכב וטכנאים מעולים הנמצאים בכוננות 24 שעות ביממה. ידיהם של הטכנאים לא עמוסות במיוחד: ניתן לזקוף עובדה חיובית זו לאיכותם הגבוהה של מכשירי "מץ".

מעבדות משוכללות

היחידות המטפלות בטלויזיה בעזרת ציוד בלעדי מתוחכם המכוון כל חלק לפי המתח הרצוי - להבדיל ממעבדות רגילות המשתמשות במכשירים מיושנים לטיפול כללי בלבד. התיקונים נעשים בחלקי חילוף מקוריים

עלה על הגל-עם דובי גל

יואל אביעל

תלוש מידע

לכבוד
"בית מץ" רח' מודיעין 19 בני ברק מיקוד: 51263
אני מעונין לדעת יותר על אפשרויות רכישת טלויזיה צבעונית במחיר מינימלי, וברצוני לקבל פרטים על תכניות הרכישה של "מץ צבע 81"
□ 20" □ 22" □ 26" □ עם שלט רחוק □ בלי שלט רחוק
* ברצוני לדעת היכן נמצא סוכן "מץ" הקרוב לביתי.

שם.....כתובת.....
טלפון בבית.....טלפון בעבודה.....

מץ 81

הטלויזיה הגרמנית הטובה ביותר

להשיג במרכז "מץ" מודיעין 19, בני-ברק מיקוד: 51263
ואצל סוכנים מורשים של "מץ" בכל רחבי הארץ

ארצות־הברית: מזימות בינלאומיות

מוקד פעילותה של ממשלת ארצות־הברית עובר עתה מאירופה לאיזור המיפרץ הפרסי. העיתונאי פרד האלידיי, שעקב מקרוב אחרי פעילותו של שר־החוץ האמריקאי אלכסנדר הייג, לא הסתפק במסקנה נחרצת זו, אלא מתעד אותה במידע מקיף וחשוב. ביקורו של הייג במרחב, ומסעות הלמוט שמידט ומרגרט תאצ'ר, מהווים חלק ממאמץ אמריקאי מרוכז ומאסיבי להשתלט על כל האיזור מבחינה צבאית ומדינית, ולהרחיק את הסובייטים ככל האפשר מהמדינות המפיקות נפט.

פעולה כזו אינה סותרת כלל את הסרת האמברגו על חיטה אמריקאית לברית־המועצות, או את ניהולו של המשא־ומתן על הגבלות לחימוש הגרעיני. הייג לא מעלה כלל על דעתו מאבק חזיתי בסובייטים. הוא נלחם למען

שר־הגנה וינברגר
עסקים בסעודיה

האימפריה האמריקאית, למען האינטרסים של החברות העל־לאומיות ולמען חברות הנפט והבנייה הגדולות, העושות עסקים מצויינים במיפרץ.

מטכ"ל 261. האמריקאים עוסקים עתה בהקמת כוח־משימה מהיר, שיוכל לפעול בכל מוקד מרידה או פגיעה באינטרס של ארצות־הברית במרחב. את הפעולה מנהל באורח ישיר שר־ההגנה, קאספר ויינברגר, שהיה עד לאחרונה מנהל בכיר בחברת הבנייה באכטאל, שלה עסקים מסועפים בסעודיה. תחת פיקודו של ויינברגר עובד מטכ"ל מיוחד, הממוקם בפלורידה ומונה 261 קצינים בכירים. מטכ"ל זה יועבר בשבועות הקרובים לדרום־מערב אסיה, ואליו תוצמדנה יחידות קרביות מובחרות, כפופות לפיקודו הצמוד. בסיס מיוחד יוקדם כנראה באי דייגו גארסיה, באוקיינוס ההודי. הבסיס קיים, אמנם, מאז סוף שנות ה־60, אך לדברי האלידיי משקיעים בו האמריקאים עתה סכום־עתק — 158 מיליון דולר. האמריקאים משקיעים מאות מיליוני דולרים גם בבסיסים אחרים באיזור.

עד כה ברור שכוחות־המשימה של ארצות־הברית יוצבו במקומות הבאים:

- ראס באנאס, בים סוף, מצריים.
- ברברה, בסיס סובייטי לשעבר, סומאליה.
- מומבאסה, קניה.
- רייסוט וחנדאם, עומאן.
- גוואדאר, פקיסתאן.

הבסיס הפקיסתאני (שנרכש מסולטאן עומאן במחיר

שמונה מיליון דולר ב־1958...) הוא חיוני במיוחד, ממוקם במרחק 80 ק"מ מאיראן והמיפרץ הפרסי. שר־החוץ הפקיסתאני, אגא שאהי, העמיד אותו לרשות הייג תמורת מחאה מתונה על שיתוף הפעולה הגרעיני בין פקיסתאן לבין מועמר גאדאפי הפרו־סובייטי.

האמריקאים ייהנו גם מבסיסים אוויריים בקינא (מצריים), ברברה (סומאליה), מאסירה ותאמרית (עומאן). כל זה, כמובן, מילבד שדה עציון בסיני ואולי אף בסיסים נוספים בנגב הישראלי.

לגיון הזרים באפריקה. האמריקאים, המוצגים בדרך כלל בכלי־התיקשורת הישראליים כשבויי הסחיטה הסעודית, שולטים למעשה בג'דה. כל שדות התעופה בסעודיה נבנים על־ידי חיל־ההנדסה האמריקאי. כל המערכות, כולל אייווקס, יהיו בשליטה אמריקאית מחלטת. בימים אלה הגיע מיספרם של החיילים האמריקאים בסעודיה ל־1600. זהו מיספר מטעה, כי בנוסף להם מועסקים שם כעשרת אלפים אנשי צבא „לשעבר". חיילים אלה עובדים בחברת וינאל, השייכת לסוכנות הביון האמריקאית, סי־איי־אי.

למרות הפיטפוטים המצחיקים על האיום הסובייטי, יש למערב יתרון צבאי ברור באוקיינוס ההודי. לבריתי המועצות יש באיזור חמש אוניות־מילחמה. לאמריקאים 17. שלא לדבר על 4000 חיילי לגיון־הזרים הצרפתי המוצבים בג'יבוטי.

למאמץ הצבאי הגלוי של האמריקאים יש להוסיף את מיבצעי החתרנות והדה־סטאביליזציה שנועדו לפגוע בעיקר בסוריה, לוב, דרום־תימן ואתיופיה. כלפי סוריה הגישה זהירה יותר, כי הייג עדיין סבור, כנראה בצדק, שסוריה אינה אבודה למערב בכלל ולארצות־הברית בפרט.

השלב האחרון בתוכנית ההשתלטות על המרחב חייב להיות לחץ על ישראל לשלם את המחיר. הטיהור שערך הנשיא רונאלד רגן בדימוקראטים ימניים, אבל פרו־ישראליים, שביקשו להשתלב בממשלתו, הוא משמעותי ביותר. ממשלתו שורצת שרים, פקידים ויועצים בכירים המייצגים חברות שלהן אינטרס ברור בסעודיה. להייג לא איכפת אם בגין יכה קצת באש"ף ובסורים, או יקים כמה התנחלויות. השיכרון המשתלט על בגין בעיקבות מעשים אלה מאפשר לו לבצע את תוכניותיו בקצב הנראה לו.

תור העימות עם ישראל יגיע מאוחר יותר.

זימבאבווה:
תלמיד מצויין

אחרי שנה בשילטון הצליח רוברט מוגאבה להפוך למנהיגו הבלתי־מעורער של העם בזימבאבווה. הפרגמטיזם שלו נבע מנחישות החלטתו שלא להפיח ולהפעיל גיזענות נגד הלבנים. בכך הוכיח שהוא תלמיד מצויין של פטרונו בשנות מאבק המחתרת, נשיא מוזאמביק, סאמורה מאשל.

אך מוגאבה לא שכח, כמובן, את מצעו החברתי. בהדרגה ובתבונה חנך ראש־הממשלה השבוע את השלב הסוציאליסטי בתוכניתו. הממשלה תגביר את התערבותה בתעשיות הבסיסיות, תנהיג שיטות של שיתוף פועלים ברווחים ותיישם את הרפורמה הקרקעית. הלבנים ייהנו מזכויות שוות, אבל „זכות" הניצחל הפראי של 85 אחוזים מאדמות המדינה (על־ידי חמישה אחוזים מהאוכלוסיה) פקעה ללא שוב.

גרמניה: ליכוד לאומי
בניצוחו של בגין

ראש־הממשלה, מנחם בגין, הוכיח השבוע שוב את סגולותיו התרומיות כמלכד לאומי כימעט־מיקצועי. בנאום

הלמוט שמידט
בגין נכס אלקטוראלי

היסטרי אחד הצליח בגין ללכד את כל הקשת הפוליטית הגרמנית סביב מדיניותו של הקאנצלר הלמוט שמידט. בגין צריך לזכור שרק השמאל בגרמניה מתנגד לבריתית ההדוקה עם סעודיה, בשל אופיו של המישטר השורר בה. כדרכו, עלב ראש־הממשלה לא רק בשמידט ובנשיא צרפת, אלא גם באינטליגנציה של הציבור הישראלי:

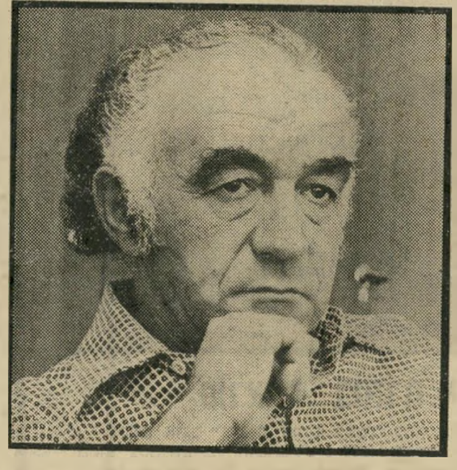
- אם אסור להתנגד למדיניות ישראל מטעמים מוסריים (שואה), מדוע הורה בגין לנציג ישראל באו"ם לתמוך בפול פוט, משמידם של שני מיליון קמבודים, כמייצג החוקי של ממשלת קמבודיה? בגלל האינטרס? בגלל לחץ אמריקאי? יפה. אבל היכן המוסר?
- בגין הוקיע את המישטר המושחת בסעודיה. הוא צודק. מדוע הוא מתעקש על יצירת ברית מרחבית בחסות האמריקאים, שהסעודים יהוו את בסיסה?
- מה למחוייבות הגרמנית כלפי השואה ולמדיניות הדיכוי של ממשלת בגין בגדה המערבית ובדרום הלבנון?
- אם בגין לא אוהב מישטרי דיכוי מושחתים, מדוע מושתתת מדיניותו על שיתוף פעולה הדוק עם דרום־אפריקה וכל הדיקטטורות הצבאיות הנתעבות ביותר, כולל אורוגוואי, צ'ילה, ארגנטינה?

אותם דברים אפשר לומר גם לתאומו של בגין, ח"כ שימעון פרס, שקונן על הברית שבין שמידט והסעודים מטעמים „סוציאליסטיים". פרס שכח מי הזמין את ראש ממשלת דרום־אפריקה לישראל, מי סיפק נשק ולרוצחים פאשיסטיים ברחבי העולם.

„כור" היתוך

חברת כור ההסתדרותית ומנהלה, נפתלי בלומנטל, המיועד מטעם המערך להיות סגן שר־האוצר, בחרו להתעלם מן ההאשמות הכבדות שהוטחו בהם במדור זה לפני שלושה שבועות (העולם הזה 2277). כדאי לאנשי כור ולמנהלי חברת־העובדים לדעת, שביוזמת העולם הזה אוספים אנשי־ציבור, אנשי־רוח ומישפטנים חומר על ה־האשמות בדבר שיתוף פעולה בין כור לבין דרום־אפריקה, כולל פעילות כלכלית עניפה של אנשי כור בארץ זו.

מטרת היוזמה: להגיש תלונה רשמית נגד מפלגת העבודה בעניין זה, וללחוץ לסילוקה או להשעייתה מהאינטרנציונל הסוציאליסטי.

מנכ"ל „כור" בלומנטל
עסקים בדרום־אפריקה?

אנשים בעולם

מלכות אירופה: חיוך מתפה

מה שחיוכן של המלכה פאביולה מבלגיה (מימין בתמונה) ושל המלכה ביאטריס מהולנד (משמאלה) אינו מגלה היא העובדה, שביקורה של ביאטריס בבלגיה נועד להסתיר דברים רבים. אחד מהם הוא המשבר הפוליטי החמור שבו נתונה בלגיה, שהחמיר בד בבד עם החמרת מצבו הגופני של המלך בודואן (באמצע).

ננסי רגן: אופניים לשמירת הגיזרה

מאז העתיקו מושבם לבית הלבן נבצר מן הנשיא רונאלד רגן ואשתו להרבות ברכיבה — הספורט שהיה חביב עליהם בחוותם שבקליפורניה. מאז נפצע הנשיא נבצר ממנו לעסוק בספורט. אבל ננסי אשתו, רוכבת על אופניים, ביחד עם בנה, הרקדן רוני.

סוראייה: בחזרה אל הזוהר, בחזרה אל האור

רבים אינם יודעים זאת: במשך כמה חודשים נאלצה הקיסרית־לשעבר, סוראייה, להתחבא במכסיפו מפחד נקמנותו של חומייני. רק עתה, משעבר זעם, שבה להופיע ולהדהים את ידידיה ביופיה ובטעמה היקר בהיכלי הבילוי של פאריס. מספרת סוראייה: „זה קרה בערב אחד בחווילה שלי בויא אפייה אנטיקה. לפתע ראיתי מראה שהפחידני עד מוות: איש בעל חזות מסוכנת טיפס על סורגי החלון וניסה לפרוץ פנימה. למחרת ארזתי מיזוודה ולא חזרתי לבית."

ג'וני האלידיי: פעמוני נישואין

שמה באבט אטיין, היא בת 24 ויפהפיה עד מאוד. ב־15 ביוני תהפוך אשתו של ג'וני האלידיי, ביום שהוא גם יום־הולדתו. להת־חתן ביום הולדתך זהי סגולה בטוחה לחיים ארוכים ביחד, אמר זמר־הרוק בעל הבטידרס הנצחי מעור. תגובתה של הכלה־הדוגמנית: „כששמעתי על התאריך, ביטלתי את כל התצוגות לאותו יום!"

אורסולה אנדרס: מהלומות ידידותית

על פי החיוך העליז השפוך על פניה של אורסולה אנדרס אפשר להבין ששני הגברים המרביצים זה לזה, כשהכוכבת בין שניהם, אינם עושים זאת בכל הרצינות. היה זה צלם זריז, שהצליח להנציח את התמונה במועדון־לילה בפאריס, כדי לשמש בכך את יחסי־הציבור של הכוכבת: שני הגברים שלצידה הם ג'ראלדו אמאטו והלמוט ברגר.

ג'ונה המופלאה: מהדורה מודרנית של ראספוטין

כשג'ונה בעלת השיער השחור מחזיקה את ידיה מעל לחולים, מת־קוללים דברים מופלאים: כיבי־קיבה, מחלות־ריאה, קוצר־נשימה, בעיות מחזור ואפילו סוגים מסויימים של סרטן נעלמים כלא היו. אפילו את ליאוניד ברז'נייב, שהיה חולה אנושות בשנת 1979, ריפאה אשה זו. שמה, ג'ונה, שפירושו „שדה", הועתק לה בשל כוחותיה העל־טבעיים.

למעשה, שמה האמיתי הוא יבגנייה דאוידשווילי. היא בת 32, בת המיעוט האשורי בקווקז, וג'ונה היא מילה בשפתו של מיעוט זה. היום מעריצים אותה בברית־המועצות כקדושה. הקאריירה שלה דומה להם־ליא לזו של הנזיר הסיבירי, ראספיטין, שלפני 66 שנים הפליא את שלי־טתו המוחלטת במישפחת הצאר, בשל יכולתו לרפא את הנסיך ממחלת ההמופיליה.

המדענים הסובייטיים מכנים את הכוח שלה כ„ביו אנרגיה", וטוענים שידיה וזהרות ושראשה מוקף הילה ברורה. כך אפשר להבין גם את הטיעונים ההיסטוריים לגבי משה או ישו, שיוחסו להם סגולות מרפאות יהילה מסביב לראשיהם. „אני לא יכולה לעזור לכל אחד," טוענת ג'ונה, „לפעמים אני אומרת לחולה שאני איני יכולה להושיע לו. ואז הפיתרון היחידי הוא סכינו של הכירורג". לברז'נייב היא לא אמרה זאת, כשקרא לה לדאצ'ה שלו לאחר ועידת בלגראד ב־1979, ומאז, אומרים, יש לאיש הזקן כוחות של דוב.

ראספוטין

אנשים בעולם

הנסיך צ'ארלס: הכפילות לששת צרה

צ'ארלס לא האמין למראה עיניו: כשיצא לשליחות רשמית, הראשונה מאז הכריז על אירושיו ליידי דיאנה ספנסר, ציפו לו בנמל־התעופה בניו־זילנד שלוש עלמות־חן, שבאו לקבל את פניו. השלוש היו דומות כשתי טיפות מים ליידי שנשארה בבית: אותה התיסרוקת הקצרה עם הבלורית המופנית הצידה, אותה מידת גוף, צבע עיניים זהה, חיוך דומה להפליא. כל אחת לבשה חולצת תחרה זהה לזו שנוהגת ליידי דיאנה ללבוש בהזדמנויות דומות, וכל אחת מהן הגישה לו שושנה.

רוז'ה ואדים: הקאריירה החדשה של הבמאי

הבמאי בן ה־52, רוז'ה ואדים, היפנה את כל תשוקתו בעת האחרונה למיכחול ולחומר. כשהוא עומד ליד אחד הפסלים שפיסל — על־פי אהבתו האחרונה — הסביר את הדימיון שבין האמנות־הפלסטית ואמנות־הקולנוע, אליבא דוואדים: „גם לביים סרט פירושו לצייר ציור, או לפסל פסל". מסתבר, שיש הגיון בדבריו, שכן תערוכתו הראשונה, שנערכה לא מזמן בלוס־אנג'לס, שם הוא גר מזה כמה שנים, זכתה לביקורות גלהבות, וקשה לדעת איזה צד מן השניים יגבר: במאי הקולנוע ואדים, או הצייר ואדים.

ליידי סנואדון: התינוקת של טוני

הדימיון מדהים: אותו האף, אותו הסנטר, אותו הפה, אותו החיוך. ובוודאי — אותו השם. זוהי ליידי פראנסס אמסטרונג־ג'ונס, שהיא בתו של לורד סנואדון — הלא הוא טוני אמסטרונג־ג'ונס, בעלה לשעבר של הנסיכה מארגרט — מגישואיו מחדש ללוסי לינדסי הוג.

הקטנים של ואלסה: בממלכה של אמא

דאנוטה ואלסה משתובבת עם שני הקטנים שבבניה, יארק ופז'מרק באחד מרגעי השקט המעטים שנותרו בחלקה מאז הפך בעלה, לך ואלסה, גיבור לאומי ומנהיג המאבק הפועלי בפולין.

אנשים

השאלה על מצב־בריאותו של בגין נמחקה מן הראיון המוקלט. ומשה דיין מודיע שאם יתעורר מחר בבוקר מת, זה לא מדאיג אותו

■ ראש הממשלה, **מנחם בגין**, החליט לחגוג את ליל יום־העצמאות באופן ספונטני. בשעה עשר וחצי בלילה פנה אל שומרי־ראשו ואמר להם: „בחורים, בואו ונצא לחגוג!" החבורה יצאה קודם־כל לכותל המערבי ושם, אחרי תפילה קצרה, שאל בגין את שומריו איפה חוגגים עכשיו אנשי־העיר. אמרו לו כי רוקדים בגן־העצמאות. הם הלכו לשם ואחר־כך לכיכר־ציון. רק אחרי חצות חזר בגין לביתו.

■ למחרת היום חיכה לבגין יום־עבודה עמוס. הוא התחיל אותו בבית הנשיא, שם חולקו אותות לחיילים מצטיינים. אחרי־כן התראיין לתוכנית ברשת האמריקאית אי־בי־סי, בוקר טוב אמריקה, והמנחה, **דויד הרטמן**, ראיין אותו במשך 11 דקות. משם עבר בגין לחידון התנ"ך בתיאטרון ירושלים. אחרי־כן טס לאריאל בגדה המערבית, שם נערכה עצרת גדולה בהשתתפות אמנים רבים. משם חזר לתיאטרון ירושלים, לטקס חלוקת פרסי ישראל.

■ אנשי קול ישראל, **רזי ברקאי, ואריה גורן**, ראיינו את בגין בראיון המסורתי ליום־העצמאות. לפני תחילת הראיון שאל אותם בגין כמה זמן, לדעתם, יש לו עוד לכהן כראש־הממשלה, והשיבו לו: „זה תלוי במצב־בריאותו של כבודו." בגין מיהר לתקן את טעותם: „לא, אני התכוונתי כמה זמן יארך הראיון איתכם".

■ תקרית זו היתה עילה לגולן לשאול את בגין כיצד משפיעות התרופות, שהוא לוקח, על תיפקודו, ובגין נתן לשניים הרצאה מפורטת על מצב־בריאותו. אחרי הראיון פנה בגין למנכ"ל רשות־השידור, **יוסף** („טומי") **לפיד**, וביקש ממנו לדאוג לכך שהשאלה והתשובה יוצאו מן הראיון. ואכן, מנהל הרדיו, **גידעון לב־ארי**, נתן הוראה להוציא קטע זה מן הראיון המוקלט.

■ בראיון פומבי ראשון בערב־ראיונות סיפר ח"כ **משה דיין לאיתן דנציג** כי על אף היותו עסוק ביותר יש לו חברים. כדוגמה הביא את שימעון פרס. „אני נוהר שלא לפגוע בו באופן אישי, על אף מילחמה רעיונית שיש בינינו."

■ על הארכיאולוגיה שלו טען: „יש לי אוסף מן הטובים בעולם, ואין אצלי אף חפץ אחד הנמצא אצלי באופן בלתי־חוקי, או שאינני ידוע למחלקת־העתיקות. אילו היה כזה כבר היו באים ולוקחים אותו."

■ על השאלה אם יש לו מישאלה אישית: „שום דבר. אפילו בריאות יותר טובה לא הייתי מבקש. מבחינה חומרית אינני רוטשילד, אבל בשביל ארוחת־הבוקר לרחל ולי זה מספיק. רק המיסים שמשלמים, זה גורא. בית בצהלה — זה היה שיכון של אנשי צבא־הקבע, והיום זה נקרא וילה... הייתי קרוב למוות כמה פעמים. בצבא, בחפירות וגם אם מחר בבוקר אתעורר מת, זה לא מדאיג אותי. גם אתה תמות."

■ סיים דיין: „מה שמדאיג אותי זה העתיד. מה שמעניין אותי זה מה שמתרחש בהווה, ומילבד האשה גם העבר."

■ ביום־העצמאות נערכו מסיבות רבות בכל רחבי הארץ. בתל־אביב נוהגים כמה מארחים לערוך מסיבת יום־העצמאות בכל שנה לאותם המוזמנים. אחת מן המסיבות המסורתיות האלה היתה בבית של הפירסומאי **חיים** ו־אשתו **זמירה פרד** בהרצליה־פיתוח. בשעת צהריים התאספו בגן ביתם כל ידידיהם, הנוהגים לעשות כך מדי שנה. הפעם ביקשו זמירה וחיים מאורחיהם לבוא בבגדי תש"ח, אך איש מן המוזמנים לא טרח לעשות זאת. **יעל זאבי**, אשתו של האלוף **רחבעם** („גנדי") **זאבי**, באה בחליפת־קוקטייל שחורה. אחי המארח, ראש עיריית רמת־גן, הד"ר **ישראל פרד**, בא בחליפה ובעניבה, וגם יתר האורחים לא לבשו בגדים בסיגנון התקופה ההיא. בחצר הכינו פלפל, כאשר גנדי ו־**יצחק קול**, מנכ"ל אולפני הרצליה, עוזרים בהכנה. מצב־הרוח בכל מסיבות יום־העצמאות השנה לא היה עליז ביותר. השיחות נסובו סביב המצב בלבנון, ובעיקר סביב הבחירות הקרבות והולכות.

■ מסיבה מסורתית אחרת נערכה אצל **מאיר עמית**, מי שהיה אלוף, סגן הרמטכ"ל וראש־המוסד. בביתו ברמת־גן התאספו ארבע מאות אורחים. בפינה אחת הדליקו מדורה, ישבו סביבה ושרו שירי מולדת במשך חמש שעות ברציפות. בפינה אחרת התגודדו אנשים סביב **שימעון פרס** ושוחחו על פוליטיקה. ובפינה שלישית התגודדו אנשים סביב הנשיא **יצחק נבון** ואשתו **אופירה**. השגריר הישראלי שהיה שם היה שגריר ארצות־הברית בישראל, **סמואל רואים**, שדווקא נהנה מאוד מן הישיבה סביב המדורה.

■ אצל עמית התחילה מסורת מסיבות חג־העצמאות ב־1958, כאשר היה ראש אג"מ ונפצע בעת שצנח. הוא היה כולו חבוש בגבס, וכמה חברים באו אליו כדי לארח לו לחברה. אז הוחלט להתאסף בכל שנה. הפעם חולק לכל האורחים הקבועים אות על השתתפותם הקבועה במסיבות אלה.

■ **איצ'ה ממכוש**, מותיקי אמני עין־הוד, אמר אצל עמית: „ההבדל בין המסיבות הקודמות של עמית למסיבת השנה הוא בכך שפעם באנו כולנו לכאן ושאלנו איפה החתיכות. היום כולנו באים לכאן ושואלים איפה יש רופא."

אילנית הזמרת בידרה את האורחים בקבלת־הפנים לאנשי הסגל הדיפלומטי אצל נשיא־המדינה, יצחק נבון שהתקיימה ביום העצמאות. היא שרה בגן של מישכן הנשיא, ומזגהאוויר היה קריר ביותר. אילנית לבשה שימלה קיצית קלילה, והיה לה קר מאוד. באמצע ההופעה הביאה לה רעיית הנשיא, אופירה נבון, צעיף־צמר בצבע אדום (למעלה). עם תום ההופעה ביקש ממנה הנשיא לתת מחרוזת שירים בשפה הפורטוגלית, ואילנית נענתה לבקשת הנשיא.

נעמה נבון בת ה־7 ישבה ליד אמה, אופירה, בעת ההופעה של אילנית, והצטרפה אל הזמרת כאשר זו שרה שירים מוכרים לה. אך כאשר ניגשה צלמת כדי לצלמה, הסתירה נעמה את פניה בביישנות בחיק אמה. אופירה לא לבשה פיאה, כהרגלה, אלא הופיעה בשיערה הטבעי שצמח בינתיים, ובגאווה רבה סיפרה על כך לכמה מן האורחים. היא גם התנצלה

וודי אלן עומד להגיע ארצה ויעקוב אגמון

יודע מה עושות הנשים ביד־ימין ב־2 בלילה

■ **שלמה גזית**, מי שהיה ראש אמ"ן, כיום נשיא אוניברסיטת הנגב בבאר־שבע, סיפר אצל עמית כי לאחרונה רצים אחריו עיתונאים רבים ומבקשים לראיין אותו על המצב בלבנון. מישהו במקום הציע לו להתנות כל ראיון עם עיתונאי על המצב בלבנון בכך שיזכירו גם את אוניברסיטת באר־שבע, וכך תהפוך האוניברסיטה למקום הכי מפורסם בארץ.

■ מסיבה מסורתית אחרת נערכה כמדי שנה אצל **ריבקה קרמר**, המכונה "ריבקה מהציזטרון", משום שהשתתפה בימים ההם בלהקת הבידור של הפלמ"ח. גם כאן היה שגריר אחד בלבד, **מעד מורתדא**, שגריר מצריים בישראל, שנהנה מן המסיבה ונשאר בה עד שעה מאוחרת. גם אצל ריבקל'ה באו אותם המוזמנים כמו מדי שנה, שרו שירי־מולדת ורקדו ריקודי־דיסקו. לביתה בכפר־שמריהו באו 400 מוזמנים.

■ **אבי שטיינברג**, יו"ר עצו של שר־האוצר **יורם אריזור**, ליווה את השר ב־מסעו לארצות־הברית. באחד הלילות, כשחזר למלון וולדורף אסטוריה בניו־יורק, שבו התגורר עם השר, הוא עלה במעלית ביחד עם זוג של כושים, שנראו לו שיכורים. הבחורה הכושית נשענה על אבי. רק כאשר הגיע לחדרו הבחין כי כוויס, וכל כספו ותעודותיו נלקחו ממנו.

■ אריזור הפתיע את שומעיו, בפגישתו עם ראשי המגבית היהודית בארצות־הברית, באומרו להם: "אני יודע מי ינצח בבחירות הבאות בישראל." כאשר הבחין בפרצופיהם התמהים של השומעים, אמר אריזור: "היהודים ינצחו."

■ במטוס אל־על לניו־יורק גילה אריזור את ת"כ **אבא אבן**. שאל אריזור את אבן: "לאן אתה נוסע?" השיב לו אבן: "לכנס של מנהיגים סוציאליסטיים." אמר אריזור: "העבודה שלך בחוץ־לארץ תהיה יותר קלה מהעבודה שלי."

■ במי בגד **עמירם ניר**? כאשר השתתף במיבצע הפצת־הפרחים מטעם המערך, אירעה תקרית שבה האשימה, כביכול, נערה את איש־הטלוויזיה־לשעבר בבגידה. כך דווח גם במדור זה. האמת היתה דומה — אך הפוכה: איש שהכיר את ניר התנפל עליו, חיבק אותו בהתלהבות וקרא: "למה בגדת בנו, צופי־הטלוויזיה? היית כל־כך טוב! אבל אין דבר, תצליח..."

■ בפגישת עיתונאים עם מפכ"ל המישטרה, **אריה אינבוין**, העיר אחד העיתונאים למפכ"ל כי דובר־המישטרה לשעבר, **אריה אדר**, עורך ככתב דבר בבאר־שבע. אמר איבצן: "מה כל־כך נורא בבאר־שבע?"

■ איש המפד"ל, **רפאל בן־נתן**, חתם על הסכם המבטיח מקום ריאלי ברשימת המפד"ל לאחד מפעילי המיפלגה. כאשר האיש הרים גבה בחוסר־ביטחון, אמר בן־נתן: "אתה יכול להיות בטוח שזה בסדר. אני מקיים הסכמים, אפילו כאשר אני עצמי חותם עליהם!"

■ העיתונאי הוותיק **שימעון פאמט** נסע לבקר את בנו, העיתונאי **גידעון פאמט**, בארצות־הברית, שם מכהן הבן ככתב הארץ. בנמל־התעופה קנדי בניו־יורק ראה פאמט מודעה מאירה־עיניים על אוטובוסים, בזו הלשון: "אנו מבקשים את סליחת הציבור על שהאוטובוס שלנו אינו נראה היום נקי ומבריק כמו הצורך, כפי שהיינו רוצים שיראה, הואיל והתבקשנו לחסוך במי שטיפה." פנים האוטובוס היה בכל זאת נקי ביותר, תודות לשיתוף־פעולה של ציבור הנוסעים. "עכשיו אני בטוח שאין אני נמצא בישראל," הפטיר פאמט־האב.

■ הבדיחה האחרונה מספרת כי ת"כ לשעבר, **שמואל פלאטו־שרון ואהרון אבוחצירא** עומדים להקים לקראת הבחירות סיעה חדשה, שתיקרא "אשרי יושבי".

■ פרופסור **זאב ויל־נאי**, המכונה "הטייל הראשי של המדינה" בשל אהבתו לגוף הארץ, אמר בראיון ל־**עמוס מר־חיים**, מי שהיה מנכ"ל מישרד־המיסחר־והתעשיה: "אינני מאמין מה"ב, מורידי־השמנת־בישראל."

■ **וודי אלן** עומד להגיע ארצה ב־31 ביולי. הכוונה אינה לשחקן וודי אלן, אלא לכלב הנדיר, מסוג ברייר, של **שרי שילון**, אשתו של שליח הטלוויזיה בניו־יורק, **דן שילון**, החוזר ארצה. שרי, המעריצה את השחקן האמריקאי, החליטה לקרוא לכלב על שמו. גובה הכלב עולה על גובהו של וודי אלן.

■ דן שילון בא ארצה לשבוע ימים כדי להשתתף ב־אזכרה לאביו, שמת לפני שנה. הוא בילה את מרבית השבוע במיטה, אחרי שלקה בשפעת.

■ בערב יום־העצמאות, בשעה 2 אחרי־חצות, הינחו **יעקוב אגמון ואיבי נתן** את תוכנית ההתרמות של גלי צה"ל, שירותרום. אמר אגמון לפני המיקרופון: "אני יודע מה כל הנשים עושות כרגע ביד ימין שלהן?" והשתתק. איבי גילה חוסר־סבלנות, והתעקש לדעת מה הן עושות, ואז הרגיע אותו אגמון: "הן בטח כותבות לנו צ'ק."

■ השחקנית **אביבה מרקס** הופיעה לפני פעילים של הסוכנות היהודית במחלקת־העליה, המביאים ארצה

לארי אדלר

נגן־המפוחית היהודי־אמריקאי, הופיע במיסגרת חגיגות פסטיבל־האביב בבריכת־השולטן בירושלים. אחרי ההופעה נערכה לו קבלת־פנים בבית־מלון בירושלים, שם הוא פגש בטדי קולק. אדלר נתן לקולק מפוחית־פה זעירה, ולימד אותו בו במקום לנגד שיר פשוט. טדי ביצע את ההוראות של אדלר, והשניים ניגנו דואט. אדלר סיפר כי ניגון־המפוחית בא לו לפי שמיעה, ולא לפי למידה. "אף פעם לא הבנתי את החוקיות שבהלמות הפטיש," אמר.

פרל בייל

הזמרת־שחקנית האמריקאית שהופיעה גם היא בבריכת־השולטן, פגשה מעריצה צעירה בשם ליזה, שניגשה אליה ושאלה אותה אם ביצעה פעם תפקידים במחזות לילדים. ביילי אמרה לילדה שאכן עשתה זאת, ושיש לה כל התקליטים של ההצגות האלה בחדרה במלון. "מחר בבוקר תמצאי מתנה קטנה, עם כל התקליטים האלה," הבטיחה לילדה.

כרמליטה, סנגריה, זה מה שהיה חסר אצלכם בחגיגה

היפכו את כרמליטה למשקה אישי העשוי בסגנון שלכם, לאנשים שאתם אוהבים. שתו והגישו כרמליטה סנגריה קר או חם, לבד, בזוגות, במסיבה ובכל מקום.

כרמליטה פונש
חממו את הכרמליטה בסיר עמוק, הוסיפו פלחי פרי הדר טבעי, פירות העונה וקינמון לפי הטעם.

כרמליטה קר
הוסיפו לכרמליטה קוביות קרח, פלחי לימון, או פרי הדר אחר, פלחי תפוחי עץ, וקינמון לפי הטעם.

אנשים

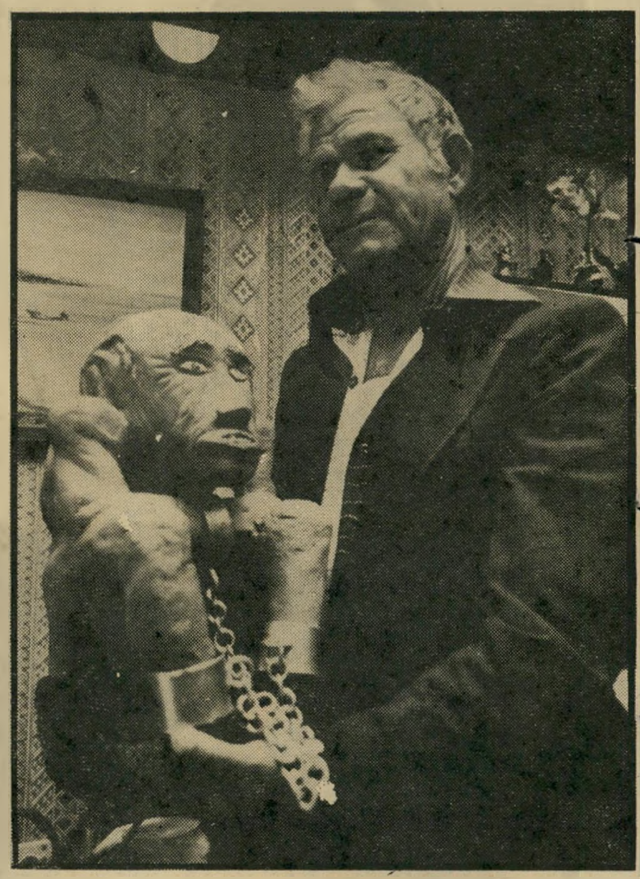
אנשים מארצות־הברית ומני־סים לשכנע אותם שיעלו לי־ארץ, במסגרת התוכנית תור ועלה. בתוכניתה מספרת אביי־בה, בעזרת שיקופיות, את סי־פורה האישי ואת סיפור רא־שית ההתיישבות בארץ. באחת מן ההופעות האלה נוכח שגי־ריר ארצות־הברית בישראל, סמואל לואיס ואשתו **סאלי**. בתום ההופעה ניגש לואיס אל אביבה ואמר לה: „שיכנעת אותי, החלטתי לעלות ארצה!"

■ מסיבת־הפתעה ביום העצמאות ערכו חברים לטייס אל־על **אורי ירום**, במלאת לו 50 שנה. אל ביתו ברמת־השרון באו כל ידידיו, ותיקי צה"ל ומאל־על. את שיריי־המולדת אירגן **דן בירון**, איש־הטלוויזיה הירושלמי. סגן הרמטכ"ל, האלוף **יקותיאל** („קותי") **אדם**, היה גם הוא שם, לא רק כחבר אלא גם כמחותן־לעתיד. בנו, **אודי**, הוא חבר של **רונית**, בתו של ירום, והזוג הצעיר מתכונן להתחתן בעתיד הקרוב.

■ כלת פרס ישראל, **רחה פראייר**, בת ה־92, מי ש־ייסדה את עליית הנוער, נש־אלה השבוע, אחרי קבלת ה־פרס, על־ידי בנה, פרופסור, **שלהבת פראייר**, מה הן תוכניותיה לעתיד. השיבה לו רחה: „אני רוצה ג'וב ממשל־תי. אני רוצה להיות שר־האוצר."

■ בעת פגרת־הכנסת שולח מישרד־התיקשורת מיכתבים, המגיעים לחברי־הכנסת לפי כתובתם בבית. לפני שבועיים קיבל ח"כ **משה שחל** מיכ־תב, שהיה מיועד ליושב־ראש הקואליציה. סיפר שחל: „שלחתי את המיכתב למענו של ח"כ **חיים קורפו**, וכתבתי לו כי אני מעריך את המחווה של מישרד־התיקשורת, אך הם הקדימו בחודשיים."

● בעת המישחק, שנערך באיצטדיון בלומפילד, שאליו הוזמן יושב־ראש הכנסת **יצ־חק ברמן**, נראו לפתע סדר־נים רצים אל בימת־המוזמנים כשבידיהם מגשים של תה ו־קפה.

שמואל רכטמן

מי שחיה ראש עיריית־רחובות וחבר־כנסת ויצא מבית־הכלא, מציג בגאווה את אחד הפסלים שאותם עשה בעת שישב בבית־הסוהר. הפסל מתאר אסיר כבול בשלשלות־ברזל, ושמואל רכטמן הציב אותו במקום בולט לעין בסלון ביתו ברחובות.

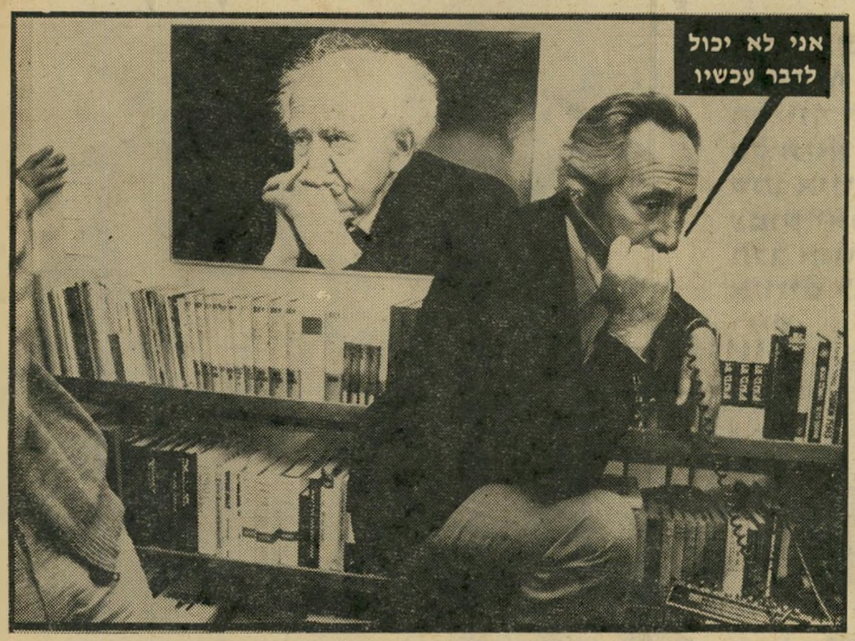
ענתה לו השחקנית: „אבל סם, חשבתי שכבר עלית אר־צה!"

■ הזמר **צביקה פיק** נסע אל כל החלטורות שלו בחג־העצמאות באמבולנס. לא משום שהוא חולה, אלא משום שאמרגנו **יצחק גיזרי**, שכר אמבולנס כדי להסיע את הזמר ממקום למקום, מבלי להתעכב בפקקי־התנועה. האמבולנס צפר במשך כל הנסיעה שלו.

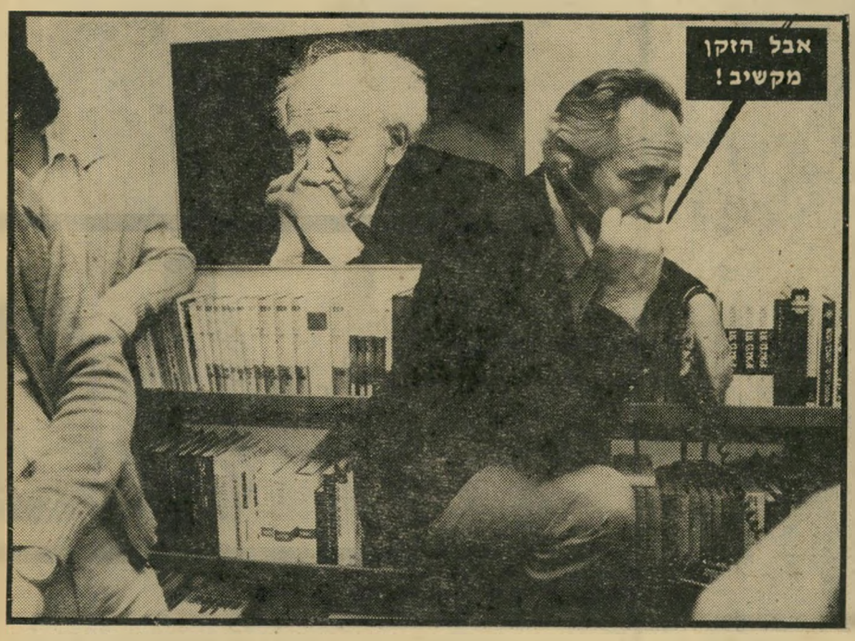
■ מנהלי־מחלקות בעיריית ירושלים נדהמו בשבוע שעבר לשמוע הודאה משונה של ראש־העיר, **טדי קולק**. אל קולק הגיעו תלונות ממנהל מרכז קהילתי על בעיות שער־שות לו מחלקות שונות בעי־רייה. קולק זימן אליו את מנ־הלי כל המחלקות האלה, נעל את כולם בחדר קטן בקומה החמישית של בניין העיריה ולקח את המפתח, כשהוא מו־דיע להם כי עד אשר לא יפ־תרו את בעיות המרכז הקהי־לתי, הם לא ייצאו מן החדר. תוך 20 דקות הם דפקו על הדלת וצעקו לעברו כי כל הבעיות נפתרו.

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

שימעון פרס במטה מיפלגתו

הקיץ להשתזף בכיף עם תיא

הקיץ את מוזמנת להשתזף בכיף עם מוצרי השיזוף המצויינים של תיא:
שמן אגוזים לשיזוף עמוק ואחיד.
חלב אגוזים או קרם אגוזים לבעלות עור רגיש.

ולאחר השיזוף- תחליב מיוחד המזין את עור גופך, מרגיע, מרענן ומונע קילוף.

תענוג להשתזף עם תיא.

תיא

אנשים

■ בכנס של יהודי יוגוסלביה, שנערך יום אחד אחרי חגיגות המימונה, סיפר טדי קולק כי הוא והנשיא **יצחק נבון**, יחד עם יושב־ראש הסוכנות **אריה דובצ'ין**, נפגשו בחגיגות המימונה, ושם התגאה הנשיא כי סבתו נולדה במרוקו, אך „כאן אף אחד מאיתנו אינו יכול להתגאות בסבא או בסבתא יוגוסלוויים." אמר קולק: „כאשר דיבר הנשיא באותה הזדמנות, אמר: „נכון שאיני יכול להצביע על מקורות יוגוסלוויים, אבל אני עדיין זוכר שיר יוגוסלווי, שלמדתי לפני שנים רבות מאשה אחת, שבאה משם." הנשיא דיקלם בעל פה את השיר.

■ למסיבת־עיתונאים של הצוות הכלכלי של מיפלגת־תו **ויויאן**, ומנכ"ל חברת־ביטוח, **עמוס ירדן**, אביו של **אירון ירדן**, הילד שנחטף ושנתרצה לפני שנה.

■ השחקן **חיים טופול** ביקר את ראש יריית ירושלים **טדי קולק**. לפני שעזב אמר לו טדי: „חג שמח וכשר!" אמר לו טופול: „מה פיתאום כשר?" ענה לו קולק: „כשר זה בשביל **אורי זוהר**. אתה בטח הולך עכשיו לבקר אותו." טופול גילה לקולק כי הוא אכן הולך לבקר את אורי, והוציא מכיסו כיפה ציבעונית. אז הוציא גם קולק כיפה מכיסו ואמר: „בעיר כמו שלנו, אני מוכרח להיות מצוייד בכיפה."

■ המיליונר הישראלי ה־מתגורר בארצות־הברית, **מר שולם ריקליס**, אירח קבוצה של ישראלים בפסטיבל־סרטים שנערך בלוס־אנג'לס, ושמטרתו היא להתחרות בפסטיבל־הסרטים של קאן. ריקליס הזמין על חשבונו את הקבוצה לבית המלון שלו ב־לאס־וגאס, ריביירה. הוא מעורב בעסקי־סרטים מאז שהפיק סרט למען אשתו הצעירה, **פיה**, שבו השקיע שניים וחצי מיליון דולר.

■ אחרי מישחק־הכדורגל בין נבחרת הכוכבים של ישראל ובין הקבוצה האנגלית מנצ'סטר יונייטד, נערכה לכל השחקנים קבלת־פנים בבית־מלון בהרצליה. המסיבה היתה משעממת מאוד, עד אשר החליטה אחת האורחות לפתוח בריקודי־דיסקו. היחידי שהצטרף אליה היה מנהל הקבוצה האנגלית, **דנוויל האריון**, שהיה גם הקשיש ביותר בין המוזמנים.

■ בישיבה האחרונה על הסרת חסינותו של שר־הדתות אהרון אבו־חצירא בכנסת בא השר ללא עורכי־הדין שלו. היועץ המישפטי, **יצחק זמיר**, אמר שהוא מתפלא על כך. העיר על כך ח"כ **יהודה חשאי**: „אני יודע מדוע. אחד מהם, לפחות, עורך־הדין **רם כספי**, לא הופיע כי החליט ללכת בתל"ם."

■ במיפלגת העבודה מרבים הפעילים כיום לכנות את עמיתיהם. בין הכינויים: „אר־תור", שהוא **אשר בן־נתן**, „כצלה", שהוא ח"כ **אברהם בין־עוז**, „בנג'לה", שהוא **בנימין יסעור** ממפ"ם, **וי־ויאן**, שהוא חיים הרצוג, יו"ר שב־ראש מטה ההסברה, „רוליק", שהוא **ישראל פלג**, דובר מטה־הבחירות ו„בייגה", שהוא **אברהם שוחט**, ראש מועצת ערד.

■ מי שהיתה סגנית שגייה של מיס עולם, **ענת זמיר**, עובדת ביום כמארחת במיסעדה הסינית של איש־העסקים **אבי אברמוביץ**. ענת החליפה את מקומה של הדוגמנית **ציפי לוין**, שנסעה לחופשה ללונדון.

■ איש העסקים היהודי־אמריקאי, **ברני קורנפלד**, שהסתבך לפני שנים אחדות עם שילטונות מס־ההכנסה בארצות־הברית, ביקר בארץ כדי לזרז את תיקון המטוס הפרטי שלו, שקנה לפני שנים רבות **מנסון רוקפלר**, מי שהיה סגן נשיא ארצות־הברית. הוא ביקר בתערוכת הציורים של **שימעון אבישר**, והחליט לתת לצייר לעטר את המטוס שלו, כאשר יהיה מוכן.

■ לתערוכת־הציורים של **הלינה אולומצקי** בא איש־הטלוויזיה **ירון לונדון** עם אמו. ניגשה האם אל הציירת ואמרה לה: „תיראי את מי הבאתי לך!"

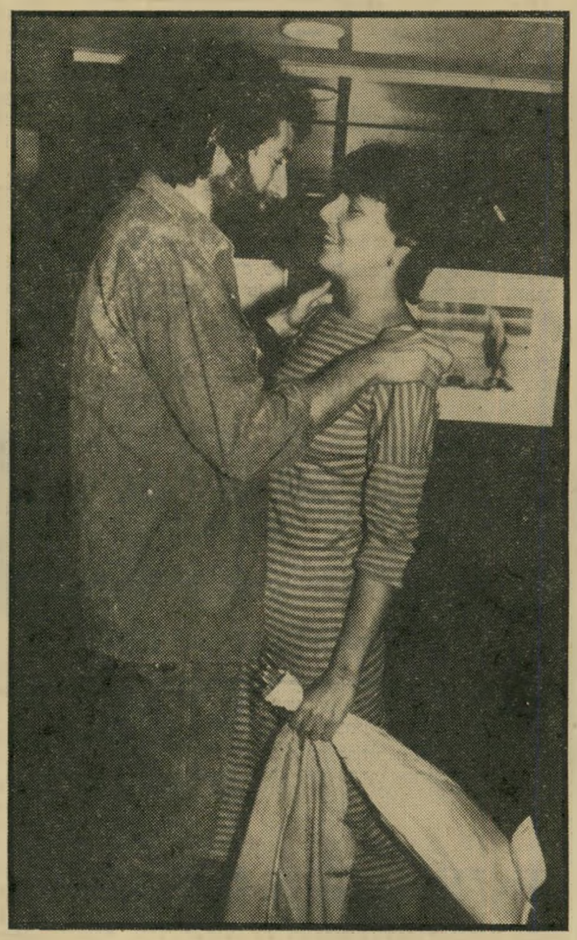
■ בהצגת כבוד השופטת יושבת השחקנית **חנה מרון** על כורסה גדולה ועמוקה. החברה שהעניקה את הכורסה הסתפקה תמורתה בחמש הזמנות להצגה.

■ **הבדרן דודו טופז**, שכתב ספר־שירים אחד, עומד להוציא לאור ספר שני משלו, רומן שיהיה מוכן בשבוע הספר העברי. הרומן מבוסס על סיפור־אהבה שהיה לטופז עם נערה מדרום־הארץ. הוא פגש בה כאשר יצא עם הדוגמנית **אירים קנר**. באחד הטיולים המשותפים שלו עם נערה זו היא התעלפה. טופז לא חשד אז בנסיבות התעלפות זו. אחרי שסיפרה לו כי הרתה לו, רצה טופז להתחתן איתה, אך כעבור כמה ימים, כאשר התקשר אליה, סופר לו כי היא התאבדה והשאירה לו מיכתב, שבו ציינה כי לא ביתה לה דרך אחרת. רק אז גילה טופז כי היתה חולה במחלה ממארת.

הנערה שהרתה לדודו טופז התאבדה

ואביו של אורון ירדן בא לטורניר טניס

ג'ודי ליטני משתתפת במחזה המוסיקלי „אני יוצאת חיכה לה בעלה, הזמר דני ליטני, בחוץ, ניגש אליה ואמר לה כי היא ביצעה את תפקידה בצורה טובה ביותר. ג'ודי ליטני טוענת כי בעלה הוא המבקר החריף ביותר שלה.

לינדה רמבאום

מי שהיתה ראש תא־הכתבים־הזרים בלישכת העיתונות ה־ממשלתית בירושלים, החליטה לקחת שנת־חופשה אחת מעבודתה ולעבוד במשהו שונה לחלוטין. היא עוזרת כיום לדני שלם, מנהל תיאטרון „החאן" בירושלים, האחראי על המופעים האמנותיים בבריכת־השולטן. הפרוייקט הראשון שטיפלה בו היה הופעתם של לארי אדלר ופרל ביילי בירושלים. „אני אוהבת מיבצעים וסיימתי את המיבצע הראשון שלי עכשיו," הצהירה.

מיכאל כספי

עורך־הדין בא לפתיחת תערוכתה של ג'ודי דונר, שציירה עבור הטלוויזיה את הדמויות במישפטו של שר־הדתות, אהרון אבו־חצירא. עכשיו היא מציגה את עבודותיה אלה. עורך־הדין של השר, רם כספי, היה אמור לפתוח את התערוכה, אך הוא נאלץ לנסוע לארצות־הברית ולכן שלח את אביו. בציורים נראים הנאשמים, ישראל גוטליב ועדים.

העבודה באו **גד יעקובי** ו־**נפתלי בלומנטל** בחולצות פתוחות, בעוד שהפרופסור **חיים כן־שחר** בא בחליפה ובעניבה. העירה העיתונאית **עדה הוז**: „הוא עוד נאיבי, מאמין בגירסתו של **דויד בן־גוריון** שהחליפה, העניבה והפראק הם באמת ביגדי־העבודה של המיפלגה." העיר עיתונאי אחר: „חב"ש הוא חבר במועצת־המנהלים של בנק דיסקונט, ולא של בנק הפועלים הסוציאליסטי."

■ בטורניר־הטניס ברמת־נראו השבוע, בין הצופים, פרקליט־המדינה **גבריאל בך**, סגן נשיא האוניברסיטה העברית, **שמחה דיניץ** עם אשתו **ויויאן**, ומנכ"ל חברת־ביטוח, **עמוס ירדן**, אביו של **אירון ירדן**, הילד שנחטף ושנתרצה לפני שנה.

האמנם למען השם?

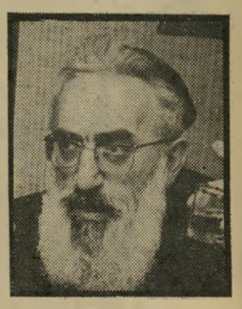
זה כבר מרגיז יותר מדי.

ביום־הזיכרון שמעתי נאומים על גבי נאומים, שבהם נאמר כי בחורינו „חירפו את נפשם למות על קדושת השם", וכיוצא באלה.

מה פיתאום?

גם אני חירפתי את נפשי, ולא על קדושת השם או כל קדושה אחרת.

וכשהייתי חייל בגדוד 54, שבו היה — נדמה לי — שיעור־האבידות הגדול ביותר בכל צה"ל במילחמת־העצמאות, היכרתי הרבה־הרבה בחורים ש„חירפו את נפשם למות". ביליתי הר־בה־הרבה שעות בשיחות אינסופיות עימם בטרם מתו.

גורן

הריני מצהיר בזה חגי־גית שמעולם לא הכרתי אף בחור אחד שחירף את נפשו למות על קדושת־השם.

שמו של השם לא הוזכר כלל, וגם לא שמו של הרב גורן. ביכלל לא ראיתי אף רב אחד בכל ימי ה־לחימה.

הם חירפו את נפשם למות למען המולדת, למען עם־ישראל, למען עצמאות לאומית. כדי שלא יזרקו אותנו לים. למען הגן על מישפחותיהם. וגם סתם למען ההגינות, וכדי שלא להפקיר חבר בצרה, ומתוך גאווה בפלוגה, בגדוד ובחטיבה. ומפני שבשעה כזאת זהו הדבר הנכון לעשות.

קדושת השם? נו באמת!

חזרה לדיר־יאסין

באחת המסיבות ניגשה אלי הסופרת האנגלית האהודה, לין ריד באנקס, ושאלה לדעתי על דיר־יאסין. היא כותבת ספר על מילחמת־העצמאות. בין כוס־יין לכוס־ויסקי ניסיתי להשיב לה, תוך פישפוש בזיכרוני.

אחר־כך נשאלתי על־כך על־ידי עיתון ירושלמי מקומי, ושוב נאלצתי לחשוב על מקום אומלל זה. ולבסוף בא עמוד האש, וגירד כמה פצעים.

בדיר־יאסין אירע פשע־מילחמה במלוא מובא המילה, מן הסוג שביגללו נדונו קצינים גרמנים ויפאניים למוות והוצאו־להורג. (מדוע הם, ולא בריטים, אמריקאים ורו־סים? מפני שהמנצח הוא, בדרך כלל, השופט.)

זה לא היה מעשה־הזוועה היחידי במילחמה. קרו גם דברים אחרים, וכמה מהם חמורים מאוד — כמו פשע־המילחמה של שמואל להיס, המנכ"ל הפורש של הסוכנות־היהודית, שהורה לרצוח מיספר גדול של בני־כפר חפים־מפשע בשטח לבנוני. לאחר מכן היתה קיביה של אריק שרון וכפר־קאסם של מישמר־הגבול. אך מעשה דיר־יאסין עלה על כולם, והוא הפך סמל ושם־דבר.

זה ברור. פחות ברורות הסיבות. מדוע זה קרה? איך זה יכול היה לקרות?

כדי להסביר זאת, ולוא במעט, צריכים לחזור אל הימים ההם. וזה לא קל.

קודם כל: מי היו המבצעים?

כיום, כשאנחנו חושבים על אנשי אצ"ל ולח"י, עומדים לנגד עינינו אחינו־אנשי־התהילה, הגיבורים שביצעו מעשי־הצוה שכימעט לא ייאמנו, פורצי כלא עכו, המפו־צצים של בניני־הבולשת, השניים שהצמידו את גופותיהם אל רימון־היד המתפוצץ בכלא, דוב גרונר, שני אליהו.

אך באפריל 1948 היו אנשי אצ"ל ולח"י, לפחות בחלקם, אנשים מסוג אחר.

בסוף 1947 נערך בארץ גיוס כללי של צעירי הישוב. בראשית 1948 חויילו המוני צעירים, כוגסו במחנות, עברו אימונים מפרכים. עבר עליהם אותו המשבר הנפשי העובר גם כיום על אדם הנקרע מביתו וממישפחתו, והמוצא את עצמו, לפתע, בעולם זר ומוזר של פלוגת־טירונים.

אותם שהגיעו — מרצון או מאונס — אל הגדודים הקרביים, שוגרו חיש־מהר אל שדה־המערכה. הקרבות עוד היו קלים, יחסית, אך בחודש אפריל כבר הרגשנו שאנחנו חיילים ותיקים, עכברי־חזית מנוסים, גיבורי־חיל המוכנים לכל.

רבים השתמטו, כמובן. היו לכך דרכים רבות. המכו־נדת שבהן היתה ההתגייסות לאצ"ל או ללח"י.

עד להקמת המדינה, לא הצטרפי ה„פורשים" לגדודי־ההגנה. היו להם יחידות נפרדות. אלה לא היו מגוייסות. אנשיהן, גם מי שהצטרפו אליהן ברגע אחרון זה, נשארו בבתיהם והופעלו לעת־מצוא. הם יצאו לפעולות מהבית, וחזרו מהן הביתה, כמו בימי המחתרת.

זה קסם לרבים, ולאו דווקא לטובים. היו שהתגייסו לאצ"ל וללח"י פשוט כדי להימלט מן הגיוס המלא. וזה לא הבטיח ליחידות הפורשים את החומר האנושי המעולה ביותר, אם להשתמש בשפה עדינה.

מובן שאנשי אצ"ל ולח"י לא זכו באימונים של ממש. המסורת של המחתרת הובילה לטיפוח ערכים שונים לגמרי. הפלמ"ח היה אירגון צבאי אמיתי, שלמד מנסיון הצבאות במילחמת־העולם, ושבו עסקו כמה מטובי ה־מוחות בגיבוש תורות־לוחמה מודרניות. גדודי־ההגנה ירשו את המסורת הפלמ"חאית המעולה הזאת, וגם את נסיון החיילים שחזרו מן הצבא הבריטי. בסך הכל היו — בתנאי הימים ההם — חיל־שדה טוב, סתגלני, מאומן.

כל זה חסר לאנשי אצ"ל ולח"י, שעברו לפתע ממילחמת־גרילה עירונית (במושגים של ימינו) למילחמת־שדה כימעט־סדירה, ובוודאי לחבריהם החדשים. המש־תמטים־למחצה. אין פלא שדי היה במשבר הקרבי הראשון בשדה כדי למוטטם.

על כך יש להוסיף את הגורם הפסיכולוגי. אצ"ל ולח"י כבר היו אז מתוסכלים „על כל הראש". עד נובמבר 1947 היו הם הגיבורים, עטורי־ההילה, עתירי־ההתהילה. כל אחד מאנשי שני האירגונים היה אפוף הילה של גבורה, והמיסתורין של המחתרת אך הוסיפו על כך.

והנה לפתע — יוק. בן לילה — זמנים חדשים, זמירות חדשות. הנסיבות, שהשתנו באופן דרמאתי, העבירו את כל תשומת־הלב אל הפלמ"ח, אל החי"ש ואל ההגנה, שהיתה בזוייה בעיני הפורשים אך אתמול. אנשי־ההגנה היו עתה הגיבורים. מלווי־השיירות ומלוות־השיירות עוררו התלהבות כללית. הקרבות הגדולים הראשונים הציפו את הארץ בגלים חמים של הערצה לצעירים אלה, שעמדו בשורה דקה בין היישוב ובין ההשמדה, מעטים נגד הרבים (כפי שהיה נדמה).

פעולות־השדה של יחידות אצ"ל ולח"י באותה תקופה היו מעטות, ולרוב בלתי־מוצלחות, ביגלל כושרן הנמוך בנסיבות החדשות של מילחמת־שדה. המוראל היה ירוד. יתכן שהמישמעת היתה מעוררת. הן היו זקוקות באופן נואש לגיצחונות. הן לא היו יכולות לסבול מפלות.

זאת ועוד. בימים ההם ריחפו בחלל סיפורים מסיפורים שונים על זוועות ערביות נוראות. לפחות בחלקן היו, בלי ספק, נכונות. סופר על ראשים כרותים של חבריהם, שהובלו בתהלוכה בעיר העתיקה. סופר על הריגת פצועים והתעללות בגופות. מעשים מסוג זה היו אף הם חלק מהמציאות. בצד השני לא לחמו יחידות סדירות. אלא רק כמה חבורות בלתי־סדירות שנעזרו ב„פזועה" (הזד־עקות) של כפריים פרימיטיביים, בלתי־מאומנים ובלתי־ממושמעים.

הסיפורים השפיעו על כולנו, ויצרו אווירה שלא דיר־בנה להקפדת־יתר על טוהר־הנשק ומוסר־המילחמה. כל מילחמה היא איומה, ומילחמה בין כוחות בלתי־סדירים היא האיומה שבכולן.

כשהלכו אנשי אצ"ל ולח"י לתקוף כפר קטן (חסר־מגן (כפי שחשבו) בפאתי ירושלים, התמזגו יחד כל ה־מרכיבים האלה, ואולי גם מרכיבים נוספים. הפעולה הקטנה, שלא היתה לה כימעט שום חשיבות במיסגרת המערכה האדירה (לפי המושגים של אז) של מיבצע־נחשון, השתבשה מייד. המפקד נפגע. הכפר היה מוגן־על התוקפים ניתכה אש שלא היו מורגלים לה. המכונית שנשאה את הרמקול, שהיה אמור לקרוא לתושבים לברוח, נפגעה ולא הגיעה, כנראה, כלל לטווח־שמיעה. הלוחמים המתוסכלים, הבלתי־מאומנים, חסרי־הפיקוד, נתפסו לפאניקה והשתוללו. האווירה של סיפורי־הזוועה השפיעה. הזעם על ההילה האבודה תרם את תרומתו. וייתכן, כמובן, שהיו מראש פקודות פסולות.

כך נולד מעשה־זוועה.

וההמשך:

נתן ילין־מור הזדעזע והסתייג מן הפעולה (אף שלא הסתייג, למשל, מרצח הלורד פולקה ברנאדוט, כעבור כמה חודשים.)

עד כמה שידוע לי, לא הסתייגו מן הפעולה שני חבריו בהנהגת לח"י, יצחק שמיר וישראל אלדד. אך אולי אני טועה.

חמור במייוחד יחסו של מנחם בגין. הוא לא גינה את הפעולה ואת אנשיו. הוא ציין לא פעם לחיוב שהמעשה גרם למנוסת־ההבלה של מאות אלפי ערבים מן השטחים שנכבשו בידי צה"ל. אמנם טען כי לא קרה מה שקרה, או שקרה בטעות מצערת ובשגגה שאין להלין עליה, אך הוא היה מוכן בהחלט להתפאר בתוצאות שנבעו מן ה־זוועה.

זה חבל. עכשיו, אחרי שמלאו 33 שנים לפשע זה, וכאשר הוא עצמו מכהן כשר־הביטחון, ראוי היה לו למנחם בגין לגנות את הפעולה בארוח חד־משמעי ומוחלט, ולוא רק כאקט חינוכי לעיצוב דור חדש של לוחמים.

התהלוכה של גאוני הדור

במודעות המתפרסמות בעיתונות מטעם אזרחים־למען־פרס (סניף של המערך המשוחרר מפיקוח מבקר־המדינה) מופיעה עתה סידרה ארוכה של אנשים, האומרים בערך כך: „בפעם שעברה הצבעתי בעד ד"ש. נוכחתי לדעת שטעיתי. לכן אני מציע לכם להצביע הפעם בעד שימעון פרס."

בכך יש מידה לא־מעטה של חוצפה.

מה היינו אומרים על מודעה שבה מכריז אשף־מיטבח: „עד כה עבדתי במיסעדה בוקי סריקי. עשרים מלקוחותינו מתו מהרעלת־קיבה. עכשיו אני עובד במיסעדה שאול תחתית. נסו ותיווכחו!"

או על מודעה של מנתח־לב המכריז: „כל הפאציינטים שלי מתו על שולחן־הניתוחים. עכשיו למדתי לקח. בואו להינתח!"

אם הצביע פלוני בפעם שעברה בעד ד"ש, ניחא. רבים וטובים עשו כך. אך לבוא עכשיו ולהסתמך על נסיון זה כדי לתת עצות לזולת — זה מוגזם.

נכשלת — נכשלת. נהגת כשוטה — מילא. הצליחו לרמות אותך — אין דבר. זה יכול לקרות לכל אחד. זאת לא בושה.

אבל זה בהחלט אינו מעניק לך מעמד של יועץ־הדור. במטותא ממך — שב בשקט!

וילה בשווייץ

אז אפריים קישון השתקע בשווייץ, בקאנטון אפנצל. לשנה אחת בילבד. לכתוב זיכרונות.

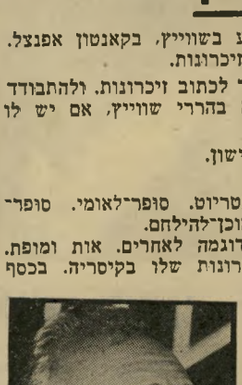
מדוע לא? לכל אדם מותר לכתוב זיכרונות. ולהתבודד לשם כך. ולשכור בית נאה בהררי שווייץ, אם יש לו הכסף הדרוש לכך.

לכל אדם. אבל לא לקישון.

מדוע לא לקישון?

כי קישון הוא סופר־פטריוט. סופר־לאומי. סופר־ארץ־ישראל־השלמה. סופר־מוכן־להילחם.

איש כזה צריך לשמש דוגמה לאחרים. אות ומופת. הוא צריך לכתוב את הזיכרונות שלו בקיסריה. בכסף טוב אפשר לשכור גם שם וילה נאה, ולהתבודד בה.

קישון

אלא מה — הפטריוטיזם של קישון היה תמיד קצת מוזר. מי שקורא את דבריו בעיון, ימצא בהם נימה טיפ־טיפה אנטי־שמית. מוצ־נעת, קטנה, חבוייה. אבל קיימת.

בייחוד כשזה נוגע ל־יהודים אוריינטליים. ידוע שקישון אינו אוהב את האוריינט כל־כך. ומצטער על כך שהאוריינט היהודי משתלט על המדינה. וסבור כי לאדם יהודי נאור יש תרבותי ואירופי שוב אין כל־כך מקום במדינה הזאת.

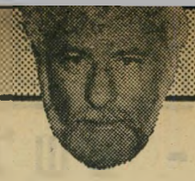
לכן טבעי שאיש כמוהו יתבודד בשווייץ, דווקא.

מותר? מותר!

בתנאי שיניח לנו לחיות את חיינו בלי הפטריוטיזם־הסופר־סופר־סופר שלו. ושיניח לנו להחזיר שטחים תמורת שלום, אם נרצה בכך, ולהסתדר עם הערבים, אם זה יילך לנו.

כי לנו אין כסף לקנות או לשכור לכמה שנים וילה בשווייץ, ואנחנו נצטרך לחיות כאן גם בעתיד.

אין ברירה.

הפה פעור לרווחה, ויורק לאבה לוהטת

בגין בחיטבו

כ מו עוף־החוץ האגדתי, קם מנחם בגין מן האפר של עצמו.

במשך חודשים ארוכים היה שרוף. גרוטאה של בן־אדם. צל של עצמו.

ראיתיו מקרוב בכנסת, שקוע ומסוגר בתוך עצמו, ער־ולא־ער, מקשיב אך בקושי. כל הנסיונות לגרותו עלו בתוהו. יכולת לדבר באוזניו על זאב ז'בוטינסקי, על השואה, על הדר בית"ר, והאיש לא נשא עיניו. יכולת לנפנף לנגד עיניו בדגל פלסטיני, והוא לא עיוות את פניו.

זה היה מעציב. זה עורר רחמים. האריה הזקן, כך נדמה, נגמר.

„זה לא אותו בגין," אמרו מעריציו בנימה של אבל. „אילו בגין היה חי, המצב במדינה היה אחרת." התלוצצו יריביו המרועשים.

והנה קם האיש לתחייה.

רגע אחד לא היה אלא ערימה של אפר עשן. כעבור רגע קם מן האפר עוף דורס.

איך זה קרה? מה גרם לכך?

כדי להשיב על כך, יש לשאול קודם כל איך קרה ההיפך. איך הפך בגין הגדול, „בגין במיטבו", לגרוטאה שרופה, „בגין במירעו"?

■ ■ ■

ל ש המסבירים את הכל בתיאוריות רפואיות וכי־מיות. האיש לקה בליבו. האיש קיבל תרופות. כתוצאה מהתרופות הפך חנוט חסר־חיים.

איני רופא ואיני כימאי. לי יש הסבר, הנוגע למהות האיש.

„בגין במיטבו" היה דמגוג קנאי, אופוזיצ־יונר חסר־אחריות, בעל תמונת־עולם מעוותת אך ברורה.

הוא ידע מה טוב ומה רע. המילחמה „למען עמנו וארצנו" טובה. הערבים רעים. ארץ־ישראל משני עברי הירדן, זו שלנו זו גם כן", טובה. הפלסטינים רעים מאוד, ובעצם אינם קיימים כלל. האמריקאים טובים. הגר־מנים רעים שברעים. ועוד חצי־תריסר סטריאוטיפים, ספק־רעיונות ספק־סיסמות, שבהם הצליח במשך דור שלם לשלהב המונים.

והנה הגיע האיש לשילטון, ועמד מול הפער העצום שבין המציאות כמו שהיא ובין המצי־אות שהיתה קיימת בדמיוננו.

כראש־הממשלה נאלץ לעשות מעשים שלא ייעשו, שנפשו נקעה מהם. הוא נאלץ לחייך לשנואי־נפשו, להשמיע דיבורים שנגדו את כל נימי נפשו. ובעיקר: הוא נאלץ לשתוק.

בגין שותק הוא בגין מחוסר.

כל חייו של בגין הם רצף גדול אחד של נאומים. נאומים גדולים, נאומים קטנים. אך כולם נאומים מרגשים — מרגשים את המאזינים, ומרגשים קודם כל את עצמו. ראיתי אותו לא פעם אחרי נאום כזה, כשעיניו זגוגיות, פניו קפואות, אוזניו אטומות מלשמוע, וכל־כולו אומר שעבר זה עתה חוויה ריגשית, כימעט גופנית.

אני משוכנע לחלוטין כי בגין שותק אינו יכול לתפקד. כאשר אינו נואם, אין האדרנלין זורם אל תוך דמו. נפשו וגופו קמלים, כמו פרח שנותר בלי מים.

■ ■ ■

ר אש־הממשלה נאלץ לעשות דברים ש„בגין במיטבו" היה מרעיש נגדם שמיים וארץ. לא היתה לו ברירה. המציאות לא דמתה להימנון בית"ר.

הוא חתם על הסכמי קמפ־דיוויד, הכיר־ים את המיתים הנוראות (לדידו) „העם הפלסטיני" ו„זכויותיו הצודקות", והמחזירים „שטחים משוחררים" לאויב.

אחר־כך נאם. נאומים עגומים.

הוא נסע למצריים. „האם זהו הנואם הגדול שדיברת עליו?" שאלוני בתמיהה ידידים מצריים. לא יכולתי להסביר להם כי „בגין במיטבו" נואם על מילחמות ה' ועל דם נשותינו וילדינו. ואילו על השלום ועל הערבים הטובים יכול לדבר רק „בגין במירעו".

בגין נאלץ לקבל פני גרמנים, ללחוץ את ידיהם, לחייך אליהם. גרמנים שהיו נאצים רשומים, כמו פראנץ־יוזף שטראוס, חבר פלוגות־הסער הממונעות. גרמנים שהיו חיילים בחזית המיזרחית, אנשי הוורמאכט הנאצי.

זה היה נורא.

וכך חדל האיש מלתפקד. הוא דעך. מסביבו התרוצצו העכברים, מלחכי פינכתו של „המפקד", וחילקו ביניהם את שערות רעמתו של האריה הזקן.

כמפא"ניק־מאולץ, כמשכין־שלום, כמדינאי שותק, לא יכול היה בגין לפרוח. אין הוא יכול לתפקד במציאות שיש בה גוונים של אפור.

זה היה „בגין במירעו". זה היה לא־בגין, אנטי־בגין.

■ ■ ■

ע כשיו הכל השתנה. עוף־החול קם מן האפר. „בגין במיטבו" חזר במלוא הדרו הבית"רי.

מה קרה?

לבעלי התיאוריות הרפואיות יש, שוב, גירסות גופ־ניות. האיש מקבל תרופות אחרות, או חדל מלקחת תרופות.

אני מוכן להסכיר זאת בצורה אחרת. בגין חזר אל עצמו, אל „מיטבו".

ריחי־הבחירות עלה באפו, וכמנהל מערכת־בחירות שוב אינו רואה עצמו כבול בכבליו של ראש־הממשלה.

הנהו מופיע שוב: בגין של שיירות־האופנועים, בגין הנואם מעל מירפסת מוגרבי, בגין המדבר בסיגנונו ה־אמיתי, בגין השופך את חמתו על הגויים.

מנחם בגין: עננים של עשן־אופיום

יתכן שעזרו לכך הצלחותיו (הפסיכולוגיות, להבדיל מן הכלכליות) של יורם ארידור. כל עוד היתה מערכת־הבחירות אבודה מראש, לא עלה ריח־המילחמה בנחיריו של בגין. אך משהשתנה מצב־הרוח, הריח האריה הזקן ריח של דם, וקם מריבצו.

יתכן שתרמו לכך המאורעות בלבנון. לא חשוב מי גרם למשבר המילחמתי החדש — הפאלאנגות, צה"ל, האמריקאים. בגין שומע קול שופרות של מילחמה, והוא מגיב כסוס התנ"כי הקורא „היאח!"

עכשיו אין עוד מיגבלות. אין עוד גינונים של ראש־ממשלה, חפה פעור, וחרשות נתונה.

68 שנים של תסביך־נחיתות יהודי, של שינאת־גויים, של קנאות בדלנית, של זעם רוויזיוניסטי, פורצים עתה החוצה, כמו לאבה רותחת שנעצרה בחיק־האדמה זמן רב מדי.

הפה הפעור הפך יוע של הרי־גע.

כל הגרמנים הם נאצים. הקנצלר עזר לאיינזאץ־גרופן, שהשמידו מיליונים. גרמניה החדשה רוצה להשלים את מלאכתה של גרמניה הישנה.

הערבים הם רוצחי־עמים, ויש לקדש עליהם מסע־צלב. הסורים הם נאצים חדשים. המרצחים הקרויים פי־אל־או גרועים מהם.

היריבים הפנימיים הם אבק־אדם, פקידונים, עלובי־נפש. יש לטאטא אותם מן הבמה.

הלאבה הרותחת נשפכת על הכר.

■ ■ ■

א ין כך טעם לבדוק את האמרות האלה באמות־מידה של היגיון, להתווכח עליהן, לנסות להפריכן.

אין אלה טענות הנתונות לניתוח. אלה הן שאגות של אריה, השוחר לטרף.

אפשר היה לטעון כי כל הגרמנים, בני גילו של הלמוט שמידט, שירתו בצבא הגרמני — נאצים, לא־נאצים ואנטי־נאצים כאחד. וכי שמידט הצעיר היה בסך־הכל סגן־מישנה בחיל התותחנים, מפקד סוללת נ"מ ופקיד־מטה, ושלאדם כזה לא יכול היה להיות קשר כל־שהו עם מיבצע־ההשמדה. וכי נוכחותו באחת מישיבות בית־המישפט ששפט את המתנקשים בחיי־היטלר, כשהוא קצין צוער ושליח כפוי של מטה חיל־האוויר, אינה לעניין. וכי מעורבותו הנאצית של פראנץ־יוזף שטראוס, „ידיד ישראל", גדולה יותר.

אפשר היה לטעון כי השואה היא פרק מייוחד־במינו בהיסטוריה האנושית, היהודית והגרמנית, וכי השימוש בפרק זה לשם הפקת הון פוליטי חולף הוא חילול־קודש. וכי אין שום קשר בין זכר השואה ובין המדיניות המיזרח־תיכונית האקטואלית של ממשלת־גרמניה, שאינה רחוקה מדיעותיהם של כמה וכמה תנועות וחוגים ואישים בישראל עצמה.

אפשר לטעון כי ממשלה ישראלית, המוכרת כמויות גדולות של נשק למישטר וול־שורה ארוכה של רודנים דמויי־נאצים באמריקה הלאטי־נית, אינה יכולה להתנגד בזעם מוסרי על עיסקות־הנשק של הגרמנים והצרפתים. וכי ממשלת־בגין, המתארת את מכירות־הנשק שלה כהישגים כלכליים אדירים, אינה יכולה להאשים סוחרי־נשק אחרים ב„תאוות־בצע".

אפשר לטעון כי לסורים אין כל כוונה „לחסל את הנוצרים" בלבנון ויכצע שם רצח־עם, אלא להיפך, שיש להם עניין רב בשמירת האיזון בין הנוצרים והמוסלמים, המאפשר להם להופיע שם כמתווכים וכשוטרים. וכי הנוצרים לא טמנו את ידיהם בצלחת כאשר אפשר היה לבצע מעשי־זוועה, ואוזי אף עזו על יריבהם. וכי כל זה אינו נוגע, בעצם, לממשלת־ישראל.

אפשר לטעון כי רק אדם שלא היה מעולם בכל פעולה קרבית יכול להתפאר בהפלת שני מסוקים חסרי־מגן על־ידי המתוחכמים שבמטוסי־הקרב, וכי הדבר דומה ליריית ברובה־צלפים טלסקופי בפרה עומדת, הרועה באחו. וכי שום חייל אינו יכול להתגאות במעשה כזה, כשם ששום חייל לא יתגאה בהטלת פצצות מגבוה על עיירות ומחנות־פליטים.

אפשר לטעון כי החדרת הטילים הסוריים לביקעת־לבנון אינה אלא תוצאה ישירה של פעולת־ההתגרות של ממשלת־בגין, וכי כל מדינה נורמלית במקום סוריה היתה נוהגת כך. וכן אין הבדל בין „המובלעת הסורית" לאורך הגבול הסורי בביקעה ובין „המובלעת הישראלית" של חדאד לאורך הגבול הישראלי.

אפשר לטעון כי אין דבר רע יותר לעתיד המדינה מאשר מיחמה יזומה ערב־בחירות, כאשר כל חייל המחרף את נפשו יחשוך בספתר ליבו, כי הוא פועל למען אינטרס מיפ־לגתי המתעלה בסיסמה לאומית. וכי פעולה בזאת עלולה ליצור בקעים במוראל הלאומי, העלולים כאלף מונים על כל רווח צפוי.

אפשר לטעון כי מנחם בגין היה מוכן בהחלט להשתמש בשרותים של המפא"יניקים המשומשים, שאותם הוא משמיץ עתה, כל עוד יכול היה להפיק מהם תועלת כלשהי, וכי לאחר מכן החליף אותם באפסים, יוצא־מדגרת־האפסים של הליכוד.

אפשר לטעון בהנה וכהנה. אך מה הטעם בכך?

תורתו של בגין היא אופיום להמונים הפרימיטיוויים. מפיץ בוקעים עתה ענני הסם המשכר, ומאות האלפים שהתמכרו זה מכבר לסם זה, חוזרים ומשתכרים עימו עתה בהתלהבות, כמו נרקומאנים שנאלצו זמן רב מדי להתקיים בלעדיו.

להתווכח עם נרקומן? להפעיל היגיון נגד עננים של אופיום?

חבל על המאמץ.

■ ■ ■

מ ה יעשות? אין מה לעשות. עד ליום הבחירות. „בגין במיטבו" מתייצב שוב לפני הציבור, ומנדב את עצמו למשך ארבע שנות־כהונה נוספות.

טוב שהוא מתנהג כך, למען תהיה הברירה ברורה לחלוטין.

אפשר להצביע בעד בגין וגוריו הפוטנציאליים, ואפשר להצביע בעד הרשימות המתייצבות נגדו.

הבחירה נתונה.

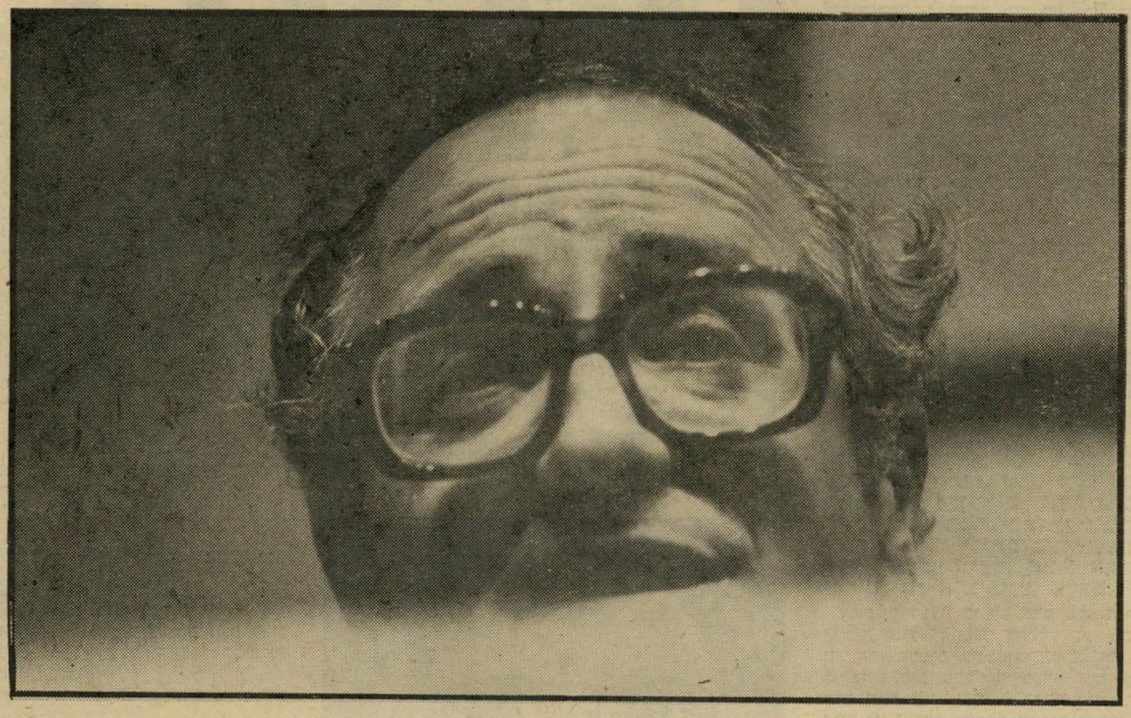
ברור כי מועמד הליכוד הוא „בגין במיטבו", „בגין הישן", בגין היורק בפני מדינאי העמים („הגויים"), בגין איש־המילחמה, שהסתבך בעניני־שלום לא־נעימים כימעט בעל־כורחו, כתוצאה מיזמתו ההיסטורית החד־פעמית של הנשיא אנוור אל־סאדאת.

אם עם־ישראל בוחר בו, הוא ראוי לו.

הוא יזכה בארבע שנים נוספות של התנחלות. של החרפת המילחמה בין ישראל והעולם הערבי. של בידוד ישראל בעולם. של דיפלומטיה המיועדת להפוך ידידים לאויבים ולאחד את האויבים נגדנו. של התמוטטות כלכלית. של כפייה דתית. של החנקת חופש־הביטוי בכלי־התיקשורת הממלכתיים. של התפוררות מוסרית. של העמקת התהום בעם, ובעיקר בנוער. של ירידה מן הארץ. **וכמו שכתוב במודעות — זוהי רק ההתחלה.**

האיש שנקרא על־ידי המערך להוציא את עגלת הכלכלה מן הבוץ - הוא האיש שעזר להכניס אותה לשם -

טוענת אסתר אלכסנדר, הכלכלנית בעלת הדיעות המהפכניות

שר־האוצר
המיועד חיים
בן־שחר

ה„רפורמה" הקימה את הבורסה!

רבינוביץ
המאמץ

מ אז מונה הפרופסור חיים בן־שחר כמועמד המערך למישרת שר־האוצר, שורר קשר שתיקה מוזר לגבי שני עניי־ גים חשובים ביותר הנוגעים למינוי זה. אחד העניינים הללו נוגע להבדל המהותי שבין תפיסתו הכלכלית של בן־שחר ובין תפיסתו הכלכלית של המועמד שבן־שחר תפס את מקומו, איש בנק הפועלים, יעקב לווינסון.

אמנם, גם בהסברים המקובלים לגבי עניין זה יש מידה של אמת. אמת היא ששימעון פרס חשש מאדם בעל עוצמה פו־ ליטית גדולה כיעקב לווינסון, והעדיף על־ פניו מועמד שעליו יוכל לכפות את מרו־ תו. אך נראה שלא פחות משהפחידה את פרס עוצמתו הפוליטית של לווינסון, הד־ איגו אותו מאוד הצעדים הכלכליים שבי־ קש לווינסון לנקוט כדי להבריא את ה־ משק ולבלום את האינפלציה. צעדים אלה היו, למעשה, הכרזת מילחמה נגד האינט־ רסים הכלכליים האדירים ביותר במדינה, שבמידה רבה מיוצגים היטב גם במיפ־ לגת העבודה. מבחינה זו, היה הפרופסור בן־שחר מועמד נוח בהרבה. לא רק שהוא נוח לאילוף פוליטי — הוא גם יודע על איזה צד של הפרוסה מרוחה החמאה, ואת מי במשק הישראלי אסור להרגיז.

בעניין זה, של ההבדל שבין לווינסון וחב"ש, יעסוק המאמר הבא בסידרה זו.

העניין השני, שלגביו קיים קשר שתי־ קה מוזר, הוא פעילותו בעבר של המוע־ מד עצמו, חיים בן־שחר. חב"ש אינו ב־ בחינת פנים חדשות בשדה הכלכלה היש־ ראלית. לא בתחום ההגות, ואף לא בתחום המעשה. בשנת 1976 התחיל שר־האוצר דאז, יהושע רבינוביץ, בהגשמת תוכנית הרפורמה במיסוי, תוכנית שאותה הגישה ועדה שבן־שחר עמד בראשה. המלצות הוועדה הזאת, בתחום המיסוי וחישוב תו־ ספות השכר למיניהן, בוצעו כמעט במלו־ אן על־ידי מאמצן, רבינוביץ, וגם על־ ידי מי שבא אחריו, ממשיכו בממשלת הליכוד, שימחה ארליך. גם יגאל הורביץ לא חרג ממדיניות זאת, ואף ארידור מס־ תפק, בינתיים, רק בדיבורים על שינוי ברפורמה.

לאימוצן של המלצות ועדת בן־שחר היו השלכות מרחיקות לכת על כלל התהליכים במשק הישראלי בחמש השנים האחרונות. והנה, למרות שאפשר היה לצפות כי למחרת מינויו של בן־שחר למועמדות לשר־האוצר מטעם המערך יעסקו כל־ כלנים ועיתונאים בהרחבה בניתוח הרפור־ מה — שררו שקט ודממה. רק בפירסום מיקצועי אחד ניתן למצוא ניתוח מעניין של הרפורמה.

זה אינו מיקרה. העיתונאים ואנשי האק־ דמיה התומכים במערך ובפרס אינם מבק־ שים להזכיר למועמד לשר־האוצר את „חטאי ילדותו", הקרובים כל־כך להווה. גם תומכי רבין שבין העיתונאים אינם מבק־ שים להזכיר את הרפורמה, שהרי רבין עמד בראש־הממשלה שקיבלה את התוכ־ נית הזאת. ואפילו אנשי הליכוד, שלכ־ אורה יכלו למצוא ברפורמה שלל רב כדי לתקוף את המערך — שותקים. הם זוכרים יפה לא רק שהם עצמם תמכו באימוץ הרפורמה במרץ רב, אלא גם שהיא משרתת יפה עד עצם היום הזה את האינטרסים הכלכליים האדירים הניצבים מאחרי הליכוד, לא פחות משהיא משרתת

ארידן
הממשיך

את האינטרסים הכלכליים של המערך.

ראוי להפר את קשר השתיקה הזה.
(המשך בעמוד 38)

החיוך שלהם מדבק
האוכל נפלא
הקזינו מסעיר
והשמש בחינם.
יוון והאיים.

זו יוון.
מדינה היודעת לחיות.
אנשים חמים מסבירי פנים המציעים לך חופים שטופי שמש, לילות מרתקים, שווקים צבעוניים, יין מקומי טוב והרבה שלווה.
יוון והאיים — אולימפיק מגישה לך אותם מידי יום עם לוח טיסות מגוון שיתאים לך, עם השרות המצוין של צוותי הקרקע והנוחות המפורסמת של מטוסי האירובוס.
אולימפיק לוקחת אותך כל יום ליוון, ולאיים.

פרטים בכל סוכנויות הנסיעות.

צריך רק לקפוץ ליוון וכדאי באולימפיק.

OLYMPIC
AIRWAYS

המערך

בחר את מועמדיו.

תמו חילוקי הדעות.
יושבו המחלוקות.
סוכמו הויכוחים.
המערך בחר פה אחד את נציגיו.

שעה יפה לדמוקרטיה.
שעה יפה למערך.

יחד נצא לדרך גדולה

יחד ישראל חזקה

המערך
מפלגת העבודה · מפ"ם

מאת מאיר תדמור

השבוע במשק

חברות ממשלתיות? מיותרות!

יום שני, 4.5 — סיכום לחודש אפריל: שיפור בתשואה של קרנות הנאמנות. הקרנות המשקיעות במט"ח השיגו את התשואה הגבוהה ביותר. המתמחות בצמודים מפגרות אחר המדד.

אברהם (בומה) שביט תובע פיחות של 15%. הפיגור בשערי המטבעות האירופים לעומת המדד, גורם הפסדים ניכרים ליצואנים. חישובים העלו, כי במונחים שנתיים מפגר המרק הגרמני ב־45% והליש"ט ב־39% (ראה „במט"ח אחד").

תואר „יצואן מצטיין" הוענק היום ל־13 יצואנים מצטיינים. (התואר מוקנה למי שייצא לפחות ב־1.5 מיליון דולר והכפיל את יצואו בשלוש השנים האחרונות).

בבורסה: ירידות שערים תלולות במניות. בצמודים יציבות עם תנודות קלות.

יום שלישי, 5.5 — ראש־הממשלה הודיע שהוא בעד החזרת ניכוי השכר למורים ששבתו; מה יהיה על המלצות ועדת עציוני?

מישרדי האוצר והתעשיה עומדים לסכם על הנהגת ביטוח שער ליצוא במטבעות

שר־עץ מיועד מרידור — שר־אוצר מיועד לשעבר לוינסון

התנאים שהתקבלו ושלא התקבלו

האירופים, נוכח השחיקה במטבעות אלה. ישראל מייצאת לאירופה 60% מכלל היצוא התעשייתי שלה ו־90% מהיצוא החקלאי.

החסכונות של תושבי ישראל בתוכניות החיסכון של הבנקים הסתכמו בסוף 1980 ב־33.4 מיליארד שקל. היגדול הריאלי בחסכונות ב־1980 היה 5.4 אחוזים.

יום רביעי, 6.5 — „בנק ישראל" לא יאיץ את הפיחות של השקל, בעיקר מטעמים של אפשרות לספקולציה, על־ידי ניצול הפרשי השער בין המטבעות על חשבון הבנק.

עורכי לילה של כמה עיתונים יומיים, שחזרו לביתם מאוחר מכרגיל, כתוצאה מהשיבושים באספקת החשמל, „ידאגו" לכותרות בעלות נימה שלילית בכל הקשור לגורמי השיבושים.

יום שישי, 8.5 — ב„מעריב" של היום מתפרסם ראיון עם יעקב מרידור, החוזר לזירה הפוליטית, לאחר שהעמיד תנאים מסויימים לחזרתו, וכולם נתקבלו על־ידי מנחם בגין. לא את כולם גילה, אך מאלה שהסכים לגלות נצטט: „אחולל מהפך ממשי במיבנה ודרכי הפעולה של מישרדי־הממשלה; נרסן את תיאבונם של השרים, ביד קשה אם אין אפשרות אחרת; מדינת ישראל אינה זקוקה לחברות ממשלתיות, הן מיותרות ויועברו לבעלות העובדים בהן; לראש־הממשלה תהיה סמכות לפטר שרים. מתוך המדד יש לעקר את מחירי הדיור. יהיה לנו מטבע יציב. קבלנים יבנו דירות להשכרה. העם הזה יכול להתקיים מפרי עמלו ומוחו. נגדיל את היצוא הצבאי ל־2 מיליארד דולר; נקים תעשיות מתוחכמות. יש לי המשקיעים הדרושים. ננהיג הקלות־מס מרחיקות־לכת ונחזיר את הרצון לעבוד; כל השכר תמורת שעות נוספות יהיה פטור ממס. נחליף אנשים בעמדות־מפתח ונציב שם אנשים שלנו. ועוד."

אם ירכיב הליכוד את הממשלה הבאה, עשוי יעקב מרידור להתמנות לסגן־ראש־הממשלה, או שר־על כלכלי בעל סמכויות רחבות, על פי התנאים שהציג ושנתקבלו. לא שפר מזלו של יעקב לוינסון, שר־האוצר המיועד לשעבר, של המערך. אף הוא הציג תנאים, ליו"ר מיפלגתו, אך זה סירב לקבלם.

עתה נותר לחכות לבחירות; מי יפטור ממס עבודת שעות נוספות, מרידור, או אולי בן־שחר?

יום ראשון, 10.5 — מיטראן נבחר לנשיא צרפת. בבורסה: ירידות תלולות במניות.

נדל"ן

סחורה טובה. כסף רב

מה קרה לדמי־המפתח? הולך ונעלם אט־אט. יש ביקוש, אך ההיצע קטן. כל בעל־בית, שאחת הדירות בביתו מת־פנה, יעשה הכל לרוכשה מהדייר, ואז פתוחות לפניו שתי אפשרויות: לשפצה ולמוכרה, או „לפרק" את הבית (הביטוי להריסת הבניין בעגה של הענף) ולמכור את המיגרש, ואז, הוא עשה עסק מצויין.

דירות חדשות? שוק טוב, אומר אחד המתווכים הגדולים בתל־אביב; טוב למי? טוב לקבלנים, טוב למוכרים. ב־מרכז תל־אביב הכלל הוא: „סחורה טובה בכסף טוב" והאנשים משלמים. רק בדולרים. בשוק הדירות של „יד שניה", ההיצע אינו גדול, גם מיספר הקונים אינו גדול. ממתינים „למה ש־יהיה אחרי הבחירות".

קשה היום למצוא מיגרשים לבניה בתל־אביב; הקבלנים מחפשים במרכז העיר ובפרבריה, וכשנמצא כבר מיגרש ראוי לבנייה, קיימת בעיית המימון. ה־מוכר רוצה מזומנים, הקבלן רוצה, ב־דרך־כלל, „עיסקת אחוזים": דירות תמורת הקרקע. ידם של בעלי הקרקע בדרך־כלל על העליונה: הם מקבלים מזומנים וגם דירות.

מי שמחפש דירה מרוהטת במרכז תל־אביב, האיזור המשתרע מהבימה צפונה, ישלם עבור דירה של שני חדרים 250 דולר לחודש; שלושה חדרים יעלו 400—350 דולר לחודש. דירות עם ריהוט חלקי, או ללא ריהוט, עולות, כמובן, פחות. יש היצע, יש גם ביקוש. המחירים תמיד בדולרים.

מי שמחפש מישרד בתל־אביב, יתקשה למצוא; מדיניות היד הקשה של עיריית תל־אביב גרמה לעליית מחיר המיש־רדים, ולצידם של אלה עלה גם מחיר הדירות למגורים, במרכזי העסקים שיש להם פוטנציאל של מישרד.

יש חדש: דירה של חמישה חדרים במיגדלי דויד, ברחוב המלך דויד בתל־אביב, עולה 300 אלף דולר (30 מיליון ל"י, בלבד). יש קונים. אפשר, אומר המתווך, למצוא היום מציאות בסביבות תל־אביב: וילות במחיר של 200 אלף דולר. מציאה.

מעוללות השלום

כביסה מלוכלכת

בנאום־סיני מצויה המיכבסה הגדולה בארץ. במיכבסה זו מכבסים מדי יום את הכבסים של מוסדות שונים מהדרום ומאיזור המרכז, כולל כביסה של צה"ל.

עם פינוי האיזור תיסגר המיכבסה, שבה אפשר לכבס 10 טון כביסה ליום — כמות ענקית המובאת למקום יום־יום ב־עשרות משאיות. מה יהיה? הר של כביסה מלוכלכת! מי אשם? הסכם השלום.

הבורסה

ירידה צורך עליה

בשבוע המיסחר הקצר (שלושה ימים) ויום ראשון (10.5) שאחריו, לא נתחדש דבר. מניות הבנקים יציבות ועלולות, כל היתר מתגלגלות במורד, אחת מהר, ה־שניה פחות מהר. שוב מופיעים „מ" לצד הרבה מניות, ה־„ק" כמעט ונעלם.

ההסברים שמנסים „להדביק" לאירו־עי הבורסה לא תמיד עומדים במיבחן, בעיקר, כאשר שבוע לפני כן, התחזית היתה שונה בתכלית. המשקיעים והכס־פים הרבים שציפו להם בתחילת מאי לא כולם הגיעו; רמת שערי המניות עדיין גבוהה יחסית; בלבנון גבר ה־מתח, אבל מה זה שייך? שייך, ועוד אין, אומרים לי. מימושים היו, אין טעם למהר; המדד לחודש אפריל ית־פרסם רק בסוף השבוע, ביום שישי; הבחירות ייערכו רק בעוד חודש וחצי; ההנפקות החדשות — קטנות יחסית; אז מה הבעיות? הרגישות אצל הסו־חרים גדלה, סף־הרגישות הונמך והתגו־בות הן עצבניות. הירידה תביא בעיק־בותיה עליה.

השקעה לפי מידה

סיגנון חדש של השקעות הולך ומת־פשט ברחבי הבנקים. קרנות המתמחות בעיקר במניות הבנקים. לפני שבוע יצא „בל"ל" עם קרן חדשה, „צמרת", שמח־ציע נכסיה במניות הבנקים והמחצית השניה באג"ח צמודות.

עתה בא „הבנק הבינלאומי" והחליט על צורת השקעה חדשה בקרן „מגוון" — לפחות 60% מנכסי הקרן יושקעו במניות־הבנקים והיתרה בצמודים. בקרן זו מחיר הקניה והפדיון זהים, כך של־מעשה אפשר יהיה לרכוש את מניות הבנקים ללא עמלה. העדר העמלה הופך את ההשקעה בקרן לכדאית, בעיקר לטווח־קצר. זה יהיה מעין עו"ש צמוד, שיחליף בוודאי את התפ"ס. דמי הניהול בקרן הם 2% (בשיעור שנתי), שהופכים אותה לכדאית עוד יותר. מי שמחפש סולידיות, הרי ההזדמנות.

קרן אחרת שמבטיחה שלווה היא „מבטח", אף היא של „הבינלאומי". קרן זו מתמחה רק בצמודים, ועיקרה, ככל יתר הקרנות המתמחות בצמודים בלבד, להסיר מהלקוח את טירדת ניהול התיק.

יש גם סוג אחר; קרן „סופר־ספקו־לטיבית". מי שרוצה להמר, בבקשה. הבנק מוכן לעשות זאת במקומו במיס־גרת קרן „מעוף", המתמחה במניות, רק לא של הבנקים.

במט"ח אחד

התאוששות הדולר

לאחר ירידה מתמשכת של כשלוש שנים בערכו של הדולר, הוא החל צובר עוצמה, עם עלייתו של רגן לכס הנשי־אות.

למה זה חשוב: כדאי לייצא לארצות־הברית, פחות כדאי לארצות אירופה, שהמטבע שלהן נחלש, הן כלפי הדולר והן כלפי השקל. הן מפגרות פיגור רב אחרי המדד, ובכך הופכות סחורה זולה גם בשוק הבינלאומי. ערך הדולר הגיע לרמתו הגבוהה ביותר אי־פעם ביחס למרק הגרמני. הוא, הדולר, הגיע לרמתו הגבוהה מזה שלוש וחצי שנים כלפי הליש"ט, ולרמה הגבוהה ביותר מזה 10 שנים כלפי הפרנק הצרפתי.

התחזית: שער הדולר האמריקאי ימשיך לעלות. שער הליש"ט ייחלש מעט לעומת הדולר, יתחזק עוד יותר כלפי המטבעות האירופיים; סה"כ — יצי־בות. למרק הגרמני צפויה ירידה נוספת. הפרנק הצרפתי אף הוא יירד. הפרנק השוויצרי — עליה מתונה. היין ה־יפאני — יציבות עם סימן שאלה.

ביקורת

חלם, חלם, ועוד פעם חלם

כבכל שנה, גם השנה הומצאו למע־רכות העיתונים, שבוע לפני מועד הפיר־סום, הערות שר־האוצר לדו"ח השנתי (מס. 31) של מבקר המדינה (לשנת 1980) והרי כמה מהן.

עמוד 188. העובדות: „השכר ה־ממוצע לעבודות המתאימות לחיילים משוחררים, חסרי מיקצוע היה באוק־טובר 1980, בין 440 ל"י עד 500 ל"י ליום, בו בזמן שדמי־האבטלה ליום ש־שולמו על־ידי המוסד (ביטוח לאומי) נקבעו ל־480 ל"י ליום. דבר זה איפשר לדורש העבודה לסרב לקבלה וזיכה או־תו ברישום דמי־אבטלה ובקבלתם."

תגובת שירות־התעסוקה: „חשירות הציע למוסדות המוסמכים הצעות לתי־קון המצב. ההצעות נמצאות בדיון."

תגובתנו: חלם.

עמוד 19. העובדות: „מישרד־התיק־שורת לא העביר לשילטונות המס את מלוא סכומי מע"מ, שהיה עליו להעביר על־פי החוק, על יסוד הסכומים שמישרד־התיקשורת קיבל מרשות־השידור לכיסוי הוצאותיו להחזקת המשדרים."

תגובת הנגבק: „המע"מ ל־1978 שו־לם. המע"מ ל־1980 יועבר. החל מ־1981 יקפיד מישרד־התיקשורת וכו'."

תגובתנו: חלם.

עמוד 132. העובדות: „בדיקת ה־נתונים של 65 מתוך 74 נציגויות של ישראל בחו"ל העלתה, שרוב הנציגויות שנבדקו ניצלו פחות מתקציב ההסברה."

תגובת מישרד־החוץ: „החל מ־1981 מקיימת מחלקת־ההסברה בדיקה אחר תקציב הנציגויות. במיקרים מסויימים מועברות יתרות התקציב הבלתי־מנוצלות לסעיפים אחרים."

תגובתנו: עכשיו אנחנו מבינים מדוע לא מבינים אותנו.

תשקיף

נושא הכור

יולה שוב

נראה כי נושא הכור העיראקי יועלה שוב. פרשנים אסטרטגים טוענים כי קיימת אפשרות שעתה, אחרי שכבר הנראה העיראקים תיקנו את הנזקים שנגרמו להם בהפצצת הכור ע"ידי מטוסים איראניים, הוא שוב מהווה סכנה לישראל.

הכור הנבנה עתה בעיראק שוכן על גדות־החידקל, 17 קילומטרים מהבירה, בגדאד.

דיין פרשן טלוויזיה

בארצות־הברית

בעל „אופני הבירה", אדי סופר, נמצא עתה במשא־ומתן עם ח"כ משה דיין, כדבר שותפות בהפקת תוכניות טלוויזיה שבועיות־קבועה בנושאים ישראליים.

סופר ודיין מתכוונים להפיק מדי שבוע תוכנית באנגלית, שתכלול חדשות מישראל וסרטונים של דיין, אשר תימכר לרשתות טלוויזיה מקומיות בארצות־הברית, שבהן קהילות יהודיות גדולות.

ידין אמר זאת

למרות שהכחיש את הדברים שפורסמו בשמו בשבועון בשפה האנגלית, ניוזוויק, אמר סגן־ראש־הממשלה, הפרופסור יגאל ידין, את הדברים שהשבועון ייחס לו.

על־פי הדיווח בשבועון, תקף ידין את הרמטכ"ל בעת התייעצות־שרים שנערכה על לבנון. ידין גם אמר לבגין באותה הזדמנות: „איבדת את השליטה על מערכת הביטחון."

מקורבי ידין יודעים לספר, שהתבטאויותיו על בגין בפורומים אחרים, שבהם לא נכח ראש־הממשלה, היו חמורות אף הרבה יותר.

פרס רוצה להיפגש

עם מיטראן

יושב־ראש מיפלגת־העבודה, ח"כ שימעון פרס, שלח באמצעות ידיד משותף בקשה לפראנסואה מיטראן לחזמין אותו לצרפת עוד לפני הבחירות בישראל.

נראה כי בקשתו של פרס תענה על־ידי מיטראן, שהוא ידיד אישי של פרס, ויושב־ראש מיפלגת העבודה הישראלית יצא כבר בחודש הבא לביקור־בזק בן יומיים בצרפת.

קרע דיין - הורביץ

קיימת אפשרות שח"כ יגאל הורביץ יפרוש מתל"ם עוד לפני הגשת הרשימות לכנסת.

בין הורביץ לראש הרשימה, משה דיין, עבר חתול שחור בימים האחרונים, והורביץ התלונן שדיין מעליב ומשמיץ אותו מתוך כוונה לגרום לו לפרוש מתל"ם.

רשימת של"י -

בלי ראשי התנועה

כמה מהפעילים המרכזיים של של"י, ביניהם האלוף (מיל') מתי פלד ומאיר פעיל, הלכו בעיקבות אורי אבנרי, שהודיע לפני חודש שלא יופיע ברשימת של"י לכנסת.

מהפעילים המרכזיים של של"י נותר ברשימה של של"י רק רן כהן, חבר קיבוץ גן־שמואל, שעבר על פעיל ברוב קטן במועצה. להצבעה זו לא היה תוקף מחייב, לפי תקנון של"י. ח"כ ואליד צדק תאג'־יחיא, הנציג היחידי של של"י בכנסת, עדיין לא הודיע על עמדתו.

בגין התעניין

בכספי ד"ש

ראש־הממשלה, מנחם בגין, התעניין באופן חלוקת כספי ד"ש.

בגין ביקש ממקורביו לבדוק עבורו את השמועות הקשורות באופן חלוקת כספי ד"ש, וקיבל מהם דין־וחשבון, עוד לפני שמרכז חרות החליט שלא לצרף את שמואל תמיר לרשימת הליכוד לכנסת הבאה.

חקירה בניו־יורק

מרכז הוועד למען החייל בישראל חוקר טענות שהושמעו כאילו קיבל אבישי אמיר, מי שאירגן את „שירותרום", שנערך בניויורק ביום־העצמאות, שכר של יותר מחצי מיליון לירות עבור עבודה של ערב אחד.

הצלחת השירותרום בניו־יורק היתה קטנה ביותר. מלבד תרומות הבנקים הישראלים שלהם סניפים בארצות־הברית, שקיבלו מהמרכזים בארץ, הוראה לתרום, נתרמו רק כמה אלפי דולרים לשירותרום בניו־יורק.

שני ישראלים, האחים יאיר וחיים לוי, אשר אירגנו מסיבת־ענק ביום־העצמאות, במועדון־הלילה זינון בניו־יורק, התלוננו אף הם על אמיר, בטענה שבגלל חבלתו בכוונתם לארגן התרמות למען חיילים במהלך המסיבה, שבה השתתפו יותר משלושת אלפים איש, לא נאסף סכום של כמה מאות אלפי דולרים במסיבה זו.

מועדי רצה

להצטרף לפלאטו

ח"כ שיוח' ג'אבר מועדי, שבניו עומדים עתה לדין באשמת רצח ח"כ מחמד אבו־רביע, היה במשא־ומתן מתקדם ביותר עם ח"כ שמואל פלאטו־שרון, מי שנדון השבוע לתישעה חודשי מאסר, על הצטרפות לרשימת פ"ש של פלאטו.

אחרי שמועדי הודיע על הקמת רשימה עצמאית, הוא נעתר לפנייתו של פלאטו להצטרף אליו. רק בשלבים הסופיים של המשא־ומתן הוא עלה על שירטון, והשניים נפרדו בלחי־צת יד.

פרס רוצה

באסיפות קטנות

יושב־ראש מיפלגת־העבודה, ח"כ שימעון פרס, הורה לעוזריו שלא לארגן עבורו אסיפות המוניות, ולמנוע מלהסגיש אותו עם ציבור רחב, במהלך סיורי־רחוב, או ביקור במיפגשים המוניים.

הוראה זו באה מפרס אחרי תקרית המימונה, שבה הושלכו עליו עגבניות וביצים.

נהגו של פרס, חיים בורכה, שכונה כמודעות הליכוד כ„ביריון", עומד להגיש תביעת־דיבה נגד הליכוד על התואר שהדביקו לו.

בגין רצה

צילום צבע

אנשי לישכתו של ראש־הממשלה פנו לטלוויזיה בבקשה לדאוג לכך ששידור נאומו של מנחם בגין מכנס איחוד הליכוד יהיה שידור בצבע.

לאור החלטתה שלא להקרין תמונות בשחור־לבן ובצבע באותה תוכנית, ולהימנע משידורי צבע במהדורות החדשות, סירבה הטלוויזיה לבקשתו של בגין.

הטלוויזיה הערבית קיבלה את הבקשה בהוראה, ושידרה באמצעי מהדורת החדשות שלה את דבריו של בגין בצבע.

מאמרי אברך -

לתעמולה הארגנטינית

שגרירות ארגנטינה בכל העולם הכינו תרגומים של מאמריה של מירה אברך, ומפיצות אותם כתעמולה רשמית מטעם משטר־הטרור הארגנטיני.

אברך, בעלת טור לענייני־חברה בידיעות אחרונות, הוזמנה בשעתו על־ידי ראשי ארגנטינה לביקור בארצם וזכתה שם בכבוד מלכים. עם שובה כתבה שורת־מאמרים שבהם תיארה את מחנות־הריכוז של המישנר הפאשיסטי בארגנטינה כבתי־הבראה, ואת ראשי השילטון כליברלים בעלי כוונות טובות.

פרס הזמין לכנסת

יושב־ראש מיפלגת־העבודה, ח"כ שימעון פרס, ביקש מעוזריו לדאוג לכך, שקהל גדול של עובדי מטה־הבחירות יהיה נוכח בעת נאומו במיסגרת הדיון המדיני, שנערך בכנסת ביום השני השבוע.

מטה־הבחירות שותק לחיטין, ומרבית עובדיו נסעו באותו היום לירושלים.

במדינה

העם

חשוף בצריח הראשון

יזהר סמילנסקי קרא לאזרחי ישראל לעצור בעד בגין

אשה תל־אביבית יצאה השבוע לבקר את בנה, המשרת בצה"ל, בקירבת הגבול הצפוני. כשחזרה העירה, התמוטטה.

בעיני רוחה ראתה את בנה, חשוף בצריח הטאנק הראשון ה־שועט צפונה, אל תוך המילחמה.

מזעזע סמילנסקי

„רק לשם זיקוקים של בחירות?"

היא היתה בטוחה שהיא ראתה אותו בפעם האחרונה.

„אל תתנו לנו!" לא היה זה מיקרה בודד. אלפים רבים מאז־רחי ישראל ומאזרחיותיה נמצאו במצב דומה — מצפים בחרדה, ב־פאטאליזם או בזעם לקראת מיל־חמה, שאיש לא ידע בדיוק לשם מה היא נחוצה.

את הרגשת הכלל ביטא אדם ה־ידוע בשל התפרצויותיו הרגשנ־יות מעת לעת. יזהר („ס. יזהר") סמילנסקי, הסופר שכתב את חיר־בת חיזעה, מחנך, איש־רוח, בן־אחיו של אחד מאבות ההומאניזם הישראלי המודרני, כתב מאמר ש־בו קנה את עולמו ביום אחד.

תחת הכותרת „לא לתת להצית מילחמה!" עשה סמילנסקי, לשע־בר חבר־הכנסת השישית מטעם רפ"י, חסיד גלהב של דויד בן־גוריון, מעשה בלתי־רגיל: הוא פנה אל אזרחי ישראל בקריאה לעצור בעד ראש־ממשלתם.

„אזרחים! קרא בהתרגשות ב־סוף מאמרו, „ראו מה לפניכם! הרימו קולכם! אל תהיו נגררים להתחלה, שסופה יפול על ראש כולנו! החזיקו בו, במי שהולך לשרוף שריפה — אל תתנו לו!"

„בגין! בגין!" הסופר ה־רגיש לא הסתפק בדברים רגש־ניים. הוא ניתח את סיבות המיל־חמה באיזמל של היגיון צונן, הפ־ריך את כולן אחת לאחת.

„צרת הנוצרים בלבנון," כתב, „שהיא כביכול גורם המילחמה, אינה צרה שרק מילחמה כללית יכולה לפתור, וגם לא תפתור: צרת הנוצרים בלבנון לא רק תיש־אר לאחר המילחמה כשהיתה, אלא אף תגדל כשהיא כפולה ומכופלת."

הוסיף סמילנסקי: „גם צרת ה־טילים שהכניסו הסורים ללבנון — לא תיפתר על־ידי מילחמה, כל עוד יש להם מלאי בלתי־מוגבל של טילים קלי־תנועה, שכדי לסל־קם יש לחסל את מקוריותיהם, כלו־מר את הסובייטים."

אך עיקר הדגש שם סמילנסקי על נקודה מכריעה: היעדר הקונ־סנזוס הלאומי לגבי מילחמה זו. בעוד שבכל המילחמות הקודמות של ישראל שררה, לפחות בעת פתיחתן, הסכמה לאומית מלאה — לא רק קונסנזוס מלאכותי של עסקנים בכנסת, אלא גם בבית וברחוב — הרי הפעם חסר הדבר לחלוטין.

אמנם, 200 באי ועידת הליכוד בירושלים — ביניהם האבות וה־אחים של חללי המילחמה הבאה — הריעו כשיכורים לכבוד בגין, כאשר הודיע על כוונתו לפתוח בפעולה צבאית. אך לצעקות היס־טריות אלה של „בגין! בגין!" לא היה הד ברחוב.

לשם מה? הרחוב הסכים ב־מידה רבה עם דבריו הנרגשים של סמילנסקי:

„מלכתחילה היה כל המהלך גרוע, פזיז, יהיר, חסר שיקול כו־לל, ללא ראיית הנולד. ובדיעבד, הוא מהלך של התפוצצות שאין יודע איך לא תפוצץ את המפוצצים עם המתפוצצים.

בגין משחק במילחמה

מילחמה **היא** דבר נורא. כל מילחמה.

במילחמה נהרגים אנשים, נשים וילדים. במילחמה נשלחים צעי־רים, על סף חייהם, למות, להיפ־צע, להיות לנכים.

במילחמה נהרסים בתים, מוש־מדות מישפחות, נזרע הרס וחור־בן.

מילחמה היא עניין של דם ודמ־עות, שכול ויסורים.

שום מדינאי שפוי אינו מחליט לאחוז באמצעי נורא זה, אלא כאשר כלו כל הקיצין, וכאשר מת־קיימים כל אלה:

● **אין ברירה** — סכנה מאיי־מת על עצם קיומה של המדינה וביטחונה החיוני, ואין כל דרך אחרת לסילוקה.

● **יש הסכמה לאומית כללית** — בקרב הציבור הרחב ובקרב הנוער היוצא למילחמה.

● **יש יעד ברור** — שעליו חלים שני הכללים של „אין ברי־רה" ו„יש הסכמה".

גם אז תרעד ידו של המדינאי השפוי, בחותמו על פקודת־המיב־צע.

אין סכנה בטילים!

השבוע **התנדנדה** המדינה כולה על עיברי פי פחת של מילחמה גדולה בצפון — ואף אחד מן התנאים האלה לא התקיימו.

לא היתה שום הרגשה של „אין ברירה" — לא בציבור, לא בצמרת. לא היתה שום הסכמה כללית — ועל כך התריע עד בלתי־משוחד הנעלה מכל ביקורת — הסופר יזהר סמילנסקי (ראה במדינה). לא יכול היה להיות עד טוב ממנו.

ואילו היעד של המילחמה היה מטושטש. הוא התחלף מדי פעם בפעם על ידי מנחם בגין, ראש־הממשלה ושר־הביטחון, שהיה נתון במשך כל השבוע בהתקף אויפוריה, שגרם לרבים לפקפק ב־עצם יכולתו לתפקד כראוי ולקבל החלטות שקולות (ראה הנדון).

איזה אינטרס ישראלי היה מונח על כף המאזניים, כאשר על הכף השנייה היו מונחים חייהם של צעירים ישראליים, וגם חייהם של אזרחים לבנונים וחיילים סוריים?

העילה הרישמית למילחמה, כפי שהוסברה על־ידי ראש־הממשלה עצמו ועל־ידי כל שופרות התעמו־לה הרישמית, היו הטילים הסוריים בביקעת־הלבנון.

טילים אלה הוזזו לשם אחרי ש־מטוסי־קרב ישראליים הפילו שני מסוקים של הצבא הסורי, שעסקו בתיגבור המערך הסורי בלוחמה המקומית סביב העיר זחלה.

התעמולה הרישמית תיארה טי־לים אלה כסכנה ביטחונית חמורה לישראל, עד כי „החזרת המצב לקדמותו" היא עניין חיוני לביט־חון ישראל.

זוהי טענה מופרכת מעי־קרה.

אכן, הטילים הסוריים בביקעה עלולים להפריע לתנועת מטוסים ישראליים בשמי לבנון. אך לבנון אינה שטח ישראלי, ועצם קיומה של התנועה האווירית הישראלית בשמיה הוא שנוי במחלוקת. ליש־ראל אינה מוקנית כל זכות טיב־עית כזאת, גם לא במהלך המיל־חמה־הזעירה בינה ובין אש"ף.

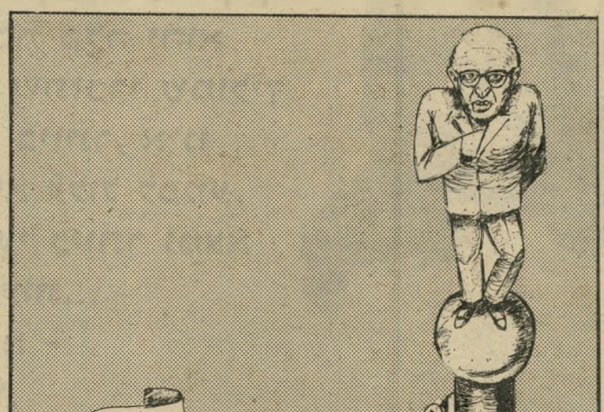
מיזחמה עכורה זו, הנטוי־שה בין ישראל והפלסטינים, שבה יש לישראל עליונות צבאית שלי אף לאחד, אינה זקוקה בהכרח לפעילות חי־אווירית. יש לצה"ל אמצעים רבים אחרים.

השמדת הטילים אינה מצדיקה מילחמה — אלא אם כן זהו חלק מתוכנית ישראלית לפלישה ל־סוריה מכיוון זחלה — כפי שאכן טוענים הסורים.

אם ייחרסו הטילים — יבואו במקומם תוך ימים טי־לים סובייטיים חדשים. החי־פה זו אינה מצדיקה אף את מותו של צעיר ישראלי אחד.

אין „רצח עם"

כיעד **שני** מספר בגין על „רצח העם" שמבצעים הסו־רים, כביכול, נגד „הנוצרים ב־לבנון".

עצמאות ישראל

אין זה שחר.

הנוצרים בלבנון אינם מאוחדים. רבים מהם תומכים דווקא בסורים. ה„פאלאנגות" הן מיפלגה אחת, שהשתלטה בכוח־הזרוע על חלק גדול מן החבל הלבנוני הנתון ל־שליטת הימין הנוצרי, תוך חיסול יריביה. אמנם, מיפלגה זו נתונה

(המשך בעמוד

25% הנחה, על כל אריזות ה־10

(אריזות בנות 10 טמפונים)

טמפוני או־בֶּה במבצע הכרות מיוחד!
(בתוקף עד 31.5.81)

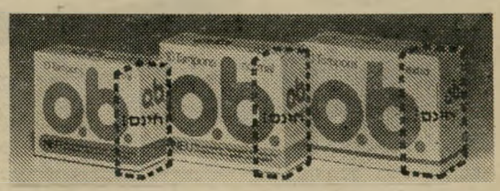
לנשים שעדיין
לא גילו את או־בֶּה:

החודש נתנת לך ההזדמנות להכיר את טמפוני או־בֶּה! אין כל ויכוח ש־או־בֶּה הנו הטמפון בעל כושר הספיגה הטוב בעולם, אוטם לחלוטין ומונע דליפות. עובדה שרוב נשות אירופה מעדיפות את או־בֶּה על פני כל טמפון אחר. טמפון או־בֶּה קטן אינו זקוק למוליך - דחיפה קלה והוא בפנים. כדאי שתזכרי שמוליך ולו גם העדין ביותר, אינו טבעי ולכן הוא עלול לפגוע. המוליך הטבעי ביותר נמצא בקצות האצבעות...

נסי את או־בֶּה -
אין טוב ממנו.

טמפון או־בֶּה ב־3 גדלים:
מיני - לבתולה ולנערה המתבגרת.
נורמל - למרבית הנשים
אקסטרה - לנשים עם דימום רב.

לכ' או־בֶּה מח' ההסברה ת.ד. 2115, חיפה 31020
אבקש לשלוח אלי את חוברת ההדרכה + השי:
3 טמפונים בנרתיק

שם _____

כתובת _____

_____ גיל _____

☐ משתמשת בטמפונים ☐ לא משתמשת

o.b

או־בֶּה טבעי ובטוח.

במערכי

איך סודרה הרשימה של העבודה לכנסת

מקום טוב - בחוץ!

ב מכט ראשון נראה הרעיון של ח"כ **אליהו שפייזר** מבריק. „מדוע שלא נקבע, כי כל מי שהובטח לו תפקיד של שר בממשלה הבאה, יוצב אחרי המקום ה־61 ?" הוא שאל. **שימעון פרס** קיבל את ההצעה. פינוי של כשיבעה עד עשרה מקומות ריאלים עשוי היה לעורר לאלה שישבו על מדוכת הרכבת הרשימה.

שתי ועדות מונו להרכיב את רשימת מועמדי מיפלגת־העבודה לכנסת הבאה. בראש ועדה אחת, הוועדה המסדרת, עמד פרס עצמו ויחד עימו היו בה **יצחק רבין, חיים כר־יב, ירוחם משל ואבא אבן.** בראש הוועדה השנייה, שכונתה הוועדה המייעצת, ושמנתה 14 חברים, עמד דו האיש החזק של מיפלגת העבודה, אליהו שפייזר ויושב־ראש סיעת המערך בכנסת, **משה שחל.**

הוועדה של פרס הסתבכה עם שלל ההבטחות למקומות ריאלים שפרס הבטיח בחודשים האחרונים, וכלל לא ניסתה להר־כיב רשימה. כל דיוניה נסובו על חלוקת המקומות לאנשיו של רבין. הוועדה של שפייזר־שחל יכולה היתה להרשות לעצ־מה להתעלם מחלק ניכר מההבטחות של פרס, ולהגיש רשימה למוסדות המיפלגה. לא אחת יכלו חברי הוועדה לשמוע את שפייזר עונה למי שטען בפנינו: „פרס הב־טיח לי," בצורה חדה וחלקה: „אם פרס הבטיח, שפרס יקיים. אנחנו קובעים מה שצריך להיות."

אולם הוועדה נתקלה בקשיים רבים בבואה לשבץ את אישי המיפלגה. למרות שחברי הוועדה החליטו עוד קודם לכן להתייחס למקום ה־52 של מיפלגת העבו־דה, שהוא המקום ה־61 ברשימה לכנסת — בגלל צירוף אנשי מפ"ם — כמקום רי־אלי, עוררה ההחלטה גיחוך אפילו אצל חברי הוועדה עצמה. קשה היה לשבץ את כל האישים.

סידרו אותי פעם

ה הצעה ה'העביר את המועמדים ל־תפקידי שרים נדחתה מייד על־ידי כל המועמדים. חלקם, ככל הנראה, כבר אינו מוכן להישבע בניצחון המערך. חלק אחר אינו סומך, ככל הנראה, על ההבטחות של פרס. חיים בר־לב, המועמד לתפקיד שר־הביטחון, צעק באיטיות: „אותי לא יסדרו עוד פעם. אני לא מוכן להיות במקום ה־61. פעם החליטו שכל השרים יתפטרו מהכנסת, ואני הייתי היחידי ש־התפטר. אז סידרו אותי. אני לא מסכים שיסדרו אותי עוד פעם."

גד יעקובי, מועמדו של פרס לתפקיד שר־התעשייה, נימק את התנגדותו בני־מוקים הגיוניים: „בין כה וכה אנחנו עומ־דים להעביר חוק, אחרי שנעלה לשיל־טון, לפיו יוכלו שרים להתפטר מהכנסת ולחזור אליה ברגע שהם מפסיקים להיות חברי ממשלה. אז זה בכלל לא נחוץ שאנחנו נופיע במקום כל כך רחוק. אני בכל אופן לא מוכן לסידור הזה."

היחיד שהסכים להצעה, למרות שכלל לא ברור שהוא יהיה שר, היה **יחזקאל זכאי,** איש המושבים: „אני מוכן לא להיות בעשירייה הראשונה, אבל לא שיר־חיקו אותי למקום ה־61. אם שימעון מבטיח לי היום שאני אהיה שר, אני מוכן להיות במקום ה־45. אגב, ברשימה הסו־פית הוצב זכאי במקום ה־29.

אבא אבן היה באותה שעה בארצות־הברית. היה מי שדאג לטלפן אליו ולספר לו על ההצעה. אבן שיגר טלקס בן 1500 מילה לשימעון פרס, שבו מחה נמרצות ודחה את ההצעה. אלה שקראו את ה־טלקס של אבן טענו, שאיש לא שלח מעולם מיכתב כה זועם ומלא עלבונות אישיים לפרס כמו הטלקס של אבן. פרס נבהל והתקפל מתמיכתו בהצעה.

„ישנתי על זה בלילה"

ב עיה נוספת היתה בעיית **מדי קולק.** פרס נפגש עם קולק ואמר לו: „מדי, אתה תוצב ברשימה באיזה מקום שאתה תבחר. אתה רוצה להיות בחמישייה הראשונה, אתה תהיה בה." קולק, שאינו מעוניין להיבחר לכנסת מטעם רשימת המערך, החליט למתוח את פרס. כאשר נפגש באותו יום עם **עוזי ברעם,** אמר לו מדי: „פרס הבטיח לי להיות בחמישייה הראשונה."

עוזי, שהיה חבר הוועדה המייעצת של שפייזר ושחל, נבהל. הוא מיהר לכנס את הוועדה, וסיפר לה על ההבטחה של פרס לקולק, ועל כך שקולק רוצה להיות ב־חמישייה הראשונה. שפייזר היה סמוק מכעס: „אתה יכול להודיע למדי ולשימ־עון שהם לא יחליטו מי יהיה איפה ברשי־מה, ושמדי לא יהיה בחמישייה הרא־שונה, גם לא בעשרים הראשונים."

כשחזר ברעם אל קולק, כשהוא מנסה לברור את המילים, כדי לבשר לקולק על החלטתו של שפייזר, הוציא אותו קו־לק ממבוכתו וסיפר לו כי היתה זו מתי־חה בלבד.

הרשימה שאותה הכינה הוועדה ה־מייעצת היתה מוכנה יומיים לפני מועד כינוס מוסדות המיפלגה. פרס עבר עליה ודרש כמה שינויים, שכולם נענו. אז הוכנה הרשימה השנייה. גם ברשימה השנייה דרש פרס כמה שינויים באומרו: „ישנתי על זה בלילה." חברי הוועדה החליטו להכניס שינויים משלהם, וכך נולדה הרשימה השלישית, שפורסמה בסו־פו של דבר.

שימעון פרס מופיע, כמובן, בראש שלו־שת הרשימות. במקום השני ברשימה הרא־שונה מופיע אבא אבן. באחת מהתייע־צויותיו עם המקורבים לו, לגבי תפקיד יושב־ראש הכנסת, עלה שמה של שושנה ארבלי־אלמוזלינו. הצבתה של ארבלי ל־תפקיד זה פותרת לפרס בעיות רבות, אולם הכל יודעים שארבלי אינה מוכנה לקבל תפקיד זה, וכי היא רוצה בתפקיד של שר לענייני חברה ורווחה. פרס הח־ליט להעמיד אותה במקום השני ברשי־מה, ובכך לנסות ולשכנעה לקבל על עצ־מה את תפקיד יושב־ראש הכנסת. קודם לכן ניסה פרס להשפיע על משה שחל לקבל עליו את התפקיד, כדי לפנות מקום ליד שולחן הממשלה, שאותו הבטיח ל־שחל, אך שחל דחה את ההצעה.

אבא אבן הועתק למקום השלישי, ואילו יצחק רבין, שהופיע במקום השלישי ב־רשימה המקורית, הוזז למקום הרביעי.

כאשר פרס עיין ברשימה הראשונה, הוא קלט את המקום שבו הוצב **מוטה גור,** המקום ה־23. „אני רוצה את מוטה בעשירייה הראשונה," הוא אמר לשפייזר. ברשימה השנייה הופיע אמנם מוטה ב־מקום התשיעי. אולם כשביקש פרס לקדם גם את מזכ"ל ההסתדרות, ירוחם משל, למקום גבוה יותר מהמקום שבו הוצב משל ברשימה הראשונה, המקום העשירי, הוזז משל למקום התשיעי ומוטה ירד למקום ה־11.

שפייזר הציב את מי שהיה מועמד לתפ־קיד שר־האוצר, מנכ"ל כור, **נפתלי בין־מנמ,** במקום ה־20. „נפתלי לא יעלב, אפשר להוריד אותו קצת," אמר פרס. בלו־מנטל ירד ב־17 מקומות, למקום ה־37.

אנשי הוועדה המייעצת הציבו את ה־אלוף (מיל') **חיים** („ויויאן") **הרצוג** במקום ה־36. פרס דרש להעלות את הר־צוג למקום נכבד יותר. אחרי ויכוחים, ואחרי ששפייזר כמעט התפטר מהוועדה, מה שהיה מביא לפיצוצה, הוסכם לבסוף שהרצוג יופיע במקום ה־22.

כאשר דרש פרס לקרב את **עדי אמו־ראי** לראשית הרשימה, מהמקום ה־31 שבו הוצב הכלכלן של מיפלגת העבודה, הסכימו אנשי הוועדה המרכזת להעלות אותו רק למקום ה־24. בעיקבות זאת, ובהסכמת פרס, היה צריך להוריד את **יוסי שריד** מהמקום ה־24 למקום ה־25.

„פרס הגזים בדרישות שלו"

ג ם מקומו של גד יעקובי לא מצא־חן בעיני פרס. יעקובי הוצב ברשימה הראשונה במקום ה־17. פרס דרש לקרבו לפסיגה. כאילו כדי להרגיז את פרס, הורד יעקובי, ברשימה השנייה, למקום ה־18. אז התרגז פרס, ויעקובי הועלה ל־מקום ה־13.

ראש המטה של פרס, **אהרון** („ארלה") **הראל,** הוצב במקום ה־30. פרס דרש להכניסו ל־15 הראשונים. שפייזר סירב. פרס התעקש, אולם הפעם גם שפייזר הת־עקש. לבסוף נמצאה פשרה, שהיתה בעצם ניצחון לשפייזר. הראל הועלה בשתי דר־גות והוצב במקום ה־28.

פרשת מקומו של **שימחה דיניץ**

(המשך בעמוד 36)

הפשרה הסודית

מ ישהו זוכר את תביעת־הדיבה של יצחק רבין נגד השבועון ל'אכספרס? לפני כחצי שנה פירסם העיתונאי הצרפתי הנודע, ז'אק דה־רוז', בשבועון הצרפתי סקופ גדול: יצחק רבין, ראש ממשלת־ישראל לשעבר, שילם — כך נאמר — את הקנס שהטיל בית־המישפט המחוזי בתל־אביב על אשתו, מכספים שקיבל מבצלאל מיזרחי.

העיתון ידע להביא פרטים שונים, והמאמר הפך שיחת היום. הפירסום היה בעיצומו של המאבק הגדול במפלגת העבודה בין שימעון פרס לרבין על ראשות־המיפלגה. הוא נראה לאנשי־רבין כמעשה ידיו של פרס. אחרי הכחשות שונות לכאן ולשם, הגיש רבין, בסופו של דבר, תביעת־דיבה מישפטית בישראל נגד העיתון, מפיציו בישראל ואחרים, על סכום של 25 מיליון לירות ישראליות — הנזק שנגרם לרבין מהוצאת הדיבה הזאת.

מאז נרדמה התביעה בבית־המישפט, ואיש לא שמע עליה עוד. מישפטנים מנוסים פיקפקו מלכתחילה בכך שרבין מתכוון ללכת בתביעתו „כל הדרך". הם ביססו זאת על סכום־התביעה המוגזם שדרש התובע, ועל בחירת עורך־דינו. יצחק מוריץ הוא עורך־דין ותיק; ואיש אינו מטיל ספק בכישוריו המישפטיים. אבל הוא בהחלט לא הבחירה המתאימה לתביעת־דיבה ארוכה ומסו־בכת, המצריכה הופעות רבות בבית־המישפט. מזה שנים אינו מופיע כימעט בבית־המישפט, ואת עסקיו הוא מנהל בהצלחה רבה במישרדו.

אם מטרת התביעה לא היתה דיון מישפטי מלא וממצה — מה, אם כן, רצה בעצם רבין? מדוע בחר להיכנס להוצאות הכספיות הרבות, הכרוכות בהגשת תביעה כזו, ובפירסום הנובע ממנה? השבוע, כאשר הסתיים העניין בקול דממה דקה, התברר במה רצה.

ל'אכספרס הוא שבועון לוחם. וגם העיתונאי דה־רוז' ידוע בכך שאינו מרים ידיים מול קשיים ותביעות מישפטיות. ואכן, מייד אחרי שנודע לו על התביעה בישראל, בא דה־רוז' לארץ ושכר את עורך־הדין אלכסנדר טל, כדי שיגיש בשמו כתב־הגנה. הוא החליט להתגונן במרץ. בעזרת ידידים ועובדים בישראל עשה עבודת־מחקר מעמיקה על חייו והוצאותיו של רבין במשך השנים האחרונות. הוא ניצל את המידע הזה בשאלון רב־שאלות, שהגיש לראש־הממשלה לשעבר.

מי שקרא את השאלון ידע כי בכך הסתיימה, למעשה, התביעה. אם ירצה רבין להשיב על כל שאלה, ייאלץ לפרוש את כל מקורותיו הכספיים, ולחשוף את אורח חייו ומינהגיו הפרטיים. ספק גדול אם אדם הממשיך להימצא תחת ביקורת העין הציבורית יבחר באלטרנטיבה זו. מה גם שכל תשובה שהיה נותן לשאלון היתה פותחת את הדרך לכמה וכמה שאלות נוספות, מביכות יותר.

רבין ופרס
מי המקורבים?

אחרי בקשות אחדות לדחיית התשובות לשאלונים, הגיעו הצדדים לבסוף לעמק השווה. הפיתרון שמצאו אינו נותן, אולי, את כל הסיפוק לרבין, ואינו פוגע במיוחד בשבועון. אבל הוא בהחלט מזיק לפרס. בעוד שרבין והשבועון היו מייוצגים על־ידי עורכי־דין שדאגו לאינטרסים שלהם, היה פרס חשוף, למעשה. השבוע, באופן סודי ביותר, הגיעו הצדדים לפשרה, שלפיה יפרסם השבועון הודעה שתביע צער על העוגמה שנגרמה לרבין בגלל הפירסום, ותגלה כי מקורו היה במקורביו של שימעון פרס.

הפירסום לא יכחיש במפורש את הדיבה שעליה הוגשה התביעה, אלא בנוסח מתוכחם יחליק על כך בעדינות, כאשר הוא מעביר את הנטל על ראשו של חברי־הכנסת פרס ומקורביו.

מילחמות־היהודים בין פרס לרבין יתחדשו, כנראה, כאשר יתפרסם הנוסח המלא של הפשרה.

(המשך מעמוד 35)

עדיין מסעירה את מיפלגת־העבודה. דיניץ היה ידוע כמועמד בטוח לרשימת המקומות הריאלים. שפייזר כלל לא הכניס אותו לרשימה. פרס דרש שהוא יוכנס, וברשימה השנייה מופיע דיניץ במקום ה־41. אולם אחרי, כפי ששפייזר אומר: „שפרס הגזים בדרישות שלו." הוריד שפייזר את דיניץ למקום ה־62, ופרס לא פצה פה. אחרי פירסום הרשימה התברר ששפייזר צדק. דיניץ שאל את פרס בתמימות: „אתה באמת חושב שהמקום שלי הוא ריאלי?" פרס השיב בהינהון ראש, שאפשר היה להבינו ב„כן".

„לא רוצה אותו בכנסת"

ח"כ **מיכה חריש** הוא מועמדו של פרס לתפקיד שר־האנרגיה. עובדה זו לא עשתה רושם על שפייזר ושחל, שהציבו אותו במקום ה־43. פרס ביקש להעלותו „יותר למעלה", ושפייזר הסכים למקום ה־32 לחריש. גם מקומו של **עמי־רם סיוון**, נאמנו של **יעקוב לווינסון**, לא מצא־חן בעיני פרס. סיוון הוצב במקום ה־46, ופרס דרש להורידו אל תחתית הרשימה: „אני לא רוצה אותו בכנסת." שפייזר התעקש, אולם בסופו של דבר הורד סיוון והוצב במקום ה־49.

ח"כ **זאב כץ** הוצב במקום ה־40, על־פי המפתח הראשון בשלישייה השלישית של ההתיישבות. רק אחרי הצבתו נודע לאנשי המיפלגה, שכץ אינו רוצה להיכנס כלל לכנסת. כץ לקח במחלה קשה, והוא רוצה לפרוש מן החיים הפוליטיים. את מקומו של כץ תפס **רפי סוויסה**, אולם בהזדמנות זו הורידו אותו מהמקום ה־40 למקום ה־42.

חברי הוועדה המייעצת הבחינו בכך שהם שכחו את המועמד הערבי. הם אמרו זאת לפרס, וביקשו ממנו לשבץ את המועמד בעצמו, במקום הנראה לו, ולהוריד את כל המועמדים שיבואו אחרי מקום זה בדירוג אחד. אנשי הוועדה הציעו לפרס לקבוע את המועמד הערבי במקום ה־27 אחר, עוזר ברעם, הוצבה אשל ברשימה הסופית במקום ה־38 ואחריה חשאי.

אחד מראשי הצעירים של מיפלגת־העבודה, **חיים רמון**, הוצב ברשימה הראשונה במקום ה־45. רבים במיפלגה טוענים, שכיום מקום זה אינו ריאלי. ברשימה השנייה הורד רמון למקום ה־52, שלכל הדעות אינו ריאלי. מוטה גור התערב אצל שפייזר וביקש להעלות את רמון, והפשרה היתה: המקום ה־48.

מעניין לבחון מי מכל מועמדי מיפלגת־העבודה מופיע ברשימה הסופית בדיוק באותו המקום שיועד לו מלכתחילה, ב־רשימה הראשונה. מלבד שימעון פרס, שברור שהוא ניצב בראש הרשימה, שמרון על מקומם חיים בר־לב, במקום השישי, **רפי אדרי** ומשה שחל במקומות השביעי והשמיני, **אורה נמיר**, שעליה גוננו כל אנשי רבין, הפרופסור החיפאי **שבח ויס**, שעבר בימים האחרונים ממחנה רבין למחנה פרס, ח"כ תמר אשל ו**רפי סוויסה**.

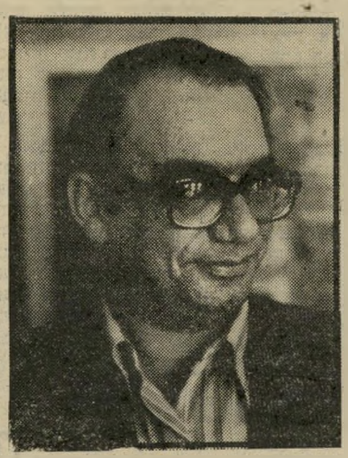
הסערות שיבואו

אולם בינתיים עומדות לפרוץ עוד סערות כתוצאה מהרשימה: עורך־הדין **דויד ליבאי**, שלו הבטיח פרס מקום ריאלי, הוצב במקום ה־63. **נאוה ארד**, מי שפרס הבטיח לה להיות „מקסימום שני מקומות אחרי שושנה," נפגעה עד עומק נשמתה מכך שארבלי הוצבה במקום ה־שני והיא רק במקום העשירי, אחרי שהורדה אליו מהמקום התשיעי. **בנימין אפרת**, ראש עיריית קריית־ים, שהיה במקום ה־48 ברשימה הראשונה והורד למקום ה־61 ברשימה הסופית, מאיים להקים את קריות־חיפה נגד הרשימה.

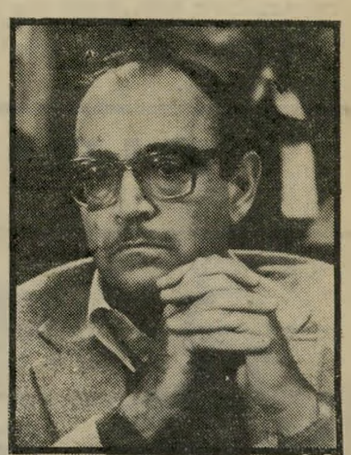
למרות שהכל הצהירו חגיגית שזו ה־רשימה הסופית, מלבד פיתרון בעיית ה־מעומד הערבי, אין ספק ששימעון פרס עוד יכנע להרבה לחצים, ועד ה־25 לחודש, מועד הגשת הרשימות, יהיו עוד רבים שימצאו לעצמם מקום טוב, אבל בחוץ.

יוסי ינאי ■

רשימה ראשונה		רשימה שניה		רשימה סופית	
1.	שמעון פרס	1.	שמעון פרס	1.	שמעון פרס
2.	אבא אבן	2.	שושנה ארבלי	2.	שושנה ארבלי
3.	יצחק רבין	3.	אבא אבן	3.	אבא אבן
4.	שושנה ארבלי	4.	יצחק רבין	4.	יצחק רבין
5.	מפ"ם	5.	מפ"ם	5.	מפ"ם
6.	חיים בר־לב	6.	חיים בר־לב	6.	חיים בר־לב
7.	רפי אדרי	7.	רפי אדרי	7.	רפי אדרי
8.	משה שחל	8.	משה שחל	8.	משה שחל
9.	נאוה ארד	9.	מוטה גור	9.	ירוחם משל
10.	ירוחם משל	10.	ירוחם משל	10.	נאוה ארד
11.	אליהו שפייזר	11.	נאוה ארד	11.	מוטה גור
12.	מפ"ם	12.	מפ"ם	12.	מפ"ם
13.	עוזי ברעם	13.	אליהו שפייזר	13.	גד יעקובי
14.	אריק נחמקין	14.	עוזי ברעם	14.	אליהו שפייזר
15.	מוסה חריף	15.	אריק נחמקין	15.	עוזי ברעם
16.	דני רוזוליו	16.	מוסה חריף	16.	אריק נחמקין
17.	גד יעקובי	17.	דני רוזוליו	17.	מוסה חריף
18.	שלמה הילל	18.	גד יעקובי	18.	דני רוזוליו
19.	מפ"ם	19.	מפ"ם	19.	מפ"ם
20.	נפתלי בלומנטל	20.	שלמה הילל	20.	שלמה הילל
21.	אורה נמיר	21.	אורה נמיר	21.	אורה נמיר
22.	מנחם הכהן	22.	חיים הרצוג	22.	חיים הרצוג
23.	מוטה גור	23.	מנחם הכהן	23.	מנחם הכהן
24.	יוסי שריד	24.	יוסי שריד	24.	עדי אמוראי
25.	ז'אק אמיר	25.	ז'אק אמיר	25.	יוסי שריד
26.	מפ"ם	26.	מפ"ם	26.	מפ"ם
27.	יחזקאל זכאי	27.	אהרון הראל	27.	ז'אק אמיר
28.	אברהם כץ־עוז	28.	עדי אמוראי	28.	אהרון הראל
29.	יעקוב צור	29.	יחזקאל זכאי	29.	יחזקאל זכאי
30.	אהרון הראל	30.	אברהם כץ עוז	30.	אברהם כץ־עוז
31.	עדי אמוראי	31.	יעקוב צור	31.	יעקוב צור
32.	דב בן־מאיר	32.	מיכה חריש	32.	מיכה חריש
33.	מפ"ם	33.	מפ"ם	33.	מפ"ם
34.	יעקוב גיל	34.	דב בן־מאיר	34.	דב בן־מאיר
35.	שבח וייס	35.	שבח וייס	35.	שבח וייס
36.	חיים הרצוג	36.	יעקוב גיל	36.	יעקוב גיל
37.	יהודה חשאי	37.	נפתלי בלומנטל	37.	נפתלי בלומנטל
38.	תמר אשל	38.	יהודה חשאי	38.	תמר אשל
39.	מיקי בר־זוהר	39.	תמר אשל	39.	יהודה חשאי
40.	זאב כץ	40.	מיקי בר־זוהר	40.	מיקי בר־זוהר
41.	נחמן רז	41.	שימחה דיניץ	41.	אורי סבג
42.	רפי סוויסה	42.	גדעון בן־ישראל	42.	רפי סוויסה
43.	מיכה חריש	43.	רפי סוויסה	43.	אהרון נחמיאס
44.	אורי סבג	44.	אהרון נחמיאס	44.	רענן נעים
45.	חיים רמון	45.	נחמן רז	45.	עדנה סולידור
46.	עמירם סיוון	46.	אורי סבג	46.	נחמן רז
47.	מפ"ם	47.	מפ"ם	47.	מפ"ם
48.	בנימין אפרת	48.	בנימין אפרת	48.	חיים רמון
49.	אהרון נחמיאס	49.	אליהו נאווי	49.	עמירם סיוון
50.	מנחם אריאב	50.	רענן נעים	50.	אברהם שוחט
51.	רינה דותן	51.	מנחם אריאב	51.	אליהו נאווי
52.	עמוס ערן	52.	חיים רמון	52.	גדעון בן־ישראל
53.	אברהם שוחט	53.	רינה דותן	53.	רינה דותן
54.	גדעון בן־ישראל	54.	עמוס ערן	54.	מנחם אריאב
55.	אורי עמית	55.	אורי עמית	55.	אורי אגמי

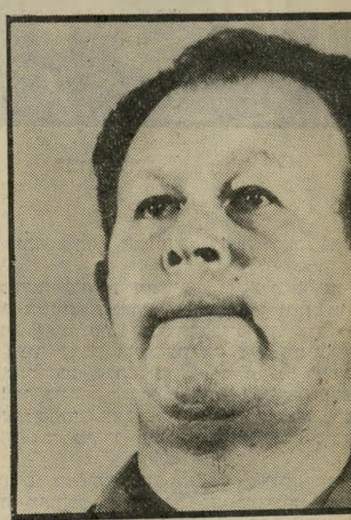

מועף סיוון
פרס דרש להוריד

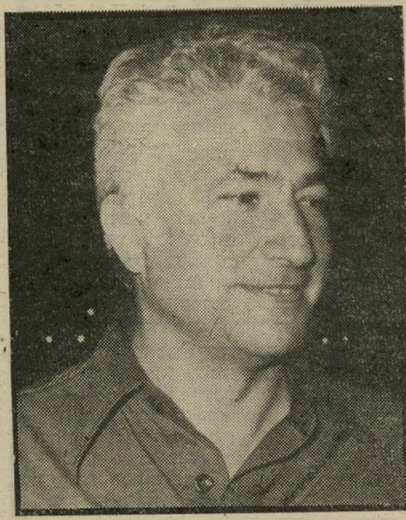

מועף דיניץ
פרס לא התעקש

שלוש רשימות אלה, המתפרסמות כאן לראשונה, מראות כיצד חורכבה רשימת מועמדי מיפלגת־העבודה לכנסת העשירית. הרשימה הראשונה הוגשה עלידי חברי הוועדה־המייעצת לשימעון פרס, שהכניס בה תיקונים, המופיעים ברשימה השנייה. הרשימה השלישית, הסופית, הוכנה בעיקבות שינויים נוספים של פרס ושינויים נגדיים של שני חברי הוועדה־המייעצת, אליהו שפייזר ויושב־ראש הסיעה בכנסת, משה שחל.

מרים נור
עשירייה ראשונה

ממליך שפייזר
פרס יכול להבטיח

ברשימת המערך, שהוא המקום ה־23 ב־רשימת מיפלגת־העבודה. פרס „שכח" את ההמלצה ועורר את הסערה. עתה מנסים להשפיע על **אליהו נאווי**, שהוצב ב־מקום ה־51, לוותר על מקומו לטובת ה־מועמד הערבי. אך נראה שנאווי יסרב, וכי הערבים של מיפלגת־העבודה לא יסכימו שמקום זה הוא בחזקת מקום ריאלי.

יושב־ראש ועדת־הפנים של הכנסת ושר־המישטרה־לשעבר, **שלמה הילל**, אמנם הוזז רק בשני מקומות, מהמקום ה־18 למקום ה־20, אך עולמו חרב עליו, בגלל הצבתה של שושנה ארבלי־אלמוזלינו ב־מקום השני, והכוונה למנות את ארבלי כיושבת־ראש הכנסת. עד כה היה הילל בטוח שתפקיד זה שמור לו. בשבוע שעבר היה פרס איתן בדעתו, שלהילל לא מגיע יותר מאשר ועדת־הפנים של הכנסת. אך ידידי הילל עשו לובי אצל פרס, וזה הבטיח גם להילל את תפקיד יושב־ראש ועדת החוץ והביטחון, והילל נרגע.

נקמה פרטיות קטנה של שפייזר היתה ב**ד"ר בן־מאיר**. למרות שהשניים נחשבים כידידים, דאג שפייזר לכך שבן־מאיר ידע שהוא הוצב ברשימה הראשונה במקום ה־32 וברשימה הסופית הוא הופיע במקום ה־34.

מעין תחרות היתה בין **יהודה חשאי**, הח"כ החדש ביותר של מיפלגת העבודה, ובין ח"כ הירושלמית **תמר אשל**. ברשימה הראשונה הוצב חשאי במקום ה־37 ומייד אחריו אשל. ברשימה השנייה ירד חשאי למקום ה־38 ואשל המשיכה לצעוד אחריו. בהתערבותו של איש ירושלים

פלאטו נשלח למאסר - מה הלאה?

לבלא

ל־א ניד עפעף קיבל ח"כ שמואל פלאטו־שרון את גזר־הדין — תשעה חודשי מאסר בפועל ו־27 חודשי מאסר על תנאי — שנגזר עליו בבית־משפט השלום בירושלים. האיש, שנידון בצרפת לשנות מאסר מרובות, לא גילה גם עכשיו סימני התרגשות למשמע גזר־הדין.

למרות שביצועו של גזר הדין נדחה ל־45 יום, לפי בקשת סניגוריו של פלאטו־שרון, כבר החלו הגלגלים לנוע. יום אחרי גזר־הדין דנה כבר ועדת־הכנסת בבקשה להשעות את פלאטו־שרון מחברותו בכנסת. הדבר אפשרי הודות לתיקון מס' 7 לחוק יסוד הכנסת, שנתקבל ב־1 באפריל 1981.

בעת הקריאה השנייה והשלישית של החוק אמר חבר־הכנסת דויד גלאס: „ברצוני להביע תיקווה, שהיא ללא ספק משותפת לכל חברי הבית, שהתיקון יישאר בספר החוקים שלנו כאות מתה, ושלא יזדקקו להפעילו." שבועיים בילבד אחר כך, ביום שבו הורשע פלאטו־שרון בשני סעיפים של שוחד בחירות, ביקשו חברי־הכנסת יוסי שריד ומשה שחל להפעיל את התיקון לחוק, ולהשעות את ח"כ מחברותו בכנסת.

הכנסת התשיעית היתה משופעת בח"כים נאשמים. הראשון שנכנס לכלא, בעבירה של קבלת שוחד, היה שמואל רכטמן, איש הליכוד, שנידון למאסר. אז עדיין לא היתה כל דרך חוקית להשעות את חברותו בכנסת, והוא הביך את חבריו ואת המדינה כולה כאשר השתעשע באפשרות להמשיך להיות ח"כ בכלא. רק לחצים והשפעות מצד חברי מפלגתו שיכנעו את רכטמן להתפטר מרצונו הוא.

כבודה של הכנסת

„ע־ד יקדנציה הנוכחית לא היה צורך בחוק כזה, והבעיה התעוררה בכל חומרתה כאשר ח"כ רכטמן הורשע בדין. בהצעת־החוק נעשה צעד קדימה, לא רק כדי לסתום לאקונות חוקיות, אלא נתרום בכך תרומה להעלאת כבודה של הכנסת," אמר דויד גלאס בנימוקיו להצעת החוק. וכאשר הורשע פלאטו־שרון, היו חברי המערך, שהציעו את התיקון לחוק, גם הראשונים שביקשו ליישמו.

התיקון מציג שלוש אפשרויות. אם נידון ח"כ לעונש מאסר של שנה אחת, או יותר, על עבירה פלילית, רשאית הכנסת להעבירו מכהונתו כליל. פלאטו־שרון נידון לעונש מאסר פחות משנה אחת, ולכן אין סעיף זה חל עליו.

הסעיפים החלים עליו אומרים, כי ועדת־הכנסת יכולה להשעותו למשך זמן ריצוי המאסר. אך אם טרם החל ריצויו, כפי שקרה כאן, אפשר להשעותו מחברותו בכנסת עד שיהפוך פסק־הדין לחלוט. פסק־דינו של פלאטו־שרון יהיה חלוט רק אחרי שיסתיימו הערעורים בכל הערכאות האפשריות, או כאשר איש מהצדדים לא יערער יותר. במצב העניינים במדינת ישראל, אם ימצו הצדדים את זכותם לערער על פסק־דינו של בית־משפט השלום בירושלים, יתכן שבית־המישפט העליון יסיים את הדיון בעירעור רק בעוד שנים אחדות. ובינתיים, האם יושעה הח"כ?

אין כל חוק האוסר על פלאטו־שרון לרוץ לכנסת העשירית חרף הרשעתו, ואפילו מתוך הכלא.

גירסה אחת אומרת, כי גם אם ייבחר פלאטו־שרון לכנסת העשירית, תוכל גם כנסת זו להשעותו עקב אותה הרשעה, עד לפסק־דין חלוט. ולכן, יתכן כי גם כל משך הכנסת העשירית יעבור עליו בהשעיה, עד לסיום ההליכים בתיקו.

מאידך, גורסים סניגוריו, כי מאחר שהתיקון לחוק מדבר על „הכנסת" בה"א הידיעה, הכוונה היא אך ורק לכנסת אשר במושב בה הורשע הח"כ. ואילו כל כנסת אחרת אינה יכולה להשעותו.

פרקליט מחוז ירושלים, מיכאל קירש, הזכיר כבר את התיקון לחוק בעת שטען לעונש. הוא ביקש מבית־המישפט שאם יחליט שאין הנאשם ראוי לכהן כחבר־כנסת, יגזור עליו עונש מאסר העולה על שנה, ובכך יאפשר לכנסת להדיחו מתוכה. אלא שהשופטים דחו טענה זו בגזר־דינם, והצהירו כי אין בדעתם להתייחס לעניין זה. ואם כי הח"כ נידון לתשעה חודשי מאסר בפועל, הרי שעל כל אחת מהעבירות שבהן הורשע, לא מצא בית־המישפט מקום להטילן עליו באופן מצטבר.

מאידך, הביע בית־המישפט את דעתו כי עבירות אלה יש עימן קלון, והן מסוכנות וחותרות תחת סידרי מישפט ראשונים במעלה. השופטים גם הביעו את דעתם על מהימנותו ואמינותו של הח"כ.

בגין משחק במילחמה

(המשך מעמוד 33)

את חיין אף של חייל ישראלי אחד?

הנוצרים: גירוש הסורים

ל עד אחר יכול להיות ניצול המשבר המלאכותי שנוצר סביב הטילים כדי לגרש את הסורים מלבנון.

האם זהו אינטרס ישראלי?

ממשלת־רבין הסכימה למסירת לבנון כולה בידי הצבא הסורי ב־1976 (רק באיחור נולד הרעיון של „הקו האדום", שהגביל את התקדמות הסורים עד לנהר הליטאני).

המוחות הביטחוניים של ישראל לא ראו בכך אז סכנה לישראל. להיפך, הם ראו בכך חיוב.

שום דבר לא השתנה מאז לרעת ישראל. להיפך, סוריה מבודדת יותר, אין חשש למילחמה בשתי חזיתות, כפי שהיתה ב־1976. אין שום אינטרס ישראלי חיוני המצדיק מילחמה.

גם יעד אחר — לכבוש את לבנון כדי למסור אותה לנוצרים, תוך חיסול שטח־השליטה של הקואליציה המוסלמית־האש"פית — אינו מצדיק מילחמה, כי אינו פותר שום בעייה. אפשר לגרש את אש"ף מאיזור אחד, אך אז הוא יקנה לו אחיזה באיזור אחר. הסורים יפתחו לו את שעריהם. ולכל היותר תתחזק השליטה הסורית על הארגון הפלסטיני. במה זה טוב לישראל? במה זה מצדיק אובדן חיים, הרס וחורבן?

גם עזרה מאסיווית של צה"ל לא תאפשר לנוצרים להחזיק בצמיתות בכל לבנון. הדבר יביא להפיכת לבנון לוויאטנאם ישראלית, ולהחרפת המילחמה בין ישראל והעולם הערבי כולו.

הקורבנות העיקריים יהיו, בסופו של התהליך, הנוצרים — שיעמדו מול כל העולם הערבי, כבוגדים שנואים.

ישראל: בחירות

מ יחמה בלבנון ב־1981 תיכנס ללשון העברית כ„מילחמת הבחירות".

מנחם בגין הכחיש — בין שאר הכחשותיו התכופות — כאילו אמר לאמריקאים כי המצב דמה השבוע למצב ימי־ההמתנה לפני מילחמת ששת־הימים.

יתכן מאוד שבגין אכן אמר זאת. אך אם כן, טעה.

לפני ששת־הימים היתה הסכמה לאומית מלאה ושלמה, כי כאיימת סכנה נוראה על ישראל, ושיש להקדים מכה למכה. שום דבר דומה לזה אינו קיים בישראל עתה.

רבים וטובים משוכנעים כי בגין משחק במילחמה — תרתי משמע — כתכסיס של בחירות, כדי להחזיק את הליכוד בשילטון. כאשר איש כמו יזהר סמילנסקי מבטא חשד נורא זה בפומבי, חרי זה דבר מחריד. מעולם לא היה כדבר הזה בישראל.

לא יתכן דבר נורא יותר לישראל מאשר ללכת למילחמה בעוירה כזאת. די בחשד כזה — אפילו היה מופרך לחלוטין — כדי לחזור על קריאתו של סמילנסקי:

לא לתת להצית מילחמה!

הרפורמה הקימה את הבורסה

(המשך מעמוד 28)

צריך להצביע על הקשר האמיץ שבין הרפורמה שעליה המליץ בן־שחר לבין שיעורי האינפלציה הידועים שאנו יודעים היום. ראוי להצביע על הקשר שבין הרפורמה ובין ההתעוררות העצומה שחלה בבורסה התל־אביבית בשנים האחרונות, על הקשר שבינה ובין ירידת פיריון העבודה, הירידה בהשקעות בייצור, התעצמות הבנקים וירידת השכר הריאלי.

כיצד גרמה לכל אלה הרפורמה של ועדת בן־שחר?

אנטי־תמריץ לעבודה

הרפורמה הורידה את המס השולי וגם את המס הממוצע על כל ההכנסות במשק. השכירים לא נהנו מהורדה זו בשיעור המס. מרכיבים רבים בשכרם, שעד אז היו משוחררים ממס, חוייבו מעתה במס והדבר קיזז את ההורדה בשיעורי המס. לעומת זאת, עבור העצמאיים וחברות היתה ההורדה בשיעורי המס רווח נטו. שום ויתור לא נדרש מהם כתמורה.

תוספת היוקר, שעד הרפורמה היתה משוחררת ממס, גדלה אומנם, אך חל עליה מיסוי מלא. ו־גרוע מכל (גם מן הבחינה של חוסר־שוויון בין השכיר לעצמאי וגם מן הבחינה של ההשלכות לגבי המשק) היה המיסוי על החזר ההוצאות לשכיר. ההכנסה החייבת במס של העצמאי אינה כוללת, ובצדק, את הוצאותיו לרכב, והוצאות אחרות הקשורות בעבודתו (הוצאות היוצרות את ההכנסה), בזמן ששכרו החייב במס של השכיר כולל מאז הרפורמה הוצאות אלה. הוצאותיו של השכיר נחשבו לפתע כהכנסות לכל דבר לצורך המס, בשעה שהעצמאים והחברות המשיכו לנכות את הוצאותיהם מן ההכנסה החייבת במס.

מיסוי הוצאות השכיר ומיסוי כל מרכיבי השכר ללא שום הבחנה חיסל גם כל אפשרות לשלם לעובד בעד עבודה שמעל למינימום הנדרש. עד לרפורמה אפשר היה לפצות עובד בעד שעות עבודה נוספות, בעד שיפור טיב עבודתו, בעד פיריון גבוה יותר ובעד ביצוע עבודות מחוץ לשעות העבודה הרגילות. הרפורמה חיסלה כל אפשרות לפיצוי ולתמריץ לשכיר, בגלל שיעורי המס הגבוהים שהוטלו על הכנסות מסוג זה. יש להבין שעל כל הכנסה, מכל תוספת של עבודה או מאמץ חל מאז הרפורמה המיסוי השולי הגבוה. התוצאה: ירידה במורל העבודה ובפיריון העבודה במשק, שני הדברים שבהם קיים הצורך הרב ביותר, אך מאז הרפורמה אין שום דרך לשלם עבורם.

זכור היטב מסע הצלב שקדם לרפורמה, שאותו ניהלו הכלכלנים וכלי־התיקשורת נגד ה"עיוותים" הכרוכים בתוספות השונות לשכר. אפילו ועדה מיוחדת קמה, ועדת ברקאי, כדי לחסל תוספת אחת מסויימת, את התוספת הייחודית דווקא. בזמנו טענתי שאין אלה עיוותים, אלא אמצעים לשלם בעד עבודה. יש להודות שלא היו אלה אמצעים מושלמים, אך גם עיוותים לא היו. הם מילאו תפקיד חיוני, והרפורמה, במקום לספק למשק אמצעי מתוקן יותר למילוי תפקיד זה של תמריץ לעבודה, חיסלה את "העיוותים", ויחד איתם כל תמריץ לעלייה בפיריון במשק.

בסופו של דבר לא ירד המס השולי וגם לא המס הממוצע, כפי שמר אשר אריאן, מנהל מחלקת המחקר במינהל הכנסות המדינה, שהיה בזמנו המזכיר של ועדת בן־שחר, מציין במאמרו המצויין, "חמש שנים לוועדת הרפורמה במס הכנסה (ועדת בן־שחר)", ברבעון הישראלי למיסים. הרפורמה המליצה על עידכונים במדרגות המס, וזאת יש לציין בהחלט לזכותה. לא יכולנו לחיות בלי עידכון כזה באינפלציה של 130%, אך היא המליצה שהעידכון יהיה על 70% מן האינפלציה ולא על 100%.

התוצאה מעידכון חלקי כזה, ומאינפלציה גבוהה כזאת היתה שבעוד שב־1975 רק 1.2% מכלל השכירים הגיעו לדרגת מס שולי של 60%, הרי ב־1979 12.5% מהם נכללו במדרגה גבוהה זו של המס השולי. ב־1975 שילמו 72% מהשכירים מס ממוצע של 25% ורק 28% מהם שילמו יותר. ב־1979, בעיקבות הרפורמה, שילמו 66% מכלל השכירים מס ממוצע של יותר מ־25%.

אין ספק שאפלייה זו במיסוי, היוותה שינוי מכריע בחלוקת הכנסה הלאומית, וכבר הוכחתי כיצד גורמת הצטברות של הון עצום בידי עצמאים וחברות לתהליך האינפלציוני.

כל אחד יודע שאם הוא קונה איגרת חוב צמודה, לא ישלם מס על הפרש ההצמדה שיפול בחלקו, בשעה שעל תוספת היוקר, שאינה אלא הפרשי הצמדה של השכר, ישלם השכיר מס מלא. גם זהו חידוש של הרפורמה. מה שלא יודע כל אחד, אך אנשי העסקים יודעים היטב, הוא, שאת הפרש ההצמדה שעליהם לשלם על הלוואותיהם מן הבנקים אפשר לנכות מהכנסותיהם החייבות במס. על־פי הרפורמה, הפרשי ההצמדה, בדיוק כמו הריבית, מוכרים כהוצאה עיסקית שניתנת לניכוי מן הרווח החייב במס.

התוצאה: בעלי־עסקים ותעשיינים לקחו הלוואות גדולות, השקיעו הלוואות אלה בצמודים — במקום בעסקים והרוויחו פעמיים: פעם מניכוי הפרשי ההצמדה מהכנסותיהם החייבות במס, ופעם מאי־תשלום מס על הפרשי ההצמדה שהגיבו איגרות החוב הצמודות! התוצאה: עיסקי ההלוואות מן הבנקים ובעסקי הצמודים תפחו, וביחד עימם האינפלציה.

לעשות סדר

הרפורמה באה לעשות "סדר" במיסוי על ההכנסות השונות, גם מן השכר וגם מן הרווח. ואכן, "סדר למופת" נעשה בהכנסות מן השכר ובמיסוי כל מרכיביו. אפילו שר־האוצר דהיום אינו מצליח להקל על מיסוי הפרמיות מפיריון עבודה גבוה. בשטח מיסוי הרווחים לא הצליחה הרפורמה לעשות שום סדר. שיעורים השונים, והוסיפה לתמוך עדיין קיימים, לפי סוגי ההשקעות. הרפורמה לא ביטלה את השיעורים שונים של מס על רווחים בעשרות השיטות השונות המאפשרות לעצמאים ולחברות להקטין באופן מלאכותי את הרווח החייב במס. למשל: על הכנסות מריבית ומרווחי־הון בכלל לא מוטל מס הכנסה (לאלה שעיסוק בבורסה אינו עיסוקם הרשמי). לסידור כזה אין אח ורע בשום מקום בעולם, וגם לכך נתנה הרפורמה את ידה.

לסיכום: התשובה לשאלה למי ולמה הועילה הרפורמה ולמי ולמה הזיקה, היא ברורה. היא הזיקה לכל גורם ייצרני: לשכירים ולהון הייצרני כאחד. היא הזיקה לפיריון העבודה ולהשקעות הייצרניות, אך היא הועילה להון הפיננסי הספקולטיבי ולבעליו. אין ספק שב־1976 היה מקום לרפורמה במס ההכנסה, רפורמה שונה לחלוטין מזו שהציעה ועדת בן־שחר, שונה לחלוטין מזו שביצע שר־האוצר דאז בעיקבות המלצות הוועדה הזאת.

בעיקבות התוצאות הנוראות של הרפורמה ההיא — אין ספק שהיום יש צורך חיוני אף יותר ברפורמה בשיטת המיסוי בישראל. מי יבצע אותה? הפרופסור חיים בן־שחר?

יש לנו שם 30 שנה
יש לנו גם כתובת
אך חסר לנו סמל

גרפיקאי/ת

זוהי פניה המיועדת אליך אם את/ה מעונין/ת להשתתף בתיכנונו ולהרויח 3000 שקל (כל הזכויות שמורות) עצב עבורנו סמל חדש.

"אילה" אופנה של חלוקים, נמנמות (פיז'מות) וכותנות (רק לגברות) השם חייב להיות בעברית תוספת של אנגלית לא תזיק AYALA הצעות יש לשלוח לת.ד. 2424 ת"א.

הסמל הזוכה ילווה אותך ואותנו לפחות עוד 30 שנה.

לא לכלכלת הבחירות של אריזור,
לא למלחמת הבחירות של בגין בלבנון.

שס"י (שמאל סוציאל'סטי ישראלי)
ת.ד. 33076 ת"א

למד צילום
קורסים למתחילים
ממשיכים ומתקדמים
"קמרה אובסקורה"
ת"א, ביאליק 23, 658677-
י-ם, בצלאל 6, 233502-

למדו קצרנות
עברית ו/או אנגלית
במהירות ובהצלחה מובטחת
ב"אולפן גרנ" (בר־קמא)
ת"א: וייצמן 22, טל. 254826
חיפה: בי"ס "במעלה" 664922-04

מועדון 5 לתרבות חדשה
רח' הס 5, תל־אביב
טל' 297263

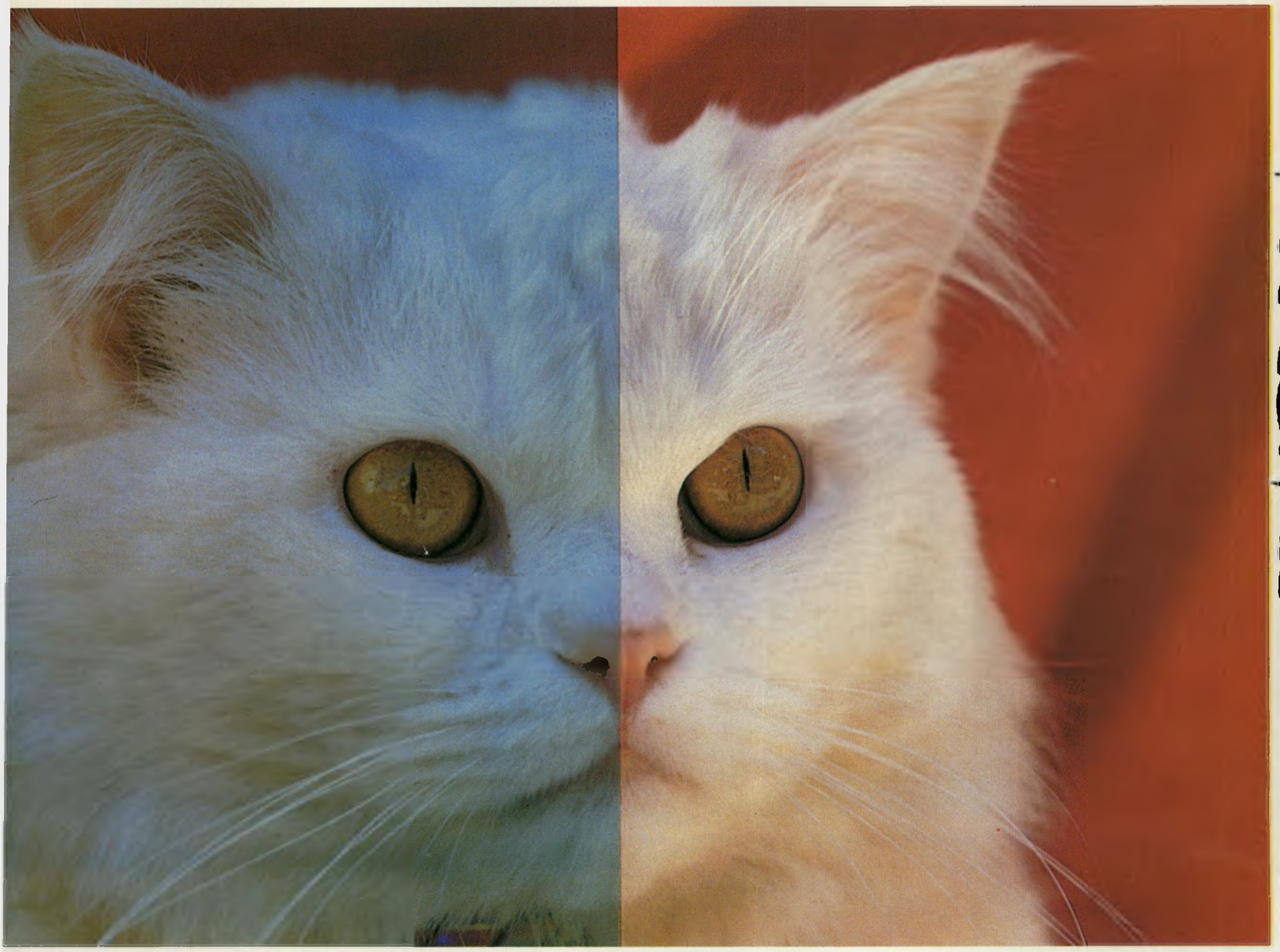
יום שלישי ה־19.5
סירטו של
דויד ארנפלד
"אני אחמד"
בסיום דיון
בהשתתפות
גיבור הסרט
אחמד מסראווה

המועדון פתוח בימי שלישי משעה 8.30 בערב. תחנוניות מתחילות בשעה 9.00 בערב.

מתפנה
עורך מישנה בשבועון גדול נסיון רב בכתיבה עיתונאית
מעוניין להשתלב
במטה בחירות מפלגתי
ת.ד. 37451, ת"א, 61 374

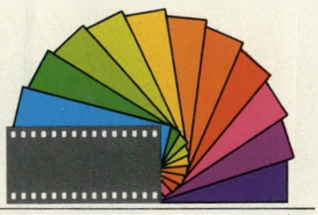
תן טרמפ לחייל

איך קרה שהחתול שלך נעשה כחול?

ניסית לחסוך...
בפעם הבאה רק עם קודאק.

בטבע יש שלל צבעים מרהיבים. חבל לאבד בצילום את הצבע הטבעי.
איך זה קורה? כשמנסים לחסוך בקניית הפילם...
כדי לקבל את כל קשת הצבעים הטבעיים המדוייקים צלם רק עם קודאק.
כי פילם קודאק מורכב
מיותר מ־10 שכבות צבע ומבטיח לך דיוק צבעוני זהה למקור.

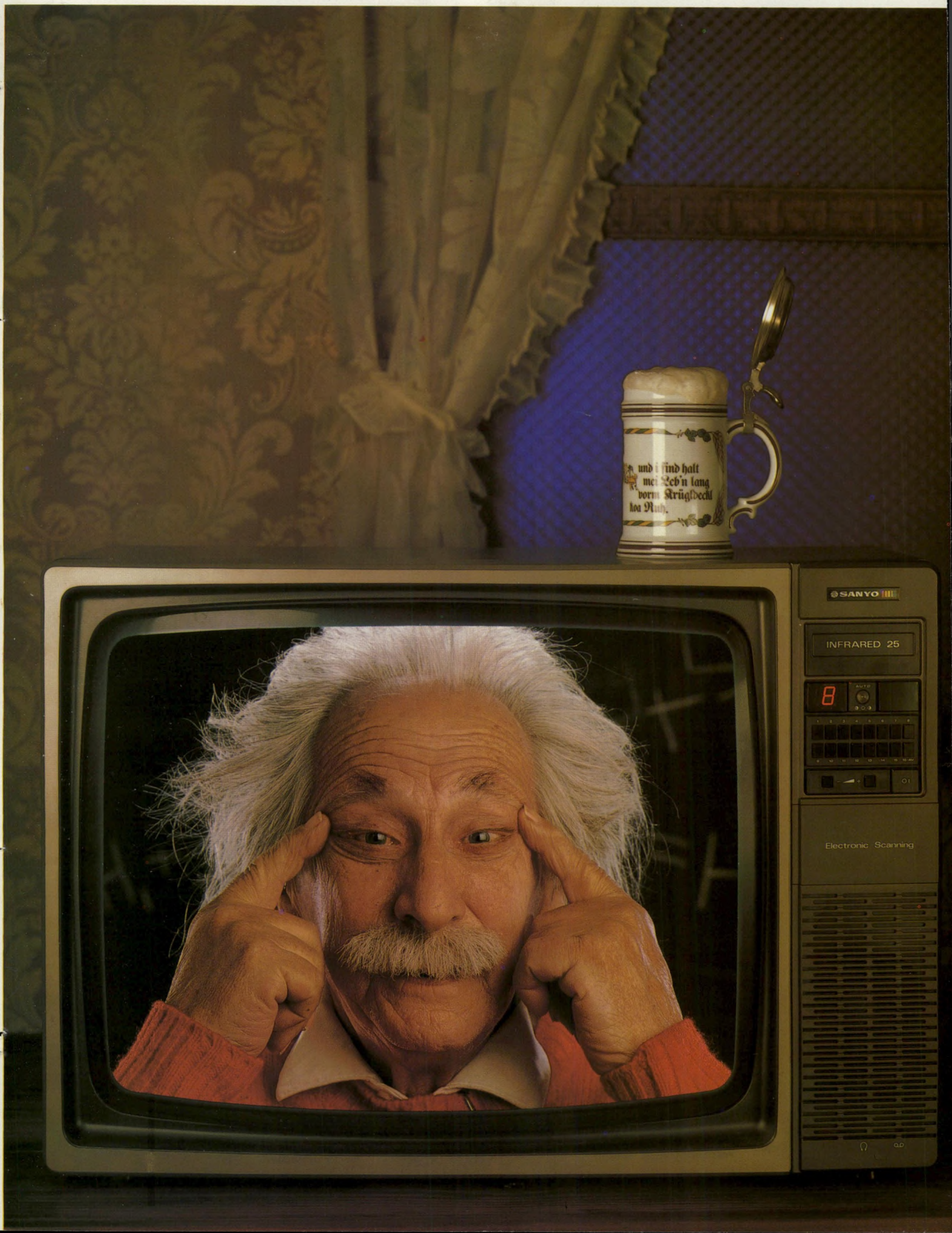
פילם קודאק מורכב מיותר מ־10 שכבות צבע.

Kodak

העולם מצלם בקודאק.

א.ל.מ.

הגרמנים מוכרים

טלויזיות גרמניות אבל... קונים "סניו".

הגרמנים הבירה והתעשיה

שני דברים פרסמו את הגרמנים ברחבי העולם - תעשית הבירה והטכנולוגיה המתקדמת והמשוכללת. באשר לתעשית הבירה עוד לא קם בעולם העם שיודע לעשות ולשתות כל כך הרבה בירה כל כך טוב. הבעיה שהגרמנים עומדים בפניה היום היא "הבעיה היפנית".

היפנים כבשו את מקום הכבוד של הגרמנים גם בתחום הטכנולוגיה והאלקטרוניקה.

איפה התחיל המהפך?

האם בשטח כלי הנגינה, כשמרכז הכובד של תעשית הפסנתרים עבר מגרמניה ליפן? או אולי בשטח האלקטרוניקה העדינה? ואולי דוקא בשטח האלקטרוניקה המתוחכמת, כש"סניו" תשלובת הענק של יפן, יצאה עם טלויזיות צבעוניות, וידאוטייפים ומערכות סטראופוניות.

הגרמנים מורידים את הכובע

ויש להם סיבה טובה. למרות שהם מוכרים טלויזיות גרמניות, כשמדובר בקניה, אתה יכול לראות אותם מסתובבים בחנויות הגדולות וקונים טלויזיות ... "סניו". את הבירה הם לא מוכנים להחליף בבירה זרה, אבל כשמדובר בטלויזיה הם פשוט מעדיפים לקנות את הטלויזיה הטובה ביותר.

את הצבעונית של "סניו".

שני מליון צבעוניות

ב"סניו" מייצרים כל שנה למעלה מ-2,000,000 צבעוניות, בשלוש שיטות צבע NTSC, SECAM, PAL.

כל אחת משני מליון הטלויזיות עוברת סידרת בדיקות קפדניות של ביקורת איכות לפני שיווקה. מערכת Automatique Brightness Control מבטיחה כוונון אוטומטי של חדות, בהירות וצבע.

3 שנות אחריות

כל סוחר שמשווק את מוצרי "סניו" וכל צרכן שכבר רכש אחד ממוצרי החברה מכיר את המושג "אפס תקלות". לכן "סניו" היא החברה היחידה שנותנת 3 שנים אחריות.

SANYO

האיינשטיין של יפן

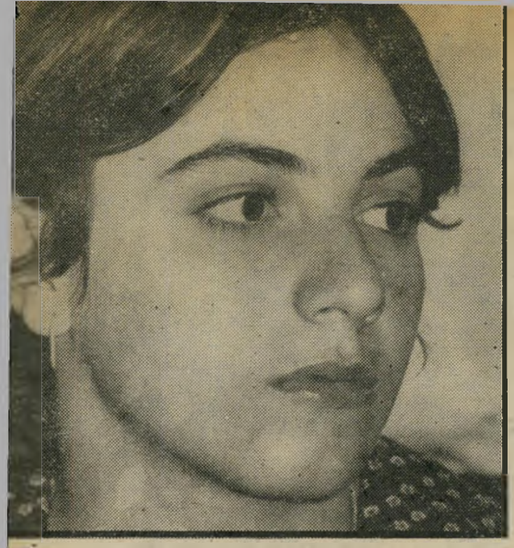
SANYO תשלובת ענק לטכנולוגיה מתקדמת.

אנחנו יפות!

עזוב את הגלויות.
הטוריקו פסים
נראה טוב, לא?

נתתי לאלוהים
שלי לא יהיו
גם מגדלי
שהיו לי
'נשארתי לבד
Lee
סגרו מפעל

הסוכנות היהודית ג"רה את הנערה הצרפתיה בפארים באמצעות רב אורתודכסי - אבל הרבנים בארץ מסרבים להכיר בגיור מסיבה ביורוקרטית

החתן בני אלגאי

הכלה סילביה אלימלך

החתונה שלא תהיה

„אנך יכולה להינשא, משום שאינך יהודיה," אמר הרב לנערה המעוברת בת השבע־עשרה וחצי שעמדה לפניו. „בשום מקום לא מצאנו תעודות המצביעות על גיורך."

אסתר סילביה הנדהמת החווירה, פנתה לרב ואמרה: „אבל אני יהודיה! גויירתי בפארים, בגיל תשע, כשעליתי לארץ עם מישפחתי."

אך הרב בשלו: „לא מצאנו שום תעודות המעידות על כך, לכן לא נוכל להשיאך עם בחיר ליבך ברבנות."

אסתר סילביה אלימלך פרצה בבכי מר למשמע דברי הרב. סיפרה על כך לחברה הנדהם, שהמתין מאחרי הדלת. לפתע, אחרי 11 שנים שבהן גדלה כיהודיה, הטיחו בפניה שהיא נוצריה ושלא תוכל להינשא, למרות שהיא נושאת את כרסה בין שיניה.

סיפורה של מישפחת אלימלך התחיל בצרפת, כאשר האב, יוסף אלימלך, הכיר את אשתו הראשונה, לוסיה רודריגז הנוצריה. נולדה להם בת, שלה קראו סילביה. מאוחר יותר, בעת גיורה, הוחלף שמה לאסתר. כשהיתה אסתר בת תשעה חודשים, ניספתה האם בתאונת דרכים. האב יוסף נותר לבדו עם ילדתו הקטנה.

כשהיתה הפעוטה בת שנתיים הכיר יוסף את רז'ינה בואטו, נוצריה שעבדה עימו במעבדה. השניים החליטו לחיות יחד ללא נישואין. הסיבה להחלטתם: בנישואין אזרחיים עלולים להיווצר קשיים בקשר למעמד בני הזוג, וקשיים אלה עלולים גם לפגוע בילדיהם המשותפים.

רז'ינה גידלה את הילדה כמעט לבדה. כשחלה יוסף והיה מרותק למיטת בית־החולים במשך חמש שנים, היתה זו רז'ינה שפירנסה את המישפחה. בינתיים נולדה הבת השנייה, וריז'יניה, שזוכתה בשם מרים בעיקבות גיורה.

ב־1971 החליט יוסף לעלות לישראל עם בני מישפחתו. „עזבתי הכל בפאריס, את כל רכושי, את עבודתי ואת ביתי," מספר יוסף, „ועליתי לארץ כיהודי טוב." אך במישרדי הסוכנות בפאריס הציבו

(המשך בעמוד 49)

בהריון משמאל: האם החורגת רז'ינה בואטו, שהרבנות סירבה לגיירה, מדליקה נרות שבת. סילביה נמצאת בחודש השלישי להריונה, מתבוננת באהבה על בן זוגה, החייל בני אלגאי. **מימין:** סילביה מחזיקה בטבעות הנישואין;

רק 300 איש ל'וו את אורי צבי

גרינברג בדרכו האחרונה - שהפכה

התכנסות של וותיקי הימין הקיצוני

האלמנה עזיזה ואחת הבנות יוכבד
שמאלן ופאציפיסט הפך לאומן קיצוני

הנביא הגרינגי

השבוע הלך לעולמו המשורר אורי צבי גרינברג, שהיה נערץ על אלפים שלא ידעו את שירתו במיטבה, ושנוא בחוגי הליכוד, שהוא בז לו ולמנהיגיו.

אורי צבי גרינברג נחשב היום כאחת הדמויות השנויות ביותר במחלוקת בתרבות ובספרות העברית החדשה. הוא היה חייל במילחמה־העולמית הראשונה והפך לפציפיסט. הוא היה משורר אידישי שחפץ לכבוש את טרקליני התרבות של ברלין. הוא הפך בהדרגה למתבולל, עד שניצת בו הניצוץ שהוליך אותו מברלין אל ארץ־ישראל, שם העמיד עצמו כמשוררם של הפרולטרים. הוא היה מראשוני המפרסמים בדבר, עיתון פועלי ארץ־ישראל, ואחר־כך הפך השונא המושבע ביותר של תנועת־העבודה, מטיף, נביא ומחוללו של הימין הארצישראלי וצאצאיו הישראליים.

האמא של
אורי צבי

ב־22 בספטמבר 1986 נולד אצ"ג (אורי צבי גרינברג) בכפר קטן במיזרח גליציה. בליל לידתו חלמה אמו חלום, שעליו כתב מאוחר יותר: „ימי ההריון קשים היו. קשים מהם היו חבלי הלידה בלילה האחרון. ומשהגיעה שעת־חצות עלתה ה־לבנה והגיחה בחלון שכנגד. עלי נפלה תרדמה ונדמה לי, שאני עומדת בתוך גינת־ורדים עדינה. לפתע פיתאום ראיתי את הסב. חרדתי — משום שידעתי שהוא מת. הציץ הסב והרגיש בזה וקרא בשמי. ניגשתי אליו, הושיט לי ענף של ורדים רענגים וטלולים. חייך ואמר אלי: לכי... כרבע שעה לאחר מכן ילדתיך. אני הס־תכלתי בפניך: הם הזהירו משום־מה. עי־ניך הקטנות מופנות היו כלפי לבנה וכו־כבים שמעבר לחלון; ואני הבנתי את הכוונה שבדבר: אושר גדול ניתן לי.„

מומחי גינאולוגיה (תולדות שושלות היוחסין) מעידים, כי מוצאו מאורי השרף מסטרליסק, קשר דם שבא לו מצד אמו. הקשר בין אצ"ג לבין אמו הוא קשר בעל השלכה פרוידית חזקה, העובר כחוט־השני לאורך כל חייו של המשורר, ומו־צא את ביטויו בשירתו.

בשיר „מולדתי באש ופני לאלוהים ול־אמי", בספר הקיטרוג והאמונה, כותב אצ"ג על יחסי־הקירבה שבינו לאמו: „אמי! לא מרחוק. / שאלחץ את פני ללחיך ולהניח ראשי על שכמך, / בלי אודם שבחיו ובלי זר הגידוף ממשנאיו, / ולהריח כילד לריחך. אמי / את, שבשרי מבשרך ודמי מדמך. / את, שבבטנך היה משכני ומזרני. / את, שמרחמך יצאתי לאור ולחושך ביקום. / את, שנתת לי חלב מגופך גם יום וגם לילה... את ש־קרעת שמיים בעת התלקח גופי הקטן. / ואת האשה הראשונה והאחרונה אשר אין חליפות באהבתך עד הסוף...„

בנעוריו עבר אצ"ג להתגורר בלמברג, שם פגש את משוררי האידיש הראשונים, ואז החל מפרסם את שיריו באידיש ובעברית. אביו של הצייר יוסל ברגנר, המשורר והמספר האידישי מלך רביץ', מתאר את אצ"ג הצעיר במילים: „אברך אדום־שיער, משולהב, פורץ בהתלהבות משתנקת מדבר עצמו; פיאות, עיניים כחולות ירוקות גדולות לטושות תכופות לעבר מרחקים בלתי־מוגדרים, מעיל על־יון ארוך־שחור ודק ונעול מגפיים; הוא בנו של רבי, ובלבוש זה הייתי פוגשו במשך זמן־מה...„

אורי צבי
בשדה הקרב

באוגוסט 1915 גוייס תחת השם לנדמן (שם מישפחת אמו) לצבא הקיסר האוס־טרי. אחרי טירונות קצרה הועבר אל החזית הסרבית, שם השתתף בקרב על הנהר סווה, שאצ"ג תיארו שנים מאוחר יותר בפואמה „בלילות רחוקי המהות ב־ארץ סרב" (שפורסמה בלוח הארץ תשי"ג): „...נגד גדודים המונים / ובמילחמת פנים אל פנים / הם כנמרים ובחרונים // הם נוגסים בגרונות אוייבם / כי אין להם די כידונים... את זה אני סח על הסווה / לפני היכנסו בלגדרה / ברוב תותחים וכלי רכב / וארץ תחתינו תרעדה...„ ואת המראה שלאחר הקרב מתאר אצ"ג בנוסח הספרות הפאציפיסטית שתיארה את מילחמת־העולם הראשונה: „מראה הגופים התקועים במהופך במכמורת ה־תיל... מדי פעם צונח גוף חי / פצוע קודקוד או כתף / והזרם בולעו מן הצד...„

תיאור מילחמתי נוסף, באידיש, מצוי בסיפורו אין צייטנס רויש (בשאון העי־תים), שם כתב: „אדמתו של עולם היא בית־קברות גדול, ואתם — רק צללים המתענים נצחי־נצחים על אי־המוות... הנני חייל בר־שכל אשר ברזל נפשו לא יסוג בפני אש... אנו צריכים לעבור את ה־נהר... על פני מים רחבים ושוצפים... מי־שהו צועק ומיטלטל. גל חם זונק לפתע אל הפנים: דמיו של פלוני... היכן אני? וכשזרח הירח, דיברתי אל עץ, חרקתי שיניים וגופו של מישהו רובץ, כלב לידו, זולל את בית־החזה... הסוס הגוסס ההוא, שם, בתוך דמים, בקצה הדרך... הא, ראו נא, איזה העוויות משונות הוא עושה... ואם ליד התיל הדוקרני מונחים אבריו של פלוני־אדם... וגופה מעוותת...„

מרד המשוררים
בווארשה

אחרי המילחמה העולמית הגיע אצ"ג אל המרכז התרבותי היהודי של אותה תקופה — וארשה. בשלב זה כבר היה משורר אכספרסיוניסטי, בעל הנטיות והל־כי־הרוח של זרם תרבותי זה. הוא אימץ לעצמו הנחות יסוד שיריות, המאפיינות את שירתו מאז.

באווירה תרבותית זו של מרכז־אירופה הטיל אצ"ג את סיפרו „מעפיסטא", שבו תיאר נשמת מפיסטו יהודית מודחת, ב־שעת בין־השמשות. במחזור שירים זה מביא אצ"ג את שירתו כחלק של הניהי־ליזם האירופי.

ביחד עם קבוצת משוררים צעירים, בי־ניהם פרץ מארקיש (שהפך מאוחר יותר לקומוניסט), מאכס ערייק, דניאל לייבל, מלך ראוויטש, י. אופאטושו, י. י. זינגר (אחיו המבוגר של יצחק בשוויס־זינגר) ואחרים, פירסם אצ"ג את כתב־העת ה־מהפכני באידיש כאליסטרע. אצ"ג וידי־דיו בזו וירקו על כל הקדוש. כתב אצ"ג באחד משיריו: „חבורת נוודים של הפקר אנחנו / במצחים שלנו מתבלט החולך אות קין. והבל כבר נקבר. / ועולם במידי־רון פצוע ומעורער / ועולם־במידרון פצוע ומעורער...„

השילוש
הנוצרי הקדוש

בווארשה, 1921, מחבר אצ"ג את פרא־נאכטעגאלד (זהב בינערביים), יצירה ש־היא ליריח יותר משאר יצירותיו, ומוליך את עצמו ואת עוצמותיו לאלבאטראס, אותה ציפור־ים מלכותית נדירה, שהפכה כותרת וכינוי לכתב־העת המהפכני מכו־לם בווארשה היהודית. בחוברת השניה של כתב־עת זה פירסם אצ"ג את שירו אורי צבי פארן צלם INRI (אורי צבי נוכח הצלם INRI), פואמה אידישאית בעלת ייצוב טיפוגראפי של צלב, תוך שהוא מלעיג על הנצרות. בצד פואמה זו פירסם אצ"ג פואמה אחרת — „תפוחים אדומים של עץ־הדווי", עליה חתם בשם־העט „מוסטפא זהיב". בפואמה זו עשה אצ"ג שימוש נועז בשילוש הנוצרי הק־דוש (האב, הבן ורוח־הקודש). כתב אצ"ג בין השאר: „אניח ידיים מסביב לגוף... תשכבי! כוואלט וייטמן: קבלי את הזרע שלי למען קיום העולם, אשה! יוולד ישו. אל תחששי, יוולד ישו... מה זה משנה היום או מחר. היינו הך יהיה לי (אני מחייך). תינוקות שפכתי על כרסי נשים בלילות הצעירים...„ בשל מישפט שהוגש

ישראל שייב (עם לנקין)
„אדמתו של עולם —

נאוזה כהן
„על פני מים —

נגדו בגין פואמה זו, נמלט מווארשה ל־ברלין.

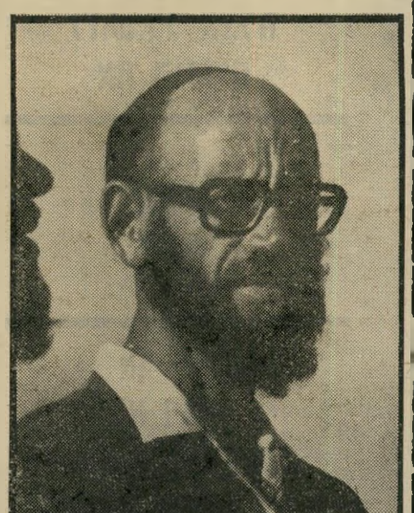
סטירת לחי מצלצלת מאלזה לסקר־שילר

בברלין פגש אצ"ג בפרנץ וורפל (מחבר „ארבעים הימים של מוסה דאג") ובמשוררת הגרמניה־יהודיה הנודעת אלזה לסקר־שילר, הנחשבת כאחת מדמויות המפתח בשירה האכספרסיוניסטית הגרמנית. היא היתה אז כבת 50 ואצ"ג כבן 25. בין שניהם התפתחה עלילת אהבה מרתקת. אצ"ג כתב למענה את „דבורה בשביה", שם כינה אותה כ„אחותי הגדולה מאשכנז". יש עדויות כי במשך ימים ושבועות בילה אצ"ג במחיצתה בבתי־הקפה של ברלין. יום אחד, כאשר אצ"ג נעץ מבט ארוך מדי באחת המלצריות של בית־הקפה, נתנה לו אלזה לסקר־שילר סטירת לחי מצלצלת קבל עם ועדה. היא משורר אדום השיער והגאוותן, לא הניד עפעף.

בימי ברלין שלו עבר אצ"ג את המהפך הראשון של חייו, אותו ביטא במאמרו „לעת נעילה": „רציתי לגור באירופה, שבה נולדתי — ולא ניתן. אולי יקבלו אותי במזרח בחזרה..." ועל המזרח כתב: „כי במזרח גרים הערבים, גר עם האוהב את ציון יותר מן היהודים..."

הצדעה ללנין

ביום ג', 4.12.1923, הגיע אצ"ג לארץ־ישראל. את מאמריו הראשונים בארץ

משה ווינגר
— היא בית־קברות גדול"

משה שמיר
— רחבים ושוצפים"

פירסם בקונטרס. הוא היה הראשון בתנועת הפועלים בארץ שהביע עמדות חדשות וימניות בנושא הערבי, והתנגד לדיקיום בשלום בין שני עמי הארץ. אצ"ג של אותם ימים מאמין עדיין בחזון הסוציאליסטי, ועם היוודע דבר מותו של מנהיג המהפכה הרוסית ולאדימיר איליץ' לנין, כתב בקונטרס: „הפרולטרים העברים על האי העברי עומדים אל עבר מוסקבה בסלוט (הצדעה) ללווייתו של לנין..."

אצ"ג הגדיר את תפקידיו בחברה החלוצית הנבנית בארץ: „פרולטרים בישראל קראו לי להיות פייטנם ולשלח את הרך ואת / הענוג — לעזאזל! / וכמותם לח־צוב ביטוי מני שיש — לחייהם." והמשיך ותיאר את עולמם של החלוצים בתיאורים צבעוניים, בשורות שיר רחבות: „השרב פה שורף לאט עלומינו החמודים ואפרם יפוזר יום יום על נקיקים כזהב..."

„שתי הדגניות קודחות"

עד מהרה הופך אצ"ג משורר זעם. הוא מחבר סידרה של מניפסטים ספרותיים, המכעיסים את אנשי המימסד הספרותי של אותם ימים. גם שירתו מכעיסה אותם, כמו הפואמה „אימה גדולה וירח": „ואוי למתרוננים נצא לרוח, וגוויות נישאות יום יום אלי קברות רימה אוכלת הבשר שלהט..."

אורי צבי גרינברג מגיע לירושלים, והוא פותח במחזור האובססיה שלו כמשורר וכאדם — האובססיה של ירושלים: „אני עמדתי על החומה: חיל אחרון לבית־דויד, אשר נולד באירופה..." אז מגלה אצ"ג את פיסגת הר טור מלכא (ההר עליו ניצב בית־החולים אוגוסטה ויקטוריה בירושלים) ומתחיל לכנות את עצמו בשם טור־מלכא.

באותם ימים היה לאצ"ג קשר יוצא־דופן עם המשוררת רחל. בהקדשה לספר שאותו מסרה לאצ"ג האדמוני היא רשמה: „מה ביני — השקטה — ובינך / אדמוני, מבושם ונלהב? / איך אדע להניס מפניך / את אשר לי אגרתי בסתיו..." במקביל לפרשיה מוזרה זו, התחיל אצ"ג לפרסם בשלהי 1924 את כתב העת המהפכני שלו סדן, שעורר עליו כעסה של ארץ־ישראל באותם ימים.

אצ"ג חיבר אז את ספר הגברות העולה, שבו ניסה להתחקות אחר קורות גופו. את הארץ תיאר בצורה פלסטית למדי: „עין־חרוד, תל־יוסף ובית־אלפא, שתי דגניות קודחות! / ירושלים — תפילין־של־ראש והעמק — של יד! / למד ווין בכל הקיבוצים בהוד אלוהי כל הדויים מלכות..." במהלך הזמנים עוד ישתנה התיאור הזה לכדי שלילה מוחלטת של ארץ־ישראל העובדת.

אורי צבי גרינברג בבית־החלוציות
הצדעה ללנין ביום מותו

„ביאליק הפוך השולחן הערוך"

אצ"ג של מחצית שנות העשרים קרא תיגר על ביאליק, המשורר הלאומי של אותם ימים, שקשר את גורלו עם תנועת העבודה. בסיפרו כלב בית יוצא אצ"ג בחריפות שכזאת כלפי ביאליק, שמאז ועד היום לא היתה כדוגמתה: „גם ביאליק, גאון השירה הזועמת, / הוציא את ראשו מתחת לכנף / שכיבתו השבורה..." ובמקום אחר הוא מתארו בליגלוג ציני מעט: „ביאליק הפוך השולחן הערוך / ובזעם עיניים גרש מסובים..." אלא שביאליק, שהיה סלחן, סלח לאצ"ג, קירבו לשולחנו ועודדו כמשורר.

ב־1928 פירסם אצ"ג את סיפרו אנקרי־און על קוטב העיצבון: „אנחנו מיליונים בעולם עירומים בשמלות / הגנו מדמו של הבל ומבשרו של קין..." והוא שולח קללה אל ההוגים הגדולים: „אסימון לכם פילוסופי הנצח.." בשלב זה מתגבשת שיטתו בהדרגה בכיוון פוליטי ברור, תוך התייחסות ישירה לאירועים פוליטיים אקטואליים. בשלהי 1928 הוא מפרסם את סיפרו חזון אחד הלגיונות, שהוא תיאור שירי של המשבר הכלכלי שעבר על ה־ארץ, כאשר פסק השיגשוג של ימי העליה הרביעית: „ואני ומרעי הולכים סחור, / ואני ומרעי רעבי־לחם..." אחר כך הוא מפרסם את כלב בית, שבו הוא מנסח את תפקידו כמשורר: „מסכת נביחות באותיות מנוקדות; בזה מלאתי תפקיד כלב במולדת..." והוא מתאר את תוצאת הציונות בארץ־ישראל של אותם ימים באורח נוקשה: „אין עם ומלכות, אלא שבט קטן / על אי לחם קטן; / ויש שלט גדול על חנות קטנה... אני יצאתי לחפש מלכות, — ומה מצאתי בבואי הלום? / תמורת מלכות — חנות המטלטלת / מפולין־ליטה — הנה לציון..."

אצ"ג מתחיל להתרחק מן החלוצים, שהוא היה חברם, שותפם ומשוררם. הוא כותב על מנוסתו לתל־אביב: „אל־אן להימלט? אני נחנק / בין בנק־הפועלים ובנק אפ"ק..."

„להפקר העמק..."

אורי צבי גרינברג מתרחק במהירות מאמציו בתנועת העבודה, מידידיו, ברל כצנלסון ודויד בן־גוריון, שאף שילמו לו את הכסף כדי לקבל אזרחות ארצישראלית. אורי צבי מפרסם ב־1930 את איזור מגן ונאום בן הדם, ובו הצהרת כוונות פוליטיות, שהפכה מאוחר יותר לדגל ולסמל של „ברית הבריונים" של אצ"א אחימאיר: „הננו סיקריקים! / את בכי אבותינו נישא כלבת הר געש סגורה..." ועל הנהגת הישוב: „אני שונא את שלום הנכנעים הניכרת באונס / על קופת חלים יהודים ובצחנת הדם..."

אצ"ג מכריז על מילחמה תרבותית עם ארץ־ישראל העובדת וההנהגה החלוצית שלה. הוא קשר את גורלו במחנה הרוויזיוניסטי, שפילג ופיצל באותה תקופה את התנועה הציונית. כנושא דגל השירה של זאב ז'בוטינסקי מתדרדרת האיכות השיטרית שלו. במאמריו בעיתונות הרוויזיוניסטית הוא תורם את תרומתו למחול השטנים, שהביא לרצח חיים ארלוזורוב, כטענת תנועת העבודה של אותם ימים. בפולין הופך אצ"ג לפונקציונר של התנועה הרוויזיוניסטית, ועורך את עיתונה.

אצ"ג מגיע ל„חופשת מולדת" בארץ־ישראל, אותה תיאר בהירדן (15.10.1934): „באת? טוב לך? ארלוזורוב בקברו... כמה השעה? ברחוב מלצ'ט בונים חלוצים שלושה בתים. ד"ר יבין ואני עוברים בסמוך להם בעצם היום. לפתע קול יללה מעל הפיגומים. קולות המוכרים יפה בשעת התנפלות על יהודים העוברים ברחוב בערי הגולה. המיילים הללו אינם שקצים, אלה הם אחי מארץ־ישראל, אלה הם ציונים וסוציאל־דימוקרטים... — בוז אורי צבי גרינברג! רוצח!"

ב־1937 הוא מפרסם את ספר הקיטרוג והאמונה, שלדעת רבים הוא האחרון ביצירות השיריות הערכיות של אצ"ג הוא יוצא בספר זה במילחמת חורמה מילולית נגד התנועה הקיבוצית, ובאחד השירים הוא ממחיש זאת במילים נוקבות כמו: „ברמת־הכובש, הסמוכה לכפר־סבא... / ברמת־הכובש, עדת מרכס המפוחדת. / יושבים שם בחושך בחורים כדובים..."

קיבוץ אחר שאינו אהוב על אצ"ג הוא: „מעשה במישמר העמק הכפר... אני מגיש את מדליית־הבוז דרגה א'. / לכל קיבוצי השומר הצעיר... לכן כדין גדוד שנעכר מגינו, / למישמר העמק דבר הקלון: / נפלת בכבודך בתרפ"ט לערב / ונגעל בך מגן ישראל בתרצ"ו..." ואת השיר מסיים אצ"ג כשהוא מאמץ את הקללה הנודעת מהתנ"ך: „היי ישימון במפת המדינה, / אל טל בהריך, אל עץ ואל טף..."

■ ■ ■

בשנים האחרונות פיתחה ביקורת הספרות והשירה בישראל ראייה בעלת פרספקטיבה על יצירתו ומעמדו של אצ"ג בשירה העברית. פרספקטיבה המנסה להפריד הפרדה שלמה בין יצירתו מהבחינה הערכית, לבין השקפותיו ועמדותיו הפוליטיות; דבר שלא יתכן, שהרי יצירותיו הן דעותיו של המשורר.

במשך עשרות שנים הפך אצ"ג לנביא, למוכיח, ולמטיף העיקרי של הימין הישראלי. הוא עשה זאת בכישרון מעולה, ביכולת שירית רבת עוצמה, כשהוא מקרים עליו את האגפים השפויים של התנועות הישראלית.

דן עומר ■

חברת־הכנסת שושנה ארבלי־אלמוזלינו, מס' 2 ברשימת המערך לכנסת, מספרת על פעילותה המחתרתית בעיראק, על נשואיה, שאיפותיה הפוליטיות, היחסים במיפלגת־העבודה וחייה הפרטיים

הרבה בחורים
ביקשו את ידי,
אך אני
סירבתי

אם יש דבר
שאני מצטערת
על־כך עד היום
זה שאין לי ילד

רציתי
להיות אם
ולא
ניתן לי

ריאיינה שרית ישי

בניו של בעל"
הם כאילו
ילדי
וזו נחמתי

אני לא סבתא
שאפשר
להשאיר אצלה
את הנכדים

אך פעם
לא ראיתי
במוצאי העיראקי
קרדום לחפור בו

„אני מכורה לכנסת כמו לסמים!"

אמרים שהיא בולדוזר, שאי־אפשר לסרב לה, שהיא משיגה כל מה שהיא רוצה. אומרים שהיא חברת־כנסת מצטיינת, המקדישה ימים כלילות לעבודתה הפרלמנטרית, והמוותרת כמעט לחלוטין על חייה הפרטיים.

שושנה ארבלי־אלמוזלינו עברה דרך ארוכה מאז היתה נערה צעירה בעיר הכורדית מוסול, שבעיראק ועד שהגיעה לעמדתה הנוכחית.

כשהודיע שימעון פרס על רשימת מועמדי מיפלגת־העבודה לכנסת, נפלה ההפתעה. ארבלי־אלמוזלינו קיבלה את המקום השני — אחרי פרס ולפני אבא אבן ויצחק רבין. הלשונות הרעות מיהרו לשלוף מהשרוול את מוצאה העדתי של אלמוזלינו, את העובדה שפרס חייב לה, משום שתמכה בו בהתמודדות נגד רבין, את העובדה שפרס חייב לאחדות העבודה.

היו שסיפרו כי ארבלי־אלמוזלינו זכתה מן ההפקר. אבא אבן, סיפרו חוגים יודעי־דבר, הודיע לפרס כי הוא מסרב להיות השלישי ברשימה אחרי רבין. כדי למנוע פרישה סנסציונית של אבן שלף פרס את שושנה ארבלי־אלמוזלינו, הידועה כחברת־כנסת מצטיינת, אהודה ומקובלת על כל החוגים.

שושנה ארבלי־אלמוזלינו היא אשה פשוטה, לבבית וחמה. היא מספרת על חייה בגילוי־לב. כשהיא אומרת דין תנועה, אתה מאמין לה, אחרי הכל היא היתה נשואה לתנועה. במשך יותר מעשרים שנה, עד שנישאה בגיל מבוגר לגיבור ההסתדרות, נתן אלמוזלינו והפכה להיות נשואה לשניהם.

היא מספרת על חוויות בריחתה מעיראק במטוס המפורסם שנחת ביבניאל, על נערה יהודייה אמיצה בעיר שמרנית, שבה נשים הולכות רעולות־פנים, נערה העוזבת את ביתה כדי ללמוד באוניברסיטה והמנהלת סניף מחתרתי של תנועת החלוץ. כשהיא מדברת על העובדה שנבצר ממנה ללדת ילדים, היא אינה מסתירה את הכאב. היא לא מדברת על שיוויון בין

נשים לגברים, היא מגשימה את השיוויון הלכה למעשה.

● ספרי לי על הרקע שלך?

נולדתי בעיר מוסול, שבעיראק. זוהי עיר־הבירה הצפונית. הבית היה מסורתי ציוני. כשהייתי בת 16, אבא, שהיה סוחר, נפטר. סיימתי את לימודי התיכוניים ונסעתי לבגדאד, ללמוד מדעי־החברה באוניברסיטה, כדי להכשיר את עצמי להיות מורה לאנגלית. הייתי הבת היהודייה הראשונה במוסול שגמרה בית־ספר תיכון ולמדה באוניברסיטה.

● האם זה היה מקובל להתיר לבנות לנסוע בעצמן לעיר הבירה?

לא, זה היה יוצא־דופן, אבל מכיוון שאבא שלי נפטר, ואני הייתי הבת הגדולה שנשארה בבית, הפכתי עצמאית מגיל צעיר, וברגע שהחלטתי ללמוד אף אחד לא יכול היה להגיד לי לא.

כשסיימתי את לימודי התמניתי להיות מורה לשפה האנגלית בבית־הספר הממלכתי במוסול. יום בהיר אחד באה אלי תלמידה, וסיפרה לי שיש אצלם פגישה עם שליח מארץ־ישראל, ושהיא מזמינה אותי לבוא. מה אני אגיד לך, זה היה כמו אות משמים.

באתי לפגישה. דיברו שפה שלא הבנתי, אמרו לי שזו שפת־הקודש, עברית. הסילו עלי לארגן את הסניף. אחר־כך נשלחתי לסמינר בבגדד.

● כת כמה היית?

18. וכבר גיליתי כושר מנהיגות. כשהסתיים הסמינר קיבלתי הודעה אס־או־אס — מחפשים אותך בבית, רוצים לדעת אם את פה, או בארץ־ישראל. הסתבר שנפוצה שמועה שעליתי לארץ. עליתי על הרכבת, וכשהגעתי כעבור 12 שעות ל־מוסול, נסעתי לשכונת־היהודים (שמונת אלפים יהודי מוסול התגוררו באותה שכונה). והנה, ברחוב שלי אני רואה, מה זה, בפתח כל הבתים מסתכלים עלי כאילו ירדתי מהירח.

טוב, הגעתי הביתה, הבאתי איתי מיזוודה גדולה של ספרי עברית, התכנסנו לישיבת־מדריכים. פיתאום דפיקה בדלת, אחותי רצה לראות דרך חור־המנעול ואמרה: משטרה. הספרים בעברית על השולחן פתוחים, נתתי לאמא, היא הכניסה אותם מתחת לשימלה הרחבה שלה ונעמדה במקום.

והנה כל הבית מתמלא קציני־משטרה ושוטרים וציבור גדול מאוד של יהודים ממלא את החצר ומעל לגגות. קצין המישטרה ביקש ממני להתייצב לפניו, מאיפה אזרתי את הכוח לעמוד על הרגליים מול הקצין ללא־מורא וללא־פחד, אני עד היום לא יודעת. התחיל לחקור אותי: איפה היית? מדוע נעדרת ממוסול? ידוע לך על בחור שנעלם, שעלה לארץ־ישראל? עמדתי ואמרתי לו לקצין: אתה פוגע בי, אתה שואל אותי על בחור? אתה לא יודע שבמקומותינו בחורה לא באה בקשרים עם בחור? אתה רוצה לפגוע בשמי? הוא עוזב אותי, והשוטרים פלשו לחדר שלי, פותחים ספרים, הופכים את כל החדר. והנה, הקצין מסיר את כובעו ומניח אותו על המיזוודה המלאה בסיפרי עברית. הלב שלי מתחיל לדפוק, רק שלא יפתח את המיזוודה. עשו מהפכה בחדר, דפיקה בדלת. רצתי, הצצתי דרך חור המנעול. בחוץ עמד אחד הבחורים והושיט לי דרך הסדק מיברק כתוב בכתב־צופן, שעלי להיות למחרת היום בשעה זו וזו בבגדד. הבנתי: עלייה. מה עושים? כולם ישנים ואני לבד ואיך אני מודיעה ואיך אני נוסעת.

התעוררה אחותי הגדולה, ראתה אותי אורזת מיזוודה, שאלה מה קרה, אמרתי לא מצאו שום דבר» הקצין לקח את הכובע מהמיזוודה, הלב שלי הפסיק ללכת, הוא יצא והזמין אותי לחקירה במישטרה. החזיקו אותי במעצר לחקירות.

● כיצד הגיבה אמך על פעילותך המחתרתית ועל מעצרך?

בבית היה לנו ויכוח. אמא פחדה שמא אני מסכנת את חיי. אמא פחדה שאסע לארץ־ישראל ואשאיר אותה, אשה אלמנה מטופלת בארבעה ילדים קטנים, לבד. היא אמרה לי: אם את נוסעת, קחי אותנו איתך.

● האם לא חששה לשמך הטוב?

בנושא זה לא היתה בינינו תמימות־דעים. אמא ואחי הגדול רצו שאתחתן, הרבה בחורים ביקשו את ידי, אך אני סירבתי. אמרתי לעצמי שאני לא הולכת להקים מישפחה במוסול, רק בארץ־ישראל.

מי שאומר שקיבלתי פרס על זה שחמכתי בפרס נגד רבין מעלי על לילה

● האם מוסד היא חלק מכוחי דיסטאן?

כן, כל הכפרים סביבה הם כפרים כורדים, אך מוסול עצמה היא מוסלמית ומדברים בה ערבית.

● אם כך, אין שחושבים שמי צאך עיראקי טועים, את בעצם ממוצא כורדי?

הורי באו מאירביל, שהיא עיר כורדית, מכאן גם שמי, אירבלי, פאהומה אירבלי. בחלוץ נתנו לי את השם העברי, שושנה. פאהומה פירושו נבונה.

● מה קרה אחרי ששוחררת מבית־המעצר?

הוצמד לי מעקב. לא יכולתי בשום פנים ואופן לחזור לפעילות מחתרתית. הציתי בת 18, לא יכולתי לשבת בבית באפס מעשה. כתבתי מיכתב לשליח החלוץ בבגדד, ירחמיאל אסא, חבר חולתה, ובי־קשתי לאשר לי עלייה ארצה, כי אני מסכנת את עצם קיום התנועה במוסול.

יום בהיר אחד, ויש לי דמעות בעיניים כשאני נזכרת, ה־20 לאוגוסט, 1947 יום חמישי, שעה שלוש אחרי־הצהריים, שעת קייץ לוהטת, כל הבית נם את שנתו — דעים. אמא ואחי הגדול רצו שאתחתן, הרבה בחורים ביקשו את ידי, אך אני סירבתי. אמרתי לעצמי שאני לא הולכת להקים מישפחה במוסול, רק בארץ־ישראל.

● האם מוסד היא חלק מכוחי דיסטאן?

כן, כל הכפרים סביבה הם כפרים כורדים, אך מוסול עצמה היא מוסלמית ומדברים בה ערבית.

● אם כך, אין שחושבים שמי צאך עיראקי טועים, את בעצם ממוצא כורדי?

הורי באו מאירביל, שהיא עיר כורדית, מכאן גם שמי, אירבלי, פאהומה אירבלי. בחלוץ נתנו לי את השם העברי, שושנה. פאהומה פירושו נבונה.

● מה קרה אחרי ששוחררת מבית־המעצר?

הוצמד לי מעקב. לא יכולתי בשום פנים ואופן לחזור לפעילות מחתרתית. הציתי בת 18, לא יכולתי לשבת בבית באפס מעשה. כתבתי מיכתב לשליח החלוץ בבגדד, ירחמיאל אסא, חבר חולתה, ובי־קשתי לאשר לי עלייה ארצה, כי אני מסכנת את עצם קיום התנועה במוסול.

יום בהיר אחד, ויש לי דמעות בעיניים כשאני נזכרת, ה־20 לאוגוסט, 1947 יום חמישי, שעה שלוש אחרי־הצהריים, שעת קייץ לוהטת, כל הבית נם את שנתו —

ארבלי (שנייה מימין) בישיבת מרכז התנועה במחתרת בבגדאד
מהרעלה על הפנים למיכנסיים הקצרים

שאני נוסעת לבגדד בענייני עבודה — המצאה של אותו הרגע. מזה יצאתי, עכשיו מה? הרי מישהו מוכרח להגיד לאמא שלי, שלא תדאג.

הלכתי לאחי הגדול, ימין דניאל, היום הוא מבקר בהסתדרות, אמרתי לו: דני, אני רוצה להודיע לך משהו. כשאני נזכרת באותו הרגע, אני נורא מתרגשת. דני, אמרתי לו, אני נוסעת לארץ־ישראל. מה? מתי? מה פיתאום? איך? דני, אמרתי לו, עכשיו. ואתה יודע שהמצב לא מאפשר לשאול שאלות. אל תגיד לאיש, רק אחרי שאגיע לארץ־ישראל תודיע לאמא, אני נפרדת ממך במילת שלום ולהתראות בארץ־ישראל.

● ספרי לי על נסיעתך לבגדד?

רעולת־פנים ולבושת עבאייה יצאתי מהבית.

● האם התחבאת מאחורי רעלת־הפנים, או שכך הלכתן במוסול?

זו היתה תילבושתנו. לא רצינו להיות

מגיע לי להיות במקום השני ואף אחד לא עושה לי טובות

שונות מנשים מוסלמיות, כדי למנוע התנכלויות. היינו לובשות עבאייה ורעלה, וזה כמובן סייע גם לפעולת המחתרת. עליתי לקרון־הרכבת. את יודעת מה זה 12 שעות ברכבת, מאובנת מפחד.

היה ערב־שבת, הגיעו עוד עשרה איש, היתה קבלת־שבת, אבל כשאדם יושב ומחכה, גם השישמחה אינה יכולה לקחת את ליבו. הלב שלי היה בדברים אחרים — איך? באיזו דרך? ומה יהיה ואם נתפס וביתהסוהר, הכל יכול לקרות. ואז נכנס לחדר ירחמיאל אסא, קראנו לו עמו אלבר (עמו בערבית דוד) ואמר: אגיד לכם איך תגיעו לארץ־ישראל, אך אני מבקש בלי תגובה. אתם נוסעים באווירון, יצאה לנו מהלב זעקה מאופקת. עמו אלבר אמר: כל אחד נוסע עם מה שעליו, את המיזוודות תשאירו פה.

נסענו, הגענו לשדה פתוח, המוניות עוצרות, הדלת נפתחת, מישהו צועק: „אחרי", חושך מצריים, הולכים בשורה, בקושי מפלסים דרך, פיתאום דורכים על אדמה חרושה ואותו מישהו צועק: „אר־צה פול!" משתטחים ארצה אחד ליד השני, דממה מסביב, עוברות דקות המשולות לנצח. נשמע זימזום של אווירון וזרקור מאיר השטח ומסנוור את עינינו. והנה יד נוגעת בי, מרימה אותי וזורקת אותי אל תוך האווירון. בפנים חושך. אני מגששת למצוא מקום, איפה אני יכולה להתמקם, לא רואה כלום.

● איך הרגשת?

קודם כל הקאתי, כל אחד מאיתנו הקיא. טסנו בחושך, לא ידענו מי לצידנו. היה שקט, דממה, כל אחד עם עצמו. אני כל הזמן חשבתי רק שנגיע ושלא יתפסו אותנו. פחדתי מחזרה לעיראק, חששתי לגורל המישפחה, אם יתפסו אותנו.

כעבור שעה וחצי נפתחה דלת תא הטייס, נדלק האור, הסתכלנו אחד על השני הרוב היו בחורות ומעט בחורים. והנה יוצא בחור נמוך־קומה, עיניו אדומות, ומי הוא אם לא הדוד יוסף — שלמה הילל. הוא הרגיע אותנו, סיפר שיצאנו מגבול עיראק ושתוך שעה וחצי ננחת בארץ־ישראל.

איזו שימחה פרצה מליבנו, התחלנו לשיר שירי ארץ־ישראל, ירושלים, הקיבוץ, הכינרת.

כשהאיר השחר ואני הסתכלתי וראיתי את הכינרת היפהפיה ואת העמק, זלגו לי הדמעות מהעיניים.

נשלחתי למסדה ואחרי חמישה ימים לשדה־נחום. נתנו לי לנכש עשבים עם נעליים לבנות על עקבים ושימלת משי לבנה שבהם באתי מעיראק, אפילו ביגדי־עבודה לא נתנו לנו. אבל מה, זה היה המאושר בימי חיי, הגשמתי חלום, אני בארץ ישראל.

● היכן היית במיבחמת חי שיחרור?

שירתתי בבסיס האיזורי בכוכב הרוחות. אחר כך עלינו לנווה־אור ויסדנו את המשק. איזה תנאים היו אז, מים היינו מובילים על חמורים מוואדי בירה. את יודעת איזה מהפך עברתי, אחרי הפנים הרעולות מיכנסיים קצרים. הייתי מאושרת, מה זה מאושרת? זה לא מילה. אושר שלא היה כמותו. בן־אדם משוחרר, דפיקה בדלת. רצתי, הצצתי דרך חור המנעול. בחוץ עמד אחד הבחורים והושיט לי דרך הסדק מיברק כתוב בכתב־צופן, שעלי להיות למחרת היום בשעה זו וזו בבגדד. הבנתי: עלייה. מה עושים? כולם ישנים ואני לבד ואיך אני מודיעה ואיך אני נוסעת.

התעוררה אחותי הגדולה, ראתה אותי אורזת מיזוודה, שאלה מה קרה, אמרתי

שושנה ארבלי־אלמוזינו במוסול בגיל 16
היהודיה הראשונה שגמרה בית־ספר תיכון

(המשך מעמוד 47)

חופשי. אבל בלב העיקה הדאגה למישפחה, והמיסכנים בבית סבלו מעצרים, מ־שפלות עינויים, ואמא המיסכנה אכלה את הלב מדאגה.

● מתי התחלת לעסוק בעבודה ציבורית?

התחילה לבוא עליה מעירק, ביקשו ממני לעבוד עם העולים. קיבלתי רשות מהמשק, ועבדתי בקליטת־עליה בבית־ליד. ביקשתי מהחברה בשדה־התעופה שיודיעו לי כשהמישפחה שלי תגיע. במאי 51' מצאתי אותם בשער העליה.

נסעתי לשער העליה במיכוני חאקי ו־בטלדרס. את מתארת לעצמך מה זה היה בשביל אמא שלי לראות אותי ב־מיכונסיים? הצצתי מפתח האוהל, ראיתי את אמא יושבת וסורקת שיערה, היה לה שיער ארוך, יפה. אני עמדתי והסת־כלתי על אמא, והמלווה שלי אמרה לה: אמא של דניאל את יודעת מי היא זו העומדת פה, זוהי פאהימה, בתך.

אמא שלי קמה לקראתי, נפלנו האחת על צווארה השניה, והיא התחילה לבכות — למה עזבת בלי להגיד שלום, הרי הבטחת לקחת אותנו, למה עזבת? ואני הסתכלתי על הסבל בעיניה ובפניה ו־אמרתי לה: אמא, אנחנו ביחד אנחנו ב־ארץ־ישראל. יותר לא אעזוב אותך אמא.

שושנה (מימין) במוסוד
עיר שני האביבים

ואחר כך, כשהקיבוץ לא הרשה להביא את המישפחות למשק, נאלצתי בגלל ה־שבועה לעזוב את המשק, ועברתי לגור עם אמא בשיכון עולים בדורה, שליד נתניה. שיכון אני אומרת? זו היתה קופ־סה, אולי 26 מטר מרובעים, אני ואמא ואחותי ואחי בתוך חדר אחד.

● במשך השנים נהגו לספר בדיחות על יהודי עיראק, כמו ה־בדיחות המפורסמות על תיליכושת השבת של העיראקים, „הפיג'א־מות". במשך השנים קראו „כורדו": לכך מי שביצע עבודה לא מושי־למת, האם זה פגע בך? האם זה העליב אותך? חרי היית כוגרת אוניברסיטה, באת מכית תרבותי?

לא. ידעתי שהבדיחות נובעות מכך שהישוב העברי אינו מכיר את יהדות עיראק, שאלו אותי אם היה לנו חשמל, רדיו, קולנוע — ודאי שהיה. לא נעלבתי, ידעתי שהכל נובע מחוסר־ידיעה. כי ה־בדיחות והכינויים לא פגעו. החינוך שקי־בלתי בתנועה שמר עלי.

● מתי התחילה פעילותך ה־מיפלגתית?

כל הזמן הייתי פעילה. במיסגרת ה־מיפלגה הקמתי את סניף אחדות העבודה ברמת־גן. הסתובבתי עם יגאל אלון ב־מעברות, הוא היה נואם בעברית, אני בערבית. הוא תמיד היה אומר לי: שוש־נה, את זוכרת איך הסתובבנו במעברות את בחולצה הלבנה ובחצאית השחורה.

● מתי חכרת את בעלך, נתן אלמוזלינו?

הכרתי אותו בסניף אחדות־העבודה ב־רמת־גן. הוא גייס אותי לעבודה ב־1963. כשרעייתו נפטרה, התהדקו ביניינו הקש־רים. היא השאירה אחריה שני בנים — היום עוזי הוא חבר בקיבוץ נתיב הל"ה וישי הוא טכנאי אלקטרוניקה, שניהם נשואים ויש להם ילדים. כשאשתו של אלמוזלינו נפטרה, אחרי מחלה קשה, הת־חלנו להיפגש גם מחוץ למיסגרת העבודה. הוא הציע לי נישואין, ואחרי שיקול הסכמתי. נישאתי לו ביוני 65'.

● אחרי רומן סוער?

לא, לא היה רומן סוער, הרי לא־התוו־דענו היום, הכרנו אחד את השני טוב־טוב.

● מדוע לא התחתנת כך ה־שנים? האם מישפחתך לא לחצה עליך להינשא?

אמא נפטרה ב־56' אחרי שיתוק במוח. בוודאי שרצתה שאתחתן, אבל אני הייתי כל כך פעילה בחיים הציבוריים, כל כולי היה קודש לציבור ולמיפלגה, ולא היה לי זמן לעסוק בעצמי. למרות שאחי ואחיותי נדנדו לי לא פעם להינשא, אמרתי יום יבוא ואנשא. לא דאגתי, לא היה לי זמן להתפנות לענייניים אישיים.

● באיזה גיל נישאת?

התחתנתי בגיל 39. זהו גיל די מבוגר.

● האם משום כך אין לך ילדים?

רציתי מאוד ילד, ולא ניתן היה בגיל כזה ללדת. הצטערתי מאוד. אם יש דבר שאני מצטערת עליו עד היום, זה שאין לי ילד. גם נשים הרוצות להיות שוות לגברים מרגישות את הרגש העז של האמהות, הרגש ללדת ילדים. רציתי להיות אם ולא ניתן לי.

אני מתנחמת בכך ששני בניו של בעלי הם כאילו בני שלי, ואני אוהבת אותם מאוד־מאוד. הנכדים קוראים לי מאמא, אני הסבתא שלהם. אני מצטערת שהם לא זכו לכך שתהיה להם הסבתא האמי־תית, אך אני עושה כמיטב יכולתי למלא את מקומה, למרות שזה לא תחליף.

זוהי נחמתי. אלה הם ילדי, כאילו ילדתי אותם, זה ממלא לי את החלל. אם יש מישהו ששומר על קשר עם המישפחה זו אני. כל יום שישי אני יושבת ליד ה־טלפון ומטלפנת לכולם. לפחות זה, הרי לביקורים אין זמן, רק אולי פעם בכמה חודשים. מה אני יכולה לעשות, אני עסו־קה. לצערי הרב אני לא סבתא שאפשר להשאיר אצלה את הנכדים.

שושנה (משמאל) בכנרת
המטוס נחת ביבנאל

● בעיך הוא גיזבר ההסתדרות, חבר הוועדה המרכזת ויושב־ראש רשת החינוך „עמל". איך מסתד־רות שתי קאריירות בבית אחד?

יוצא מהכלל, אחד משלים את השני, הוא בהסתדרות, אני בפרלמנט. יש לנו שיתוף פעולה, החלפת דיעות, השקפות. שיחות מלאות תוכן, מחליפים רשמים, מטכסים עיצה.

● יש לך מכונית?

לא. אני לא נוהגת ולא רוצה לנהוג. אני נוסעת באוטובוס, אני אוהבת לראות אנשים, לא להיות מנותקת. אני אוהבת כשהנהג או הנוסעים מפתחים איתי שיחה. למה לא? מה זה נחיתות־כבוד לנסוע באוטובוס? להיפך, להיות עם העם זה דבר חשוב מאין כמותו, צמחתי מתוך העם ובתוכו אני נמצאת. אוי ואבוי לאותו אדם ששוכח מאיפה הוא בא בגלל תפ־קידו הרם.

● האם העלית בדעתך שתהיי השנייה ברשימת מיפלגת־העבודה בכנסת?

חשבתי שאהיה בעשירייה הראשונה, כמו בבחירות הקודמות. באיזה מקום בעשירייה לא היה חשוב, כל מקום היה מכובד ב־עיני. לא עשיתי מאבקים כמו אחרים.

● מתי נודע לך שאת אחרי פרס ולפני אבן ורבין?

יום לפני ישיבת המרכז שמעתי את ניסים משעל בטלוויזיה אומר, שהיושב־ראש מציע למנות אותי במקום השני. בשבילי זו היתה הפתעה. לא היתה לי שיחה עם שימעון, התביישתי לדבר על מיקומי. אמרתי לבעלי: זה לא יתכן, יש אבא אבן, יש יצחק רבין, זו רק הצעה והדברים ישתנו. בעלי אמר לי: אם ניסים משעל אמר, סימן שהוא יודע.

● מדוע ידעתך קיבלת את ה־מקום השני הכי־כך מכובד?

לא יודעת מה היו השיקולים של שימ־עון. הרבה דברים פעלו כאן. אולי ביטוי לעבודה שהשקעתי כל השנים. אם תקחי את חוברת הכנסת, תראי כמה עבודה, לא לאור הזרקורים, בשקט. אולי משום שאני אהודה ופופולרית במיפלגה.

● אולי משום שאת נציגת עדות־המיזרח?

ודאי שגם משום שאני נציגת עדות. אני גאה בכך. זוהי סיבה טובה מאוד, למרות שאף פעם לא ראיתי במוצאי העדתי קרדום לחפור בו. למה לא? תגידי לי, אם יש אדם המקובל על כולם והוא גם איש עדות, היכול לייצג את הכלל, אז למה לא?

אנשים אמרו לי: שושנה, מגיע לך!

שושנה בנווה־אור
היום המאושר בחייה

אף אחד לא חשב שזה משום שאני ממוצא עיראקי. אבל האמת היא שאני באמת לא ידעתי מה התרחש מאחרי הקלעים, לא לחצתי, לא ביקשתי. אותי מעניינת התוצאה, וזה מגיע לי ואף אחד לא עשה לי טובות, לא רק משום שאני מעדות המיזרח, אלא משום שהוכחתי את עצמי בתפקידים שמילאתי.

● מדוע עברת ממחנה רבין ל־מחנה פרס?

הייתי איש רבין כשהוא התמודד בפעם הראשונה. גם אז כאב לי מאוד שיגאל אלון לא הלך להתמודדות. אם היה איש שהגיע לו ושיכול היה למלא את התפקיד טוב מכולם זה היה יגאל. אבל הוא ויתר לרבין, תמיד ויתר לכולם. אני הייתי עם יגאל. הוא היה מנהיג שהערכתי, אהבתי והערצתי. יגאל מת.

כשעמד נושא ההתמודדות פרס—רבין, אמרתי לא! אין מקום להתמודדות. המיפ־לגה צריכה ללכד שורותיה נגד האוייב, שהוא הליכוד, וכל התמודדות תזיק. פרס נבחר לעמוד בראש ואין סיבה שיתמודד. פרס השקיע שלוש שנים מחייו, שיקם את המיפלגה, אי־אפשר להגיד הכושי עשה את שלו הכושי יכול ללכת. אז אלה שהלכו כל השנים עם אלון, הלכו עם רבין, ואני הלכתי עם פרס.

● אומרים שפרס הודה לך על כך ונתן לך את המקום השני ב־רשימה?

מה פיתאום? מה זה שייך לתודה. לא תמכתי בו כדי לקבל פרס, אלא מתוך הכרה מלאה. לא הובטח לי מאום ולא ביקשתי. אין זו אלא עלילה להגיד שנתנו לי פרס זה או אחר.

● את נחשבת לנץ קיצוני.

אני את דיעותי לא שיניתי כל החיים: אחדות־העבודה, הקיבוץ המאוחד, כל ה־חיים, עד היום, ציונות סוציאליסטית זו האמת שלי, בלי זיגזגים. אני תומכת בקו גלילי־אלון, לא שיניתי את דעתי עד היום.

● את בעד ארץ ישראל שלמה?

אני לא בעד ארץ־ישראל השלמה, מעו־לם לא תמכתי בארץ־ישראל השלמה, אני בעד התנחלויות בעלות ערך ביטחוני.

● אומרים שאם וכאשר יעזה המערך לשיקטון יטיל עלייך שימ־

תפקיד יושב־ראש הכנסת לא בגוי בשבילי ואני לא מעוניינת בו

עון פרס את תפקיד יושב־ראש הכנסת.

אף פעם לא זילזלתי בתפקיד חשוב זה, חלילה וחס, אלא שזה לא תפקיד שבגוי בשבילי. אני איש מעשה, איש לוחם ובתפקיד היושב־ראש אתה מנותק, אתה לא יכול לעשות שום דבר. זה תפקיד ייצוגי. אני לא בנוייה בשביל ללכת מ־מסיבה למסיבה.

● אם אכן יוטל עלייך התפקיד, האם תקבלי את דין התנועה?

אני רוצה להאמין שלא יעלה על דעתו של שימעון אפילו להציע לי את התפקיד הזה. מי אמר שהוא יציע לי? זוהי שמועה שמפיצים אותה אלה הרוצים לנטרל אותי.

● האם היית רוצה לכהן כי־שרה?

30 שנה אני עוסקת בנושא העבודה והרווחה, לא באופן תיאורטי, אלא ב־מעשה. אני מכירה את המישרד לפני ולפנים, את האנשים, אוהבת את המיש־רד. ממש היה לי חלק בהקמת המישרד

שושנה ארבלי־אלמוזלינו ונתן אלמוזלינו בוועידת־העבודה
לא רומן סוער

החתונה שלא תהיה

(המשך מעמוד 43)

בפנינו תגאי לעלייתו ארצה: גיור הבנות. „התחלתי להתרוצץ בפאריס," נזכר יוסף, „הכל הלך מהר מאוד. הייתי חייב לגיירן תוך 48 שעות." כאן מתפרצת אסתר־סלביה לשיחה ומתארת כיצד היא ואחותה גויירו: „הלכנו עם הדודה שלנו למיקווה, שם טבלו אותנו. לאחר מכן בירך אותנו הרב גינזבורג וקרע את השרשרת עם המדליון שעל צוואר אחותי הקטנה. כל זאת נעשה בנוכחות שני עדים. אחיו של יוסף, אבי, ואשתו. אנחנו גויירנו כדת וכדין."

את כל המיסמכים מסר יוסף לסוכנות היהודית בפאריס, שם אישרו לו את עלייתו לארץ. „סמכתי על הרבנות," מרים יוסף את קולו בכאב. „חשבתי שהכל יהיה בסדר, שהרבנות תטפל בתיק ותדאג שתעודות הגיור תעבורנה לסוכנות היהודית בארץ." וביניתיים, ללא דאגות, ובהרגשה שהבנות יהודיות כשרות, כדת וכדין, חיה לה המישפחה בארץ. הבנות לומדות בבתי־ספר עבריים וחיות כישראליות לכל דבר.

הכל התנהל על מי מנוחות עד שבחג הפסח האחרון גילתה אסתר לאביה שהיא בהריון זשבן זוגה מוכן לשאתה לאשה כדת וכדין.

„מגלגלים אותי ככדור"

ה מישפחה שכרה אולם חתונות ותיזמורת, שלחה הזמנות לכל הקרובים, בארץ ובפאריס. לכלה תפרו שימלת־כלולות לבנה וקנו טבעות נישואין. יוסף הכין לבתו נדוניה נאה והחופה נקבעה ל־4 ביוני השנה. הזוג הצעיר פנה לרבנות ונפתח לו תיק לרישום נישואין. אך לפני שבועיים נקראו בני הזוג בדחיפות לרבנות, שם בישר להם הרב כי סילביה אינה יכולה להינשא לבחיר ליבה בגלל שתעודות הגיור אבדו.

מאותו הרגע הפכו חייו של יוסף אלימלך לגיהינום.

מספר יוסף:

קרה לי אסון. איני יודע מה לעשות. רצתי לסוכנות לחפש את התעודות ושם מצאו רק מיסמך אחד, האומר כי יוסף אלימלך, תיק מס' 215/71, הוא רווק עם שתי בנות.

אמה של הילדה הגדולה נפטרה, והיא היתה לא יהודיה. אמה של השניה גם היא גויה רווקה, חתמה בקונסוליה על הסכמה מלאה. מבחינה חוקית זה בסדר. אנו עוסקים כעת בגיור הבנות.

ברבנות מתווכחים היום על המישפט. הם טוענים שאין להם הוכחה ממשית שאכן הבנות שלי גויירו. הרב גינזבורג, שגייר את הבנות, נפטר בינתיים, ובפאריס לא מוצאים את הרישומים.

אני לא מבין את זה. הרבנות אידבה את התעודות ואני אשם? ברבנות אמרו לי: „זאת הבעיה שלך, לך לחפש!" אז אני מחפש. אני מתרוצץ ממקום למקום, מרבנות אחת לשניה, ומגלגלים אותי כמו כדור. כל רב אומר לי תלך לרב אחר. פניתי במכתב רשום אל הרב הראשי שלמה גורן, שבו גוללתי את כל הפרשה וטרם נעניתי. חייב להיות רישום באיזה מקום, לא?

עד כאן דברי יוסף.

מכיוון שיוסף עובד כסמל במישטרת באר־שבע, פנה לעזרת הרב המישטרתי של באר־שבע, בתיקוה שזה יתדרך אותו. „כל מה שקיבלתי ממנו זוהי ערימה של מיספרי טלפון בפאריס. אני כבול למערכת גדולה ומסובכת שאיני מתמצא בה. אין לי עוד כספים. כל המשכורת שלי כשוטר הלכה על טלפונים לפאריס. איני יכול להרשות לעצמי לטוס לפאריס, וגם איני יכול לעזוב לפתע את העבודה. לכן הזעקתי את אחי מפאריס, וגם הוא מתרוצץ כל היום בין מישרדי הרבנות, ואין זכר לרישום של גיור בנותי. מה קרה כאן?

„אחי פנה לבית־הדין הרבני בפאריס, שם חיפשו בארכיון, בספר הגיור של שנת 71', ולא מצאו מאומה. עכשיו הם טוענים שיש בפאריס כל מיני מקומות שבהם עוסקים בגיור. אני כבר לא זוכר את הכתובת — הכל נעשה תוך 48 שעות, במהירות."

מישפחת אלימלך שרויה במבוכה. האב אינו יכול לשאת את הבושה הגדולה, ובקול חנוק מדמעות הוא מקונן: „מה אעשה? הוצאתי הון תועפות על החתונה. הזמנתי אנשים מפאריס. מה אומר להם כעת? איזה פנים יש לי? מה יהיה על בתי? מה יקרה לילד שייוולד לה? קודם צעקו והעליבו אותה שאמא שלה נוצריה, עכשיו יכנו את הילד שלה בשמות גנאי. ומה הוא יהיה, נוצרי? ונניח שהתעודות לא נמצאו, מדוע לא רוצים לגייר את הילדה מייד? הרי היא בחודש השלישי להריונה, וחייבת להתחתן. הרבנים אומרים שנגיש בקשה, נמתין שישה חודשים, ואז יראו מה לעשות. אבל בעוד שישה חודשים ייוולד הילד."

החזמנה לחתונה שלא תהיה
„בשימחת כלולות בניהם..."

יהודיה לכל דבר

ה מישפחה איבדה תיקווה, והאב מתכוון לקחת את אשתו, שתי בנותיו וחתנו לעתיד ולרדת לצרפת. „אם בנותי הפכו פתאום נוצריות, מה נשאר לי לחפש כאן, בארץ־ישראל?"

גם לאשתו, רז'ינה, עשתה הרבנות בעיות וסירבה לגיירה. למרות זאת היא מסרבת לשוב לפאריס, טוב לה כאן. היא חיה כיהודיה לכל דבר, למרות שלא גויירה. צמה ביום הכיפורים, מדליקה נרות בשבת, שומרת על הכשרות, מתפללת בבית־הכנסת ומקיימת את מיצות חגי ישראל כדת וכדין.

כשהרתה, לפני זמן קצר, הפילה. מחשש שיתווסף עוד נוצרי למישפחה, מספרת רז'ינה בעברית הרצוצה שבפיה: „כל כך רציתי להתגייר! באוגוסט 1972 הופעתי בפני דיינים, ונתבקשתי ללמוד את עיקרי הדת. נתנו לי שאלון וביקשו ממני ללמוד את התשובות. נאמר לי שבבחינה ישאלו אותי את אותן השאלות המופיעות בשאלון. למדתי את ההלכות של היהדות אצל גברת להמן. כשהייתי מוכנה הופעתי לבחינה. העמידו אותי לפני הרבנים ושאלו אותי שאלות שלא

אב יוסף אלימלך
„חיי הפכו לגיהינום!"

הופיעו כלל בשאלון. התקשיתי להשיב ולא עברתי את המיבחן. הרגשתי שהרבנים עשו הכל כדי להכשיל אותי. אבל זה אינו מפריע לי היום לחיות כיהודיה."

החייל מאיים להתנצר

ה חתן בני אדגאי בן ה־20 הוא חייל בצה"ל, בן למישפחה מסורתית. לדבריו יודעים הוריו שבנות מישפחת אלימלך גויירו והן יהודיות כשרות, אך עדיין לא סיפר להם על הקשיים שנערמו בדרך לחופה.

מספר בני: „הורי הם אנשים מסורתיים. אם הם היו חושבים שבבית אלימלך האוכל לא הוכשר כראוי, לא היו אוכלים ולא היו עושים את השבת בבית

עדים צ'רלי וליליאן אלימלך
„הינו עדים לגיור!"

הזה. את אסתר הכרתי בבריכה לפני כשנתיים. אני אוהב אותה מאוד. לכן אתחתן איתה ונגדל ביחד את ילדינו. למישפחת אלימלך נעשה עוול משווע. הרבנות אשמה והיא חייבת למצוא את התעודות או לגייר מייד את הבנות. אם לא נמצא פתרון אני אצטרף למישפחת אלימלך, אתנצר וארד מן הארץ. מקומי ליד אשתי וילדי."

נירה גל

— אני הקמתי את לשכות־התעסוקה, הלכתי מבית־חרושת לבית־חרושת למצוא עבודה לעולים חדשים. זה טיבעי ומובן מאליו, הופעתי במקומות עבודה לפני הבחירות להסתדרות, ותמיד הציגו אותי כשרת־העבודה והרווחה לעתיד. זהו רצונו של הציבור. יש חוגים שרוצים למנוע ממני את התפקיד ומפיצים שמועות.

● איזה חוגים?

יש כל מיני חברות...

● האם את מתכוונת לחברה נאוה ארד? היא הביעה את רצונה להיות שרת העבודה והרווחה.

זו זכותה לרצות, אבל הישוב־ראש בוחר וקובע. אני רק הייתי מייעצת לו שלא להחמיץ את ההזדמנות ולהסיל את התפקיד עלי.

● האם נאוה ארד מתאימה לדעתך לתפקיד שרת העבודה והרווחה?

אני לא רוצה לדבר על זה, אני גם לא רוצה ללכת בדרך של מאבקים אישיים. זכותה לבחור את הדרך שלה, להשיג את מבוקשה. אני לא זקוקה למרפקים, או ללחצים. אני הוכחתי את עצמי בעבודה.

● חברי־כנסת מספרים, שאיש אינו יכול לעמוד בפנייך, שכשאת רוצה להעלות הצעה דחופה לסדר־היום לא אומרים לך לא — איך את עושה את זה?

אני יודעת לגעת בנושאים הכי רגישים, שאי־אפשר שלא להכיר בהם. ואני עושה את עבודתי בכל ליבי, זהו העיסוק היחידי שיש לי. יש מי שמכור לסמים, אני מכורה לכנסת.

● האם אהבת את תפקידך כי סגן־יושב־ראש הכנסת?

אבל שמונה שנים הייתי יושב־ראש ועדה ולא התפרסמתי, לא זכיתי להתראיין. ארבע שנים הייתי סגן־יושב־ראש הכנסת ויצאתי מהאלמוניות שלי, כל העם ראה אותי עם הפטיש.

● חברי־כנסת אומרים, שבתפקידך כסגן־יושב־ראש הכנסת וכממלאת הישיבות לא שמרת על

אני לא בנויה בשביל ללכת ממסיבה למסיבה

אזבייקטיביות וחרשית? לעצמך לי הביע את דעתך כהבעות־פנים.

אה, על הפנים הם מתלוננים? נו טוב, לפחות לא אומרים שבדיבורים הבעתי את דעתי. תפקיד הישוב־ראש הוא להקשיב לנאומים, כל מילה חשובה, וצריך להשתלט על קריאות־הביניים. יתכן שלא הרגשתי ונתתי ביטוי בהבעות־פנים, אבל בפועל נהגתי באובייקטיביות.

● איזה חברות־כנסת הצטיינו לדעתך בעבודתן?

ציונים אני לא יכולה לחלק. רק אגיד לך שחברות־כנסת שקדניות וחרוצות עושות שיעורי־בית ומתייצבות לעבודה ויחד מחברי־הכנסת.

● מה דעתך עד שולמית אלוני?

אני אוהבת את שולמית, אבל בכנסת האחרונה היתה פחות פעילה. הרבה פעמים לא היתה נוכחת בישיבות, לא עסקה בנושאים חברתיים, כמעט לא עסקה בנושאי נשים, השקיעה מאמץ במילחמה נגד הדתיים. היתה לי הרגשה שזו לא אותה שולמית, כאילו משהו קרה לה, הרגשתי שנשבר לה.

● גאולה כהן.

אישה לוחמת, אמיצה. כולם העריכו אותה. אדם הלוחם על דיעותיו ודרכו, וזה לא קל.

● גולדה מאיר היתה אף היא שרת־העבודה. האם יש לך שאיפות להגיע לתפקיד הרם של ראש־ממשלה?

קטונתי מלחשוב שאני כמו גולדה מאיר. יש לי כמה דברים שאני רוצה להיות בין היוזמים שלהם, אני רוצה להשפיע ליד שולחן הממשלה, אבל להיות ראש־ממשלה עוד לא.

● ובעוד ארבע שנים?

אללה קארים.

ספורט

כדורגל

הפסד של 50 אלף

למי שהתפלא על המישחק הנוקשה ש־הופגן על כר הדשא בבלומפילד, במישחק בין מנצ'סטר יונייטד לנבחרת הכוכבים — התשובה לכך היא, שכל שחקן מהקבוצה האנגלית צריך היה לקבל מענק של 250 לירות שטרלינג, שהן כ־50,000 לירות ישראליות, אם היו האנגלים מנצחים את הכוכבים.

במשא ומתן בין אלה שהביאו את הקבוצה לבין הנהלתה היו חילוקי־דעות על הפרמיה. ההנהלה ביקשה פרמייה על ניצחון או תיקו, אבל הסכימה להתפשר על ניצחון בלבד. כאשר הישוו הכוכבים את התוצאה, יכלו הצופים להרגיש שהמישחק נעשה תכליתי יותר. הסיבה לזה היתה נעוצה בעובדה, שהמיקצועניים האנגליים הרגישו איך מתעופפים להם 250 לירות שטרלינג מהידיים.

מכירה כפולה

ההכרעה מי תהיה היורדת השלישית לליגה הארצית נדחתה גם השבוע. שני מחזורים נותרו עד סיום הליגה, ועדיין לא ידוע מי תהיה הקבוצה השלישית שתיפרד מהליגה הלאומית.

אחת המועמדות היא הפועל כפר־סבא, הנמצאת במקום 13 בטבלה ולה 27 נקודות. בשבת האחרונה שיחקה נגד בני־יהודה, סגנית המובילה, שהיא בעלת יומרות להיות אלופה. אוהדי הכדורגל ציפו למישחק נוקשה ומעניין, כאשר אחת מהקבוצות נלחמת על האליפות והשניה על הישארותה בליגה. תוצאת המישחק היתה תיקו 3:3.

היתה מילחמה נוספת במישחק הזה, פרטית יותר, של מאמן בני־יהודה, שלמה שרף. הוא גר בכפר־סבא, ושם נמצא גם העסק שלו. לפני המישחק קיבל שרף איומים רבים בטלפון משני הצדדים — אוהדי כפר־סבא, שאיימו לשרוף לו את העסק, ואוהדי בני־יהודה, שחשבו לתומם

מאמן שרף
אף אחד לא מרוצה

שהמאמן ימכור את המישחק לכפר־סבא. אחד מאוהדי כפר־סבא טילפן אליו, לא הזדהה ואיים על חייו. „בן זונה," הוא אמר, „שלא תמכור את המישחק בכפר־סבא".

גם במהלך המישחק לא רווה שרף נחת. כאשר הובילה כפר־סבא, צעקו עליו, שהוא מכר את המישחק, וכאשר בני־יהודה הבקיעו, צעקו שהוא מוכר את כפר־סבא.

„בסוף כל ליגה אני נתקל בתופעה הזאת," אומר המאמן, „אלה הם אנשים שמוצאים כך פורקן למתחים שלהם. חוץ מזה אני לא פוחד מכל העניין."

עסקן איוה
מי הלשין —

כדורגל בחיפה

„הכל בגלל מועצת הפועלים," אמר אחד מיושבי בית־הקפה הידועים בחיפה אל חבריו שהסבו איתו לשולחן, „אם הכדורגל שלנו היה חופשי מכל מתחים פוליטיים, הכל היה נראה אחרת, ואולי לא היינו מגיעים למצב כזה." האוהד דיבר, כמובן, על הנושא שהסעיר את חיפה כולה, החשדות והחקירות בדבר קניית משחקים על־ידי קבוצת הפועל חיפה.

שלוש קבוצות בליגה הלאומית לא ירדו מעולם לליגה נמוכה יותר, אלה הם מכבי תל־אביב, הפועל תל־אביב והפועל חיפה. פעם אחת היתה חיפה ממש על סף ירידה, **אבא חושי** היה אז ראש־העיר הכל־יכול ו**יוסף אלמוגי** שימש מזכיר מועצת־הפועלים. תודות לקשרים טובים של מיספר אנשים הוקפאה הליגה וחיפה נשארה בליגה הלאומית.

מאז חלה הידרדרות בקבוצה, בעונות האחרונות היתה פעמים רבות בסכנת ירידה, אבל לקראת סוף הליגה הצליחה, במישחקים האחרונים, להיחלץ מהבוץ. המאבק העיקש להישאר בליגה הלאומית חרג מהקשרו הספורטיבי והפך מאבק לרכישת עמדות כוח במועצת פועלי חיפה, הגוף העומד מאחרי קבוצת הכדורגל.

מבקר ההסתדרות התריע בדו"ח שלו על המצב החמור במועצת פועלי חיפה, על ביזבוזי כספים ללא צורך, ועל חוסר־סדר בניהול המועצה. נראה שיש לזה השפעה גם על קבוצת הכדורגל.

עד השנה האחרונה ניהל את הקבוצה **אמנון צידון**, בעל עסק למכירת כרכים. כמנהל הקבוצה רכש לעצמו צידון עמדות־כוח, כאשר הוא מנהל את ענייניו מתוך הסנדוויץ'־באר שלו בחיפה. במערכת הבחירות האחרונות לעיריה אירגן את כל אגודות הספורט בעיר למען **אריה גוראל**, וזה מינהו אחרי שנבחר, למנהל הייצור של בית־המיטבחיים העירוני בחיפה. שנה אחרי זה נקנה העסק על־ידי מישפחת **יגאל הורביץ**, וצידון פרש ממנו.

בין שחקני הקבוצה שררה מתיחות ו־חוסר רצון ממינויו של צידון. השוער, **בזמה ויינברג**, ניסה להמריד את הקבוצה וזה עלה לו בהעברה לקבוצת בני־יהודה תמורת **יעקב אסייג**, שהוא גם השוער הנוכחי. מחזיק תיק הפועל במועצת פועלי חיפה, **יצחק סינואני**, פיטר את צידון, שהאשים בכך את מעסה הקבוצה לשעבר, **דובי שטיין**. שטיין היה פיזיוטרפיסט צמוד עד היכנסו של **דויד שוויצר** לתפקיד מאמן הקבוצה. שטיין האמין שצידון נתן יד לסילוקו ומאז שוררת איבה בין השניים.

בינתיים נותר צידון ללא שום תפקיד בקבוצת הפועל, והוא חיפש הזדמנות להשיב למסלקיו מילחמה שערה.

כאן נכנס לתמונה **עודד אייל־הירש**. הירש הוא עסקן המקורב לקבוצת הפועל חיפה. לדבריו, הוא פנה אל אמנון צידון מתוך דאגה למצב הקבוצה, שהיתה שקועה עמוק בתחתית. הירש טוען, שאמנון צידון הציע לו להקליט את הפיזיוטרפיסט דובי שטיין, כאשר הם משוחחים על קניית מישחקים. בשיחה ביניהם הוזכר פעמים רבות שמו של יצחק סינוואני. הם גם דיברו על מעורבותה הגדולה של המועצה בכל הקשור לקבוצה ובמיוחד למימונה.

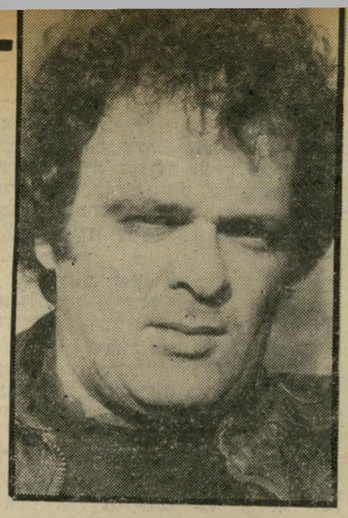
בשיחה זו הציע הירש, באופן פרובוקטיבי, להטות חלק מהמישחקים. שטיין קנה את העניין והתחייב לכך שהוא ימציא את הכסף הדרוש. הם גם דנו בפרטים טכניים, כיצד יגיע הכסף ולאיזה חשבון.

מכאן קיימות שתי גירסות:

● דובי שטיין התכוון לכל מילה ש־אמר בשיחה המוקלטת.

● שטיין רק התלוצץ והשתמש בסיגנון דיבור נמלץ.

אמנון צידון הגיע עם סרט־ההקלטה למועצת פועלי חיפה והשמיע להם את

מעשה שטיין
— על מי?

תוכנו. הוא דרש לפטר אנשים מסויימים, ביניהם דובי שטיין, כדי להשתיק את העניין. המועצה סירבה להיענות לדרישותיו. צידון פנה עם סרט־ההקלטה למישטרה.

עודד אייל, שלא חזה, אפשרות שבה יצא סרט־ההקלטה מהתחום הצר לגורמים אחרים, החליט להיות עד־מדינה, ולספר את כל הידוע לו. אחרי הגילויים הראשונים בעיתונות הוא היה נתון לאיומים מצד אוהדים קנאים.

תוך כדי כך נפתחה תיבת־פנדורה של קבוצת הפועל. התברר, על פי עדותו של שטיין, שבעבר היתה הקבוצה מעורבת בהטיית מישחק לפחות פעם אחתה. היה זה במישחק נגד פתח־תקווה, שבה ניצחה 4:0. שטיין סיפר, שבלם פתח־תקווה דאז, **יצחק דרוקר**, קיבל סכום של 30 אלף לירות. היה זה בעונת המישחקים 1976/77. כמה ימים אחר כך נחקרו בעניין זה שורה שלמה של אישים, המעורים היטב בספורט הישראלי ובעסקונה של מועצת פועלי חיפה, ביניהם גם סינוואני.

אברהם המאירי, שהחזיק אז בתיק הפועל והיום הוא ממלא־מקומו של מזכיר מועצת פועלי חיפה, נחקר גם הוא. נחקרו אנשים נוספים ומועצת־הפועלים חרדה היום לגורלה.

לאחרונה נתגלו ראיות נוספות בדבר קניית מישחק בשנת 1970 על־ידי הקבוצה, והמישטרה ממשיכה לחקור.

אמנון צידון מנער את חוצנו מכל הפרשה, וטוען שאין לו שום חלק בה. העיר סוערת, ויש שמועות שיקפיאו את הליגה, ללא עליות או ירידות.

מילחמת הצהרונים

„במיסגרת ביקורי הקיץ של קבוצות כדורגל אנגליות בארצות מתפתחות, אירח אתמול איצטדיון בלומפילד את מנצ'סטר יונייטד," כך פתח **ישראל רזניבים**, עורך מדור הספורט של מעריב, את סקירת המישחק בין מנצ'סטר יונייטד לבין נבחרת הכוכבים של ישראל, שנערך על־ידי הצהרון המתחרה ידיעות אחרונות.

היתה זו הפעם הראשונה, שמעריב יצא בגלוי נגד מיפעל של ידיעות אחרונות. שני העיתונים מקיימים מסורת של שנים להכתרת ספורטאי השנה. ידיעות אחרונות הכתיר במעמד זה את כדורגלני השנה **משה סיני ושבתי לוי**. מעריב מכתיר את ספורטאי השנה בכל הענפים. קיימים כללים בלתי־כתובים בין הצהרונים לכבד את המיפעלים האלה.

רוזנבלט המשיך בכתבתו: „וכך יכלו, בסיום, הילידים לשוש על תוצאת תיקו נפלאה, עם קבוצה שכוננה נבחרת הכאיים הבריטיים, מה שמוכיח, כי הספורט הבידיונית חדרה גם לכדורגל הישראלי."

מערכת ידיעות אחרונות הגיבה על כתבה זו באומרה, שזכותם של כתבי מעריב לכתוב כפי הבנתם, אבל לא הבנה הכתיבה להם את הטכסט, אלא אינטרסים אחרים. „מלבד זאת," טוען אחד מעורכי ידיעות, „ידיעות אחרונות לא טען מעולם, שהוא מביא את נבחרת האיים הבריטיים, והערתו זו של רוזנבלט לא ניזוגה ממידע נכון. עד היום הם שמרו את הכללים." הוסיף העורך, „זו הפעם הראשונה שהתעלמו מהם."

על דברים אלה אומר רוזנבלט: „מה שכתבתי היה עדין מדי. כל מי שהיה בבלומפילד וראה את המישחק לא יכול היה להתעלם מהעובדות כפי שפירסמתי אותן.

„אני לא מוכן לרמות את הקוראים שלי עבור מה שנקרא כללי מישחק, אם אמנם קיימים כאלה. אם היה זה מישחק טוב, הייתי כותב שהוא טוב, אבל אנשים עזבו באמצע, כמה מהם שרקו בבוז, ובמו־אזני שמעתי צופה שהתלונן שהמישחק לא שווה הוצאה של 700 לירות.

„אם מישהו הפר את כללי המישחק לא היה זה אני. לפני כמה חודשים הזמינה התאחדות הכדורגל את קבוצת הכדורגל האנגלית סאותהמפטון לארץ. אנחנו ביקשנו מההתאחדות לתת את חסותנו למישחק ולהעניק בהזדמנות זו את הפרסים לספורטאי השנה, שנבחרו על־ידי העיתון. כששמעה זאת מערכת ידיעות אחרונות, עשתה כל שביכולתה על־מנת להפריע לנו. היא פנתה להתאחדות וביקשה חסות על המישחק. זה לא עזר לה הרבה ואנחנו היינו אלה שזכו."

„אנחנו היינו הוגנים במה שנוגע לסאותהמפטון," אומר אחד מהעורכים הבכירים של ידיעות אחרונות, „מעריב פירסם כתבות על הקבוצה והבטיח שכל שחקניה יגיעו, בעוד שארבעה שחקנים מהרכב הראשון נעדרו. אני לא רואה שהיינו לא הוגנים, אבל אם מעריב מרשה לעצמו להשמיץ את המישחק עם מנצ'סטר יונייטד באופן כל־כך חריף, אנחנו לא נשתוק, ונדע איך להגיב על המיפעלים שלו בעתיד."

הנחם של תל־אביב

הפועל תל־אביב לא הבטיחה עדיין לעצמה את האליפות. משהו חורק בקבוצת הכדורגל שלה. הפסדה האחרון לרמת־עמידר בתוצאה 2:4 הדליק אור אדום אצל קברניטי הקבוצה.

רבים טוענים, שחסרונו של הכדורגלן המצטיין **ריפעת טורק** מורגש במיגרש. טורק, שהיה פצוע ונותח לאחרונה, לא ישחק עוד העונה. בביתו ביפו הוא חוזר־שיניים וכואב את מאבקה של הקבוצה, שכל מחזור היא אר־טו־אלופה.

בקבוצת הפועל מתבדחים בהומור מריר, ואומרים שיש סיבה נוספת להפסדה של הקבוצה, הכוונה למאמן רמת־עמידר ושוער העבר, **מיכאל** („לופה") **קדיש**.

„הוא הנחם של הפועל." אומרים כמה אוהדים, „בכל מישחק שהוא מופיע נגדנו כמאמן, או כשוער, אנחנו מפסידים." אוהדים אלה מתכוונים למישחקים של הפועל נגד קבוצת הכוח רמת־גן, מכבי נתניה, וגם מכבי תל־אביב, כאשר קדוש שימש בהם שוער.

נחם או לא נחם, הפועל תל־אביב נמצאת במצב עדין. סיכוייה לקח את כתר האליפות גדולים. אבל בכדורגל גם הבלתי־אפשרי מתרחש.

שלום. אביב בחוץ ונעים. זה הזמן להשתחרר מהבגדים הכבדים של החורף. זה הזמן לדלתא. התחתונים והגופיות של דלתא קלים ונעימים ונותנים לי הרגשה טבעית ואביבית, ממש מזמינים לגעת; הם רכים, אופנתיים, צבעוניים ומחמיאים – 100% כותנה סרוקה, 100% הרגשה טבעית וחפשית.
אני מזמינה אותכם להרגיש כמוני, להתפנק ולפנק את כל המשפחה בדלתא. להשיג בחנויות המזון בשרות עצמי, בחנויות הכל–בו ובחנויות ההלבשה המובחרות. התחדשו!

יש כאן משהו שמזמין לגעת. דלתא.

LLADAL - GLUGUL

פרסום ראשון

חגיגה של נופש באי האושר

כרתים

מלכת האיים

מציעה לכם את כל תענוגות יוון באי אחד!

8 ימים 7 לילות-כולל טיסה ואירוח

החל מ-
$303
(הנחות לילדים)

ימים משגעים ולילות לוהטים בשבוע של נופש וכף בכרתים
הגדול היפה המעניין והמגוון – שבכל איי הנופש של יוון!

כל יום שלישי טיסה ישירה

מה אתה אוהב? נוף הרים, חופים ומפרצים – יש דיג, ציד, מיניגולף, טניס – יש. שחיה בים צלול להפליא, בריכת שחיה או מועדוני צלילה – יש. טיולים ברגל, ברכב או ביאכטה – יש. אוכל ומשקאות כיד המלך, בידור, סירטאקי ובוזוקי – יש. רק תגיד מה אתה רוצה, יש! בחר לך פינת חמד באי כרתים את מפרץ אגיו ניקולאוס, חוף הרסוניסוס, חוף רתימנון או קוקיני הנה ובוא לחופשה באי האיים של יון.

נותרו מספר מקומות לטיסות:
19.5, 26.5

פרטים והרשמה: אצל כל סוכני הנסיעות.

ארגון ובצוע: דיזנהויז בע"מ בן-יהודה 21 ת"א טל: 652140 קדמוס בע"מ טל: 292445 291354/5/6

(המשך מעמוד 13)

הוציאה קצת יותר מ־100 אלף לירות. חד"ש היא יוצאת־דופן בין המיפלגות הקטנות. היא, כמו המיפלגות הגדולות, מוציאה את עיקר כספה לא על פירסום, אלא על „אירגון".

„שינוי" — בלי שינוי

על־פי חישוב זה, ניתן להעריך את כלל ההוצאה לפירסום בעיתונים ה־יומיים.

מערכת הבחירות בהסתדרות נמשכה כחודשיים. אך רק בחודש האחרון היא נוהלה באופן אינטנסיבי. צפיפות הפירסום בארבעה ימי הפירסום האחרונים היתה, כמובן, הגדולה ביותר. מומחי פירסום שעימם התייעץ כתב העולם הזה טוענים, שניתן להביא בחשבון כי בכל מערכת הבחירות לא הוציאו המיפלגות על פירסום בארבעה העיתונים הגדולים יותר מפי ארבע או פי חמש ממה שהוציאו בימים האחרונים. טוענים המומחים: על הפירסום בעיתונים הגדולים צריך להוסיף עוד כ־25% כדי לקבל את הסכום שהוצא לפירסום בעיתונים בכלל. סכום נוסף זה כולל את העיתונים הלועזיים המופיעים בארץ, את השבועונים, הירחונים והפירסומים המיקצועיים השונים, ובעיקר את העיתונים המקומיים, שבהם התנהל עיקר המערכה הפירסומית בבחירות למועצות הפועלים.

מחישוב זה מתברר כי המערך הוציא על פירסום בעיתונים כמעט 100 מיליון לירות, והליכוד הוציא כמחצית מן הסכום הזה — כ־50 מיליון לירות. החישוב לגבי השלישית ברשימה, שינוי, הוא שונה. מיפלגה זו החלה את מערכת הבחירות לפני שהחלו בה יתר המיפלגות, ופירסמה לאורך כל מערכת הבחירות בכמויות גדו־לות ובקצב שכמעט לא השתנה. שינוי הוציאה על התעמולה במערכת הבחירות לפחות 30 מיליון לירות. רפ"י הוציאה על מודעות בעיתונות כ־10 מיליון, וכמעט סכום כזה הוציא גם האיחוד הדימוקרטי של גרנית. ל"ע הוציאו יותר מ־5 מיליון לירות, ואילו של"י הוציאה על פירסום בעיתונות יותר מ־2 מיליון לירות. חד"ש הוציאה על פירסום כ־2 מיליון ל"י.

על ההוצאות לתעמולה ניתן להוסיף גם את ההוצאה על כרזות, שלטי־חוצות, כרוזים, מדבקות וכו'. אך זהו סעיף הוצאה קטן יחסית, המסתכם במיליונים ספורים אצל המיפלגות הגדולות, ובמאות אלפי לירות ואף עשרות אלפי לירות במיפלגות הקטנות.

אירגון שווה זהב

ההוצאה העקיפה על תעמולת ה־בחירות של המערך היתה גדולה בהרבה מהסכומים המופיעים כאן. המערך ניתלה בכך שהליכוד פירסם מודעות שבהן הותקפה חברת־העובדים ההסתדרותית ו־מיפעליה, ו„שיכנע" את כור, סולל בונה, תנובה, ובנק הפועלים לפרסם „מודעות הגנה" שמחירן הסתכם בעשרות מיליוני לירות בתקופת מערכת הבחירות.

אך הסעיף העיקרי בהוצאות המיפלגות היה על מה שמכונה בשפת העסקנים „אירגון". סעיף זה מורכב בעיקרו מתשלום שכר לאלפי פעילים שגוייסו לחודש או לחודשיים, עד יום הקלפי, ולאלפים הנו־ספים שגוייסו ביום הבחירות עצמו, כדי להוליך את הבוחרים לקלפיות ולאייש אלפי ועדות־קלפי בכל רחבי הארץ (אפילו בשטחים המוחזקים). סעיף זה כולל, כמובן, גם את ההוצאות העצומות לרכב ולטלפונים, ולשכירת מישרדים לניהול מערכת ה־בחירות.

ההערכה המקובלת היא, כי היחס בין ההוצאה לתעמולה ובין ההוצאה לאירגון במיפלגות הגדולות, הוא לפחות 1 ל־1. כלומר: על כל לירה שהוצאה על תעמולה, הוצאה לפחות עוד לירה אחת על אירגון.

אפשר לקבל מושג על היקפן של ההוצ־אות על אירגון מן המיספרים הבאים. המערך גייס כ־500 פעילים מן התנועה הקיבוצית למשך החודש שלפני הבחירות. ההוצאות לכל פעיל כזה — כולל הוצאות רכב — הסתכמו ב־100 אלף לירות לפחות. הוצאה זו בילבד מגיעה ל־50 מיליון לירות. ביום הבחירות שילמה ההסתדרות 350 לירות כאש"ל לחברי ועדות־הקלפי, אך המיפלגות הגדולות לא הסתפקו בכך. הליכוד שכר כ־400 איש, סטודנטים ואנשי מודיעין אזרחי, ושילם לכל אחד מהם 3.500 לירות ליום הבחירות. לאותה מטרה שכר המערך אלפי אנשים, ושילם להם סכום זהה. חד"ש גייסה בחודשיים שקדמו לבחירות מאות פעילים בשכר — לפחות פעיל אחד בכל כפר ערבי. המערך הודיע כי לקראת יום הבחירות גוייסו מטעמו כ־50 אלף מכוניות כדי להסיע בוחרים לקלפיות. גם המיפלגות האחרות גייסו אלפי מכוניות.

הלוואה נוחה, בריבית שלילית

חוק נכבד מהסכום שהוציאו המיפ־לגות לתעמולת הבחירות שלהן סופק על־ידי ההסתדרות עצמה. תשלום זה מחולק לשני חלקים. החלק האחד הוא ההקצבה החודשית שמקבלת כל מיפלגה שעברה את אחוז החסימה בבחירות הקודמות. על כל אחוז שזכתה בו בבחירות ב־1977 קיבלה כל אחת מהמיפלגות סכום של 360 אלף לירות מדי חודש בחודשו. סכום זה — שניתן באפריל השנה — צמוד במלואו לעליית המדד.

חלק מהמיפלגות — אך לא כולן — משתמש בסכום זה כדי לממן את הפעילות השוטפת. אך כאשר מדובר בפלגי ד"ש, למשל, לא כך היו פני הדברים. ד"ש זכתה בבחירות להסתדרות ב־1977 ב־8%. אחרי התפלגותה של סיעה זו בכנסת, התפלגה גם הסיעה בהסתדרות. שתי הזוכות העיק־ריות היו שינוי של אמנון רובינשטיין, והאיחוד הדימוקרטי של גרנית. אלה קיבלו מדי חודש (על־פי מחירי 1981) יותר ממיליון לירות כל־אחת, וכמעט שלא הוציאו כסף על פעילות הסתדרותית בארבע השנים האחרונות. פירוש הדבר: בתוספת ריבית, הצטבר בקופותיהן של כל אחת מהסיעות הללו סכום של כ־50 מיליון לירות. השתיים לא הוציאו את כל הסכום הזה על הבחירות להסתדרות. כך היתה יכולה שינוי להפגין נדיבות כאשר תרמה סכום של כמה מיליוני לירות לטלתרום.

הסעיף השני בהכנסות המיפלגות היה ההלוואה שניתנה לכל אחת מהן לקראת הבחירות מטעם ההסתדרות. כל אחת מה־מיפלגות היתה זכאית להלוואה של כמיליון ו־400 אלף לירות על כל אחוז שבו זכתה בבחירות 1977. כל המיפלגות, ללא יוצאת מן הכלל, ניצלו את הדבר. כך קיבל המערך הלוואה של יותר מ־80 מיליון לירות; הליכוד קיבל כ־35 מיליון לירות, ושינוי קיבלה כימעט 5 מיליון לירות. למיפלגות היה כדאי לקחת הלוואה זו, שאותה יש להחזיר תוך שנתיים, בתנאים טובים במיוחד: הריבית מגיעה ל־102% בלבד, שהיא ריבית שלילית בתנאי האינפלציה השוררים היום במשק, והמיפלגות מחזירות אותה מתוך ההקצבה החודשית השוטפת.

מי הם חלוצי הביזבוז

ההשקעה העצומה, כדי לחזק את מודעות ציבור חברי ההסתדרות, לא הוכיחה את עצמה. שיעור ההצבעה הפעם היה נמוך במיוחד — פחות מ־55% לעומת כ־68% בבחירות ב־1977.

כמה מיפלגות ניהלו מערכת בחירות בזבזנית שכמותה לא נודעה בעבר. בראש רשימה זו צעדו שני פלגי ד"ש. שינוי זכתה לקבל את קולותיהם של כ־17 אלף מצביעים, ופירוש הדבר, שהוציאה לא פחות מ־2,350 לירות על כל מצביע שהביאה לקלפיות. רשימתו של גרנית, האיחוד הדימוקרטי, אפילו לא עברה את אחוז החסימה. היא זכתה במעט יותר מ־3000 קולות, והוציאה על כל אחד מהם כ־3.350 לירות. השלישית בתור היתה רפ"י, שעברה אך בקושי את אחוז החסימה, והוציאה כ־1600 לירות על כל מצביע. המיפלגות הגדולות, המערך והליכוד, הן הבאות בתור, ואילו של"י — ואולי גם חד"ש — ניהלו את מערכת הבחירות הזולה ביותר.

מערכת הבחירות להסתדרות מוכיחה שהכסף לא בהכרח עונה על הכל — בעיקר כשמדובר בקול. לא די בהוצאת סכומי־עתק על תעמולה שאינה אומרת דבר, כדי לזכות באמון הבוחרים. זאת למדו על בשרן, בדרך הקשה, שינוי ורפ"י, כמו גם האיחוד הדימוקרטי, אותו שריד מגוחך ואומלל של ד"ש, שהעומד בראשו הצטרף אל רשימתו של משה דיין לכנסת ה־עשירית.

שלמה פרנקל

יחסי המין הפורחים בחנות השק"ם כימעט חיסלו את המלאי במחסן השמיכות

אורגיות כיד השק"ם

„מאז שמעתי את העדגיות ב־מישפט, אני מסתכלת בעיניים אחרות על אנשי השק"ם. כל פעם שאני נכנסת לשם, אני נזכרת בסיפורי־הסכס הסוערים, שהועלו בבית־המישפט," אמ־רה מישפטנית צעירה שיצאה מהאולם שבו נערך מישפטו של מילו מודריק.

מודריק (34), יליד רומניה, היה האח־ראי על הקופאיות בשק"ם הראשי בתל־אביב, ברחוב איבן גבירול. הוא הקפיד תמיד על לבושו, והיה ידוע כדון ז'ואן. תפקידו היה לפקח על כ־80 קופאיות.

הסתבר כי מודריק השתמש בקסמיו כדי לקבל טובות־הנאה מכמה מבין ה־בחורות שסרו למרותו הן ביחסי־מין, הן בהנאות כספיות.

הדבר התגלה כאשר איש הבטחון של השק"ם הבחין, כי אחת הקופאיות אינה מכניסה לקופה כמה צ'קים, שהסתכמו ב־1200 לירות. הוא העיר לה על כך והיא תיקנה מייד את טעותה, על־ידי כך ש־לחצה על כפתור הביטול. כפתור זה מיועד לסחורות מוחזרות לשק"ם בלבד, ומזכה את הקופה בסכום הרשום. מאחר שאיש לא בדק בחנות אם הסחורות המוחזרות תואמות את הסכומים שנרשמו בקופות, לימד מודריק את ידידתו ללחוץ על ה־כפתור, לשלשל את הכסף לכיסה ולהת־חלק עימו ברווחים.

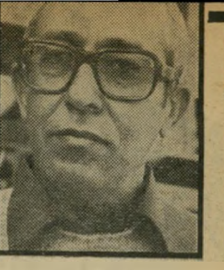
האשה העידה במישטרה כי בדרך זו נהגה כשנה, ושילמה למודריק 28 אלף לירות כחלקו בשלל.

על החלק הרומנטי של יחסיהם סיפרה הקופאית, כי היו מתראים בדירת־אהבה שכורה, ושם היו מקיימים יחסי־מין. הדי־רה נשכרה על־ידי כמה מעובדי השק"ם, שטענו כי היא משמשת להם למנוחה. אבל כאשר עלה על דוכן־העדים אחד מ־מנהלי המחסנים בשק"ם, הוא סיפר כי הרעיון לשכור דירות מיוחדות מצא חן בעיניו, כיוון שהיה חבל לו על מחסן השמיכות. „השמיכות החדשות התלכלכו ויצאו מכלל שימוש עוד לפני שהגיעו לחנות," העיד האיש. „מרוב שימוש של עובדים עם עובדות ולקוחות של השק"ם."

מודריק נאשם בגניבה ממעביד — עבירה חמורה שעונשה עשר שנות מאסר. הוא הודה כי קיים יחסי־מין עם נשים רבות, הן מקרב עובדות השק"ם והן מק־רב לקוחותיו, אבל כפר בגניבה.

סניגורו, דרור מקרין, העלה את הגיר־סה, כי חשבונות הבנק הגדושים של מוד־ריק ואורח חייו הבזבזני נתאפשרו מאז מות אמו. גם הנאשם וגם אביו העידו, כי כאשר נפטרה האם מצאו מתחת למי־טתה מסמון של 300 אלף לירות שאספה בחייה, וכי כסף זה הוא שעזר לו להי־טיב את תנאי חייו.

בית־המישפט לא האמין לגירסה זו, והרשיע את מודריק. הוא נידון לשנת מא־סר בפועל.

יעקב שרת / איש ממאדים

מי משוגע? מי משוגע?

אני חושב שבגין השתגע. אתם יודעים מה? הלוואי שאני טועה, הלוואי שבגין שפוי ואני הוא המשוגע, משוגע עד כדי כך שאני מרשה לעצמי לקרוא בגלוי: רבותי, אני מזהיר אתכם, ראש־הממשלה שלכם משוגע!

בינינו לבין עצמנו, אני יודע שלא כל כך קל לשכנע אזרחי מדינה, שראש ממשלתם משוגע. ראש־ממשלה משוגע? לא, זה לא יכול להיות! סתם אזרח יכול להיות משוגע. כן, זה סביר למדי. בכך אין שום קושי להאמין. אבל ראש־ממשלה? אתם השתגעתם?

הצרה היא שבכל זאת, ככלות הכל, גם ראש־ממשלה הוא בן־אדם, כלומר גם סתם אזרח, ככה שההגיון אומר שהשיגעון, המכבד ראשי־ממשלה ונעצר על סף ביתם השמור היטב, עלול להיכנס אליהם בפתח האחורי, האזרחי. ואז יש לנו בעיה מסויימת, שכן אם סתם אזרח משוגע זה דבר אחד — על כל המבוכה והפגיעות והנזקים וההוצאות הכרוכים בדבר — אבל אם ראש־ממשלה משוגע, מייד לובשים כל המאפיינים הללו סדר־גודל אחר, שאנו מכנים אותו בלשון יום־יום לאומי „גורלי", „שואתי" וכיוצא באלה מילים מפוצצות.

לכן אני אומר בהכנעה: הלוואי שאני המשוגע, כלומר, מהו משוגע? סוף־סוף ראוי להגדיר תא המצב הזה בצורה פחות או יותר אינטליגנטית! מורי ורבי אברהם אבן־שושן עשה מלאכה קלה ואמר: „משוגע: חולה רוח, שדעתו נטרפה עליו". אבל זה כמו להגדיר שמיים כרקיע. קשה לומרש זה מחכים הרבה. נעשה איפוא להעמקת ההגדרה, ונאמר, שמשוגע הוא אדם שתפישתו את המציאות כה שונה מזו של הרוב המכריע של סביבתו, עד שהוא נעשה מסוכן לעצמו ולסביבתו גם יחד.

אני חוזר ואומר איפוא בהכנעה: הלוואי שאני הוא המשוגע ולא ראש־הממשלה, מפני שאם תפישתי את המציאות מעוותת לפי הגדרת הרוב המכריע של סביבתי, כי אז הנזק לעצמי עולה עשרת מונים על הנזק שאני עשוי לגרום לסביבתי — מה כבר אני מסוגל להזיק — לומר שראש־הממשלה משוגע ולקבל זאת כבומרנג לעגי? אבל אם ראש־הממשלה משוגע, למי איכפת הנזק העצמי שבמצב יוצא־דופן זה נוכח הנזק העצום שהוא עלול לגרום לסביבה?

אבל כאן העניינים מתחילים להסתבך, מפני שאתם יכולים לבוא ולטעון שני טיעונים, זה או זה או שניהם גם יחד:

א) ומה אם המציאות משוגעת? מה, אין דבר כזה? העולם לא משוגע? העולם לא מעוות? בעולם שולט ההגיון, מולכת התבונה, מכריעה השפיות? אז אולי בעולם שכזה דווקא צריך ראש־ממשלה משוגע? אולי, במצבנו, ראש־ממשלה משוגע הוא ראש־ממשלה משוגע?

ב) גרועה עוד יותר, ההגדרה של משוגע על יסוד סטטיסטי, כמי ששונה בתפישת המציאות מהרוב המכריע של סביבתו — האם היא תופסת לגבי בגין? עם כל הכבוד למה שאומר משקיף שכמוני, מי פה במיעוט מבוטל — אני או הוא? לפי מחיאות הכפיים וזחיחות הדעת וההשתלהבות — ולא רק במרכז תנועת החרות — שעורר בגין בנאומו ההיסטורי האחרון, בצורה ובתוכן של דבריו על הלמוט שמידט ועל ז'יסקאר דאסטן ובצורה ובתוכן של התבטאויותיו הראש־ממשלתיות בהדר על כמה וכמה מעתודי מפלגת העבודה, יקשה לקבוע שהאיש נמצא במיעוט כה מבוטל בתוך הסביבה הישראלית, עד שאובייקטיבית הגדרת המשוגע שהבאתי לעיל — זו המושתתת על החיטב הסטטיסטי — ישימה לגביו.

במצב זה אין מנוס מהירהור מעורר חלחלה: בגין, שאינו יחיד במינו בסביבתו, אינו משוגע מכוח ההגדרה. אבל סביבה סביבה — גם העולם שמחוץ לסביבה זו הוא סביבה, ואם נתעלם לרגע מהסביבה המזרח־תיכונית, האם אין תפישת המציאות של הסביבה העולמית מעמידה את בגין ואת כל סביבתו־הוא במיעוט כה מבוטל, עד שבמישור העולמי הוא כן משוגע — הוא וכל סביבתו המשתוללת?

גיבורים סביבתיים שלי, בגינים שפויים־אחד־אחד שלי, צפצפנים צפצוף־ארוך־על־העולם שלי — אתם משתינים על הסביבה העולמית כמו ילדי ישראל החמודים והעוקצניים בחברון? השתינו, הביכו, הרתיעו, נכרו, השניאו — אבל בין כל אלה, הציגו נא בספרי ההיסטוריה, אפילו בלחיות־עם התנ"ך, ותלמדו משהו על גורל עם קטן שמשתין על סביבתו הרחבה, כלומר עושה מעשה המעיד כי תפישתו את המציאות מעוותת, אינה עולה בקנה אחד עם התפישה מכללית, עד כדי סכנת גרימת נזק לו־עצמו לאין שיעור יותר מאשר לסביבתו. עם כזה מסתכן בקללת שתיית מי־רגליו במצור, בהעשרת ארכיאולוגים מקצועיים וחובבנים באסון חורבותיו.

טוב. לא שיכנעתי. בגין לא משוגע. הוא משגע. אני הוא המשוגע ואתם יכולים לישון בשקט, ואם תרצו — לרחם עלי.

ובאשר הוא יעשה את זה לרגן — תרחמו על עצמכם.

שאלה כבדה מאד

אילו הייתי שר־האומה הייתי מפטר את בגין. אילו הייתי בגין הייתי מפטר את המטכ"ל. אילו הייתי המטכ"ל הייתי מפטר את ראשי אמ"ן. אילו הייתי אמ"ן הייתי הולך ללמוד מזרחנות. תאמינו לי. אין בלבי שמץ חיבה כלפי הסורים, אבל זה עדיין אינו מאפשר לי להעלימם במחשבתי. הם שרירים וקיימים. הם שם.

עכשיו, אפשר לקבוע שאיבת־עולם תשרוך בין ירושלים ודמשק, ובלשון חיילית — בוא נהיה כנים, או שאנחנו נדפוק אותם או שהם ידפקו אותנו, וזהו זה, עד שיבוא המשיח.

אז אם כך, אני שואל את בגין: איכה זה היית מסוגל להחמיץ את הרגע ההיסטורי החופזני־חמקני, שהזדמן לך עם חציית „הקו האדום" הישראלי בלבנון על־ידי טילים סוריים־סובייטיים — ולא לאסור מילחמה על הסורים מייד? חרי זהו מחדל לאומי בקנה מידה שואתי? עכשיו כל העולם וגם אמריקה מסתכלים לנו על הידיים, מה על הידיים, על כל אצבע ואצבע — ולך תעשה מילחמה! אילו היינו יושבים היום בדמשק, בחאלב, בחומס, בטריפולי — העולם היה נושם לרווחה ואפילו מודה לנו בגלוי על השירות העצום שעשינו למענו, ואילו עכשיו אותו עולם צבוע ומתחסד גופו רואה בנו פוטרי מדון. בגין, אתה מפוטר! ותתייצב לי כל יום במישטרה. יש לך סיכוי לא רע להאשם בפשע לאומי!

אבל — כן, יש מילה כזאת, השבח להגיון, ולא רק בעברית (או אם תרצו, אפילו בעברית) — אבל מה אם איבת־עולם בין ירושלים ודמשק אינה גזירה מן השמיים, כשם שלא היתה גזירה ביחסי ירושלים קאהיר? האם קריעתה של גזירה זו אינה צריכה להתחיל במקום כלשהו, בזמן כלשהו, באופן כלשהו?

או כן או לא. או כן או לא. כלומר, בינתיים לא. אבל בגין, מטכ"ל, אמ"ן — יד על חלב! סוריה סוריה, אבל מה חלקכם אתם ב„בינתיים לא" הזה?

לא. לא היה לכם מעולם שום אינטרס לקדם שלום עם סוריה, מפני ששלום עם סוריה פירושו ויתור על רמת הגולן, ואת זה הקונסנסוס הלאומי דוחה, כידוע, בכל מכל כל.

קונסנסוס בעברית של יום־יום זה תמימות־דעים. אבל בעברית היסטורית זה גם מחדל לאומי. ואם לכם לא היה אינטרס, למה יהיה לסורים? אם יש בסוריה איש אחד, שסבור משום־מה שישראל היא עובדה בשטח שיש להשלים עמיה — מה ישראל עשתה כדי לעודדו?

שום דבר היא לא עשתה.

שום דבר? את ההיפך היא עשתה.

תחת לנפנף לפני החוטם הסורי בגזר רמת־הגולן, הצלפנו על הגו הסורי ב„קו האדום" שקבענו בכוח כוחנו, וכך, תחת לרופף את האחיזה הסובייטית במדינה זו ולקדם את תהליך המרתה באחיזה אמריקאית, שתוליך ל„מאקס אמריקנה" במזרח התיכון ותשכין שלום גבולות ישראל, ולו במחיר רמת הגולן, העמקנו את האחיזה העויינת. ומה חשבתם לכם, בגין, מטכ"ל, אמ"ן? שהרוסים לא עושים חושבים לפעמים? שהסורים אינם מסמנים על הלוח שלהם כמה מטוסים היפלנו להם בכוח כוחנו ולמרבה שימחתנו הרגעית — שימחת ילד־קטן־שלא־יגדל־לעולם עוד לא ברא השטן — ואנים מטפחים בלבם מחשבות־נקם וציפיות לשעת־כושר לדפוק אותנו?

אז מה הדיבורים הצבועים הללו על „קו אדום" שלא היה ולא נברא אלא משל היה באגדות ישראל? מה הדיבורים האלה על שמי לבנון השייכים בלעדית לחיל־האוויר הישראלי? אני אגיד לכם מה הדיבורים הללו: הם איוולת חולפת, מפני שהכל זורם, הכל משתנה, לרבות יחסי כוחות וחלוקת הזדמנויות ושעות־כושר ויכולת לתמרן ולפעול.

אז כאשר מישהו מכריז באוזח חד־צדדי שחצני, ששני הצדדים — סוריה וישראל — „מוכרחים" לחזור לסטטוס־קוו־אנטה בארץ הארזים ובשמיה — זה לא מוכרח לחייב יותר מצד אחד, ואם הצד האחר מצפצף על ה„מוכרחים" הזה, והצד המצופצף לא עושה כלום, נוצר, כמובן, מצב חדש. ואם מצב חדש שכזה אינו גורם לשר־האומה לפטר את האחראים הישירים לו, אין מנוס מלשאול מה קרה לשר־האומה. וזו באמת שאלה נכבדה מאוד.

אולי מישהו חושב שאין דבר כזה, שר־האומה. אני דווקא מאמין גדול בשר הזה, ולפי שידוע לי הוא נטל חופשה כדי למצוא מוצא מן הפיכה של שלושת בניו הדגולים — מנחם, שימעון ומשה — שהכריזו קבל עולם, כי אם הסורים לא יסיגו את הטילים יהיה צורך לפעול לפינויים בכוח — אבל מילחמה לא תהיה.

אנטי־מימונה

יבוא יום, וצאצאי יוצאי מרוקו ויוצאי כורדיסטאן ויוצאי גרוזיה ויוצאי לוב ויוצאי אראן וצא כל שאר ארצת המזרח האיסלאם, אזרחים ישראלים גאים, פטורים ומשוחררים מרגשי־נחיתות עדתיים, יקומו ויאמרו לכל מיני הפטרונאים והבחשנים בקדרתם: הרף! לא רוצים מימונה ולא רוצים שמימונה, עם תוכן ובלי תוכן, עם או בלי ביקור הנשיא והראש ושחר והרב וחחכם והגאון והנכבד והמאכלות והמחולות והצעקת והצווחות והמלבושים והתרבושים וזקיפות־הקומה טייפוח הייחוד וגירוד המורשת ונאומי הקשקשת. לא רוצים ולא צריכים. אנחנו לא חולים ולא מיסכנים, לא נחותים ולא עליונים. אבותינו באו משם או משם, אבל אנחנו מכאן, ולא איכפת לנו מה מישהו מתישהו ואיפהשהו לבש ואכל ושתה ורקד בחקותו את שכנו הלא יהודי, נציג תרבות הרוב המוסלמית בארץ גלותו. מי שרוצה לדעת מה היה פעם — שייילך למוסיאון ולמכוני־מחקר ולספריות. אנחנו מפה. אנחנו ישראלים וזהו זה!

יבוא יום ואשכנזים פטרונאים לא יעזו לזקוף חוטם ולדעת מה טוב „בשבילם", מוכי־הנחיתות האלה, שצריך ללטף את האגו הדפוק שלהם פעם בשנה, לא יחייכו חיוכי־חנאה מזוייפים, מגעילים, ויגלו פיתאום, כמו החבר ירוחם משל, את היופי הגנוז במורשת החיקוי של הערבים בגלויות האיסלאם, כשם שאינם מגלים את היופי הגנוז בחיי הניוון והשפל של הגיטו והעיירה שממנה ברחו אבותיהם אל ארץ חדשה, לא יתנבאו בציעות נוסח „כמה מחברי הטובים ביותר הם שחורים" ובגירסה היש־ראלית המשפילה עוד יותר: „מתי כבר יהיה לנו רמטכ"ל תימני!"

כבר היום יש כאלה, שהמימונות למיניהן רק מבחילות אותם, שלא לדבר על ניצולן הפוליטי, עם או בלי ענבניות וביצים. אולי באביב הבא הם יתכנסו יחדיו לאנטי־מימונות של ישראליות יפה וישירו שירי מולדת.

קורא יקר

(המשך מעמוד 3)

רק זה אין הוא צריך אלא לעשות כמה סידורים פיקטיביים, כדי להישאר במיסגרת ההנחיות המגוחכות שנקבעו. העסקים כולם, כמובן, קבלת מקדמות עבור ספרים שייכתבו, הרצאות תמורת תשלום לפני „מוסדות לא־יהודיים", ועוד.

(אגב, הרצאות אלה יכולות לשמש מסווה לשוחד פשוט. אם גורם ממשלתי זר, או מוסד־מודיעין זר, רוצה לרכוש את חסדיו של איש־ציבור ישראלי, אינו צריך אלא להזמינו לשורת־הרצאות במוסדות הכפופים להשפעתו, כדי לשלם לו, בצורה חוקית לגמרי, עשרות מיליוני לירות).

● הרווח המתחיל לאחר מכן, כאשר השר־לשעבר יכול למכור את הסודות שהגיעו אליו, בצורת ספרים וראיונות בתשלום, בסכומים המצטברים למאות מיליוני לירות. אם זכה בתפקידו למעמד בינלאומי — למשל, אם היה ראש־ממשלה או שר־ביטחון בעת מילחמה, או אם השתתף כשר במשא־ומתן בינלאומי, בכריתת שלום, או במשבר עולמי — הוא יכול לגרוף הון־עתק.

יש כאן, כמובן, פיתוי רב לעשות מעשים מסויימים — למשל, לערוך מילחמה או, להבדיל, שלום — כי כל מעשה דרמאתי כזה הופך אוטומטית לכסף, בצורת ספרים, הרצאות, ראיונות, סרטים.

לאסור את הכל

זה מתאים למדינה דרום־אמריקאית או למדינה שהיו רגילים לכנותה, שלא בצדק, בשם „לבנטינית".

זה רחוק מאוד ממדינה מוסרית ומתוקנת, מדינה שהיינו יכולים להתגאות בה.

אילו היינו רוצים להחזיר למדינה זו מינימום של הגינות, היגיינה ומוסר, היינו דואגים לאלה:

● חקיקת חוק האוסר על שרים לעסוק בפעילות כלכלית פרטית כלשהי, בלי הוכמות.

● קבלת התחייבות מכל עסקן, לפני התמנותו כשר, כי כל ההכנסות, שיהיו לו מספרים, מהרצאות ומראיונות, כתוצאה משירותו הממלכתי ובעזרת הידע שרכש בו, יהיו קודש למדינה.

● חיוב כל אישיות ציבורית למסור למבקר־המדינה הצהרות־הון עם כניסתו לתפקידו, ומסירת הצהרות־הון מעודכנת כעבור כל שנתיים־שלוש נוספות. הצהרות אלה צריכות להיות פתוחות לציבור.

בראוותנות ובצינעה

משה דיין בולט יותר מעמיתיו, כי הוא רודף־בצע יותר מכולם. זוהי אחת מחולשותיו האישיות. יתכן שזוהי תוצאה פסיכולוגית של תנאי־העוני שבהם גדל בנהלל. אך דיין אינו יחיד, והוא רק עוד שה בראוותנות יתרה מה שאחרים עושים קצת יותר בצינעה.

ציבור המשלים עם נוהגים אלה של מנהיגיו, ראוי למנהיגים כאלה.

שבועון זה הרים בשעתו את נס־המרד נגד מציאות זו. והוא ימשיך להילחם בה עד חורמה.

דן פתיר:

„העבודה היא כמו רולטה!"

יועצו של ראש־הממשלה לענייני תיקשורת, העיתונאי דן פתיר, עומד לנסוע בשבוע הבא לוושינגטון, כאורח „המכון ליוזמה אמריקאית בענייני מדינה וחברה". שם, לצידם של האמריקאי הארולד סונדרס, מי שהיה עוזר מזכיר המדינה לענייני המזרח־התיכון, והמצרי תאחסין באשיר, מי שהיה דוברו של הנשיא אנוור אל־סאדאת ושגריר מצריים בליגה הערבית, יעסוק פתיר במחקר על תהליך השלום הישראלי־מצרי. דן פתיר סיים שש שנות כהונה לצידם של שני ראשי ממשלות, יצחק רבין ומנחם בגין. שאלתי אותו:

● **איך היה?**

העבודה היא כמו רולטה. הלכתי לשנה, מצאתי עצמי מסיים שש ורבע שנים. הלכתי לעבודה שיגרתית — חשובה אמנם, אך אפורה מאוד — ומצאתי עצמי עובר את החוויות הכי גדולות שעיתונאי או דובר יכול לחלום עליהם.

● **לפני שנבחרת לתפקיד עלֵידי יצחק רבין, לא היה מקובל כי לראש־הממשלה יש ייעץ לענייני תיקשורת.**

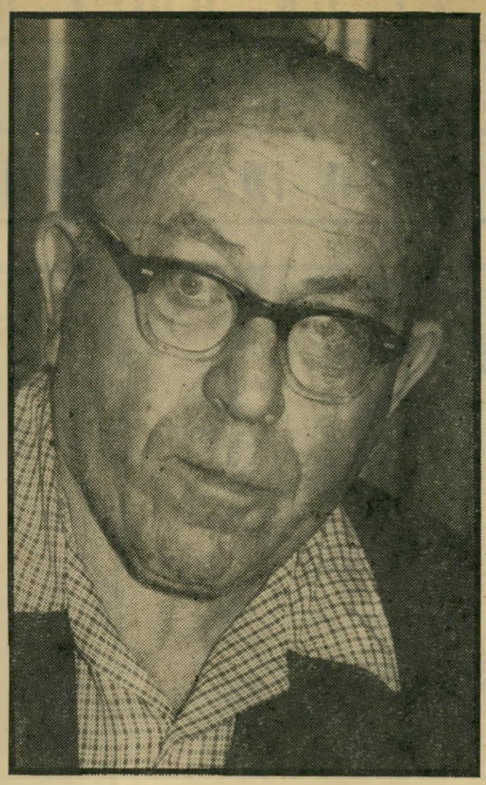
נכון. אני הראשון בתפקיד. אני חושב שלמרות שזהו תפקיד חדשני, הוא חיוני מאוד ויש להפעיל אותו גם בעתיד.

● **איזה אופי צריך יועץ ראש־הממשלה לענייני תיקשורת?**

אין אדם יכול להעיד על עיסתו. אך לדעתי, האיש חייב להכיר היטב את שני צידי המיתרס. בפעולתו ובאי־שיותו הוא צריך להבטיח שהעיתונאים יבינו את המימ־סד, ולחדד את הבנת המימסד לגבי עבודת העיתונאים.

● **מונית לתפקידך עלֵידי רבין, שהכיר אותך כאשר היה שגריר ישראל בוושינגטון. אתה הייתי אז יועץ השגרירות לענייני עיתו־נות והסברה. התבקשת להמשיך בתפקידך על־ידי בגין. האם אינך סבור כי יועצו של ראש־הממשלה לענייני תיקשורת חייב להחזיק בדי־עותיו הפוליטיות והמדיניות של הבוס שלו?**

לא, אינני חושב שצריך להיות כך. היועץ חייב להיות בעל מרחב פעולה ותימרון, שראש־הממשלה נותן לו, ולא צריך להחזיק בדיעותיו. מכיוון שיועץ אינו צריך להציג עמדות אישיות. אין זה מתפקידו. זהו תפקיד של מיקצוען. אינני יוצא־דופן מבחינה זו. גם הנרי ג'יימס, דוברה של ראש ממשלת בריטניה, מרגרט תאצ'ר, היה קודם לכן דוברו של הרולד וילסון, כשזה היה ראש־ממ־שלה מטעם הלייבור.

ד"ר יעקב ארנון:

„כשבאינפלציה היה חור!"

בימים־טרופים־אלה, של אינפלציה דוהרת, כשקשה לגמור את החודש והבנקים חוגגים על האוברדאפטים הפרטיים של כל אחד מאיתנו, קצת מוזר לשמוע כי פעם, לפני לא־כל־כך הרבה שנים, המצב היה קצת שונה. חד"ר יעקב ארנון, מי שהיה מנכ"ל מישרד־האו־צר בתקופתם של אליעזר קפלן, לוי אשכול, פינחס ספיר וצבי שרף זוכר זמנים אחרים.

● **ד"ר ארנון, מה היה השיעור הממוצע של האינפליציה בתקופה שבה היית מנכ"ל משרד־האוצר?**

בשנות ה־60 הממוצע של האינפלציה בארץ היה בערך שישה אחוזים בשנה, ואני חושב שאף אחד כבר לא זוכר את זה. אני זוכר, שכאשר הייתי מעורב בעבודת מישרד־האוצר, בכל פעם שהאינפלציה הייתה מגיעה לחמישה וחצי אחוזים לשנה, היינו נחרדים ונוקטים בצעדים כדי להור־יד אותה לשלושה וחצי אחוזים.

● **על איזה שנים אתה מדבר?**

על השנים שבין 1954 ל־1972. לא לפני הרבה זמן. ואף אחד לא זוכר. מאז הקמת המדינה ועד ל־1952 כמעט שלא היתה אינפלציה רשמית בארץ. היה קיצוב והיה פיקוח על המחירים. כמובן, היה גם שוק שחור, אך בחישובי המדד לקחו בחשבון רק מחירים רשמיים. ב־1952 חל פיחות. המדינה קיבלה מענקים מארצות־הברית והתקבלו שילומים מגרמניה. הייבוא גדל ותוך שנה־שנתיים נגמרה תקופת השוק השחור. בשנים 1952 ו־1953 היתה אינפלציה עצומה בארץ, המחירים הרשמיים עלו בשבעים אחוזים. תוך שנה ירד אחוז האינפלציה משבעים אחוזים לשלוש־עשרה וחצי אחוזים, ושנה לאחר מכן ירדה האינ־פלציה לשישה אחוזים. חשוב לזכור את זה, לא?!

● **מתי התפטרת מעבודתך כמנכ"ל מישר־ד־האוצר?**

כשפינחס ספיר חזר למישרד.

שלמה ניצן:

„עם מעט עזרה מידידי!"

שלמה ניצן הוא הכוכב התורן של עם ישראל. בערבי שישי הוא מצחיק אותנו עד דמעות, בסיפוריו ובפע־לוליו, במיסגרת התוכנית „שעה טובה" בטלוויזיה. מה יש לדבר, הנעליים הגדולות שהשאיר אחריו מאיר שליו התאימו לו להפליא.

● **מניין לך כל הרעיונות המדליקים האלה?**

כל רעיון הוא ספציפי למה שקורה באותו השבוע. אני עובר על כל העיתונים של השבוע, ועם מעט עזרה מידידי, הצייר דני קרמן והבמאי אהרן שמי, אני מבצע את הרעיונות.

● **איך מתבצעים הרעיונות?**

אנחנו יושבים ומדברים על התוכנית, מעלים אסוצי־אציות, מדליקים אחד את השני. זהו.

● **ספר לי על רעיון המלאכים של אויבי.**

זה היה קצת מפחיד. באתי קצת יותר מוקדם לאול־פן, וישבתי עם קורסט מתחת למכנסיים. לקורסט היו מחוברים שני חוטי ניילון. כל הזמן פחדתי שאפול ואש־בור את הראש. בשביל להרגיע את עצמי ניסיתי את העניין פעם או פעמיים לפני התוכנית. האיש הכי מופתע מהעסק היה מני פאר. הוא לא ראה את החזרות שלי, וכשהתחלתי להתעופף הוא היה ממש בהלם.

● **והפייה עם המים?**

הפתעתי את החברה. אמרתי להם: תביאו פיילה, תמל־או אותה מים. הם לא ידעו שאני אכנס למים. אבל מה, לפני המצלמה אני מרגיש כאילו אני בורח מהאוייב, וזהו. נכנסתי למים, התרטבתי ונהניתי נורא. בכלל, אני עושה לפני המצלמה דברים שבחיים שלי לא הייתי מעלה בדעתי שאעשה. את רואה אותי סתם כך, להנאתי, יושב עם עורב על הראש?

● **חששת לוהיכנס לנעליו של מאיר שליו?**

לא, רק אמרתי שאני רוצה לעשות את העבודה בדרך שלי, לא כמו מאיר שליו. זהו, אני נהנה מהעבודה. אני נהנה להגיב על דברים, על עיתונות, על אירועים פולי־טיים. זה בראש שלי, ואני עושה רק מה שבראש שלי. אני, למשל, לא יכול לספר משהו שלא מצחיק אותי. כזה אני.

להורים יש הזכות לדעת את כל תוצאות הבדיקה של מי־שפיר: מהו מן העובר ברחם האם ואם הוא לוקה במחלה תורשתית כמו תאי זאקס או במונגולואידיות

מעד למיקרוסקופים רבי־עוצמה שבמעבדה רוכנות טכנאיות העוסקות במחקר. הן מחפשות ובוחנות 46 כרומוסומים של החיים הפוטנציאלים. הספירה נעשית בזהירות מירבית וכמה טכנאיות חוזרות ובודקות את התוצאות. כך נראים הדברים במעבדה הציטוגנטית שבבית־החולים. מהעבר השני ממתינות נשים במתח ובדאגה לתשובת המעבדה.

כל אשה שבמישפחתה סובל מישהו מום תורשתי מופנית לייעוץ ולבדיקת מי־שפיר. כל אשה מגיל 37, שהרתה, רשאית לבקש בדיקת מי־שפיר בכל מרכז רפואי בארץ. הבעיה היא, שנשים רבות אינן מודעות לחשיבות הבדיקה.

הריון בגיל מאוחר נחשב מסוכן מבחינת בריאותו של העובר. בדיקת מי־שפיר יכולה לגלות מומים בעובר. ואם מתגלים מומים, שוקלים ביצועה של הפלה.

דבר נוסף שאינו ידוע לקהל הנשים הוא, שעליהן להזדרז ולהגיע לבדיקה עד כמה שיותר מוקדם. גם הרופאים שאליהן פונות הנשים לא מקפידים, ברוב המיקרים, להחדיר את המידע הזה לתודעת הנשים ההרות. עד שמתקבלת תשובת המעבדה על בדיקת מי־השפיר חולפים חמישה או שישה שבועות. זהו הזמן הדרוש להתפתחות התאים במעבדה, עד לשלב החלוקה. רק בשלב זה אפשר לראות תמונה של תכונות תורשתיות ולדעת את מיספר הכרומוסומים. והתמונה היא אשר תקבע אם מצב העובר תקין או שהוא בעל־מום.

אין אפשרות לקצר פרק זמן זה. לכן אם מגיעה האשה לבית־החולים אחרי ה־שבוע ה־18 להריונה, ותוצאת הבדיקה מעידות על פגם כלשהו בעובר, מאוחר מדי לעשות הפלה. זו לא תהיה הפלה פשוטה, מהסוג המוכר ל־60 אלף נשים ישראליות שביצעו הפלה מסיבה כלשהי ב־1980, באישור רפואי. זו תהיה הפלה המבוצעת על־ידי החדרת תמיסה לרחם. זוהי הפלה קשה ומסוכנת; ממש טכניקה של גרימת לידה.

סודות המעבדה

באמריקה מפיצים ברבים חוברת הסברה על בדיקת מי־שפיר — על מטרותיה ועל חשיבותה. בישראל מצויה חוברת אחת בידי אחות אחת בכל בית־חולים, והיא מקריאה את תוכן החוברת בליווי הסברים. זהו שירות נפלא. אבל הוא ניתן אך ורק לאותן נשים שכבר הגיעו לבית־החולים.

דליה מור, תחקירנית תוכנית הטלוויזיה שעה טובה, הרתה בגיל מאוחר וכך נכללה בקבוצת הנשים ההרות הזכאיות לבדיקת מי־שפיר. אחרי שעברה את הבדיקה וקיבלה תשובה שהכל תקין, היתה רגועה. אולם הטרידו אותה שאלות רבות אחרות. הראשונה שבהן היתה, שעד היום אין היא יודעת מהו המועד שבו אשה הרה צריכה להגיע לבית־החולים. כאשר גילתה את הריונה, ומיהרה אל הרופאה שלה, קיבלה תשובה "יש לך זמן".

דליה מור לא הרפתה וניגשה לבית־החולים. שכנתה למיטה בבית־החולים קיבלה תשובה שמצב העובר שלה אינו תקין, ושהיא חייבת לבצע הפלה על־ידי החדרת חומר לרחם. איש לא הסביר לאשה מסכנה זו, החייבת לעבור הפלה מסוכנת, שאפשר היה לערוך בדיקת מי־שפיר בשלב מוקדם יותר ולבצע הפלה פשוטה בחודשי ההריון הראשונים.

דליה מור ערכה את הבדיקה בבית־החולים תל־השומר — שבו לא נהוג לגלות לאם את מין היילוד. זוהי תוצאת־לוואי של בדיקת מי־השפיר והמדיניות בבית־החולים זה היא לא "לנדב" מידע שאינו צורך רפואי.

קובלת דליה מור: "לי לא היתה סקרנות לדעת אם תהיה לי בת או בן אבל הרגיז אותי העקרון. זה העובר שלי, מי־השפיר שלי, וזכותי לדעת כל מה שנרשם בפתק התשובה של המעבדה. הרופא הוא רק ציגור האינפורמציה. זכותי לדעת, ואין לרופא זכות להחליט בשבילי אם אני זכאית או לא זכאית לדעת. אין חוק, והכל תלוי בשרירות ליבו של הרופא. השיטה היא שהרופאים יודעים מה טוב בשבילינו."

הריון יקר מכל

דליה מור ילדה בת. היא מאושרת, כי גם בעלה רצה בבת. יומיים לפני הלידה עוד התארחה במרבית הבתים בישראל, בתוכנית שעה טובה. יחד עימה ישבו המנחשים. כולם הבטיחו לה בן. הרופא, שידע את תוצאת בדיקת מי־השפיר, לא גילה. לא לצופים בבית ולא לדליה מור. הוא טען ש"לא נהוג לגלות."

אכן, בבית־החולים תל־השומר לא מגלים לנשים את מין העובר, אך בבית־החולים הדסה בירושלים נהוג לגלות. דליה מור קובלת: "הארץ מחולקת ל־שניים. אם את תל־אביבית, איך לך זכות לדעת; אם את ירושלמית, מגלים לך את הסוד. הרופאים רק חושבים שהם באים להגן עלינו. אנחנו אנשים בוגרים כדי להביא ילדים לעולם, כדי לגדל אותם, אבל אסור לנו לדעת מה אנו נושאות בכרסנו!"

"הכרתי את הבדיקה באמצעות חברות שהרו בגיל מאוחר," מספרת ורדינה ארז, החובקת את בתה — בתאל. ורדינה, אחותה של רעיית שיא המדינה, אופירה נבון, היא מפיקה ובמאית בטלוויזיה. היא הרתה בגיל מאוחר וכך נכללה בקבוצת הנשים ההרות הזכאיות לבדיקת מי־שפיר. הבדיקה קובעת, בין השאר, אם העובר מונגולואידי, שהרי סכנה כזו שכיחה יותר ככל שעולה גיל האשה ההרה.

היא ידעה שאם תבצע את הבדיקה בבית־החולים הדסה בירושלים, עיר מגוריה, יגלו לה הרופאים את מין העובר. אך הרופא שלה עובד בבית־החולים תל־השומר. בתל־השומר נאלצה לוותר על המידע הזה. "רציתי לדעת," היא מודה. "כל כך רציתי ללדת בן." חברותיה, שערכו בדיקה דומה בארצות־הברית, סיפרו לה ששם מגלים לכל אשה את כל תוצאות הבדיקה. היא אינה יודעת אם הגילוי המוקדם של מין היילוד גרם למישהי לבצע הפלה רק מפני שלא רצתה ללדת מין מסויים — ילד או ילדה. אך היא שמעה שכמה מחברותיה איימו לבצע הפלה. ורדינה עצמה ילדה בת.

תאירה שפירא, העובדת כבמאית בטלוויזיה הלימודית, הרתה בגיל מאוחר. גם היא הכירה בחשיבות הבדיקה של מי־שפיר, כדי לוודא שהיא נושאת בכרסה עובר בריא. "הייתי נורא מתוחה עד ש־הגיעו תוצאות הבדיקה," נזכרה השבוע. "זה יכול להיות ההריון האחרון, הריון שהיה יקר לי יותר מכל."

תאירה מעידה על עצמה שהיא פחדנית. "אבל לבדיקה הזו יש מטרה, ולכן הפכתי לגיבורה גדולה," היא אומרת. אחרי שישה שבועות הגיעו התוצאות — סופיות של הבדיקה. תאירה נרגעה כשהתבשרה שהכל תקין. היא ידעה שעל אותו מיכתב־תשובה מן המעבדה, שהרופא מחזיק בידו, רשום גם מין העובר שהיא נושאת ברחמה. "זו היתה רק סקרנות," היא מודה. "לחצתי עליו לגלות לי, ונורא רציתי בת."

סכנה מיוחדת לבנים

בארץ עורכים בדיקת מי־שפיר לכאלף נשים בכל שנה. הבדיקה לא נועדה לספק את סקרנות ההורים באשר למין היילוד, אלא כדי לגלות ליקויים תורשתיים אצל העובר עוד בטרם יצא מרחם אימו. יש מומים המצדיקים הפסקת ההריון, כדי שלא יוולד תינוק בעל מום, שעלול לסבול כל חייו. הפלות כאלה, אם תבוצענה במימדים גדולים, עשויים להקטין את שכיחותן של מחלות תורשתיות מסויימות, עד להיעלמותן המוחלטת.

אך רק אלף נשים מגיעות בארץ לבדיקה זו. חלקן היה מודע לסיכון וביקש להיבדק, אחרות הופנו על־ידי הרופא, שגילה להן את חשיבות הבדיקה. הרוב הגדול של הנשים שהגיעו לבדיקה הן נשים שיש להן אח הנגוע במחלה תורשתית או בן שהוא בעל־מום. הניסיון המר הזה הוא שהריץ אותר לבקש בדיקה.

רוב המחלות התורשתיות מועברות מאם לבן. מין היילוד נקבע על־ידי צורת השילוב שבין שני כרומוסומי־מין. האחד מהם מכונה X והשני מכונה Y. בזכר מצוי צירוף של כרומוסומי־מין משני הסוגים — X ו־Y, השונים בגודלם ובצורתם, ואילו בנקבה מצויים שני כרומוסומים מטיפוס X הדומים זה לזה.

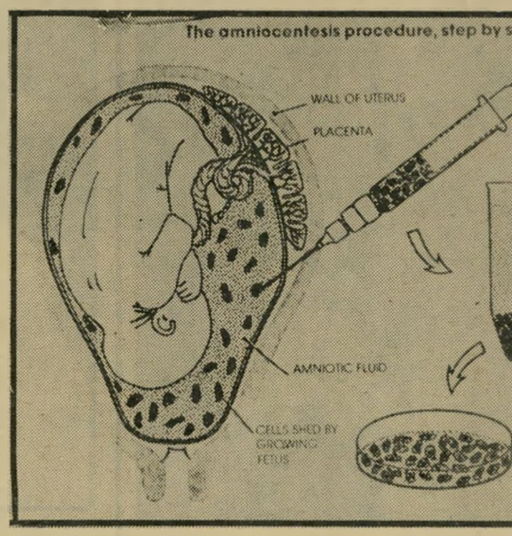
המחלות המועברות מאם לבן הן מחלות המועברות בכרומוסום X. כרומוסום אחר יבטל את השפעת הכרומוסום ה"נגוע", וכך לא תגיע המחלה לכלל ביטוי חיצוני בנקבה שיש לה שני כרומוסומים מסוג X. אצל הזכר הכרומוסום X הבודד שהבן מקבל מאמו אינו מנוטרל, כי כרומוסום־המין השני שלו הוא מטיפוס שונה, Y. לכן מופיעה המחלה התורשתית בצאצא הזיכרי.

ברוב המיקרים ההעברה נעשית כך, שמחציית הבנים יהיו חולים ומחציית הבנות תישאנה את הגן הנגוע. הן עצמן בריאות, אך עלולות להעביר את המחלה לצאצאיהן הזכריים. שוב, לפי אותה הסטטיסטיקה. רק הבנות הן המעבירות את המחלה ואילו הבנים הם הלוקים בה.

כרבולת תרנגולת ואשכי פר

ברוב המיקרים יודעים לזהות בנקל את מין העובר, אבל לא תמיד יודעים גם להבחין מי נגוע ומי לא. בחלות שהמדע לא מסוגל להתמודד עימן הן בהצלחה, נהגים להציע לאשה ההרה להפיל כל עובר זכרי. ידוע שיש חברות רבות שבהן תופסת האשה עמדה נחותה. לידת בן במיסגרת כזו היא מאורע מעורר שימחה הרבה יותר מלידת בת. כך התעורר בעבר, בחברות רבות, הצורך לחפש דרך כדי להבטיח הולדת זכרים דווקא. גם בימינו קיים הצורך להקים מישפחה לפי תיכנון מוקדם, ולהעמיד צאצאים משני המינים לפי סדר מסויים. עובדה זו גרמה לכך, שבמהלך ההיסטוריה הרפואית ידוע על מאות שיטות שנועדו להשפיע על מין היילוד. כך נהגו בעבר לתת לנשים הרות כרבולות מבושלות של תרנגולות, או דם מליבו של אריה, או גוזל שנסחט מאשכיו של פר — הכל כדי לסייע ללידת בנים זכרים.

מאוחר יותר במהלך ההיסטוריה, ועד לא מכבר, הומלץ על בחירת תפריט מזון מסויים כערובה להולדת בן. הומלץ גם על שטיפת הנרתיק בחומצות או בתמיסות בסיסיות לפני המגע המיני, או על כיוון

הבדיקה כל אשה הרה מעל גיל 37, או אשה שבמישפחתה יש מחלה תורשתית, יכולה להתייצב בכל בית־חולים ולבקש בדיקת מי־שפיר. מי השפיר — חומר העוטף את העובר ברחם אמו ונושא את כל סוד החיים.

ילד או ילדה?

מועד ההתעברות למועד הביוץ שבמחזור החודשי. ידועות מאות שיטות שנחשבו משפיעות על מין היילוד, אך כולן נתגלו ככוזבות.

בדיקת מי־שפיר אין בה, כמובן, כדי להשפיע על מין היילוד — אך זו השיטה הבדוקה והפשוטה ביותר כדי לגלותו. ה־בדיקה לא נועדה לשם כך, אלא כדי לג־לות מומים אפשריים בעובר. קביעת מין העובר היא רק תוצאת־לוואי של בדיקת מי־השפיר.

הפרופסור תרצה כהן, מהמחלקה לגנ־טיקה אנושית בבית־החולים הדסה בירו־

תינוק אחד מתוך חמישים נולד עם פגם מולד רציני

שלים, מסבירה: כל אשה שהסכימה להי־בדק, רשאית לקבל את כל תשובות המע־בדה, ולא רק חלק מהן. הרופא בבית־החולים לא מכיר את האשה, לכן שולחים את התשובה אל רופא המישפחה, ש־תפקידו לשקול אם אפשר לגלות את מין העובר לאשה ההרה.

בקרב הרופאים חלוקות הדעות ביחס לשאלה, אם לגלות או שלא לגלות לאשה את כל מימצאי הבדיקה. המתנגדים גור־סים, שאשה שלא תרצה בילד ממין מסו־יים, אותו היא נושאת ברחמה, תחפש רופא שיסכים לבצע הפלה גם בחודשי ההריון המאוחרים. אותם רופאים גם חו־ששים, שבעל לא יקבל את הריון אשתו אם יוודע לו שהיא נושאת ילדה ברחמה — ויעשה לה צרות. אשה יכולה לפתח קשר רגשי אל מין העובר שהיא סבורה כי הוא המציץ ברחמה, וטעות בחיזוי תש־פיע עליה באורח שלילי. הרופאים מסר־בים לנבד מידע שאין בו צורך רפואי, אלא רק סיפוק סקרנות בלבד.

„יש בני זוג ששואלים על מין העובר רק מתוך סקרנות," אומרת הפרופסור תרצה כהן. „אחרי שהרופא מעלה בפני־הם את האפשרות שיוותרו על המידע, הם נוטים להבין שאין להם צורך במידע זה ובאמת מוותרים עליו." אולם יש גנטי־קאים המשוכנעים, שכל תוצאות הבדיקה

„יש הבדל!"

תוצאת הבדיקה מגלה אם האם נושאת ברחמה בן או בת. רוב המחלות התורשתיות מועברות מאם בריאה, הנושאת בן נגוע, אל הבן, שנידון לחולי. המידע על זכר חולה הוא מידע רפואי.

שייכות לבני הזוג. אין למעבדה זכות לש־מור לעצמה תוצאות אלה.

מחלת „הדם הכחול"

ב שנה האחרונה חזו הרופאים לי־קויים בעוברים בקרב 5% מהנשים שעברו בדיקת מי־שפיר. בנשים אלה נעשתה הפלה בבית־החולים, והן חוייבו בסכום של כמה אלפי לירות עבור יום אישפוז וטיפולים רפואיים שונים. „יש מיש־פחות שהסכום הזה לא מצוי ברשותן והן מתקשות לשלם," מסבירה הפרופסור כהן. מצב זה מעורר את השאלה, האם לא יותר זול לגדל ילד חולה מאשר לבצע הפלה.

המחלקה לגנטיקה אנושית בבית־החו־לים הדסה בירושלים היא אחד המרכזים הרפואיים החשובים בעולם. בכל הקשור לבדיקת מי־שפיר. היא מיוחדת בכך, ש־מובאות אליה נשים עם המיגוון הגדול ביותר בעולם של בעיות גנטיות. בארי־צות המערב מתגלה מדי פעם מיקרה בל־תי־רגיל. בישראל ניתן למצוא הרבה מיקרים כאלה. אחת הסיבות לריבוי ה־מחלות התורשתיות בישראל היא קיבוץ הגלויות היהודי, שכינס בארץ מידגם אנו־שי מכל קבוצות הגנים הנפוצות בכל חמ־שת היבשות. אך ריבוי נישואי „תערובת" בין היהודים לבין עצמם — יוצאי ארצות שונות — יחסל כנראה חלק מהמחלות התורשתיות.

סיון רב ולמרכז בין־לאומי לחקר מחלות תורשתיות.

בבדיקת מי שפיר ניתן לגלות שורה ארוכה של מחלות תורשתיות, ביניהן מח־לות שכיחות באיזור זה של העולם.

● טלסמיה

זו מחלת־דם המועברת אל בנים ובנות. ליקוי במיבנה ההמוגלובין שבכדורית ה־דם האדומה יוצר חוסר דם מתמיד. בארץ יש 420 הלוקים במחלה זו ותוחלת חייהם מוגבלת. 20% מיהודי כודיסתאן נושאי טלסמיה. זוהי מחלה נפוצה ביותר באי־זור שבין תורכיה והמיפרץ הפרסי. ב־בדיקת מי־שפיר מוזהים את הגן הלקוי ומציעים לאשה לבצע הפלה.

● תאי זאקס

הפרעה בתהליך אגירת השומן. המחלה מתבטאת בליקוי במערכת העצבים. היא מועברת ללא קשר במין היילוד. המחלה שכיחה בקרב יהודים אשכנזים ונדירה בקרב הלא־יהודים. מתוך מיליון לידות של יהודים אשכנזים היו 158 ילדים נגו־עים, לעומת 1.7 ילדים נגועים בקרב ה־לא־יהודים. בתה של קריינית הטלוויזיה דליה מזור היתה כנראה חולה במחלה זו ונפטרה בגיל שנתיים. היום דליה היא אם מאושרת לבן בריא.

● המופיליה

מחלה המועברת רק מאם לבן. האם בריאה, אך היא נושאת את המחלה ומ־עבירה אותה אל מחצית מבניה, שיהיו

זכות

דליה מור רוצה שמישרד־הבריאות יחוקק חוק, לפיו זכותה של האשה לקבל תוצאות הבדיקה.

מפסיקים את ההריון.

לפי ההלכה, קובע הרב שלמה גורן, מצבה הנפשי של האם הוא אשר יקבע אם לבצע הפלה. חיי האם קודמים לחיי העו־בר לפני לידתו ופגיעה מנטלית נפשית של האם דינה כדין סכנת נפשות. אם אשה חוששת ללדת ילד בעל־מום, אפשר להתיר לה הפסקת הריון. אולם עדיין נטוש ויכוח בקרב החוגים הדתיים בארץ ונשים דתיות

פל באנשים הלוקים במחלה זו, אולם התרופה הופכת אותם לתלויים בה וכל פציעה או טיפול רפואי מסכנים את חייהם.

מכיוון שהמחלה מועברת רק לבנים, מאפשרת בדיקת מי־שפיר לזהות זכרים ולשקול ביצוע הפלה. בארצות־הברית יוד־עים היום להבחין בין זכר נגוע בהמו־פיליה לבין זכר בריא. בישראל עדיין אין אפשרות לערוך בדיקה כזו.

● ניוון שריריים ע"ש דושן

מופיעה אצל זכר אחד מכל 5,000 לי־דות זכרים. הבנים מתקשים לעמוד על

ישראל מרכזת את המיגוון הגדול של בעיות גנטיות

רגליהם, בגיל עשר הם נזקקים לכיסא־גלגלים. המחלה מחמירה במהירות ואין לה טיפול. מחצית הבנים של אם הנושאת את הגן, שהיא עצמה בריאה, יהיו חולים. מחצית בנותיה, כולן בריאות כלפי חוץ תעברנה את המחלה לצאצאיהן.

בדיקת מי־השפיר מעוררת ויכוח בקרב חוגים דתיים בישראל. בעולם החופשי מקובל שאם הבדיקה מגלה מום בעובר —

אם את תל־אביבית - אין לך זכות לדעת - אך ם ת - הרופא ישקול אם יש לך זכות

חלק אחר של מחלות תורשתיות ש־מצא דרכו אל המרכז הרפואי בהדסה מקורו באוכלוסיה הערבית. ערבים רבים, גם מן הארצות השכנות, באים לקבל טי־פול רפואי בישראל. 20 עד 50 אחוזים מכל הערבים נישאים לבני מישפחותיהם. זאת על־פי נתונים מהמחלקה הגנטית של הדסה ירושלים. שיעור כה גבוה של ני־שואין בתוך המישפחה אינו מוכר כלל במערב, וגורם להיווצרותן של מחלות תורשתיות. כך הפכה ישראל לבעלת ני־

חולים, ואל מחצית מבנותיה. מחצית זו תהיה בריאה אולם היא תעביר את הגן הנגוע הלאה, באותו אופן כמו אמן.

ההמופיליה היתה ידועה כמחלת הדם הכחול — מישפחות המלוכה באירופה סבלו ממנה הרבה. דמם היה חסר חומר המסייע להתקרשות. כל פצע עם דימום גרם להם איבוד דם שלא נפסק, שכן דמם של הלוקים במחלה אינו נקרש.

שכיחותה של המחלה כיום היא 1:10,000 לידות זכרים. היום יודעים לט־

לא מסכימות לבצע בדיקת מי־שפיר.

בעולם מקובל היום למצוא מישפחות אשר מתכננות את הילודה. הרופאים אומ־רים שהחיה זו סכנה לאנושות אם מדי־נות תתחלנה לתכנן ילודה. למרות ש־עדיין הנשים לא רצות לבצע הפלה רק בגלל מין עובר שאינו לרוחן והן רק מאיימות שתעשנה זאת, קשה לצפות לאן תוביל הזכות לדעת — מהו המין והזכות לבחור — אם כן או לא לבצע הפלה.

גילה רזין

סקרנות ורדינה ארז ניגשה לבדיקה בשל הסיכון לעובר בהריון מעל גיל 37. תוצאת הבדי־קה: עובר תקין. התוצאה המשמחת מעו־ררת סקרנות למין העובר — ילד או ילדה.

קולנוע

כוכבים

קשה להיתפס מסיבי

מי שרוצה בכוכבת הגדולה ביותר של הסרט הצרפתי, צריך לפנות אל גברת אוסטרית בת 42, ששמה החוקי והרשום כדין בדרכון הוא רוזמארי אלבאך־רטי. הקהל מכיר אותה בשם קצת שונה, רומי שניידר, וגם זאת אחרי שבמשך שנים ארוכות היתה ידועה בראש וראשונה כ־„סיסי".

היא מופיעה מול המצלמות מאז גיל 14. היא הופיעה עד היום ב־55 סרטים, ביניהם סירטי־מופת, כמו המישפט של אורסון וולס, או חשיבותה של אהבה של אנדז'י ז'ולאבסקי. גם רומנים מתקתקים איפיינו אותה בתחילת הקאריירה שלה,

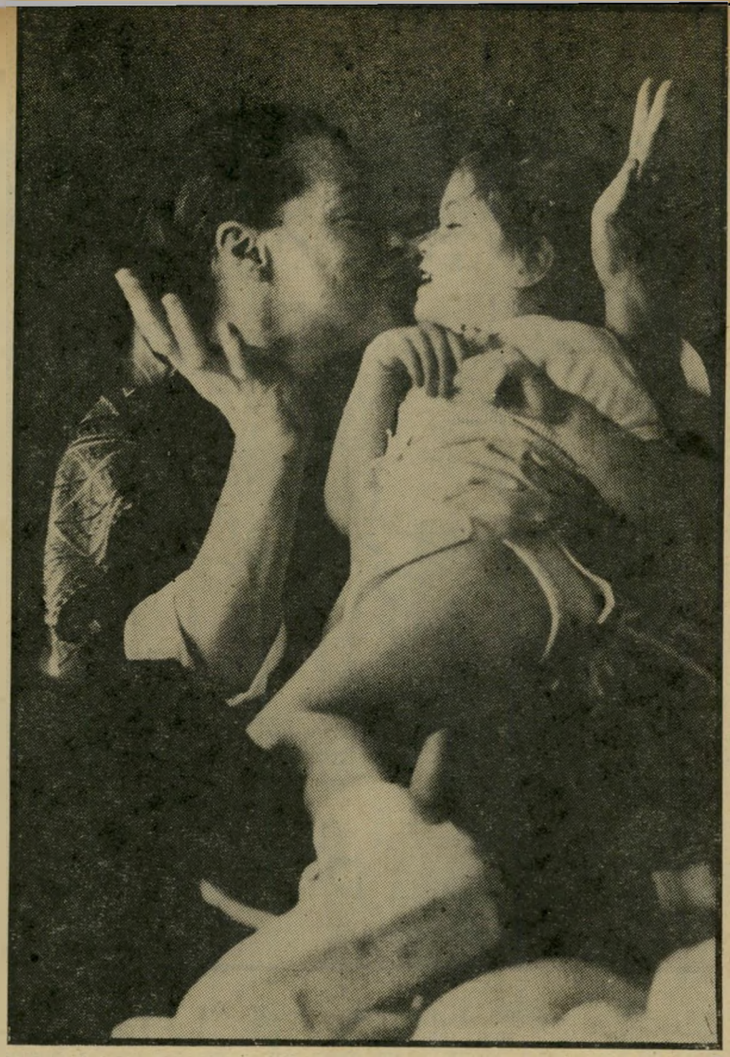

שניידר בתפקיד „הבנקאית"
יותר מדי סרטים

כמו סיסי, שאותה היא שונאת היום שינאה עזה.

לשלם עבור הגט. למרות שסירטה האחרון, בינתיים, הבנקאית, זכה להצלחה מיסחרית גדולה בפאריס (ההצלחה הביקורתית קטנה הרבה יותר), למרות שהשכר הממוצע שלה לסרט הוא כ־300 אלף דולר, ולמרות שהצעות לסרטים חדשים מופנות אליה מכל עבר, היא עוד ברת תקופת־משבר רצינית, ותוהה כיצד עליה להמשיך בדרכה. יתכן שהסיבה לכך היא הפרידה מבעלה החוקי השני, דניאל ביאזיני, שהיה פעם מזכיר אישי, לפני שנשאה אותו לבעל. מן הבעל הראשון, הארי מאיין, נפטרה רק אחרי ששילמה לו כמיליון וחצי מארק, כדי שיניח לה לנפשה. לבעל השני אינה ששה לשלם, ועל הגט עצמו אינה מוכנה לדבר.

אבל היא מוכנה בהחלט להודות, שיש לה הרגשה כי הופיעה ביותר מדי סרטים, ושלעיתים־קרובות מדי לא טרחה לברור אותם די הצורך. בכל פעם שהיא שוגה בזיכרונות, היא מוצאת את עצמה שוב ושוב מחפשת את אותה אהבה שלמה, שלא ניקרתה בדרכה עד היום, ואולי אף מחפשת תחליף לאב של ממש, שלא היה לה אף פעם. הוריה התגרשו כשהיתה עדיין קטנה, אביה החורג טיפל בכספים שהרוויחה כקטינה, כך שהיא ראתה מהם רק קיצבה חודשית צנועה. אחת האהבות הגדולות בחייה — אהבה שלא התגשמה לעולם — היתה לבמאי לוקינו ויסקונטי.

רומי שניידר עם בתה שרה
מחפשת אהבה שלמה

יחד עם דלון היא הופיעה — בהדרכת ויסקונטי — על בימות פאריס במחזה הקלאסי של ג'ון פורד חבל שהיא זונה. העבודה המשותפת יצרה סיפור אהבה משולש, כאשר ההומוסכסואליות של ויסקונטי מנעה ממנה כל קירבה אפשרית. „היום יש לי הרגשה שהוא אהב אותי בדרכו, אבל אז לא יכולתי להבין זאת", מודה רומי, הרואה עדיין בבמאי האיטלקי את ההשפעה האמנותית החזקה שהיתה עליה.

געגועים לבמה. היום היא מדברת על אפשרות לעשות סרטים כדי לממן את קיום המישפחה. אבל יחד עם זאת היתה רוצה לצאת מעט ממירוץ העכברים הקולנועי, ללכת לאיזו תיאטרון רפרטוארי, ולבלות שנתיים־שלוש על הבמה. היכן? זה לא חשוב. היא מרגישה בבית באותה המידה בצרפת, בגרמניה, או באוסטריה. מקום אחד שבו לא תוכל לעשות זאת: פאריס — איש לא יתן לה שם מנוחה.

סרטים

על עכברים ואנשים

הדוד מאמריקה יכול להיות אבן־בוחן לקהל צופי הקולנוע. זהו סרט אינטלקטואלי על טהרת המונח. כשראו אותו המפיצים הישראלים בפסטיבל הסרטים בקאן, בדיוק לפני שנה, הכריזו בביטול שזה מתאים לטלוויזיה הלימודית. חוץ מכמה מבקרים מפונקים, שאינם מבינים מאומה ושמתפעלים מן השם של אלן רנה בלי כל סיבה, כך טענו, לא יוכלו למצוא בישראל אפילו מניין אחד שירכוש כרטיסים.

לזכות אותם המפיצים צריך לומר שהם לא היו היחידים שסברו כך. אפילו המעריצים הנלהבים של הסרט, כאלה שהתרשמו ממנו עמוקות, הסתכלו זה בזה במבטי תמיהה, ושאלו את עצמם כיצד זה יתכן שמישהו מימן סרט הסברה מדעי יקר כל כך. עד שבאה המציאות וטפחה על פני כל הספקנים בסטירה גדולה ומצלצלת: הדוד מאמריקה הביא במשך השנה האחרונה בצרפת יותר מבקרים מסרטו החדש של לואי דה־פינס. הוא נמנה על עשרת סירטי הקופה הגדולה של העונה. משהגיע לארצות־הברית, היה חשוב דיו כדי שיוקדשו לו מאמרים ארוכים בשבועוני חדשות, שאינם מבזבזים שורות רבות מדי על קולנוע סנובי שמעבר לים. הסרט הוא אחת ההצלחות המיסחריות הגדולות של צרפת בשנים האחרונות. אלן רנה עצמו, שהתרגל לעובדה, כי רק עלית מוגבלת באה לראות את מעשי ידיו, מופתע לא פחות מן האחרים. מופתע ומרוצה.

המוח האנושי. אולי הסוד שבכל ההצלחה היתה הרוח שמאחרי הסרט. אלן רנה חשב שזה יכול להיות נחמד לעשות סרט המסביר את התיאוריות של הפרופסור הנרי לאבוריט, ביאולוג מפורסם, על התנהגות האדם. התסריטאי ז'אן גרידאו, אשר כבר טיפל בעבר, בעקיפין, בחלק מן התיאוריות הללו (הוא כתב עם טריפו את התסריט לילד הפרא והפרשה מוזכרת כאן), סבר שיהיה מבדר להמציא המחשות ממשיות לתיאוריות אלה, על־ידי הצגת פעולתם הלכה למעשה, בהתנהגות דמויות בתוך עלילה. ואילו הפרופסור לבוריט עצמו השתכנע בלי מאמץ שיהיה זה נסיון חביב לשתף פעולה עם אלן רנה במשימה כזאת, מה עוד שהוא נמנה על מעריציו של רנה, וסבור כי הבמאי הזה הוא היחידי שהצליח להמחיש בסרטיו את פעולת המוח האנושי ומנגנון הזיכרון.

את תורותיו של לאבוריט אפשר לסכם, במהירות ועל רגל אחת, בערך כך: היעד המרכזי של המוח האנושי הוא השתלטות על הזולת. משום כך בני־האדם נחלקים לשניים: שולטים ונשלטים. לנשלטים יש שתי אפשרויות: להילחם או לברוח. מי שאינו מסוגל לא לזה ולא לזה, נכנס למצב של תיסכול, המוביל למצב של חרדה, וזו יכולה להגיע לידי ביטויים פיסיים שונים, החל מכיב־קיבה וכלה ב־רצח עם.

כמו כן, טוען לאבוריט, שהאדם אינו אלא

ז'ראר דפארדייה (במרכז) כמישפחה קאתולית שמרנית
האידיאל: ז'אן גאבן

דפארדייה עם אשתו בסרט „דודי מאמריקה" מארי דיביאה
התיסכול מוביל לכיב־קיבה

סיכום ההשפעות שספג עוד מן היום ש־היה עובר, וסך הכל של ההשפעות הללו, בין אם הן מודעות ובין אם לאו, הוא שיוצר את האישיות של האדם. פירוש הדבר, שכל אדם אינו אלא סך הכל של הסביבה שבה הוא חי, ואין מוצא וברי־חה מן הקופסה הנתונה הזאת, של דעות קדומות, של מוסכמות, של חוקים ושל אמונות. עירעור כלשהו במערכת הזאת מטיל את האדם שוב לתוך תיסכול, ה־תיסכול מוביל לחרדה, והחרדה, תוצאתה יכולה להיות כנ"ל — כלומר כיב־קיבה או רצח עם.

דעותיו של לאבוריט אינן מקובלות פה אחד על העולם המדעי. ההיפך הוא הנכון. רבים סבורים שהן מופרכות ונטוש סביבם ויכוח עז. אפילו הגדרותיו לשלו־שת חלקי המוח (הראשון האוצר את יצר הקיום, השני האוצר את הזיכרון והשלי־שי היוצר אסוציאציות ומאפשר לאדם מחשבה אבסטראקטית) אינן מקובלות. סברתו כי קיימות ארבע צורות של התנה־גות בסיסית — צריכה לשם קיום הזיקה להנאה, התגובה לעגישה והתסכול — אינן מקובלות על מדענים רבים. אלא שנכונותן של התיאוריות אינה עומדת כאן למיבחן. הישגו של הסרט טמונים בתחום אחר לגמרי.

כמעט קומדיה. למישמע נושאים אלה אפשר לחשוב שמדובר בסרט כבד, מסורבל, מסובך, בקיצור — סבל תרבותי. לא ולא. הצוות רנה־גיראר־לאבוריט הצ־ליח, בשיתוף פעולה מופלא, ליצור כמ־עט קומדיה. הזורקת מבט מפוקח, יוצא־דופן ומעניין בהתנהגות האנושית, ופורש

ניקול גארסיה ורוז'ה פייר
האידיאל שלו: דניאל דרייה

ניקול גארסיה וניי בורגו ב„רודי מאמריקה"
האידיאל: ז'אן מארה

השקפה מדעית מורכבת בשפה פשוטה ו־מרתקת. כדי לעשות זאת ממציא גריאר עבור רנה שלושה טיפוסים שונים — אחד בן למישפחה בורגנית אמידה, השני בן למישפחת איכרים, השלישית בת פרו־לטרים פריסאית.

הסרט תופס כל אחד מן השלושה כמעט באקראי, עוד בילדותו, כל אחד בקצה אחר של צרפת, ועוקב אחרי שלבי הת־בגרותם. הראשון עובר דרך ההוראה ל־תפקיד ברדיו הממלכתי, ומשם לפעי־לות פוליטית. השני עובר מתפקידי הנה־לה זוטרים במיפעל טכסטיל לתפקיד מינ־הלי. והשלישית עוברת דרך קאריירה של שחקנית לעיסוק בעיצוב טכסטיל. נתיב חייהם של השלושה הולך ומתקרב ב־הדרגה זה אל זה עד שהוא משתלב ב־סופו של דבר.

במהלך חייהם נתונים השלושה בתוך המרחבים הסגורים הפרטיים שלהם, ש־מהם אינם יכולים להימלט. כדי להמחיש עוד יותר טוב את הקירבה שבין קורות־חייהם לבין התיאוריות של לאבוריט, מלווה הפרופסור עצמו את כל הסרט בהרצאה ובהסברים, בעוד שניסויי מע־בדה בעכברים לבנים, בתוך כלובים קט־נים, נותנים בדיוק את אותן התוצאות שבהן מתנסות שלושת הדמויות בחיים הפרטיים. וכדי להסיר כל צל של ספק היחס לכוונותיו, מלביש רנה לרגע על הדמויות האנושיות את ראשי העכברים.

ז'אן גאבן. וכך, תוך כדי צפייה ב־סיפוריהם של שלושה אנשים, המאופיי־נים עד הפרט האחרון על־ידי נתונים מן הסביבה שלהם, לומד הצופה שיעור ב־ביולוגיה התנהגותית, שלא חלם כלל כי היא מעניינו.

העובדה שבן־הטובים מעדיף מגיל רך רומנים זולים על ספרות כפויה מלמעלה, שסבו מודד את הישגיו בלימודיו בתמורה כספית (מקום ראשון בכיתה — 15 פראנק, מקום שני — 10 פראנק, מקום שלישי — 5 פראנק, פחות מזה — בעיטה ביישבן) ושהאידיאל שלו הוא דמותה של של דניאל דאריה — כל אלה קובעים בסופו של דבר את התנהגותו. בדומה לבן ה־איכרים, שעם כל מרדנותו בבית הוריו הוא קאתולי אדוק כמותם, שמרני ומת־קשה להסתגל לחידושים כמותם, ומעריץ את ז'אן גאבן.

בת הפועלים, שדיקלמה על השולחן ל־ידיד אביה, ושהשתתפה בהפגנות נגד ה־אימפריאליסטים, מעריצה את ז'אן מארה, וגם גורלה מוכתב על־ידי נתונים אלה.

סצינות בזק מתוך סרטיהם של שלו־שת כוכבי הקולנוע הנערצים, המשול־בות בתוך סיפורי הדמויות, מצביעות ב־צורה ברורה מאוד עד כמה יכול אדם לבנות עצמו בדמות מודל שבחר כאי־דיאל, בין אם הוא עושה זאת במודע או לא.

לא להיגרר. שלושת הסיפורים אינם בשום פנים ואופן המחשה מלאכותית של תיאוריה אבסטראקטית. „ככל שאני חושב יותר, אני סבור שאי־אפשר לכפות על דמות דמיונית, גם אם היא כתובה ו־בדייקה על־ידי סופר או תסריטאי, התנה־גות שהיא בניגוד לטיבעה", מסביר אלן רנה. ולכן, בכל פעם שהוא עושה סרט, הוא מכין ביוגראפיות מדוקדקות של כל דמות ודמות המופיעה מול המצלמה. כל ביוגראפיה כוללת פרטים רבים ש־אינם באים אף פעם לידי ביטוי על ה־מסך. תפקידן של ביוגראפיות אלה הוא להבהיר לרנה עצמו מעל ומעבר לכל ספק מיהם האנשים עליהם הוא מדבר בסרט, ולפי כך, מה הם מסוגלים לעשות, מה הם עשויים לעשות ומה לא יעשו לעולם.

בסרט עצמו מוצגות הביוגראפיות של שלוש הדמויות הראשיות ושל הגרי לא־בוריט. 13 ביוגראפיות נוספות סייעו ל־רנה כדי לבדוק בצורה קפדנית מאוד כיצד צריכים להתנהג כל אותם אנשים שבהם נתקלים גיבוריו. אפילו בבחירת השחקנים מצא רנה דרך שלא להיגרר אל הצפוי.

ז'ראר דפארדיה, במשך שנים הביריון המתפרע של הקולנוע הצרפתי, מגלם ב־איפוק מעורר הערצה את דמות בן האיכ־רים המופנם, השמרני, והאפור מכולם.

רוז'ה פייר, הידוע דווקא כקומיקאי בתיאטרון בולוארדים ולא מן הסוג ה־מתוחכם ביותר, הוא המחנך ההופך פו־ליטיקאי. ואילו ניקול גארסיה — שחק־נית שהיא כמעט בלתי־מוכרת, אבל ב־צרפת ידועה בשל השתייכותה לחוגים הפרוגרסיביים ביותר מבחינה פוליטית — היא בת הפרולטרים, שאחרי קאריירה דראמטית קצרה מגיעה לעולם התעשייה.

כל אחד מהם נראה כאילו נולד לתפ־קיד, ושבירת רצף העלילה אינה מפריעה כלל לאמינותם. כמעט ואפשר היה לח־שוב שאלן רנה, שידע בדיוק כיצד אנשים אלה חיים, ביקש מהם לשחזר את הת־נהגותם הרגילה, ואחר כך ליקט קטעים נבחרים לשילוב עם דברי לאבוריט, עם עכברי המעבדה ועם החפצים המרכיבים את עולמם.

מאז אייזנשטיין. ולבסוף מרכיב ש־בלעדיו אי־אפשר בסירטי אלן רנה: ה־עריכה. „תמיד חלמתי על אפשרות שבה צירוף של סצינה אחת לשניה, של עולם אחד לשני, של מהירות אחת לשניה, יגי־בו תוצאה שאינה בהכרח כפופה להיגיון המתימטי. משהו בנוסח 3=1+1. במיקרה זה האמנתי שיהיה זה משעשע לעשות סרט שבו הנושא העיקרי לא יובא מפי הגיבורים, אלא יוצג לצידם, מעין סרט תיעודי המורכב על עלילה." מאז סרגיי אייזנשטיין, האיש שטען כל חייו כי מש־מעות של סרט היא היחס שבין התמונות שבתוכו או הסצינות שבתכוו, ולאו דווקא התמונות והסצינות עצמן, מנסים רבים להגיע להישג זה. אלן רנה הוא אולי היחידי, היום, שמצליח.

ומכאן, חזרה להתחלה. הדוד מאמריקה הוא אבן־בוחן לקהל. אחרי כל כך הרבה שנים של מזון אודיו־ויזואלי מרוכז, השא־לה היא אם הוא יודע כבר איך קוראים אותו, או שהוא עדיין נבהל, ברגע שלא מציעים לו את פס החלומות הקבוע, ש־לו מצפים באולם האפל. הצלחת הסרט באירופה ובאמריקה מבשרת טובות. תור הקהל הישראלי להתבטא.

גילה אלמגור: הופעה משכנעת מאוד

התפקידים הללו, התוצאה היא אמינה ובמיקרים רבים אפילו קורעת־לב. מיכל בת־אדם מצליחה, בסצינות שבין שתי אלה, להפיק מיגוון שלם של תחושות, החל בחום ועדנה וכלה בפחד וחשדנות. מצב זה, שאין ממנו מוצא, משום שלפי הסרט נדמה שאין אפשרות לרפא את החולה, מתואר לפרטי־פרטיו.

בדלתיים סגורות

על חבל דק (גורדון, תל־אביב, ישראל) — סירטה השני של מיכל בת־אדם עוסק במערכת היחסים שבין אם, הסובלת מהפרעה נפשית, ובין בתה הקטנה. האם, אשר אינה מסוגלת לתפקד נורמלית לאורך זמן, נכנסה ויוצאת ממוסדות לטיפול בחולי־נפש. הילדה צרי־כה למצוא בכוחות עצמה את אותו מישור ריגשי שבו יכולה האהבה שהיא רוכשת לאמה להשלים עם הרחמים שהיא חשה כלפיה והדאגה לה. תגובותיה, שתן, בסופו של דבר, תגובות של מבוגר לילד, ולא כפי שקורה בסרט, בגלל המצב הבלתי־טבעי, תגובות של הילדה למבוגר.

על־מנת להביא את המצב הזה בפני הקהל, נוהגת בת־אדם שוב, כמו בסירטה הקודם („רגעים"). היא מבו־דדת, למעשה, את העלילה שלה מכל שאר העולם, אשר כמעט ואינו קיים. למעשה, מתרכז המבט מקרוב מאוד בתא המישפחתי הקטן: האב, בעל חנות צילום, האם ושתי הבנות. עוד יותר מזה: הבת הגדולה כמעט שאי־נה נראית בסרט, מאחר שהיא חיה במוסד־נוער בקיבוץ. ואילו האב הוא דמות חלשה, אדם נבוך מול מצב שאינו מבין, דמות נלווית וחיוורת, שאינה זוכה לתשומת־לב של ממש.

כך שבמרכז נותרות האם והבת. בזכות הופעה משכ־נעת מאוד של גילה אלמגור ושל הילדה, ליאת פנסקי, בשני

תדריך
חובה לראות:

תל־אביב — טס, המפיקים, אנשים פשוטים, התוודעות, המסדר האחרון, טו־ראית בנימין, העיט, בתו של כורה הפחם.
חיפה — איש הפיל, סס, שיער, טור־איט בנימין.
ירושלים — קאגמושה, אנשים פשו־טים, איש הפיל, העיט.

תל־אביב

**** אנשים פשוטים** (גת, אר־צות־הברית) — הדראמה עטורת האוסק־רים. על התמוטטות־נפשית של מישפחה אמריקאית בעיקבות מותו של הבן הבכור בתאונת־שייט. תמונה מרתקת של הבורג־נות האמריקאית וערכיה המקודשים, של עקרות רגשית ושל חוסר קומוניקציה.

*** המפיקים** (אלנבי, ארצות־הברית) — קומדיה פרועה ולא מעודנת ביותר, אבל מצחיקה עד דמעות. של מל מרוקס. על אימפרסאריו שמחליט, בעצת אשף בענייני מסים, להעלות את הכישלון המושלם ביותר שידע ברודווי אי־פעם, ומפיק מחזמר בשם אביב עם היטלר, ש־כמעט הופך להיט. עם זירו מוסטל וג'ין ויילדר.

שידור

צל"ש

בזכות המקוריות

● **לשרה'ה שרון**, ששוב שבה והדגימה מול מצלמות הטלוויזיה כי ארץ־ישראל האמיתית מצוייה הרחק מתל־אביב — בערב־שירים מרגש, שנערך ב־הנחייתה ליד הפסנתר, בהשתתפות חברי מועדון הזמר של עמק־הירדן.

צל"ג

הנגטיב של דן אלמגור

● **לעזי מוהר**, מנחה התוכנית הי־סיריקי, שנועדה בכותרתה להביא את

מנחה שרון
ארץ־ישראל האמיתית

שירי העשור הראשון של מדינת־ישראל, ושהביא תחת זאת מתכון משופשף ודהוי של תוכניות דן אלמגור כשרתי לך ארצי. מוהר, מנחה הערב, דיבר בעברית מאוס־פסח, תוך פליטת הגיגים שטוחים ברמה של מדריך לא־מוצלח בתנועת־נוער.

מאחרי הקלעים

"שערוריה תיכונית"

כ"שערוריה תיכונית" כינו בבניין ה־טלוויזיה את השידור החי שהועבר ב־מהלך צהרי יום־העצמאות מחידון־התנ"ך העולמי לבני־נוער.

החידון, שנערך בהפקה שמאחריה ניצ־בו, בין השאר, גלי צה"ל, שלא טרחו כלל לשדר את החידון, וגם קול ישראל, שלא היקצה אף אחד משלושת ערוציו לשידור החידון, העלה רוגז רב במיסדרונות ה־טלוויזיה.

לדעת אנשי־שידור רבים, שידור החי־דון סתם בטלוויזיה שעות־שיא של שי־דורי יום־העצמאות, שבו ניתן היה להק־רין סרט־קולנוע או תוכנית בידורית כל־שהיא.

אלמנות המילחמה

מזה שנתיים מתנהל משא־ומתן עקשני עם **ציפי רייבנבך**, במאית ואלמנת־מילחמה, על הקרנת סירטה, העוסק בעור־למתן של חמש אלמנות־מילחמה. כל צמ־רת הטלוויזיה ורשות־השידור בחנו את הסרט, ולדעת הכל היה על הבמאית להור־ריד ממנו חלקים ניכרים.

רק באחרונה הסכימה רייבנבך להוריד מסירטה זמן־הקרנה, והנהלת הטלוויזיה הגיעה איתה להסכמה כי סירטה יקוצר לכדי 90 דקות שידור (שעה וחצי). במק־ביל הוחלט להקדיש לו את זמן־השידור של השעה השניה, כאשר התוכנית תובא עם פתיח ונעילה של מנחה, בלא דיון.

"הברוגז" של אהוד יערי

מאבק סמוי מתנהל בימים אלה במח־לקת־החדשות של הטלוויזיה. הגורם ל־מאבק זה: סידרה של הכרעות שנתקבלו על־ידי מנהל־המחלקה, **טוביה פער**, על מינויים של עובדי־המחלקה כשדרים בארצות־חוץ (מינוייהם הצפויים של **שימעון טסלר** כשליח רשות־השידור בלונדון, ושל **אילימלך רם** כשליח רשות־השידור בארצות־הברית).

כתוצאה ממינויים אלה, חש עצמו ה־כתב לענייני ערביים ולענייני המרחב, **אהוד יערי**, כנפגע. יערי האמין כי הגיע תורו לקבל מינוי כשליח הרשות בחוצ־לארץ, ותיקוותו נכזבה.

יערי ניסה גם להתמנות ככתב מדיני, במקומו של אלימלך רם. הנהלת מחלקת־החדשות התנגדה לכך עקרונית, בטענה כי עיקר כישוריו של יערי הוא בסיקור המתרחש בעולם הערבי. כתוצאה מכך מנהל יערי בימים אלה מעין "ברוגז" עם ראשי המחלקה.

מועדון השדרים של פרס

להתמרמרות חסרת־תקדים גרם בימים אלה לשדרים רבים בבניין הטלוויזיה **אלי ניסן**, ממלא־מקומו של **צבי גיל** בראשות מועדון השדרים (גיל שוהה ב־ביקור מישפחתי בחוצלארץ). העילה ל־התמרמרות היא החלטה לערוך פגישה סגורה של מועדון השדרים, בהשתתפות ראש־המערך **שימעון פרס**. הדיון ה־סגור עם פרס יתמקד תחת הכותרת "ה־מימסד הפוליטי והטלוויזיה".

לדעת שדרים רבים יש פגם ניכר באי־רוחו של פרס במיסגרת המועדון במהל־כה של מערכת־בחירות, מפני שיש בכר־חו להדביק תו של פוליטיות במועדון השדרים. מה עוד, שלדעת חברים רבים במועדון יש במצע המערך לבחירות, ב־סעיפי העיתונות והתיקשורת, סימנים לכך שאם יעלה המערך לשילטון, יש בכוונתו להגביל את חופש העיתונות וה־דיווח.

ה"זטו" האחרון

נגד "עמוד האש"

בראשית היה רעיון לערוך, עם תום שידורי עמוד האש, תוכנית־מלא ארוכה בצורת דיון אל תוך הלילה, בהנחיית **ירון לונדון**, כאשר התוכנית תכלול

כתב גורן
ייצוג בחו"ל

כמה שיותר נקודות־שידור, כך שכמה ש־יותר אנשים יביעו את אשר יש להם להביע על סידרה זו.

אלא שהרעיון של דיון־אל־תוך־הלילה הלך והצטמק לדיון־אל־תוך־הערב. את מקומו של לונדון תפס **נקדימון רוגב**. מקורבי של מנכ"ל רשות־השידור, **יוסף לפיד**, ניסחו זאת כך: "לא שלפיד לא רצה בירון לונדון. הוא פשוט העדיף את נקדימון רוגל." תוך כדי כך צומצמו ה־משאבים, והדיון הפך להשעה השניה.

פסקול

המיכרז החיצוני

●● **יגאל גורן**, הכתב לענייני התי־נחלות ושטחים המוחזקים של הטלוויזיה, עומד להיעדר בעתיד הקרוב ממסך הטל־וויזיה. הסיבה: גורן נבחר על־ידי כתבי מחלקת־החדשות לייצגם בסמינר שייערך בארצות־הברית, שבו יתודרכו כתבי־טל־וויזיה מארצות שונות בתיפעולו של ציוד חדיש של שידור־חדשות בטלוויזיה. ציוד זה עומד להגיע בקרוב גם לארץ ●●

בוועדת־המיכרזים הפנימית, שהתכנסה למינוי דובר חדש לרשות־השידור, נכחו **חיים יפת**, פקיד אגודת העיתונאים ב־ירושלים, מנכ"ל הרשות **יוסף לפיד**, יו"ר הרשות הפרופ' **ראבן ירון** והיועץ המנכ"ל לטלוויזיה, **נקדימון רוגב**. שני המועמדים היו **עזרא יחזקאל**, המשמש כיום כעוזר לדובר, ו**ריבקה בהירי**, שני המועמדים נפסלו למישרה. השלב הבא: הצגת מיכרז חיצוני למישרת דו־בר־הרשות, כאשר חוגים פוליטיים של הליכוד מפעילים לחצים למינויה של **אריאלה רבדר**, דוברת מישרד־השיכון, אחת הקנאיות הקיצוניות בתנועת־החרות.

מיוחד ל השבלם הזה

סירטי הטלוויזיה של השנה הבאה

קניון אלוני
הכרעות קשוחות

בימים אלה שב **יאיר אלוני**, מנהל מחלקת־השידורים בעב־רית, מפסטיבל מי"פ (מרשה אינטרנציונל פרוגרמס), זהו שוק־סירטי־הטלוויזיה הגדול בעולם, והחשוב שבכל שווקי־הסרטים. הפסטיבל נערך מדי שנה, מ־24 עד ה־30 באפריל, והוא מעצב את תיכנון תחנות־הטלוויזיה בעולם הרחב.

בפסטיבל מצויים מאות דוכנים של מפיצי סרטי־טלוויזיה וסוכני־מכירות של חברות־סרטים וחברות־הפקה לטלוויזיה, וכן מיוצגות בפסטיבל כימעט כל תחנות־השידור בעולם המערבי.

במהלך שבוע־הפסטיבל מקרינים בו המציגים, במשך כל שעות היום, סירטי־וידיאו במיתקני וידיאו־טייפים לאלפי הקניינים, המסתובבים בשטח.

את הטלוויזיה הישראלית ייצגו בפסטיבל זה מנהלת מחלקת־סרטים של הטלוויזיה, **מרים רוטשילד**, יאיר אלוני, ומנהל מחלקת התוכנית בערבית, **שאול עכודי**. יחד איתם היה במקום גם **יוסף לפיד**, מנכ"ל הרשות.

במהלך הפסטיבל נחתמו עיסקות בסדר־גודל של 102 מיליון דולר. לפי השמועה נפלו בחלקה של הבי־בי־סי 40 מיליון דולר.

שליחי הטלוויזיה הישראלית ראו מאות סירטי־טלוויזיה, והח־ליטו לרכוש המירקע הישראלי: את הסדרות והסרטים הבאים, אשר יוקרנו בעתיד.

תיעוד:

● **הכרעות קשוחות** (סידרה בת 6 פרקים) מתוצרת חברת נובה, הנחשבת כאחת מסדרות־הטלוויזיה המתוחכמות ביותר שהופקו באחרונה בעולם. היא עוסקת בהצגת דילמות אנושיות. מנחה התוכנית הוא אחד הפסיכיאטרים הנודעים כיום באר־צות־הברית.

● **הרוח של אסיה** (סידרה בת 6 פרקים) בהנחיית המגיש והזואולוג דיוויד אטנבורו, מי שערך והנחה באחרונה את הסיד־רה המעולה חיים על אדמות.

● **הלם החדש** (סידרה באמנות), שנחשבת כממשיכה של הצייביליזציה, בהנחיית קנת קלארק. את הלם החדש מנחה רו־ברט יוז, המבקר האמנותי של השבועון טיים.

● **הבריחה מאיראן** סרט תיעודי קנדי, המתאר את הב־ריחת ששת אנשי השגרירות האמריקאית בטהראן, באמצעות השג־רירות הקנדית, עם צילומים אותנטיים של הטלוויזיה האיראנית. בסרט מפורט תהליך זיופי הדרכונים של השישה, ואופן הברחתם את גבולות איראן.

סדרות עלילה:

● **טקסי**, סידרה המבוססת על חייו של נהג־מונית בניו־יורק. סידרה זו זכתה אשתקד בפרס אמי (האוסקר של הטלוויזיה).

● **וגאס**, סידרה בלשית, המביאה מעולמו של בלש פרטי מזדקן בעיר־ההימורים הנודעת.

● **מישפחה במיבחמה**, סידרה בריטית בהפקת חברת גראנאדה, המתארת בפרטים קפדניים מעולמה של מישפחה בריטית למרכיביה השונים, במהלך המילחמה העולמית השנייה.

סירטי קולנוע:

מטרת ביקורו של מנכ"ל רשות־השידור יוסף לפיד בפסטיבל זה היה לפצח אחת ולתמיד את הבעייה של הקרנת סירטי־הקולנוע בטלוויזיה, אחרי הפשרה שהושגה עם התאחדות בעלי בתי־הקולנוע בישראל, והסיכום עם מפיצי־הסרטים בישראל. לפיד נפגש עם שיבעת חברי המועדון של מפיקי הסרטים הגדולים בעולם, ואחרי סידרת פגישות מרתוניות איתם הצליח לשכנע ארבעה מתוך השיבעה בכדאיות שבמסירת הסרטים להקרנה בטלוויזיה הישראלית. בהצבעה שנערכה בין חברי המועדון, הוחלט לבסוף לאשר את מכירת הסרטים לטלוויזיה הישראלית, כאשר שיבעת המפיצים עומדים להתחיל במכירת סרטיהם לטלוויזיה הישראלית.

היישג נוסף של לפיד בשטח זה הושג במהלך סיורו בלונדון, שם פגש את ראשי הבי־בי־סי, שהיחסים ביניהם לבין הטלוויזיה הישראלית נותקו בשל מחיריהם הגבוהים של סרטים אלה (קרוב למחצית תחנות־השידור בעולם חדלו מלהקרין את סירטי ה־בי־בי־סי בשל מחיריהם הגבוהים). לפיד הצליח להגיע להבנה עם ראשי התחנה הבריטית וסיכם עימם סופית את המחירים שהטלוויזיה הישראלית תשלם להם.

יום רביעי

13. 5

● **מדע־בידיוני: חיזי־צי החלל (פרק 19, חלק ב', 6.15 — שידור בצבע, מדבר אנגלית)** — הימר משוחח עם הוריו ומחליט לחזור לכדור הארץ בלא לבקש רשות. בהיותו מחוץ לספינה הוא מגלה את לוויין התיקשורת של הגאמילונים.

● **סידרה בידורית: ספינת האהבה (8.03 — השבוע (8.03 — שחור־לבן, מדבר עברית).**

● **תעודה: מישפטו ומותו של מאיר טובי־יאנסקי (9.30 — שחור־לבן, מדבר עברית)** — ביוני 1948 עמד רב־סרן מאיר טוביאנסקי בפני בית־דין שדה, הואשם בבגידה בעת מילחמה והוצא מייד להורג. אולם תוך שנה התברר כי היתה זו טעות מישפטית. הוצאתו להורג של טוביאנסקי היתה מיקרה בודד בתולדות צה"ל. הסרט התיעודי צולם באתרי ההתרחשויות, ומביא עדים ומיסמכים המשמשים את פרטי המיקרה, בהגיית ירון לונדון. מפיקה: מאיה דוקלר; במאי: יהודה קוזה.

● **בידור בשידור חי: לקראת אירוויזיון 1981 (10.40 — שידור בצבע, מדבר ומזמר עברית)** — במאי: דן בירון.

● **בורסה: מחון לחון (11.20 — שחור־לבן, מדבר עברית).**

יום ששי

15. 5

● **סידרה לילדים: הקלברי פין וידידו הודען: גיבעת האהבה**
יום שישי, שעה 10.15

(3.00 — שידור בצבע, מדבר אנגלית) — „האק הופך לקורבן". האק חושש שאביו יתבע לעצמו את אוצרו ומחליט להפקיד את כספו בידיו של השופט תאצ'ר.

● **חדשות: השבוע — יומן אירועים (8.15).**

● **בידור: שעה טובה עם מני פאר ואורחיו (9.15).**

● **סרט קולנוע: גיבעת האהבה (10.15 — שידור בצבע, מדבר אנגלית)** — סרט רומאנטי מאוד של הבמאי הנרי קינג. מתבסס על רומן בעל אותו השם. מאת רופאה ילידת הונג־קונג בשם האן סואין. הרקע: עיר הולדתה של הסופרת. על אהבתה של רופאה סינית לעיתונאי אמריקאי המסקר את מילחמת קוריאה. גוון הגזעים והתרבויות בעיר זו, והמצב הפוליטי המיוחד שלה, מהווים מרכיב חשוב בסיפור. נחשב אחד הסרטים הרומאנטיים הנודעים ביותר. כוכבי הסרט הם ג'אניפר ג'ונס וויליאם הולדן.

שבת

16. 5

● **ספורט: מכבי ספורט (9.05)** — סיקור מישחקי הסיום של הליגה הלאומית.

● **סידרה: דאלאס (10.05 — שידור בצבע, מדבר אנגלית)** — קליף בארנס, אחיה של פאם, מציג את מועמדותו לכהונת סנטור. פאם נמצאת במצב מביך: היא מחליטה לעזור לאחיה במסע הבחירות שלו, נגד מועמד הנתמך בידי מישפחת יואינג. מאמציה של פאם לעזור לאחיה קליף מסתיימים באורח טראגי, כאשר היא מגלה שמידע על עברו של קליף משמש בידי ג'אר כאמצעי להציגו באור שלילי בעיני הבוחרים. קליף מאבד את אמונו בפאם.

● **סידרת מתח: המקצועים (10.55 — שידור בצבע, מדבר אנגלית)** — הפרק „חוב ישן".

יום ראשון

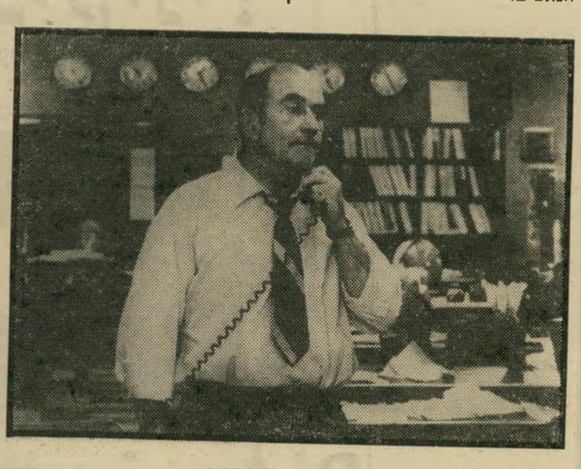
17. 5

● **שידור ישיר: ארץ אהבתי (8.03 — שחור־לבן, מדבר עברית)** — תוכנית על ארץ־ישראל בהגיית מאיר שליו.

● **תשדיר שירות: די (8.50)** — פינה שבועית למניעת תאונות בדרכים.

● **סידרה: לו גראנט (10.00 — שידור בצבע, מדבר אנגלית)** הפרק „אינדיאנים". סיפורו של נער נמלט; היבטים מעניינים וחדישים על נושא האינדיאנים באמריקה, באמצעות מערכת לוס־אנג'לס טיימס.

● **דו־שיח: שיחה בשניים (10.50)** — העתונאי והמפיק מיכה שגריר ישוחח עם ליאופולד טרפר, המנצח של „התיזמורת האדומה", באירופה הכבושה בידי הנאצים.

אסנר: לו גראנט
יום ראשון, שעה 10.00

● **בידור: בועות (11.20 — שידור בצבע, מדבר אנגלית)** — אחרי שג'סיקה טייט נלקחה כבת ערובה, מתקשר בעלה, צ'סטר, אל מחלקת־המדינה. המייג'ור מנסה להתקשר עם מימי אייזנהאור, ומתבשר שהנשיא אייזנהאור כבר מת.

(10.00 — שחור־לבן) — החלילן הרבי מאן מארח את החצוצרן המפורסם דייזי גילספי.

● **סידרה: סטון (10.45 — שידור בצבע, מדבר אנגלית)** — המשך עלילותיו סטון (דניס ויבר).

רנדל: החבובות
יום שלישי, שעה 8.30

יום שני

18. 5

● **בידור: זה הסוד שלי (8.03).**

● **בידור: מוסף (8.30 — מדבר עברית)** — ירחון תרבות.

● **זמר: ז'אק ברל (9.30 — שחור־לבן, מדבר ומזמר בצרפתית)** — הזמר הצרפתי המפורסם בתוכנית ישנה, שבה מיבחר מלהיטיו הידועים, כמו אל תעזביני ואמפטרדאם.

● **דראמה: מלאך האבן (10.00 — שידור**

יום שלישי

19. 5

● **בידור: החבובות מארחות את טוני רנדל (8.30 — שידור בצבע, מדבר ומזמר באנגלית)** — אורח החבובות הוא הבדרן שחקן הקומיקאי המעולה טוני רנדל.

● **מוסיקה: ג'אז**

הינו בעל נפש עדינה של אמן. בתפקידים הראשיים: טימותי בוטומס בתפקיד הנער, ג'ראלדין פייג' בתפקיד האם, אי ג'י מארשל בתפקיד האב.

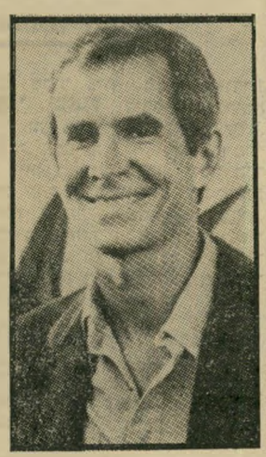

ברל: אמסטרדאם
יום שני, שעה 9.30

יום חמישי

14. 5

● **ספורט: מישחק**

פרקינס: תחיזה את בוכה
יום רביעי, שעה 10.00

שידור בצבע, מדבר אנגלית) — חוזרת להפלגות ומזמנת לצופים מצבים קומיים וסנטימנטאליים, שבהם נוטלים חלק הן אנשי הצוות והן הנוסעים. בין אנשי הצוות מופיעים השחקנים גאווין מקלוד, לורן טיוס, ברני קופל ואחרים.

● **טבע: נקודת חן — אביב בארץ (8.53 — שידור בצבע, מדבר עברית)** — חלק מפריחת האביב כבר מאחורינו, אבל עדיין אפשר לתפוס קטעי אביב בגולן. הפקה: חנה קלופפר.

● **סרט טלוויזיה: תחיזה את בוכה (10.00 — שידור בצבע, מדבר עברית)** — בסיפור אמיתי מבית עיתונאית הטלוויזיה האמריקאית בטי רולין (מרי טיילר מור) תוכנית תיעודית על סרטן השד ועל הניתוח להסרתו. לאחר מכן, בבדיקה שיגרתית, מתגלה אצלה גידול ממאיר בשד. אחרי הניתוח הופך הרופא אופטימי. הסרטן לא התפשט. בעלה הסופר, ארתור (אנטוני פרקינס), מנסה לעזור לה אך מתקשה להתמודד עם מצבי רוחה ונאלץ למצוא לעצמו מיפלט בעבודה. לחברתה הטובה אריקה (ג'ניפר וורן) יש גם קאריירה וגם ילדים. כך שבסופו של דבר פונה בטי למאהבה בעבר מימים עברו, דייוויד (ריצ'ארד קרנה), עשיר מפילדאלפיה המרעיף עליה שפע של תשומת־לב. היא נוטלת חופשה ארוכה ממקום עבודתה, נוטשת את ארתור ועוברת להתגורר עם דייוויד, עד לגירושיה. דייוויד רוצה לשאת אותה לאשה אך אינו יכול להסתיר את אכזבתו כאשר מתברר להם, שיהיה זה מסוכן מדי עבור בטי לנסות ולהרות.

שינויים בלוח המישדרים

עם סיום הקרנתה של הסידרה „עמוד האש" יונהגו כמה שינויים בלוח המישדרים של הטלוויזיה:

● **התוכנית „מורשה" ו„המיסבאה של ארצ'י באנקר", „תצפית" ו„החבובות", תוקרנה בימי שלישי.**

● **התוכנית „די", שעניינה במניעת תאונות בדרכים, חוזרת להקרנה בימי ראשון, אחת לשבוע, בשעה 8.50 בערב, מייד אחרי התוכנית „ארץ אהבתי".**

● **התוכנית „נקודת חן" תוקרן שוב בימי רביעי, בשעה 8.50, אחת לשבוע.**

● **הסידרה „ספינת האהבה" שבה להפליג בימי רביעי, אחת לשבוע, בשעה 8.03 בערב.**

● **את מקומה של הסידרה „חדר הנשים" תופסת בימים אלה הסידרה החדשה „סטון", בכיכובו של השחקן דניס ויבר. כוכב הסידרה „מקלאוד".**

אמנות

לא כעיט ולא כנשר

הפסל הצעיר **יוסף אסא** זועם ורותח. כאחד שתיכנן כמה מ־אתרי־ההנצחה לנופלים ברחבי הארץ, הוא הוזמן להקרנת־הבכורה העולמית של הסרט העיט, העוסק בתעשיה של אלבומי זיכרון ואתרי־הנצחה לנופלים. זעמו היה רב, כי לדעתו נעשה עוול לאנשים רבים, שדמותם שונה תכלית השינוי מהסטריאוטים המתראר בסירטו של **יקי ישע**. „את פרוייקט מודיעין תרמתי כולו, ו־מתוך פרוייקט ההנצחה לחיילי גולני תרמתי מחצית שכרי. הלזה יקרא עיט?" שואל בכאב הפסל והארכיטקט הצעיר והמוכשר.

מי שמעוניין לדעת בדיוק כיצד נראים הפרוייקטים המצויינים לעיל, וכיצד רואה יוסי את עניין ההנצחה, באיזו חרדת קודש הוא דן בנושא, כמה נשמה השקיע בפסלים, יכול לבקר בבית יד לבנים בתל־אביב, שם מוצגת תערוכה מקיפה של עבודותיו. בכניסה לבית יד לבנים מוצגת עבודה פיסולית, המורכבת משלושה חלקים: האמונה (תבליט על הקיר של אבני הכותל), הגבול (שהפעם אינו ניצב אנכית, כי אם על הריצפה, כך שהעוברים יכולים לפסוע עליו) ועץ הזית — המסמל את תחילת הסכם השלום עם מצריים.

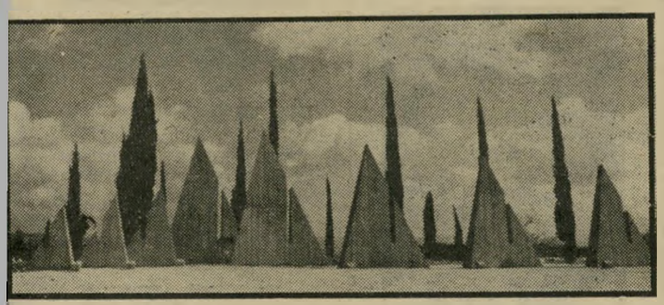
את אלמנט המיזבח, אש התמיד, ובכלל, הרגשת התחושה האופפת את המבקרים באתרים, מצליח יוסף אסא לגלם ביצירותיו, ולהעביר לצופים גם בתערוכתו בבית יד לבנים. ביקורת נוקבת, כמו זו המוטחת בסרט העיט, אינה מתאימה להיות מכוונת אליו, להיפך. יש לברך, שארכיטקט מזהיר זה מוצא לנחוץ לתרום מכישרונו להציב יד לנופלים.

ממרומי האוויר ל׳מעמקי הים

מי מכיר ציון „מצוין מאוד"? **נעמי שאול** קיבלה בילדותה ציון זה מהמורה לציור שלה. לנעמי, המציגה ביד לבנים ברמת־גן, זוהי תקופת מעבר, שבה הסתיים פרק אחד בחייה, שבו היתה דיילת אל־על, פשטה את מדיה, והחליטה להקדיש את זמנה אך ורק לציור. הציון, שבו זכתה בנעוריה, רק רמז על העתיד להתרחש.

נעמי שאול גדלה ברמות־השבים, שהיה כפר יקי. המיוחד בו היה, שהיתה בו בריכת־שחיה, מיצרך נדיר באותן שנים. בני הכפר הפכו שחיינים מעולים, וכמוהם נעמי. את הידע בשחיה פיתחה בהמשך הדרך לשטח הצלילה, וכיום היא צוללנית ותיקה וחברה באיגוד הבינלאומי לצוללנים. כל הנופים הקסומים, המעוררים את דימיון הצופים בהם מתחת למים, הם הנושא המרכזי של תערוכתה ביד לבנים ברמת־גן. במיכחול מעודן ובהנחות צבע רגישות היא מעלה אותם מראות נפלאים, שבהם האלמוג הוא המלך הכל־יכול. לירידות ופיוטיות, יחד עם ידע ושליטה במיכחול, מזמנים לצופים חוויה לא פחות מענייגת מהנוף הניבט לצוללים.

כיצד הגיעה בת הכפר לתערוכה זו? לאחר לימודיה בגימנסיה

„אתר מודיעין" של האמן יוסף אסא
תרומה להנצחת החיילים

הציירת נעמי שאול ליד ציור תת־ימי
ציור בהשפעת חופשות במיזרח־הרחוק

יד לנופלים. בתוך הבניין יכולים הצופים לראות את דגמי אתרי־ההנצחה מודיעין וגולני. כאן ניבטת יכולתו המופלאה של האמן, שלמד ארכיטקטורה ופיסול באיטליה, לשלב את שני המיקצועות יחדיו. בכל דגם יש רעיון אחר, המיושם בצורה שפסל בלבד לא היה יודע ליצור, מחוסר הכרת החומרים, תכונותיהם והשילוב במרחב. שילובם בגבעות, תוך יצירת מיבנים ארכיטקטוניים המזכירים פסלים, תואם את הרעיון שאתר־הנצחה חייב להחיל חומר ורוח גם יחד, ושיהיה מקום מתאים בעל אווירה של התייחדות עם זכר הנופלים ליקיריהם.

מקסימום אירופה במינימום מחיר

קמפינגטורס 81

לראות יותר, לבלות יותר ולהנות יותר במחיר הנמוך ביותר.

אופי אחר

טיולינו נמשכים 16, 18, 25-30 יום
בנוסף לביקורים באתרים הקלסיים, הטיולים כוללים:
סיורים רגליים, שייט, דיסקוטקים, ים, טירות ועיירות
שמחוץ למפת התיירות המוכרת.

אוירה שונה

אוירת צעירים וצעירים ברוחם.
מלווה מנוסה, אוטובוס צמוד, לינה בחניוני קמפינג
והווי אותו לא תמצא בכל טיול אחר.

מחירים ללא תחרות

המסלולים הארוכים
והמעניינים ביותר,
במחירים הנמוכים ביותר.

מחיר טיולינו		
30 יום אירופה	–	$1,632
25 יום אירופה	–	$1,482
18 יום אירופה	–	$1,182
16 יום אירופה	–	$1,037
28 יום סקנדינביה	–	$1,532

18 יום טיול מיוחד למשפחות!!!

לנרשמים עד 15.5.81 בתשלומים

ללא ריבית וללא הצמדה.

מחירי טיולינו כוללים
כרטיס טיסה קבוצתי מעודכן ליום 30.4.81
אוטובוס צמוד לאורך המסלול.
2 ארוחות מלאות ליום.
ביקורים באתרים שמחוץ למפת התיירות.
דמי כניסה לכל האתרים המתוכננים (עפ"י החוברת).
לינה בבתי מלון בלונדון ובקונסטנץ.

לקבלת חוברת ופרטים מלאים פנה אל סוכן הנסיעות שלך ושאל גם על טיולי מוטלים וקמפינג לארה"ב.

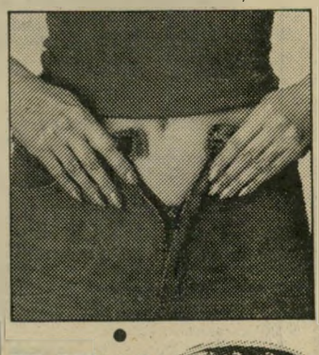
קמפינגטורס Campingtours
חברה מס. 1 בטיולי הקמפינג

8 שנות נסיון - אלפי מטיילים מרוצים.

נפיחות? עצירות?

איך תכנסי לביקיני?

תה ביקוניס לעיכול טבעי:
נמס (היחידי בישראל), עלים וטבליות.
תה ביקוניס מיוצר מצמחים.

Bekunis תה בקוניס

להשיג בבתי המרקחת בלבד.
אישור משרד הבריאות 002-11146-929

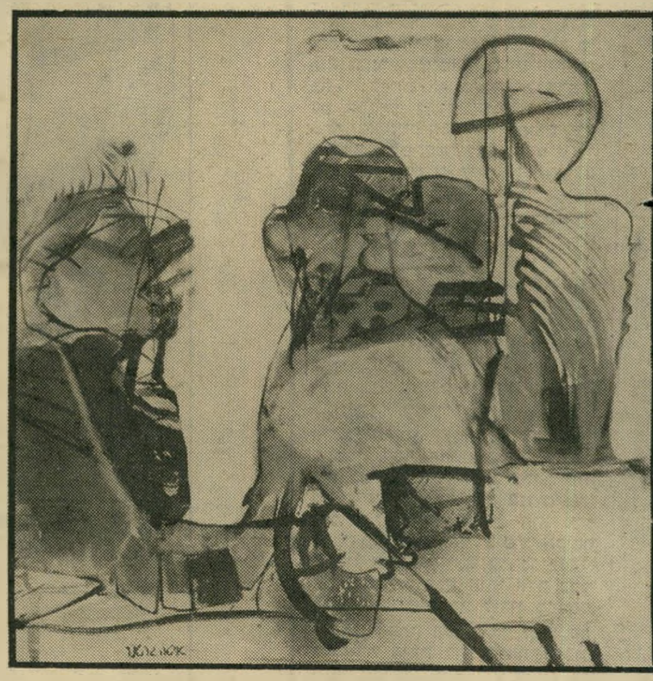
עייני בעלון לצרכן המצורף לאריזה שאושר ע"י משרד הבריאות.

הרצליה ובחיפה, התגייסה, ולאחר גיוסה התחילה לעבוד ביום כ־מורה לחינוך־מיוחד, דבר שהוכ־רה לו קודם לכן, ולמדה ערב־ערב בבית־הספר הגבוה לציור, אצל מרגושילסקי. החיים לא חיי־כו אליה, ובשל מצב המישפחה עמלה קשות כדי לקיים את עצמה ולממן את לימודיה. למזלה היו בני מחזורה ציירים מעולים, כמו **אברהם אירת, יעל דויד** ו־**איקן מן** המנוח.

אחרי הלימודים החליטה שלא תוכל להתקיים אך ורק מציור, ועל־מנת שלא להתמסחר ולצייר קיטשים, כדי לחיות מהם, העדיפה לעלות לצוות־אוויר ולהיות דיי־לת. התוכניות הוורודות שרקמה — לעבוד כדיילת ובימים החופ־שיים לצייר, התבררו כתיקוות־שוא. העבודה היתה קשה ומייג־עת משחשבה. הכמות של הציורים שציירה לא סיפקה אותה. היא פתרה זאת, חלקית, על־ידי כך שהיתה לוקחת מדי פעם חופשה של שנה ללא־תשלום, ואז היתה מקדישה את הזמן אך ורק לציור.

שוברת שיאים. אמנם, את החופשות הרגילות שלה ניצלה להחלקה בסקי, ונחשבה ל„שוברת שיאים" בשבירת ידיים ורגליים באל עך, אך את החופשות בנות השנה ניצלה להשתלמות בסן מר־טין סקול אוף ארט בלונדון, וללימוד חריטה על זכוכית ב־מורלי קולג'. את עבודותיה ה־נפלאות, שהיא יוצרת על כלי־הזכוכית, לא ניתן יהיה לראות בתערוכה, המוקדשת אך ורק ל־ציור. כמה סיבות לדבר: ראשית, היא יראה שמא תישברנה, ויותר מכל היא חוששת שתימכרנה, ו־היא פשוט ממאנת להיפרד מ„יל־דיה".

מכל הנופים שראתה בחופשותיה ביפאן, בהודו, נפאל ושאר חלקי העולם, מעדיפה נעמי את הנוף התת־ימי. (היא מתקנת, כשאומ־רים „תת־מימי", וטוענת שתת־מימי יכול להיות גם בתוך ה־כיור...) לפני חודש ימים התפ־טרה נעמי מעבודתה כדיילת, ובזאת חתמה שלב בחייה. מכאן ואילך היא אך ורק אמנית.

„פגישה" של איטה גרטנר
בעלי־חיים עם עיני אדם

וריאציות

בבית־האמנים בתל־אביב נפתחה תערוכה שנושאה וריאציות. הכוו־נה להציג את מיטבחו של האמן ואת השלבים השונים בהם עובר רעיונו עד ביצועו הסופי. לפע־מים, בדרך, אחד השלבים מעניין יותר מהתוצאה הסופית.

רשימת המציגים גדולה. וביני־הם: **איטה גרטנר, אבינועם קוסובסקי, פרדי פביאן, יו־סף לובן, חווה פרסבורגר, דוד כפתורי, גרשון רנרט, שלמה שורץ,** והבולטות בין כולם הן **אתי לב,** שהציגה לא מכבר בתערוכת נשים יוצרות, ו־**סילביה גינזברג,** שחזרה מ־השתלמות בפאריס. איטה גרטנר ציירה תרנגולים ובעלי־חי כסמל לאנשים, כי היא רואה אותם כ־התגלמות שונה של בעלי־חי, והיא מציירת אותם עם עיני אדם. ה־תערוכה עשויה לעניין אנשים, ש־אינם מכירים את דרכי עבודתו של האמן, היא פותחת להם חלון לעולמם הפנימי של כמה מאמני ישראל.

„סיני" כפי שצוים על־ידי ניל פולברג
היצמדות לטבע על כל פרטיו

פרידה מסיני

למיספר הקטן אך המובחר של הגלריות בירושלים התווספה בעת האחרונה גלריה בשם הלל. אמנם היא היתה קיימת קודם לכן ב־מיקומה הישן, אך מזה כמה חוד־שים היא פועלת ליד ה„פליט סט־ריט" הירושלמי, הלא הוא רחוב העיתונות, רחוב הלל. בחלל גדול ורחב, המזכיר מעט את קנה־המי־דה האמריקאי, (בעל הגלריה ממו־צא אמריקאי), מוצגת תערוכת־צילומים מרהיבים של גופי־סיני.

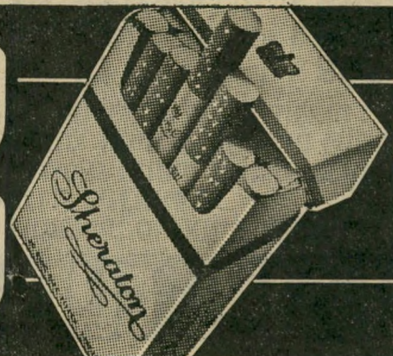
הצילום הוא עדיין אח חורג ל־ציור ולפיסול בישראל. לא כל גלריה מעזה להציג תערוכות צי־לום באופן שוטף, ותערוכות כ־אלה הן יותר בגדר קוריוז חולף. תערוכה חדשה זו של צלם אמ־ריקאי, שעבר להתגורר בישראל, **ניל פולברג,** עשוייה לשנות את אמות־המידה של הצופים הישרא־לים הקבועים בתערוכות.

בלי התחכמויות. אין בתע־רוכה זו שום התחכמויות וניצול המדיום של המצלמה כדי לערוך ולשכתב את הטבע מחדש. הנתר־נים הטיבעיים של קשת הצבעים המרהיבה של הרי דרום־הארץ, החל מוורוד, סגול, אדום וכלה ב־חומים שונים וכחול־שמים עז, מה־וויים חומר מעולה, ממש צילום מוכן, ואין לך אלא לבחור את ה„פרים" וללחוץ!

דווקא ההיצמדות של ניל לטבע, על כל פרטיו המדוקדקים, בלי לנסות לטשטש וליצור יצירה על־ידי התערבותו בתהליך, מציגה סידרת צילומים, המזכירים בפר־טי־פרטיהם את רישומי הנוסעים שבאו לתייר בארץ־ישראל במאה ה־19, והשאירו את התרשמויו־תיהם לנצח ברישומים, בתחרי־טים ובצילומים הראשונים. קסם רב שורה על צילומים אלה, ואף כי לא כולם בעלי אותה יחודיות, הרי שהצליח הצלם האמריקאי לר־אות מה שישראלים לא הראו.

ניל פולברג הגיע לארץ לאחר שסיים בהצטיינות את לימודיו ב־אוניברסיטת ברקלי שבקליפור־ניה, הציג תערוכות במקומות שו־נים בעולם, ועבודותיו נרכשו על־ידי מוסיאונים שונים, כולל ה־שטטדליק שבאמסטרדם, המכון הסמיתסוני בוושינגטון, ירושלים, המבורג והמודרן ארט בניו־יורק.

בילוי משגע במלון הסלע האדום אילת
מחיר מיוחד: -.395 ש' (לפני מע"מ) חצי פנסיון לאדם בחדר זוגי. טל.059-73171

שרתון לגברים כמוך

לא כל יום פוריום!

רנו 14 היום בהדגמנות חד פעמית

"רנו 14" היא המכונית שבה יושמו כל חידושי הידע והפיתוח במתקדמים ביותר – רנו 14 היא הקניה הטובה ביותר.

יש בה מנוע – 1218 סמ"ק, מירווח פנטסטי לנוסעים, מושבים אורטופדיים, הינע קדמי המבטיח יציבות ובטיחות, צריכת דלק חסכונית מאוד. רדיוס היגוי מושלם – נוחה לחנייה, ביצועים מרשימים, נוחות סלונית. "רנו" – מקום ראשון במכירות בשוק האירופאי המשותף.

היום, תודות להפחתת המסים

מחיר כלה: 112.293.- **ולה רנו!**

המחיר נכון ליום 5.5.81 וכולל מ.ע.מ.

אספקה מהירה במיסוי מופחת

בני משה קרסו תל אביב טל. 333242, חיפה טל. 721751
מרכזי מכירה: ירושלים טל. 226491/2, חיפה טל. 510296, באר-שבע טל. 36777

RENAULT

במדינה

משטרה

עבודה עברית

מתיחות, תעמולה ומעשי שובבות במישטרה

איש לא חשד עד כה כי מישטרת־ישראל משופעת בחוש־הומור. והנה, בגלל סיפור העובר כיום מפה לאוזן בכל דרגי המישטרה, מתברר כי גם מיצרך זה אינו חסר במישטרת־ישראל.

הסיפור התחיל לפני כמה חודשים, כאשר מישפט הרצח הכפול וגיבוריו היו בראש החדשות. שמועות על תפיסתו, או הסגרתו, של רחמים אהרוני ("גומאדי") צצו לבקרים, והיו שחשבו כי הדבר ממש על סף ביצוע.

אז פנו שני קציני מישטרה גבוהים לקצין ירושלמי, ומסרו לי כי הוא נבחר למשימה הסודית והחשובה — ללוות את גומאדי לישראל. הם הסבירו לו כי גומאדי מוחזק עתה בארצות־הברית, ומחכים שם לאיש מישטרת־ישראל, שיבוא ויקח את העציר לישראל (העולם הזה 2279).

בגלל הסודיות הרבה של המשימה, ביקשו הקצינים מהנבחר לא לגלות אפילו ברמז על הנסיעה. הם ציוו עליו שלא להתכונן, לא להכין בגדים, ואפילו לא כסף. ההסבר היה, כי המישטרה תכין עבורו את כל הדרוש, והוא יקבל את הכל ב־נמל־התעופה בן־גוריון, כאשר יתייצב שם, במועד הקבוע.

"עבדו עליך". השמועה אומרת כי הקצין לא יכול היה לעצור בעצמו. חרף ההוראות של הקצינים, מסר הוראות לבנק שלו לקנות מטבע זר. כמו כן קנה בגדים מתאימים למשימה סודית. הוא מסר לבני מישפחתו את סיפור הכיסוי שעליו הוסכם, ויצא בדרכו לנמל־התעופה. שם פגש אותו אדם בבגדים אזרחיים ותחב לידיו מעטפה.

כאשר פתח הקצין את המעטפה, שאמורה היתה להכיל את דרכונו ויתר המיסמכים הדרושים לו, גילה בתוכה מיכתב שגילה לו כי הכל היה תעלול. "עבדו עליך עבודה עברית," נאמר במיכתב.

ברור לגמרי כי הקצין נעלב ונכעס. אולם יש אומרים כי הרחיק לכת, והתלונן על חבריו וביקש כי יוחזרו לו הכספים שהוציא בגלל התעלול.

בעת שחקר העולם הזה את הפרשה האמורה, הסתבר כי אין זה התעלול הראשון שמבצעים שוטרים זה לזה. קצין מישטרה ותיק, שנחקר על סיפור גומאדי, חייך וסיפר, כי בעת היותו שוטר טירון, סבל גם הוא מתרגיל שביצע מפקדו בסיור.

כאשר היו שניהם בסיור־לילה שיגרתי ברחובות תל־אביב, הצביע לפתע הוותיק על טנדר שנסע לפניהם, ואמר לטירון: "זה נראה לי חשוד, בוא נעקוב אחריו."

בהמשך המירדף התנהג אומנם נהג הטנדר בצורה חשודה. הוא הציץ בראי וניסה להתחמק מהניידת. אולם הם עקפוהו ועצרו בחריקת בלמים. אז פנה הוותיק לטירון ואמר לו: "יש בודאי סחורה גנובה מאחור, לך אתה ותבדוק אותה, ואני אטפל בנהג." כאשר עלה השוטר על הטנדר, ראה חבילה ארוכה עטופה היטב. הוא קרע את עטיפת הבד וגילה לחרדתו גוויית אשה. רועד בכל גופו פנה אל חברו לסיור, ומצא אותו מתפוצץ מצחוק בחברת נהג הטנדר. רק אז התברר לטירון כי חברו סידר אותו.

נהג הטנדר משמש קבלן להעברת גוויות של מישטרת ישראל. וכל פעם ששוטר ותיק פוגש בו בחברת טירון צעיר, הוא מבצע את התעלול. נהג הטנדר, המכיר כבר את התרגיל משתף פעולה. הוא נוהג בצורה חשודה, ומחכה לרגע שבו יגלה הטירון את הגופה.

בואו להקיף את אמריקה

את כל אמריקה

בטיולים המקסימים ביותר בחברה בינלאומית

טיולי קמפינג

47 יום כל אמריקה $ 1509
26 יום אמריקה-צפון $ 869
19 יום אמריקה-דרום $ 649

טיולי מוטלים

47 יום כל אמריקה $ 2249
26 יום אמריקה-צפון $ 1299
19 יום אמריקה-דרום $ 959

- בכל הטיולים 3 ארוחות מלאות ליום
- מסלולי הטיולים המקיפים ביותר!
- מדריכים מנוסים דוברי אנגלית
- חברה בינלאומית
- אוטובוסים מותאמים לקמפינג

קמפינגטורס Campingtours
חברה מס. 1 בטיולי הקמפינג

בואו להקיף את אמריקה

הסקופ האמית: בן־גוריון ידע! - כל המעורבים מסרבים להצטלם ולדבר -

השיחה הגורלית שחרצה את דינו של מאיר טוביאנסקי - אהובת המנהל

הבריטי מוכיחה את חפות טוביאנסקי - המנהל התאבד בהודו -

מן המתרחש מאחרי הקלעים של תוכנית־הטלוויזיה

כיתת היורים האלמונית

בסוף יולי 1948 פורסמה ידיעה מרעישה בעיתונות העברית, וזה נוסחה: „מודיעים בזה ברבים שביום 30 לשישי 48 ישב אי־שם בארץ בית־דין צבאי דחוף, שהוציא פסק־דין־מוות נגד מרגל לטובת האוייב. המרגל מסר לאוייב פרטים על התעשייה של צבא־ההגנה בירושלים. כתוצאה ממסירת הידיעות הללו הותקפו המטרות על־ידי האוייב. פסק־דין־מוות הוצא לפועל באחד הבסיסים של צבא־ההגנה על־ידי יחידה צבאית...“

יחידה זו היא הסיפור האחד והיחידי, הסיפור הבילעדי, של הוצאה־להורג במהלך מילחמה או קרב, שנעשה בצה“ל מאז ועד היום. הטלוויזיה הישראלית תקרין השבוע את סיפור אותה פרשייה, תחת הכותרת „מישפטו ומותו של מאיר טוביאנסקי.“

הנה כמה פרטים:

היסטריה ציבורית

מאיר טוביאנסקי, סרן ומהנדס, מבכירי הפקידים של חברת־החשמל הירושלמית, מיג'ור בחיל־ההנדסה הבריטי במילחמת־העולם השנייה, מפקד בהגנה אשר מונה בראשית יוני 1948 כמארגן בסיס־הקבע הראשון של צה“ל בירושלים, במחנה שנלר, וכאחראי ל־שדה־התעופה הקטן (ששכן במקום שבו מצוי כיום גן סאקר, ליד בניין הכנסת). סרט הטלוויזיה מתכוון לשחזר את המהלכים שהביאו להוצאתו להורג של טוביאנסקי, לתאר את ההוצאה־להורג, ולבחון מחדש את הפרשה כולה.

הרקע ל„פרשת טוביאנסקי“ הוא חודשי המצור הארוכים, שהביאה המילחמה על ירושלים ב־1948. הלך־רוח תבוסתני שרר בקרב חלק מהאוכלוסיה עקב המצור הממושך והכישלונות הצבאיים, והיתה חרדה מפני רעב אפשרי. במשך כמה שבועות החל יורד על העיר מטר־פגזים. היו ימים שבהם נחת פגז אחד בכל שתי דקות. העיר היתה עגומה וחשוכה, בתי־החרושת נעולים, המיסחר משותק, המון־אדם בה היה מנותק מן העולם החיצון.

בעיר פשטה השמועה שכל מיני אנשים מיסתוריים מסתובבים על גגות ומעבירים מידע באמצעות איתות לחיילי הלגיון הערבי (הצבא הירדני), שתקפו, צלפו והפגיזו מהצד הערבי של העיר. את המצב הגדיר אחד העדים של הסרט: „מאוד יתכן שזו היתה סתם היסטריה ציבורית...“.

עד אחר, לויצה, מאנשי ה־ש“י* בירושלים, מספר: „אחרי זה היו עוצרים אנשים, שמישהו

טוביאנסקי
„מה עשיתי!“

מהקהל צעק, זה מרגל! והיו מביאים אותו וחוזרים איתו. יתכן שהיו ביניהם גם מרגלים. אבל הורכחות לכך לא היו. אבל החשד היה גדול...“

על איתור המרגלים היה מופקד ה־ש“י. ה־ש“י בירושלים נמצא במישרדים צנועים ומוסווים, ששכנו על גג בניינו של קולנוע תל־אור, בבניין מועצת־פועלי־ירושלים לשעבר. ה־ש“י ישבו במישרדיהם, ותבעו ממחלקת הריגול־הנגדי של־הם לבדוק את הנושא החשוב מכולם: האם ההפגזות על ירושלים הן מיקריות או מכוונות.

על בדיקה זו של מחלקת־הריגול־הנגדי מעיד אחד מאנשי ה־ש“י: „היה נסיון לאתר, על גבי מפה, את הצפיפות של נפילת הפגזים ולראות אם יש בזה איזו תוכנית. בשלב מאוחר יותר, כשניסינו לחפש מהו ההיגיון, מישהו נפל על הרעיון, אני לא זוכר מי, שלמעשה העניין הזה מתאים לרשת־החירום (של קווי־החשמל)...“

שיחה גורלית

בירושלים, בימי המצור, פעלה חברת־החשמל הירושלמית הבריטית, אשר סיפקה, חרף המילחמה המתמשכת, את מעט החשמל בצורה שוה לשני הצדדים, היהודי והערבי. עובדי החחנה היו יהודים וערבים. מנהליה: בריטים.

בתקופה זו שלאחר יציאת הבריטים מירושלים, היה המנהל־בפועל של התחנה מייקל ברייאנט. לו היה כפוף מהנדס־הצרכנים של הצד היהודי, מאיר טוביאנסקי.

בכבלים שיצאו מתחנת־הכוח היו שתי מערכות־חשמל, שהגיעו לחלק היהודי של העיר: מערכת־החשמל הרגילה ורשת־החירום. רשת־החירום סיפקה חשמל למקומות חיוניים להמשך המילחמה בצד היהודי: מפקדות, בתי־מלאכה לייצור נשק, בתי־חולים ומאפיות. רשת־החירום הוקמה תוך סיכון על־ידי העובדים היהודיים של החברה, ופרטיה הסודיים היו אמורים להיות ידועים רק למפקדי הצבא ולאחראים בחברת־החשמל.

מישרדי החלק היהודי של חברת החשמל הועברו זמנית לבית פולצ'ק, השוכן ברחוב בן־יהודה. באחת החנויות שבבניין זה היה המישרד, שמתוכו שלט מאיר טוביאנסקי על ענייני החברה.

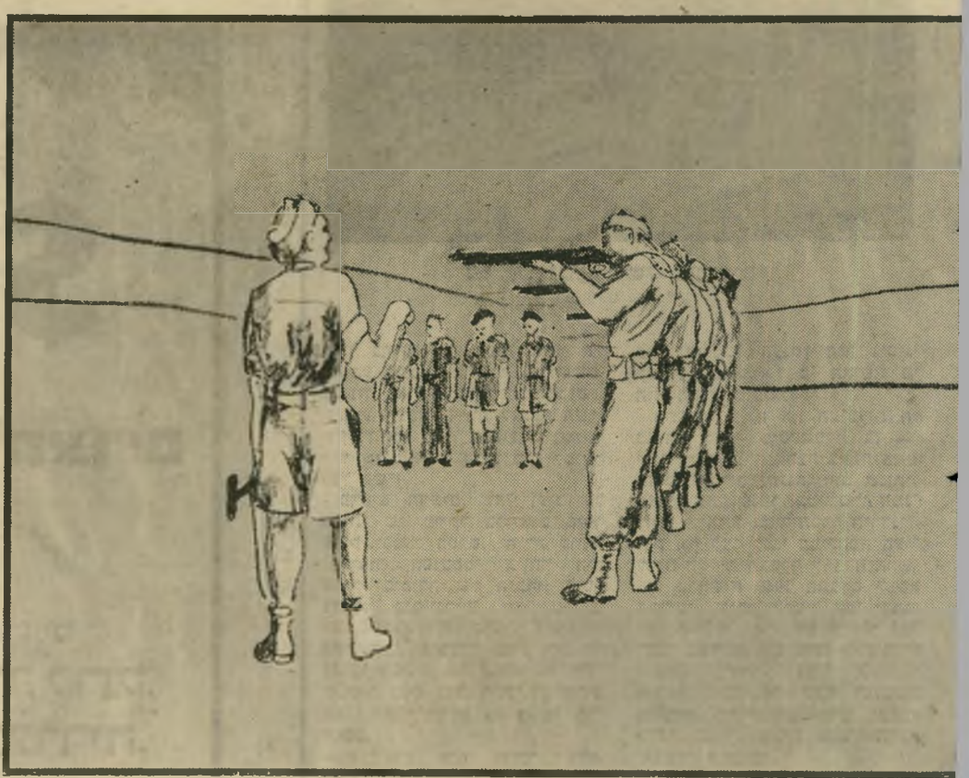
ב־16 ביוני 1948, חמישה ימים אחרי תחילת ההפוגה הראשונה בלחימה, נערכה במישרד זה שיחה בין מאיר טוביאנסקי ובין מייקל ברייאנט.

שיחה זו חרצה את גורלו של טוביאנסקי למוות.

מייקל ברייאנט הגיע למקום וביקש מטוביאנסקי שיראה לו את רשימת צרכני־החשמל. בידיו של ברייאנט היתה רשימה מצומצמת ולא מעודכנת. הוא ביקש מטוביאנסקי כי יראה לו את הרשימה המלאה של מקבלי אספקת־החשמל מרשת־החירום.

אליעזר כהן, הפקיד הראשי של

(המשך בעמוד 66)

כיתת היורים בשש בערב*
„אז אימצתי את שריר הרגל, שלא תרעד...“

* צילומים מאת יוסי שוורץ עבור הטלוויזיה.

* שירות־הידיעות של ההגנה, שממנו נולדו השב“כ, המוסד ואמ“ן.

כיתת־היורים האלמונית

(המשך מעמוד 65)

החברה, ישב במרחק של שני מטרים ממקום שיחתם של השניים. כהן ידע כי הרשימה המלאה של רשת־החירום היא עדיין סודית, וכי יש להסתיר אותה מברייאנט. כהן שמע את ברייאנט וטוביאנסקי מזכירים את המקומות הסודיים ביותר בירושלים. את מקום ה־מיפקדה הראשית — במלון עדן, את מטה לח"י — בבית אוקסהורן, את מחנה־הצבא המרכזי — ב־שנלר.

ברשימה המקורית שבידי בר־ייאנט לא הופיע השם תעש. הוא התעניין לדעת מה זה תעש. טוב־יאנסקי משך בכתפיו ולא ענה. כהן התנדב והסביר שאולי הכוונה לסוכנות טאס (סוכנות־החדשות ה־סובייטית). ברייאנט השיב: „לא יתכן שיספקו חשמל לסוכנות־ידי־עות." וכהן המשיך: „ראיתי שה־מצב קריטי, ולא רציתי להיות נר־כח יותר."

נרעש כולו פנה כהן לממונה עליו בהגנה. זה הפנה אותו אל התובע הצבאי הראשי בירושלים, גידעון האוזנר, כיום חבר־הכנסת. התובע הצבאי דיווח לאנשי הש"י שחקרו את עניין ההפגזות. ממיש־רדו של האוזנר הגיע כהן למיש־רדי הש"י.

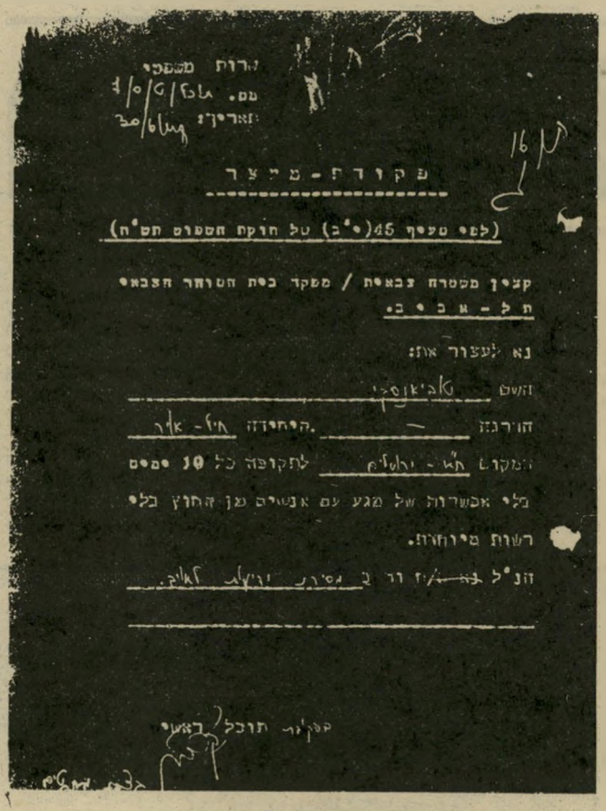
פרטים חדשים ולא־ידועים על דמותו של מייקל ברייאנט סיפר מפיק ובמאי הסרט, יהודה קוזה: „הסיפור הפנטסטי ביותר היה עבורי סיפורה של הגברת לוטה גייגר, פנסיונרית של חברת־החשמל באשדוד, שחזרה להתגורר בירושלים. איכשהו נודע לה ש־אנחנו מכינים את הסרט על טוב־יאנסקי, והיא באה אלינו לטלוויזיה עם הסיפור המלא על מייקל בר־ייאנט.

„ברייאנט היה החבר שלה. משאת נפשה וחייה של לוטה גייגר היא לחקור את פרשת טוביאנסקי מהזווית של מייקל ברייאנט. היא רואה חובה לנגד עיניה לטהר את שמו של ברייאנט, דבר שאנחנו לא יכולנו לעשות בסרט שהתמקד בטוביאנסקי.

„לוטה גייגר מתוייקת לחלוטין בנושא הזה. יש לה ארכיון, ומדי שנה היא נוסעת לאנגליה כדי להתחקות אחר התיקים במישרד־החוץ הבריטי, המאבדים את ה־חסיון. מטרתה היא אחת: לגלות אם טוביאנסקי היה ברשימות של מקבלי־המשכורת במיזרח־התיכון, כסוכן חשאי — מרגל. ובינתיים היא מגלה הוכחה הולכת ומת־משכת שטוביאנסקי היה למעשה חף־מפשע."

חברים מספרים על טוביאנסקי

אליעזר כהן נפגש עם אנשי הש"י. אחד מהם מספר על פגישה זו: „לנו זה נראה די משונה, מפני שזה היה בעיצומו של אותו דיון עמוק ויסודי שניסינו לעשות לגבי המשמעות של אותו התשקיף, אר־תה המפה של ריכוז־הפגזים. זה התאים בדיוק. וכאשר בדיוק באמ־צע כל הטיפולים האלה בא האיש הזה וסיפר את הסיפור, ברור שזה נפל על קרקע פוריה ביותר, מפני שכאן היה אימות, משני מקורות, להשערה שהיו לה הרבה רגליים.

פקודת־המעצר של טוביאנסקי
שם פרטי — אין

כתולדה מכל העניין הזה ניסינו לבדוק: מי הוא? מי האיש? מי הוא האיש טוביאנסקי?"

התחקיר גילה את העובדות ה־באות: מאיר טוביאנסקי, בן 44, יליד ליטא, עלה ארצה בשנת 1928 והצטרף מייד להגנה. רוב שנותיו בארץ היה שוטר במישטרת־המנ־דאט, אלחוסן בחיל־הספר הירדני, ורק זמן קצר לפני המילחמה הע־למית השניה הצטרף לחברת־החש־מל. בראשית 1940 התגייס לצבא הבריטי, שירת כקצין בחיל־ההנ־דסה הבריטי, ונדד עם פלוגתו בכל רחבי המרחב. עם שובו לירושלים התמנה לתפקיד בכיר בחברת־החשמל. בתקופה שבה התנהלה החקירה, שירת טוביאנסקי כמפקד מחנה שנלר וכמפקד שדה־התעופה שבעמק המצלבה.

את דמותו של טוביאנסקי מגדיר לויצה, אחד מאנשי הש"י בירו־שלים: „לא הייתי אומר שהוא היה מהאנשים המוכשרים ביותר ב־הגנה, אולם הוא היה חבר ותיק,

---

* חיל שהיה שייך להלכה לעבר־הירדן אך למעשה לברירים. מילא תפקידים בארץ וגייס גם יהודים לא־מעטים. בלט באבנט האדום של אנשיו.

יש לנו עוד הרבה מה להראות...*

* לדיוה, 300 דגמים של בגדי ים וחוף לקיץ 81'. בואו לראותם בבתי האפנה המובחרים

דיוה

דיוה - הרצל 119, ת"א.

מצרים עם טיולי השלג

רק $40*

הלוך ושוב מת"א ומירושלים למצרים ובחזרה

כל יום.*

סידורי קרקע, בתי מלון וטיולים מאורגנים.

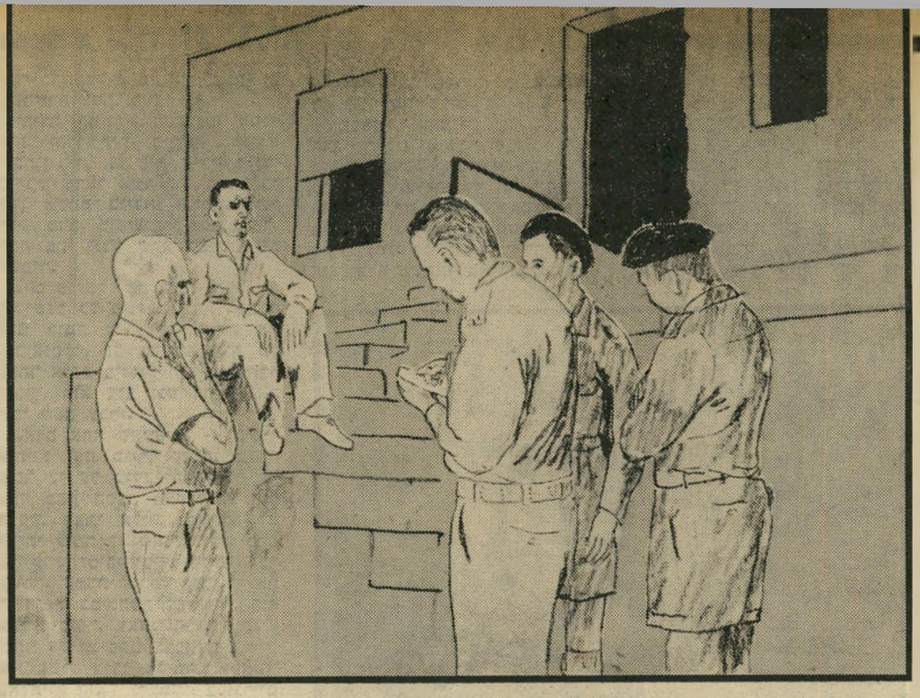
לקהיר, הפירמידות, לוכסור, קרנק, אסואן, אבו-סימבל ואלכסנדריה.

בתוספת מחיר.

• תנאים מיוחדים לוועדי עובדים וקבוצות מאורגנות.

• *פרט לימי ששי ושבת.

פרטים: טיולי הגליל תל-אביב, רחוב הירקון 142, טלפון: 221372, 220819.
ירושלים, רח' בן-סירא 3, טלפון: 242720. חיפה, המגינים 43,
טלפון: 522958 טבריה, הירדן 10, טלפון: 20330. קרית שמונה,
שד' תל-חי 24, טלפון 067-49305 ואצל כל סוכני הנסיעות.

איסר הגדוד (משמאל) חוקר את טוביאנסקי

„חמש־עשר מילים, בוגד במולדת או משהו כזה...״

ואנחנו כולנו דיברנו פחות או יותר כשפה משותפת.״

איש־ש״י אחר, יסקי, מספר: „האינפורמציה שהגיעה אודות ה־איש לא היתה יותר מדי אוהדת... היו כל מיני סיפורים של הדחה משנלר, מסיבות כספיות. הדיעה הכללית על האיש לא היתה חיובית, וזה השתלב, כמובן, באיזו צורה שהיא עם הדיווח של מר כהן...״

דו״ח הביניים

שני אנשי הריגול־הנגדי של הש״י סיכמו, כעבור שבוע של חקירה מאומצת, את מימצאיהם. הם הזכירו את שיחת ברייאנט־טוביאנסקי, שנערכה במקום ציבורי, וכמאמר אחד מהם בדו״ח: „קשה לומר שאדם ימסור במתכוון סודות במקום פתוח כל־כך.״ אולם, לעומת זאת, ניצבה רשימת המקורות שהיו מוזהים עם המקומות שהופגזו בידי הלגיון הירדני.

שני אנשי הריגול־הנגדי תיארו בהמשך הדו״ח שלהם את „הדיעות השליליות בירושלים על טוביאנסקי, ביגלל יחסיו המיוחדים עם האנגלים,״ והמליצו להמשיך ר־לחקור בעניין. הם הציעו לבדוק את כמויות הכסף שברשות טוביאנסקי, תוך עריכת חיפוש בביתו.

הדו״ח של אנשי הריגול־הנגדי נמסר לידי בנימין גיבלי, המפקד החדש של הש״י בירושלים (מי שנודע שנים מאוחר יותר כאחת הדמויות המרכזיות המעורבות ב־פרשה אחרת, „העסק ביש״ של „פרשת לבון״, כשזכה בשם־הצופן „הקציו הבכיר״).

אחד משני מחברי דו״ח־הביניים, יסקי: „נקודת־השקפה שלנו היתה שצריך ללכת לאט־לאט ובסבלנות רבה... אולי קראנו הרבה רומנים של ריגול. המחשבה היתה שצריך להגיע לקשרים שלו בצד השני, דרך מי הוא מעביר את האינפורמציה. אולי לא רק ברייאנט? אולי ישנה רשת שלימה?״

ברייאנט

„יש הכרח לטפל בזאת מייד...״

בנימין ג׳יבלי פנה אל דויד שאל־תיאל, המפקד הצבאי של ירושלים, כשבידו החומר. מכיוון שטוביאנסקי היה פקודו של שאלתיאל, סבר גיבלי שעליו לדווח לו על־כך.

קווה: „פנינו אל גידעון האונגר. הוא היה מוכן לדבר. הוא שירת במילחמה כפרקליט הצבאי בירושלים. המיקרה הובא אליו, והוא הפנה את האנשים בחזרה לש״י. אך הוא ביקשם לשוב אליו, כאשר תהיינה, אם תהיינה, מסקנות ומימצאים. והוא נכשל בנסיון להשאיר את הטיפול במיקרה בירושלים.״

בדברי עדותו סיפר עורך־הדין ד״כ גידעון האונגר: „גיבלי, ראש דש״י בירושלים, היה משוכנע כי עלה על עקבותיו של האיש, ש־ביגללו היו מדוייקות כל־כך הפ־גזור האוויב. דעתו היתה כי טוביאנסקי לא עשה זאת מתוך כוונה רעה אלא מתוך ליואליות לברי־טים ומתוך חרדה לגורלו ולגורל כישפחתו. הוא העביר את החומר

שאלתיאל

„עד היום לא קיבלתי הודעה...״

לתל־אביב, לראש הש״י, סגן־אלוף איסר בארי, בצירוף מיכתב שבו הדגיש כי מסיבות מסויימות, ה־מציאות בעיר, יש הכרח לטפל בזאת מייד.״

בראיינט זוכה

כמה מרכיבים נוספים של מע־רכת היחסים האישיים בין עובדי חברת־החשמל בירושלים נחשפו לעיניו של יהודה קוזה: „בין עוב־די חברת־החשמל היתה קינאה. נראה שהיו רינונים על טוביאנסקי, שהתנהלו זמן רב. אנשים חיפשו, כנראה, הוכחה כדי להפליל אר־תו. הנקודה הזאת אינה מודגשת בסרט, שכן אנחנו מתבססים על המהלך הטכני והמישפטי. אנחנו הרי סרט תיעודי. אין ספק, ש־באותה שיחה שהתנהלה בין טוב־יאנסקי לברייאנט במישרדי ה־חברה, מצאו את ההוכחה כדי לקדם את העניין.

„אחרי התפוצצות הפרשה, רצה ברייאנט מאוד להישאר בארץ, הוא אהב מאוד את לוטה גייגר. אבל אנשי אצ״ל בירושלים תפסו את ברייאנט ועוד ארבעה בריטים שעבדו בחברת־החשמל, שהיו

בארי

בן־גוריון אמר: „בסדר!״

קשורים ב,פרשת טוביאנסקי׳. הם עמדו כימעט להוציא את החמישה להורג. לוטה גייגר דאגה להודיע על מעצרם להגנה, שנטלה אותם תחת חסותה, ולמישטרה. אחר־כך נערך להם מישפט. שלושה מה־אנגלים, וביניהם ברייאנט, יצאו זכאים מחוסר הוכחות, והשניים האחרים נידונו לעונשי־מאסר. ה־חמישה גורשו מייד לחוצלארץ.

„ברייאנט עבר אחר־כך להת־גורר בהודו, שם עבד בחברת־מיכרות. אחר־כך הוא איבד את עצמו לדעת. ידוע לי שלוטה גייגר נמצאת עד עצם היום הזה בקשר עם ילדיו של ברייאנט, ומאמינה כי טוהר־כפיו ועזרתו להגנה ייצאי לאור ביום מן הימים.

איסר הגדול

„תיק טוביאנסקי״ הגיע לידיו של איסר בארי. הוא פנה לד״ר אברהם גורלי, התובע הכללי ו־הראשי של צה״ל. גורלי קבע כי החומר חמור, וכי יש להעמיד את האיש לדין.

גורלי ובארי הסכימו כי במיקרה של הרשעה תהיה התוצאה מוות לאיש.

ממישרדו של גורלי פנה בארי אל סגן־הרמטכ״ל דאז, האלוף צבי איילון. על פגישתו של בארי עם איילון מספר קווה: „נראה שה,סקופ׳ היחיד׳, שהגענו אליו ממש במהלך הכנתו של הסרט, הוא שהדבר נעשה בידיעתו של ראש־הממשלה, דויד בן־גוריון.

„אחרי שאיסר בארי נועץ ב־רשות המישפטית, הרשות המיש־פטית הבהירה לו כי נקלע למצב אשר רק הוא יכול לפעול בו. ה־רשות הזאת הבהירה לו כי בשל ליקויים של שיפוט וחוקה, היא מנועה מלטפל בנושא, אבל מפקד־יחידה בשטח רשאי להקים בית־דין־שדה. ואז הוא הלך אל בן־גוריון, וזה אמר לו ,בסדר׳, סגן־הרמטכ״ל, צבי איילון, שנתן לו את הפתק, העיר שזה בידיעת בן־גוריון.״

הנייר שעליו דיבר איילון הוא הוראה בנוסח זה: „אל: דויד שאלתיאל. מאת: צבי איילון. בהתאם לשיחת בנימין גיבלי איתך, סוכם שתמסור את טוב־יאנסקי לידי שליח הש״י המוסר מיכתב זה.״

הדרך למעצרו ולחקירתו של טוביאנסקי היתה פתוחה.

בעוד הטבעת מתהדקת סביבו, לא ידע טוביאנסקי דבר על כך. בתוקף תפקידו, הוא ניהל ב־28 ביוני את טכס־ההשבעה של חיילי

חומר־ישי

„דבר כזה לא צריך לקרות...״

צה״ל בירושלים, בעמק המצלבה. הוא היה המפקד האחראי על איר־גון הטכס ועל ביצועו. הוא נרגש ונפעם, והביא את רעייתו ואת בנו להיות עדים למעמד. הבן צילם כמה תצלומים ממיסדרו האחרון של טוביאנסקי האב.

הבן סיפר בסרט בקולו (בלא לגלות פניו) על הטכס: „נקבע טכס־השבעה של חיילי צה״ל, ו־הוא ערך שם את הטכס וניהל אותו שם. היה קהל די גדול. אני גם הייתי, אני הייתי בטכס וצי־למתי שם כמה תמונות. באותו ערב שלאחר המיסדר הוא אמר שהוא נוסע לתל־אביב, ולמחרת בבוקר קם ונסע...״

אשתו של טוביאנסקי מספרת על נסיעתו: „כשהתחילה ההפוגה אמר בעלי כל הזמן ,אילו רק יכול היה לנסוע לתל־אביב ולהביא קצת מזון׳, כי באמת כולנו היינו ירו־דים. ואז קיבל רשיון. הוא אמר שיסע ליומיים.״

מארב בשוק הכרמל

מלאכת תפיסתו של טוביאנסקי, שלא נמלט מאיש, הוטלה על מדור־החשודים בש״י. ראש ה־מדור, שמואל גניזי, נסע לירו־שלים ושם נמסר לו כי טוביאנסקי ירד לתל־אביב. בתל־אביב נודע לו כי טוביאנסקי יצא עם בת־אחיו לערוך קניות בשוק־הכרמל.

על גניזי מספר קווה: „מוזר. אבל גם התופסים, אשר לכדו את טוביאנסקי בשוק־הכרמל והשלי־כוהו לבית־ג׳יז, שותפים לקשר־השתיקה שהתהדק סביב האיש. גניזי סירב להצטלם, והיה מיכן רק לדבר. כיום הוא עובד אל־על. זה מאוד מיסתורי, כל העניין הזה.

„כל האנשים הקשורים בפרשה הזאת אינם מוכנים לדבר, אינם מוכנים להופיע לפני הטלוויזיה. אדם אחר, שהיה עד למהלך ה־דברים, אמר לי ,תן לי לחשוב שלישה ימים׳, וכעבור שלושה ימים אמר ש,פעם אסביר לך מדוע אני לא יכול לדבר׳.

„היה לי עוד עניין עם אחד ה־אנשים. והוא אמר לי: ,אם גיבלי לא מדבר, אז אני לא מדבר׳, והוא המשיך וניסק זאת בכך שהסרט עשוי לעשות שירות רע למערך. אבל אנחנו לא שלוחיה מיפלגתית, ומה עוד, שאנחנו חושבים שזה להיפך, שהסרט מעמיד את ההגנה באור נכון. היא היתה מסוגלת להודות בטעות ובמישגה.״

האוזנר

„לשוב אם תהיינה מסקנות...״

עדותו של שמואל גניזי על מעצר טוביאנסקי: „איסר הגדול נתן לי הוראה למצוא את טוב־יאנסקי ולעצור אותו, ולהביא או־תו לבית־דין־שדה, כי הוא נאשם בשיתוף־פעולה עם הבריטים... אני הייתי בג״פ עם עוד שני אנשים מהש״י, ויצאנו לשוק־הכרמל לח־פש אותו. מצאנו אותו ברחוב ה־ראשי, וניגשנו אליו. אני אמרתי לו שהוא נדרש לפגישה דחופה עם מפקד חיל־האוויר...

„יצאנו מחוץ לעיר ונסענו ל־כיוון אבו־כביר. כשהיינו מעבר לרחוב סלמה, פניתי אליו ואמרתי לו שלמעשה אנחנו לא נוסעים לפגישה, אלא שאני קיבלתי הוראה לעצור אותו ולהביא אותו לפני בית־דין, מכיוון שהוא נאשם ב־מסירת ידיעות לאוייב. אחרי זה ביקשתי שיתן לי את האקדח שלו היה לו אקדח בחגורה. בלי אומר ודברים הוציא את האקדח ונתן לי אותו. המשכנו בדרך לכיוון כביש בורמה... אנחנו הגענו לחולדה, ושם אמרו לנו להמשיך לבית־ג׳יז...״

„בית־דין־שדה״

שמואל גניזי ואנשיו הובילו את מאיר טוביאנסקי אל הכפר הערבי בית־ג׳יז, ששרידיו מצויים כיום בשדות קיבוץ הראל, בצד הדרך הישנה לירושלים. ב־30 ביוני 1948 הובא טוביאנסקי, וגניזי ביקש ממפקד המקום להפקיד שמירה על העציר. גניזי המתין לאנשי הש״י במבואות הכפר.

„כעבור זמן לא־רב הגיעו לכאן ארבעת אנשי הש״י: איסר בארי, ראש הש״י, ואיתו שלושה קצינים מאנשי שירות־הידיעות — בנימין

(המשך בעמוד 68)

כיתת־היורים האלמונית

אשתו של טוביאנסקי (מימין) וכת אחיו
„בכל ירושלים מהלכות שמועות...״

(המשך מעמוד 65)

יבלי, ראש הש״י בירושלים; דויד רון ואברהם קידרון.

יהודה קוזה: „השופטים לא היו שים לאיתור. אברהם קידרון מש־ש כיום כשגריר ישראל באוסט־ליה. אליו כלל לא פניתי, מאחר לפני 10 או 12 שנה ערכתי ב־ול ישראל תוכנית־רדיו על מיש־ט טוביאנסקי, וכאשר פניתי אליו אמרתי, ‚טוביאנסקי, הוא השיב יד: ‚טוביאנסקי, לא!׳ וטרק את טלפון.

„דויד קרון, איש קיבוץ כפר־נחם, מאנשי הש״י והמוסד ה־ותיקים ביותר. רדפתי אחריו הר־בה, והוא לא היה מוכן להעיד. סיפור שמסופר בסרט על השופט, המספר כי לחם במילחמת־האזרחים בספרד, והמספר כי שם הוציאו את הבוגדים בו־במקום להורג, סי־פור זה נאגע לדויד קרון.

„הרביעי בין השופטים היה בנ־

הארבעה הגיעו למקום שבו ישב טוביאנסקי. יהודה קוזה: „מתוך קיטעי תיאורים שיחזרנו את מה שהתחולל במקום.״

הארבעה התיישבו מסביב לטוב־יאנסקי. בארי הגיש את המיס־מכים וביקש מגיבלי לפתוח בחקי־רה. גיבלי, אחרי שורת שאלות פורמאליות: שם, דרגה, מקום עבודה וכו׳, אמר לטוביאנסקי ש־הוא נאשם במסירת ידיעות לאוייב.

טוביאנסקי הכחיש.

גיבלי הביא מול עיניו את רשי־מת־הצרכנים של רשת־החירום ב־ירושלים. הרשימה שטוביאנסקי מסר לברייאנט, ועליה סימנים שו־נים. טוביאנסקי לא הבין. גיבלי הסביר לו כי ידיעות אלה יכולות היו להיות נקודות־מפתח בחישוב ההפגזות.

טוביאנסקי הזדעזע. תגובתו הי־תה קשה. הוא תפס בשיער ראשו כשהוא ממלמל „מה עשיתי!״ הת־

עי, ואמרו לנו שצריך להוציא להו־רג בוגד מירושלים.

„מבחינה מצפונית, אני לפחות, חוץ מההלם הראשון לבצע דבר כזה, מבחינה מצפונית היה לי כיסוי. הסיפורים של החבר׳ה של הראל על ירושלים שאי־אפשר לס־מוך על אף אחד. אחד החבר׳ה סירב, נתנו לנו את הבחירה. אחד אמר שלא משתתף בזה, ושלחו מי־

פט וביצוע פסק־הדין.

אלמנתו של טוביאנסקי פתחה במערכה לטיהור שם בעלה. היא האשימה את ההליכים של המיש־פט. בן־גוריון בדק וגילה כי ה־פרוצדורה לא היתה בסדר. הוא פנה לפרקליט הצבאי הראשי אה־רון חוטר־ישר, וביקש ממנו לחקור מחדש את נסיבות מותו של מאיר טוביאנסקי. חוטר־ישר, שהיה עו־

בנו של טוביאנסקי משחק בשלג
עד היום תחת שם אחר

שהו אחר במקומו. ירדנו לוואדי, שם העמידו לפנינו את ה... לא קראו גם בשמו.

„מישהו מהחמישה קרא גזר־דין. אני לא זוכר, חמש־עשר מילים, בוגד במולדת או משהו כזה. אני לא זוכר. ובזה הסתיים כל העניין...״

רך־דין ההגנה בימי הבריטים, בדק, חקר וביקר את המישפט, והעביר חוות־דעת לדויד בן־גוריון, שבה הציע לטהר את שמו של טוביאנסקי.

ב־1 ביולי 1949 כתב בן־גוריון לאלמנת טוביאנסקי כי בעלה היה

פורי ההתחמקות של אנשים אחרים בשרשרת זאת.

יהודה קוזה: „הסקרנות הטב־עית והדרמתית ביקשה למשש ולבחון את האנשים היחידים ב־מדינת־ישראל אשר ירו באדם ב־עוון אשמת בגידה. השמות של חלק מהם מופיעים בפרוטוקול. התחייבתי אבל שלא לפרסם את השמות.

„המ״פ של החיילים סיפר לי כי ישנם כל מיני מקומות, שבהם נהגו לומר לו ‚אתה רצחת את טוביאנסקי׳. זה גם לא היה קל לאתר אותו. ב־1949 הוא היה חבר קיבוץ. הוא עזב וגם החליף את שמו לשם עברי.

„אדם אחר שאיתרתי — סיפור איתורו היה מוזר. מישהו בדבר סיפר לי על מורה־להתעמלות ב־אחד מבתי־הספר באחת מעיירות הצפון. רצתי אליו. בהתחלה לא רציתי לומר לו שאני עושה סרט על פרשת־טוביאנסקי. הייתי כבר מנוסה. אמרתי לו שיספר לי את תולדותיו במילחמת־השיחרור. הוא סיפר וסיפר, ואז, כאשר הגיע לספר על ישיבתם בכפר בית־ג׳יז, הוא פשוט דילג על זה. וכאשר שאלתי, הוא מילמל בסוגריים ואמר, ששם היה העניין הזה של טוביאנסקי, אבל זה לא רציני. וכאשר ביקשתי ממנו לדבר על זה דוגרי, הוא מייד הכחיש שהיה שם.

„משתתף שלישי גיליתי במיק־רה בבניין־הטלוויזיה, כאשר עו־בדת אחת סיפרה לי שאחד מחב־רי המושב שלה השתתף בכיתת־היורים. באתי אליו, ואחרי הפ־צרות רבות הוא היה מוכן לדבר ב‚ויס־אובר׳ (קול רקע), אבל לא להתראיין. ממנו גיליתי גם שהיה חייל אחד, אשר לא היה מוכן להשתתף בכיתת־היורים בשל סי־בה מצפונית, אבל החייל הזה נהרג

למישפחה לא נמסרה כל הודעה. האיש נעלם ואיננו.

מין גיבלי. כאשר נודע לו שיש כוונתו להכין את הסרט, הוא שלח איתות דרך יוסי גודארד, שהוא מוכן לדבר. אבל הוא לא היה מוכן לדבר. האיש מסתובב במטוסים ברחבי העולם. ובדומה לאחרים, התשובה שלו היתה שלי־לית.״

גובה מתפרשת על־ידי אנשי הש״י כ„הודאה באשמה״. הם התרחקו מן הנאשם לשם התייעצות.

כל אחד מן הארבעה היה משוכ־נע כי איש זה מסר לאוייב ידי־עות שגרמו להפגזת ירושלים. אר־בעתם החליטו לכן כי הוא בוגד. אז אמר להם איסר בארי: בסמ־

בהמשך המילחמה.״

בנימין גיבלי קרא את פסק־הדין באוזני טוביאנסקי. הוא הו־ריד ממנו את הכובע והדרגות. הוא ביקש את חפציו האישיים. טוב־יאנסקי התמתח ועבר לדום, והמפקד נתן את פקודת־האש.

עדות חייל מכיתת היורים:

„הרגל קצת רעדה בזמן שהציבו אותנו לכיתת־הירי. אז אימצתי את השריר של הרגל, שלא תרעד...״

למישפחה לא נמסרה כל הו־דעה. האיש נעלם ואיננו. שמו־עות התחילו להתפשט בירושלים.

שבוע אחרי המישפט וההוצאה־להורג שיגר דויד שאלתיאל מיב־

חף־מפשע, וציווה על הרמטכ״ל להעניק למנוח מחדש את דרגת הסרן שלו. בן־גוריון העיר: „דבר כזה לא היה צריך לקרות, והאח־ראים יועמדו למישפט.״

ב־7 ביולי 1949 הועברו שרידי גופתו של טוביאנסקי מבית־ג׳יז לחלקה הצבאית בהר־הרצל בירו־שלים. איסר בארי, שכבר שוחרר מהצבא, נעצר והואשם בהריגה ב־כוונה תחילה. מישפטו התקיים בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב (ב־15 באוקטובר 1949) והוא נמ־צא אשם בהריגה, אך נשפט ליום־מאסר אחד בלבד, בהתחשב בנסי־בות הכלליות ובכנות כוונותיו.

היו שטענו כי הנושא נוצל לסי־לוקו של בארי מהש״י. קוזה: „הת־עלמנו מהמחלוקת בין ‚איסר ה־גדול׳ (בארי) ל‚איסר הקטן׳ (הר־אל)‚ • מאחר וזה סרט על טוב־יאנסקי, ולא סרט על האיסרים.

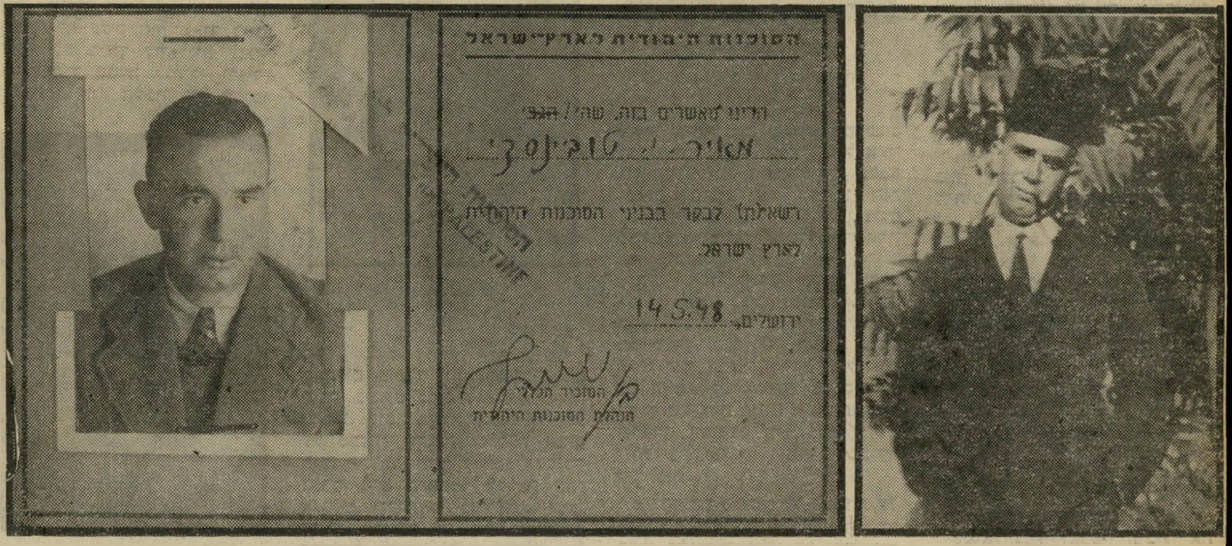
„קיבלנו סיוע מבני־מישפחתו של טוביאנסקי, בלא כל תנאים מוק־דמים, אומנם, לפני התחלת העבו־דה ביקש עורך־הדין חוטר־ישר את התסריט. פגשתי בו, שוחחתי איתו וראיינתי אותו, ואז הוא נתן את האור־קי שלו.

„הסרט שהכנו איננו מהווה טיהור של טוביאנסקי. הוא מת־מודד עם עניין התהליך המישפטי הפגום, שהביא להוצאתו להורג. הבן, הממשיך לחיות עד עצם היום תחת שם אחר, הסכים להתראיין עבור הסרט••. הוא מסר תמונות של אביו ואת תיק קיטעי־העיתו־נות, וגם בת־הדודה נתנה עדות מרתקת, שעזרה בעיקר בשיחזור יומו האחרון של טוביאנסקי.״

דן עומר ■

• השמות באו לסמן גם את ההבדל במעמדם וגם את ההבדל ב־קומתם הגופנית.

•• כתב העולם הזה נוכח בעת הקרנת הסרט לפני בנו של טוב־יאנסקי ומישפחתו.

טוביאנסקי

תעודת־כניסה של טוביאנסקי
האם זה היה תרגיל של „איסר הקטן״ כדי לסלק את „איסר הגדול״?

הארבעה הגיעו כדי לחקור את טוביאנסקי. מה שקרה מרגע הגי־עם, במשך שעה וחצי, קיבל אחר־כך את הכותרת „בית־דין־שדה״.

למעשה היתה זו חקירה, שבסו־פה הוצא טוביאנסקי להורג. אבל מה אירע במקום? אין קציני הש״י מוכנים להעיד על דברים אותם אמרו לפני יותר משלושים שנה.

כותכם כבית־דין־שדה לשפוט אותו למוות, אם אתם מוצאים לנכון. דעתי היא כי בעוון מסירת ידי־עות לאוייב או בגידה העונש הוא מוות.

שלושת הקציגים הצטרפו לדעתו והחליטו כי עונשו מוות.

הסיפור על איתור החיילים ש־היו בכיתת־היורים מאפיין את סי־

„כשקראו לנו יום אחד אחרי־הצה־ריים, שצריך חמישה אנשים, חשבנו שיוצאים לסיור כלשהו. רצינו חמישה במהירות עם הנשק ועם החגור. ואז קרא לנו המ״פ. עמדו שם עוד אנשים זרים, יותר מבוגרים מאיתנו, לפי הצורה שלהם קצאקרים עם אקדחים תלויים אח־רי הברכיים, מכנסיים שלושת־רב־

רק לשר־הביטחון: „עד היום לא קיבלתי כל הודעה על גורלו של טוביאנסקי. בכל ירושלים מהלכות שמועות, אשר אינני יכול לא לאשר ולא להכחיש. אי־הודעה רש־מית ומוסמכת מביאה נזק רב.״

שלושה שבועות אחרי המישפט הורה שר־הביטחון לפרסם הודעה אנונימית בעיתון, על קיום המיש־

עות בניחוח הגברי,השונה.
MENNEN
MILLIONAIRE
AFTER SHAVE
35 FLUID OUNCES (104 ML)
טוב יותר ממיליון מתנ

Baby Bath

תכשיר חדיש המשמש
כתחליף אמבט לתינוק.
צמר הגפן הספוג ב־Baby Bath
מחליק על עורו של
התינוק ומותיר אותו
נקי רענן ורענוע.
ממש כמו לאחר אמבט.

Baby Oil

שמן תינוק מעולה.
מונע גירוי של
עור התינוק בחיתול.
מונע ייבוש העור
לאחר חשיפתו לשמש.

Baby Lotion

תחליב התינוק הנמכר
ביותר בארצות חברית.
מרכך ומזין את העור.
מונע דלקות וגירויים,
בעל פעולה ממושכת
ומצטיין בניחוח
של רעננות ובריאות.

Baby Powder

טלק מיוחד לספיגת
הלחות המיותרת,
לצינון והרגעת העור.

Baby Shampoo

שמפו עדין בעל נוסחה
מיוחדת המונעת גירוי
העיניים ועור הקרקפת.

נשיג בבתי המרקחת ובחנויות המובחרות לשרות עצמי.

מה איכפת לתינוק שלך ש־Baby Magic הוא ספור הצלחה באמריקה?

העור שלו יתן לך את התשובה.

להצלחתה חסרת התקדים של סדרת Baby Magic (בֶּייבִּי מָגִ'יק) נגיעה ישירה במיליוני תינוקות ברחבי ארצות הברית. מוצרי Baby Magic הפכו תוך זמן קצר לנמכרים ביותר בארצות הברית, והכמויות מוכפלות בחלק מהמוצרים מדי שנה.
מהו סוד ההצלחה של Baby Magic?
אנשי המחקר ורופאי הילדים העומדים מאחורי Baby Magic בארצות הברית יצרו מיגוון תכשירי טיפול שהותאמו במיוחד לעורו העדין של התינוק, ולמידת הלחות והשומניות החיוניים לבריאותו ולרעננותו.

מוצרי Baby Magic נמכרים ב־3 גדלי אריזות, והם מצויידים בשסגור חסכוני מיוחד המאפשר לך להוציא מן הבקבוק הפלסטי את הכמות המדוייקת הדרושה לך. היום גם את יכולה להעניק לתינוקך עור בריא, רענן ומלא חיוניות עם סדרת Baby Magic.

כל תינוק יראגיש בהבדל. Baby Magic

פנפוטק

מאת

ד"ר יקותיאל שרעבי

ועדנה פייגרו

השימפנזה המפתיעה: אתמול נשיקה, היום נשיכה

בדיקליה המקסימה, בחולות דיקלה, שררה אידיליה מושלמת. הסרטת „גן־עדן", הסרט הקנדי בכיכובם של שני הצעירים שבתמונה, וילי איימס ופיבי קייטס, עמד לפני סיום כשהשימפנזה דוק גנבה את ההצגה, כדרך כל סופרסטאר. דוק בן השש, שגדל בחוות החיות הקולנועית המפורסמת ביותר בעולם, „ג'נטל ג'ונגל", עורר התפעלות במיקצועיותו הקולנועית. הוא טאטא את החול שליד הביקתה (בסרט מקומה במידבר הסעודי), שמר על ידידו דייוויד (בסרט, שריד הקאראוון שנשדד במידבר) ועזר לשחקנים הצעירים ללמוד בעל־פה את הטכסט, כשהוא מחזיק בתסריט ומרכיב משקפי־שמש. הוא הרגיש טוב בחבורה, וכל אימת שמילא את תפקידו כראוי זכה ללגימה של קוקה־קולה מידי המאמן האישי שלו בון נר, שבא איתו מהוליווד לישראל.

אלא שדוק, שהתחנך על בסיס של אהבה וחיבה ללא גבול, הגזים מעט. אחרי שישה שבועות של נישוקים וגיפופים התעוררה קינאתו, עזה כשאול, כשגילה שווילי אוהב יותר מדי את פיבי ושוכח מיהו הכוכב האמיתי של ההצגה. ואז, בבוקר בהיר אחד, נעץ בווילי שלוש נשיכות קטנות. באותו יום לא קיבל דוק את הקוקה־קולה שלו וווילי נזקק לטיפול רפואי.

10 שאלות קטנות

איך לבחור חתול

מותר החתול מן הכלב — אף ששניהם אוכלים בשר, הכלב בולע בליעות אדירות בגלל צורך טבעי לאגור שומן בגופו, כדי לקדם תקופות רזות. החתול, לעומתו, הוא חיה טורפת הבוררת לה את מזונה בצורה אינטליגנטית ואינה זקוקה למאגרי שומן. לכן החתול עצמאי יותר מן הכלב ומסוגל לדאוג לעצמו. לכן קשה מאד לחנכו והוא קשור לסביבה יותר מאשר לבעל הסביבה.

אקלים ארצנו הולם את משיכתו הטבעית של החתול אל החום, שכן מקורו ב־איזורים טרופיים או סובטרופיים. העובדה שברוב חודשי השנה הבית פתוח עוד מוסיפה ומחזקת את הקשר בינו לבין סביבתו.

מבין הגזעים אתה יכול לבחור החל בפרסיים, עם שיער ארוך, וכלה בסיאמיים. אך גם הלא־גזעיים עשויים להיות נפלאים מבחינת האופי. אין הבדל משמעותי בין סיפוק צרכיו של חתול גזעי לזה של חתול שאינו גזעי. מה גם שאין אצלנו תעודות יוחסין מקובלות. הבחירה תלויה בטעמו של האדם — עניין של צבע פרווה, צבע עיניים וצורה חיצונית משכנעת.

● **פרווה ארוכה או קצרה** — כדאי לזכור כי פרווה ארוכת־שיער דורשת הרבה עבודה ואחזקה מסורה, שהרי החתולים רובצים בכל מקום ובכל פינה. מוג־האוויר הישראלי מעודד נשירה כמעט לאורך כל השנה. לכן כדאי שבעל החתול יעשה „חושבים": כמה שיער הוא מסוגל לשאת. אם סבלנותו מעטה וזמנו יקר, כדאי שיטול חתול בעל פרווה קצרה.

● **זכר או נקבה** — בהגיעו לבגרות מינית יוצא הזכר לשוטט, ולפעמים הוא חוזר עם פצעי־קרב. הפיתרון המקובל הוא עיקור, אבל הדבר תלוי בהשקפתם של הבעלים. החתולה מודיעה על בגרותה המינית בקול רם. אפשר להפסיק את ייחום זה בעזרת זריקה הורמונלית או באמצעות עיקור. המין אינו כל כך מהותי במיקרה של אימוץ חתול, שלא כמו כלבים.

● **הרגלי הניקיון** — אפשר לרוות נחת מהרגלי הניקיון של החתול? הנח אותו בגיגית והוא יעשה צרכיו כשהוא מכסה זאת ברגליו הקדמיות. גיגית החתולים אינה תופסת מקום, והמצע שלהם קולט ריחות. מטבעם הם נקיים מאוד והרגלי ההפרשה שלהם רק מגבירים את נקיונם. אם אתה מאותם האוהבים בעלי־חיים בין השמיכות — החתול הוא הבחירה האידיאלית.

(1) הכלב שלי נשך אדם, מה עלי לעשות?

על הבעלים להודיע ללישכת הבריאות המחוזית, או לאדם הנשוך. הכלב יוחזק בבידוד במשך עשרה ימים — להסתכלות. אם בתום ההסגר נותר הכלב בחיים, נושמים כולם לרווחה.

(2) הכלב שלי נפגע בתאונה, מה לעשות?

מייד לאחר התאונה נמצא הכלב בפניקה. אל תיגש אליו מייד. שמור שלא יברח. אחרי שנרגע, הנח את הכלב בצורה מאוזנת על קרש מרופד, בעיתונים או בשמיכה. אל תקים רעש ואל תנענע אותו יותר מדי. סע בזהירות לרופא הקרוב ביותר.

(3) באיזה גיל רצוי לאלף כלב?

לחנך גור — ככל שאתה מקדים כך ייטב. אבל אל תדרוש מגור בן 8—6 שבועות שיבין מייד. סבלנות! לאלף — מגיל שישה חודשים.

(4) מדוע כלבים מתפלשים בזבל?

הכלב הקדמון נהג להתפלש בכל דבר שלא הדיף ריח כלבי, כדי להעלים את ריח גופו מפני קורבנו בעת הצייד — כך לא קלט הקורבן אזהרה מוקדמת. שום אילוף או חינוך נוקשה לא ירחיק את הכלב מיצר ההתפלשות, ככל שהריח מצחין יותר הכלב נהנה יותר.

(5) האם כלבים רואים צבעים?

לא. הם עיוורי צבעים, רואים רק צלליים של שחור־לבן. הם קיצרי ראייה וסומכים יותר על חוש הריח המפותח שלהם.

(6) מדוע נודף ריח רע מפיו של הכלב?

סיבות שונות: אבני שיניים, דלקת חניכיים, דלקת שקדים, שיניים רקובות, פליטת גזים מחלל הקיבה בגלל סוג המזון.

(7) האם יש לשלוב מתן שאריות לכלב?

בהחלט לא. שאריות המזון מגוונות את תפריטו של הכלב. רצוי שלא יעלו על רבע התפריט, כדי לשמור על איזון טוב בין השאריות לבין המזון המיסחרי הקבוע שלו, המכיל את כל אבות המזון שלהם הוא זקוק.

(8) האם חוסר תיאבון הוא סימן למחלה?

לא תמיד. כלבים עצבניים או קנאיים, או כאלה הרוצים להרגיז את בעליהם, עשויים לגלות סימנים של חוסר תיאבון.

(9) האם חומרי ניקוי ביתיים רעילים לכלבים?

כן, הרחק אותם.

(10) כלבים מאוננים — זה טוב, זה רע?

זה טוב, זה גורם מרסן. הכלבים הזכריים מתלהבים בשעת ליקוק עצמי של אבר המין שלהם. זה טוב יותר מאשר „רכיבה" על הפצים או על האורחים שבבית.

לא לגברים! לא לגברים! לא לגברים! לא לגברים! לא

להיות אמא של דנה

כיצד מחנכין

יש לי דבר קטן, כולו־כולו בת רבע לשנתיים, דקיק כמו חוט, עם שדונים בתחת. יש לה „כן" ויש לה „לא", ותמיד כל כך ברור לה, באופן אבסולוטי — כל מה שהיא רוצה — שהלוואי עלי.

לא אתמם לטעון שלא עודדתי מגמה זו. בגלל רוחות ליברליות מיותרות שפיעמו בי מרגע היוולדה, הקפדתי להקשיב לה. הקפדתי לכבד על קוצו של יוד את כל רמיוזתיה חסרות־האונים, ובשום אופן לא לנצל את יתרונותי הממדיים להשלטת רצונותי. בורה שכמוני. לא ידעתי אז שככה אני מבזבזת את החודשים היחידים בעולם שניתנו להורה המודרני לשחק אותה.

עם רגע הישמע הגונג, בגיל חצי שנה — כבר אבוד לו, למודרני דנן. הקטינא הממולא כמו נקניק בוויטמינים מבריאים שיתחזק, מאושש מספיק כדי לתפוס עמדת פיקוד.

כמו עורך־דין מנוסה, הוא מוריד אותן אחת אחרי השניה — הודעות על בקשות, בדרך המרצה. מאחר שהתחלנו להתעניין, זורמים אלינו קיטעי פולקלור, שכולל הוורדה — הסמקה — הסגלה — השתנקות, ופלאף — התעלפות.

נודע לנו על משטחים על מידרכות. ועל המחוירים עד מוות. וזה עוד לא הכל. אם, גם אחר כך העזרה מבוששת להגיע, שתי השיערות וחצי — גאוות האם — הופכות מיד שיבה. שתדע לה.

לחלק מהגמדים יש קישקע חזקים. הם פוערים את הפרצוף לשניים, ומוציאים משם קולות מטורפים. התדר מתביית על עצב כל־כך מרכזי של ההורים, עד כי עם כל פיהוק תמים מצד הקטינא, טור עורפי יפה מיד מופיע לו מגגד, ממתין בהכנעה לכל טירטור. שמענו כבר על הדופקים ראשם בכל העז בכותל, ויש — ויש — ויש גם הדופקים ראשם באגרופים, ומרטיטים בכל הגוף. ונכנסים להיסטריה. ושואגים מעימקי האדמה בואי לדנה אמאלה. אחר כך זועקים בואי לדנה אבאלה. ומקפצים כמו אוראנג אוטן מאחורי סורגי־המיטה. ולמרות שברירותם היומיומית הכל כך השתלמת, מרימים רגליים למצח, במיבצעי כושר אשר לא יאומנו — כדי לדלג בכל זאת מעל השבכה.

וצורחים בגרון נטוי כמו בפוגרום. ו־משתנקים מזעם. ועושים פרצוף בוכה־אומלל, התולש נשמות כתלוש הכפתור. ושוב דופקים עם אגרופים בראש מרוב ייאוש. ומאבדים שליטה על רגל שמאל, המפרכסת סולו מרוב נרווים.

ועם ישראל (זו אני, זו אני) רואה את הקולות, ומת מפחד. למה אלוהים — אני אומרת — כל המשוגעים שבעולם דווקא אצלי בחצר.

לא היינו מתודעים אל כל הבלהות האלה לעולם, אלמלא התעקשנו יום אחד להגלות את דנה ממיטתנו, חזרה למיטתה. עד אותו זמן דווקא התפננו שלושתנו שיגעון. מה אתם יודעים מה זה לישון עם גור חלבי אהוב. להתכרבל בו כל הלילה כמה שרוצים, לנשק עד שיכרון, והוא, מלאך ישן, שכלל לא יתנגד.

אבל כולם צופפו את הגבינים בחומרה, והודיעו שזה מאוד לא בסדר. ידענו. בסתר הלב, כל הזמן ידענו שאנחנו צמד סוטים. איש לא יכול להתפרע כך על התינוק שלו, ולצאת נקי. אז קמנו לעשות מעשה.

כל העסק התחיל מהיום שבו חזרנו, דנה ואני, הביתה. שתי ניצולות הפרדה של מישטר הדיכוי בבית־החולים. בתי יחידתי אחרי אלפיים שנה, והריון תותח, וכל זה. מיד הושמה עם מיטתה בחדר־השינה שלנו, שחלילה לא יפסידו הוריה המתפעמים איזה פערצל לא מתועד.

היה בזה רוב היגיון. אז אני מוכרחה להודות. תינוק צריך את ארוחות־הלילה הסדירות — ולמה לבופט שלו להיגרר בין חדרים, הלום שינה, להיתקל בתוך קירות? חוץ מזה, חשבתי, אין זה אנושי. אני — בתור גדולה, לא מסכימה לישון לבד — או היא, בתור קטנה, שכן תסכים? עוד טריות בזיכרוני כמה וכמה סצינות מחפירות, בהן עוררתי מהומות איומות כדי לאלץ בעלים סרבנים לחזור מיד למיטה, ממקום שלוותם בת־חמש הדקות בסלון. או, לא! את מה ששנוא עלי, לא אעולל לבתי, ולא משנה בכלל שזה די מטופש לחקן את ההיסטוריה שלי, על העתיד שלה. השלכה זאת השלכה, ואגו טריפ של אמא חדשה זה משהו קדוש.

אבא של דנה נהנה מהסידור. האיש ראה עולמו בחייו. זוכה מן ההפקר ב־תהילת ההורות המסורה של ליל. דווקא הייתי קמה בשקט, כדי שלא יתעורר, אבל ההוא, כבר ציינתי פעם בהזדמנות אחרת, נשמה יהודית רדופת רגשי־אשמה עם תחת קשוח של גוי. להזיז את הישבן, לא עצר כוח. לכן, באופן סולידרי, את בחיקי, ומבדידות פיתאום הייתי מצילה. ומצוקות חוסר־אונים־ינקותיות מיד הור־רו. עשיתי זאת כדי שתגדל מלאת אמון בחוזקתה, תשתית שהענקתי לה, מתנת חיים. אדם אשר מכיר עצמו במעט מאוד תחושות חולשה, יפעל בבגרותו מתוך גישת עוצמה. זה יהיה בתוך תוכו. בלי שום זיוף. לחישולים של החיים — אני מאוד מאמינה — מותר לחשוף אדם, שיש לו כבר כלים. זה חישובים קרים של כן ולא. מתוך חיי אדם — עשרים אחוז בלבד זה זמן ילדות. מתוך זה באמת קשים, רק חמישה אחוזים. תפקיד הורה זה להכין אדם אל החיים, ולא — „איך לעבור תקופה בנוחיות". למה לחבל לו בשמונים האחוזים? הן עצמך ובשרך ויקירך הוא.

כיוו־כולו בת רבע לשנתיים
פצצת־אנרגיה דנה

חלקו בעסק (מצד הנשמה היהודית ה־אשמה) היה תורם בקריאה רפה ממעמקי המיטה „ד־נ־ה?! אבא פה!" וממשיך לישון כמו שק תפוחי־אדמה שמח וטוב־לב. אבא של דנה לא היה כמו כל הגברים האגו־איסטים, שישנים כל הלילה בעוד אישתם מטפלת בטף. הוא תמיד היה מתעורר עם אישתו ביחד, ונותן קריאות כיוון, שחירבנו את כל ההשכבה. לא פעם שמעי אותו אוזני הלא מאמינות מתבטא במשהו כמו: איזה לילה קשה שהיה לנו עם דנה — — — אין ספק שבתקופה ההיא הוא היה מאוד מאושרים.

לא להבחין במערך העניינים, ולא לצחוק, הן לא יכולתי. אבל בתכל'ס, היית קמה בשימחה. יש לי תודעת קסטות קצת מוגזמת, וגם רציתי לעמוד בהח־לטת. כל זמן שביד לשלוט על הקלטות ראשוניות של החיים אצלה במות, מאוד רציתי שיהיו חיוביות.

לא נתתי לה לרעוב דקה. מכאבי שיניים הייתי מסיחה את דעתה במישחקים. וכאבים של בטן הייתי מנחמת רכונה על מיטתה, בעבור שתי דקות שנת־ישרים.

ההמצאות הכי גדולות באות לי בחיים בדרך־כלל כשאני רוצה לחסוך אנרגיה. למה לעשות את זה בעמידה, חשבתי לעצמי, כשאפשר לשכב. לקחתי את דנה אלי למיטה, להרדים אותה בשכיבה. להפ־תעתי, צללה בשתי דקות. עליתי על שיטה, ומסתבר, גם היא.

לאט־לאט הלכו פירקי־הזמן שהיא ישנה במיטתה והתקצרו. רק הייתי מחזירה אותה למיטתה, באמצע השינה הכי־הכי, מיד היתה פוקחת עין מוכיחה, שזה שלב לפני זועמת, שזה מצב של טרום־קונצרט, י־נאגלה חגיגית היתה הוזרת, ישר אל המקום משם יצאה.

חיזוק־מה לדרכינו הגלוזות מצאנו כשהתפרסם הראיון עם ג'יהאן סאדאת הבת (19), שבו הודתה, שאחד הכיפים הגדולים שלה עד היום — זה לישון עם הוריה במיטה. בבקשה. ישנה־ישנה־ישנה עם ההורים, והיום היא בת נשיא.

אבל ג'יהאן נסעה, והמומחים נותרי. אי־אפשר כך! הם אומרים. אתם הורסים לה את הבריאות! (?) ילדה צריכה לישון במיטה שלה! אתם הולכים לחדר מרוחק כדי להשתעשע? זה לא סידור! (זה כן) — ילדה צריכה לישון בחדר שלה!

על החיים ועל המוות אמרתי לעצמי, ותקעתי אותה במיטה. התעטפתי בשמיכה, ובמשך השעות הבאות ישבתי בחדרה, חצובה מבולת, אם של פלדה — מנסה לשדר לה שלא נוטשים אותה. אבל חוק זה חוק. שעתיים נוראות מחיי ישבתי צופייה בכל הבלהות שמניתי תחילה, ולא נשברתי. בלעתי את שורשי אצבעותי בחשאי, ולא קמתי. למרות שבתי עמדה בכל רגע לקבל התקף־לב. למרות שכל הזמן צרחה אמאלה אמאלה, ולמרות ש־קרעה את קרביי מזעקות.

אחר כך, הבוגד הזה, אבא שלה, פרץ אל החדר כלביאה, והשבח לאל, קילקל את החינוך. ומאז רבותי, בבית אחד קטון, בן שני קילומטר בלאטות, לילה־לילה מצטופפים על מיטה מיסכנה אחת אבא מכורבל בתור גדר חיה, אמא מיוסרת שפוכה חצי על השטיח, ובאמצע, כדי שלא תיפול, ילדה אחת אהובה שיגעון, ממוקמת על לארז' לרוחב חמיטה, עם בובה בגודל צילו.

באמת שניסיתי להתקומם. לפחות יכיל היה האלוהים להיות נדיב, ולא לתת בגורלי גם לישון עם פסילים מסריחים. אבל יצירת הפלאסטיק המונומנטאלית הזו — כך התבשרתי באופן חד־משמעי, היא הילדה של דנה. ובתור אם מסורה — כפי שקלטה בתי משחר נעוריה, בשום פנים ואופן לא מפקירים תינוק לישון לבד.

יום אחד אני אדע איך מחנכים זאטוטים לישון לבד. אתם תראו, שיום אחד זה עוד יצליח.

חלפו שנים. ואחרי שהתחלתי לכתוב על חינוך, ולהרצות בנושא, ולהתראיין בנושא, ולהתווכח בנושא, ולהתייעץ בנושא, ולהתייסר בנושא, ולהתייאש בנושא, ולהתייאש מהייאוש בנושא, ולהתייאש מהייאוש מהייאוש בנושא, ולהתייאש מהייאוש מהייאוש מהייאוש בנושא, ולהתייאש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש בנושא, ולהתייאש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש בנושא, ולהתייאש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש בנושא, ולהתייאש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש בנושא, ולהתייאש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש בנושא, ולהתייאש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש בנושא, ולהתייאש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש בנושא, ולהתייאש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש בנושא, ולהתייאש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש בנושא, ולהתייאש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש בנושא, ולהתייאש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש בנושא, ולהתייאש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש בנושא, ולהתייאש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש בנושא, ולהתייאש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש בנושא, ולהתייאש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש בנושא, ולהתייאש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש מהייאוש בנושא, ולהתייאש מהייאו

לגברים! לא לגברים! לא לגברים! לא לגברים! לא לגברים! לא

בישולים

מטעם מטורף לחלוטין לשבועות

זה סיפור חיי עם החגים. מאז שעזבתי בית־ספר, לא יודעת חגים אני, לא יודעת. גם לגוי כמוני יש קצת סימנים, אבל זה לא מספיק. אני יודעת שאיזה חג מגיע לפי ההתראות של לייזר, בעל המכולת, ש„מחר סגור". וגם לפי הבעל, שהחג סוגר לו את הביזנס, אבל לא את תשלום המשכורות, והוא רוגז על כך בעוד מועד, שבוע קודם, כדי להתפנות בחג עצמו לפינוקים. ואולי גם לפי אמא שלי, שמברכת אצלי בפרצוף מאוד מודאג מה אכשל לחג, למרות שהיא יודעת, היא יודעת, שבחיים שלי עוד לא „בישלתי לחג" גם טוסט יבש אחד. אפילו בעיות של מה־נאכל־בערב פתורות אצלי חמש דקות לפני — אבל להיכנס ללחץ ערב חג, ראשית זאת הטראדיציה, שנית זה בחינם.

אולי כשדנה תהיה בגן אדע סוף־סוף מתי מגיע חג. לא הרבה זמן קודם, שאז זה לא שווה, וגם לא כל כך קצת־לפני, שאז כבר מאוחר. בינתיים, לפני שגם חג־שבועות בורח בלי מירשם, הרי היא לפניכם.

מעדנים ממיטבחה של ברוריה דורון
שם בכיס את השוקולדים של גודיבה

זה מעדן פנטאסטי, שאכלתי פעם אצל ברוריה צורן. זאת אשה, שכל החמורים (כולל אותי) עומדים אצלה בתור למסיבות, להיטרף על מירשמים משוגעים, שאותם היא מחלקת, בלי סודות. העסק הזה, שמגיע עוד מעט, טעים בצורה איומה. שם בכיס הקטן את השוקולד הכי הכי של גודיבה ושל כל החבר'ה הטובים. זה לא קשה להכנה, מתים מזה מתענגג — באחריות. אין מילים כדי לתת הסבר על זה. חסר סופרלטיבים.

זה על בסיס חלבי, ומתאים מאין כמוהו לאכילה בטו־בשבט, אבל הטו־בשבט ברח, ויש רק שבועות.

אני אחלק את זה לשלבים, כפי שאני עושה תמיד, אך לא להיבהל. במציאות זה לא כל כך ארוך כמו בכתוב, וגוזל שעת הכנה בסך הכל. הכתוב ארוך, רק כדי שזה יהיה סופר ברור.

אז ככה.

הולכים למכולת ומצטיידים ב־100 גרם שקדים בלי מלח. עכשיו, כמה מילים על השקדים. הם מופיעים בתוך המירשם קלויים וטחונים. השקדים הנמכרים קלויים כבר, הם עם מלח, וזה רע. השקדים הנמכרים טחונים, אינם קלויים עדיין, וגם זה לא טוב. לכן, אם יש ליד הבית חנות קפה ופיצוחים לקנות שקדים טחונים, שמים את הטחון־הטחון הזה בתוך מחבת אלומיניום בלי שום תוספת, בוחשים כל הזמן עם כף־עץ, עד שהטחון הזה מקבל צבע חום בהיר עד בינוני. מדובר על שקדים לא מקולפים מציפתם החומה דקיקה.

אם אין ליד הבית כזו חנות שטוחנים, אין דבר. קונים 100 גרם שקדים מתוקים רגילים. באים הביתה, דוחפים אותם לבלנדר, ומכסים עם המיכסה חזק, כי זה מתיז. משאירים את הבלנדר פועל עד שבמרכז המערבולת הקצוצה מתהווה חור כזה, של הסכינים, וכל הקציץ מרוח סביב. אז, זה קצוץ מספיק, ומוכן. מעבירים את הטחון הזה למחבת, ובוחשים נון סטופ. הטעם צריך להיות אפוי, הצבע חום בהיר עד בינוני, אך לא יותר מדי!!! צריך להיזהר ולא לחרוך. סחבק, המלא ביטחון־עצמי בחישוביו, כבר דפק לעצמו מאה פונטים לא פעם, כשנתן לזה להשתזף מדי. מה זה שזוף מדי? נורא פשוט. במקום טעם קלוי, זה הופך מר. אז זהו. עכשיו אתם יודעים באיזה אופן צריכים ה־100 גרם שקדים שבראש הרשימה להיות.

זהו. תעבירו קו מתחת למיצרכים בדף העיתון, ואלה יקפצו בעיניים בזמן הכנת העסק, בלי כל הבלה־בלה סביב.

שלב ראשון

מסדרים על השיש, בהישג יד נוח, את הדברים הבאים: 100 גרם חמאה, 5 כפות סוכר, מילחיה, שלושת רבעי כוס קמח, כוס וחצי חלב, בקבוק תמצית וניל, בקבוק תמצית שקדים + כפית למדידה. שני חלמונים, וגם את מאה גרם השקדים הקלויים, טחונים ומוכנים לעירבוב. הכל לפי הסדר הזה בדיוק. אם עשיתם את זה, חצי העבודה גמורה. אפשר לראות את העניין כמסודר.

שלב שני

לוקחים סיר קטן וממיסים בתוכו, על אש קטנה, את החמאה, הראשונה בטור. אסור לחמאה להיחרך. כשהחמאה נמסה, שופכים לתוכה חמש כפות סוכר, ובוזקים טיפת מלח. בוחשים שניה. על זה שופכים באחת את שלושת רבעי כוס הקמח. בוחשים.

כל פריט שמשתמשים, מחזירים למקום אחר, כדי שבראש התור יעמדו לפי הסדר רק החומרים העומדים להיות בשימוש!!! פטנט יישעל.

בוחשים את הקמח, ובשזה מתגבש מעט, שופכים בפנים את כוס וחצי החלב.

מערבבים־מערבבים, ושמים ישר בהתחלה, כפית אחת תמצית וניל, וכפית אחת תמצית שקדים. בוחשים־בוחשים, באמצע מקבלים גושים מזעזעים. לא להיבהל. להמשיך לבחוש כל הזמן ולאסוף את הסחורה בעורת כף, משולי התחתית. לאט־לאט כל העסק הופך גוש קשה אחד, כמו פלסטלינה, ואז, רק אז, אפשר לכבות את האש. מחכים מעט, ואז מערבבים פנימה את השקדים הטחונים, ומקבל מן גוש פלסטליני מרציפני כזה. לא מעזים לטעום בשלב הזה! זה עדיין מגעיל.

שלב שלישי

תוקעים למקרר שיצטנן כמה שעות יסודי. במקרר זה מתחיל לקבל את גוניו הגן־עדן שלו.

שלב רביעי

פותחים חריץ באמצע 40 תמרים יבשים של דבש, ומוציאים את הגרעין עם אצבעות. להקפיד לבחור תמרים ענקיים, דומים לעכבר ככל האפשר. הם צריכים להיות רטובים למראה, מבריקים כאלה, אבל את זה כבר אמרתי. לא לבחור בזן עצי־סיבי יבש.

פמיניזם ועקבים גבוהים

ידוע לי שהפמיניסטיות מתנגדות באופן אידאולוגי לעקבים גבוהים. כמו כן האורטופדים, וכמו כן, כרגע, אפילו האופנה. חבל. אני אוהבת את העסק, ויש לי בנושא מיספר מילים.

ראשית, אני בעד הפמיניסטיות (איך מישהי לא?) עם כל הסתייגותי מכמה נקודות. אם מהרהרים בכך, שדברים כה מובנים כיום כלל לא היו כאלה לפני 15 שנים בלבד, מוכרחים להודות שהן עשו עבודה יפה. הדברים לא זזו לבד. זה בטוח. אבל זו דרכם של החיים. הקצוות — הם אלה הקיצוניים תמיד. אלה במרכז — לרוב מתונים. השינויים חלים אצלם באיטיות, באופן לא מורגש, עד כי נדמה ששום דבר לא זז. צריך להשוות דברים של היום ושל פעם, בתוך אותו מרכז, כדי להיווכח כמה שהדברים שונו. לא לבוז להן גבירותי הבעלבוס'טס. הן עורשות את העבודה המלוכלכת בשבילכן. הן החיילים בשדה־הקרב, שמאפשרות לכן את כל האופציות; גם לשים את הישבן בטוח בבית, וגם, אם יוחלט לאוורר בחוץ בעבודה, שיאוורר אל תוך עולם הרבה יותר צודק ושוויוניני לנשים. הצדק האישי שלהן. הוא לא הגיע דרך ישיבה בבית, בחיק המישפחה המגינה.

הסברתי כל־כך באריכות כמה שאני יהודי, כדי שמותר יהיה לי לספר „את הבדיחה האנטישמית" והנה זה בא.

כל העסק מזכיר לי את העלמה, שמאוד לא רצתה לדמות לאמא שלה. היא עשתה את הכל שונה מאשר עשה זאת אמה. באמת הצליח לה. אבל לקח לה שנים להבין שהיא בהחלט לא תסכן את איזותה החדשה, ולא תמצא עצמה פיתאום זהה לאם אחרי כל השנים שנאבקה, גם אם תרשה לעצמה את הלוקסוס הנוח, להשתין מהנקב המסורתי, כמו שעושה האם.

אם יש דברים שלא מוכרחים לשנות, ועדיין התמונה תהיה שונה — עקבים גבוהים זה זה. אין צורך בשינוי שיהיה קיים לעצם שמו בלבד. כשהיינו עבדים, אכלנו פסוליאס? כעת אנחנו בני חורין, היידה! פסוליאס לפח. מה לא טוב בפסוליאס עצמם? האם הם שורש הרע? הם־הם סמל העבדות? ומה עושים אם במיקרה הם דווקא טעימים ומועילים?

שינויים אמיתיים אינם עניין של הפכים. בשינויים אמיתיים, צריך לחשוב ב„ראש" אחר. צריך לברור, צריך לשקול, מה מתאים לי, מה כדאי, מה נכון לי, מה אקח.

מי שמעדיפה ללכת עם נעלי אדמה נוחות, סחתיין לה. זכותה, וטעמה הלגיטימי. אבל לשלול עקבים גבוהים מכל וכל, בצורה אידאולוגית, נו באמת!

קודם כל היכן היא החרות המפורסמת, שהפמיניזם נלחם להשיגה? חרות, אכן רק אזכיר, היא חופש בחירה כללי, גם של דברים להם ארצה להשתעבד. אבל לא בזה העניין.

אני רואה את העסק כעדיין מאבק. בעיני, חלים על העסק כל כללי המאבק, כשבראש, הכלל העתיק והמובן מאליו — לנצח ולהשיג את המטרות במילחמה לא מותרים אפילו על רוגטקה, אם יש סיכוי של נפגעים בצד השני, שלא לאמר לזרוק לפח כזה תותח. (כן! עקבים). במקום שבו שם המישחק הוא כוח ועוצמה, כל סנטימטר גובה זו נקודת־עדיפות ויתרון פסיכולוגי. עם יתרונות פסיכולוגיים, בן־אדם חכם מנצח. גם אם את גבירה גבוהה, בלי תסביכים, אבל אינטליגנטית, כל סנטימטר נוסף, עובד, עובד.

אם כבר יצא המיקרה, שהעקבים הגבוהים הותרו לאשה כמוסכמה חברתית, למה לוותר על עסק שכולו יתרונות מעשיים, בגלל אידאולוגיה תאורטית. אני לא חושבת שהעולם כבר כל־כך כל־כך בסדר לנשים, עד כי לא צריך יותר פונקציות של כוח.

אני מבינה, שכיוון שהזכר הממוצע גבוה יותר מהנקבה הממוצעת, בנתונים אבסולוטיים של האו"ם, (מעון שוביניסטי בן־גברי, ומה. איך אחרת כאלה מין סטטיסטיקות) המילחמה היא לבטל לחלוטין ולהתעלם לגמרי מקוד קדום זה של כוח.

אתן צודקות גבירותי הפמיניסטיות. לא יתכן שבעולם מודרני, שבו בני־אדם לוחצים על כפתורים ומזיזים בכך משאות עתק, תהיה לעדיפות גופנית־ממדית איזו שהיא משמעות. ממש צודק. אלא שצדק לחוד, ואינסטינקטים עמוקים של קיום, גם כן לחוד. אני עם אלה לא עושה מילחמה. הם תמיד ינצחו.

האנושות לא הדביקה בהתפתחותה המנטאלית, האיטית, את ההתפתחות הטכנולוגית המסחררת. טעות היא לחשוב, שכיוון שאנו משתמשים במכשירים של כמעט מדע בידיוני, אין אנו מונחים על־ידי יצרים שהיו תקפים מאז תקופת האבן.

זה נכון, שהחברה המודרנית, המתורבתת, זנחה את העדיפות הממדית לשמה, שהיתה בסיס לעדיפות בכלל, לפני אלפי שנים. הקוד הקדום הזה נעלם מעל פני השטח, אבל רק כדי לעלות חזרה בצורה מעודנת שונה. ספיחיו ושאריותיו הסימבוליים של זה מופיעים בצורת ההעדפה החברתית, חסרת־ההיגיון לכאורה, של הגבהים.

חוקות שיוויון של אף מדינה ואיגוד מיקצועי עדיין לא הצליחו להתמודד עם העדפה אינסטינקטיבית זו.

בני־אדם נמוכים, גם ממין זכר, נאלצים לעבוד הרבה יותר קשה על הישגים מאשר בני־אדם גבוהים, בעלי אותם הכישורים. עובדה סטאטיסטית, מעשית, מחורבנת.

„אהה!" תפסה אותי חברה פמיניסטית שקראה את הסיפור. „מה שמשתמע מדבריך, זה שהעקבים הם בעצם קביים! אנחנו הרי נלחמות להיפטר מהקביים, לא?"

בטח! צחקתי. — כל כך חזק רוצים להיפטר מהקביים, עד שבכל מחיר מתעלמים מהעובדה שלא ברשה להשתמש בהם בינתיים, עד שאפשר יהיה באמת ובתמים לוותר על הסיפור.

זה כמו האיש הזקוק למישקפיים. לא מרכיב אותם, לא רואה — אבל עיניו הן נטולות „קביים", וכך חוזקן־הלא־מציאותי אינו נפגם...

שלב חמישי

ממלאים כל אמצע פעור לשניים, כמו סירה, של התמר בכפית נדיבה מהפלסטלינה האגדית, הנפלאה, המצוננת.

שלב שישי

שמים למעלה, כמו כפתור, חצי אגוז מלך יפה ושלם (בשעת הדחק, גם כמה שברים מחוברים יצלחו) ומסדרים בסלסילות נייר, מנזטים בלעז, שמכינים מהן מראש ארבעים במיספר.

שלב שביעי

אוכלים הכל בשני ביסים, ומתמוטטים מהטעם. זה משהו עולמי. פשוט עולמי. אם נשאר עוד חומר, ואין תמרים, לגלגל לנקניק, לעטוף בנייר כסף, כמו שעושים בהמרשלג, ולהגיש בתור מרציפן.

אודטה דנין

מרכז לצילום מיידי יוקם בדולפינריום בתל־אביב

עם פתיחת הדולפינריום בתל־אביב, בחודש יוני הקרוב, יתוודע הקהל הישראלי למושג חדש: מרכז צילום מיידי. המרכז מוקם בדולפינריום ע"י חברת לאון צרכי צילום בע"מ, יבואני פולארויד בישראל מזה 14 שנה, והוא יהיה חנות הצילום־המיידי הראשונה בארץ. המרכז שיהיה פתוח מדי יום עד חצות יספק שרותים נרחבים בתחום הצילום המיידי.

מר לאון דגון, מנכ"ל החברה, מסר כי במרכז יוצעו לקהל הרחב שרותי צילום תוך שימוש בשיטות הצילום המיידי של חברת פולארויד. בין החידושים הבלעדיים שיוצגו במרכז: צילום פורטרטים עד לגודל 24×18 ס"מ, צילום טכני מיידי, שרותי רפרודוקציות מתמונות ומסמכים ישנים (שרות המצריך זמן רב בשיטות הצילום האחרות) והשאלת מצלמות פולארויד למבקרים בדולפינריום.

את מרכז הצילום בדולפינריום, יפעיל צוות־עובדים מקצועי ומיומן שיספק יעוץ והדרכה למבקרי הדולפינריום ולכלל לקוחות פולארויד בארץ.

לבד'אותך ויופין

הרשמי מיד לקורס מרוכז

לשיפור הגוף

* התעמלות לגמישות, חיזוק שרירים ויציבה יפה לנשים ובנות בכל הגילים.
* התעמלות מכוונת להרזייה.

הרזייה מובטחת

הקורסים מתקיימים בשעות הבוקר ואחה"צ. אווירה נעימה ואדיבה — מיזוג אוויר מלא. להשיג באולפן תקליט להתעמלות עצמית.

אולפן לאה פלטשר

רח' אבן גבירול 50, תל־אביב, טל. 267682

איתן עמיחי

הדברת מזיקים

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, בשמירה על בריאותך ורכושך.

רמת־גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272

טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75

ORIENT

השרות כמו השעון — דייקני, מושלם, מהימן

בתוך שבוע תקבל שעונך בחזרה.

אחריות לתיקון — 6 חודשים • חלפים מקוריים.

מעבדת שרות ארצית "בני משה קרסו"

רח' ריבל 26, ת"א. טל. 332379

רוצח בעל כורחו

תובעת ביירין
הרצח הפך הריגה

כשם שהעורב המפורסם רודף את אריה נוריאלי מ־יפו, כך רדף יעקב אטיאס את מנחם יעיש מנס־ציונה.

משום־מה לא מצא הגרריסט ה־צעיר חן בעיניו של אטיאס, שהיה השיכור של נס־ציונה. בכל מקום שפגש בו, בשעות הערב או הבו־קר, היה נטפל אליו, מקלל אותו, מלגלג עליו ובכלל, „מלכלך עליו את הפה". יעיש לא היה הקורבן היחיד של אטיאס. רבים בנס־ציו־נה סבלו מקללותיו, ולפעמים גם מגחת ידו. אבל יעיש היה הקורבן החביב עליו ביותר.

איש לא הבין מדוע נטפל אטיאס דווקא לצעיר נעים־ההליכות, בעל עבר נקי, שחי לו בשקט ולא הציק לאיש. אפילו בנו של אטיאס סיפר בבית־המישפט, כי כאשר אביו היה שותה „הוא היה עושה הרבה שטויות".

הפעם הראשונה שבה נטפל אט־יאס ליעיש היתה בבית־קפה ב־מרכז העיירה. יעיש שוחח עם בעל המקום על בנו ועל שיטות לימוד שונות, ואטיאס נעמד לידו, „התנפח" והחל מלגלג עליו. הוא חיפש מריבה.

שימחת־תורה בבית־קפה

זה היה באוגוסט 1980. מאז הפסיו חייו של יעיש לגיהינום. בכל מקום שבו ישב, בשעות ה־ערב, היה אטיאס מוצא אותו ומת־גרה בו. ערב אחד ישב יעיש ו־שתה בירה בחברת ידידיו, כאשר אטיאס איתר אותו. הוא החל מת־קלס בו, כרגיל, ויעיש ענה לו: „מדוע אתה מלכלך עלי את הפה שלך? אתה כפול מהגיל שלי, ואני עושה לך כבוד. אני לא רוצה ענייניים איתך, לא מחפש בלגן איתך. הרי אם אתן לך בוקס, אני מפרק אותך."

הרוסקופ

(המשך מעמוד 10)

פים ולפתור תשבצים. מרקורי במיתולוגיה הוא אל הגנבים, ו־לכן חסרונו של בית מיספר 5, שיש בו סכנת גניבות ופריצות, ויש לדאוג לכל ההגנות האפ־שריות.

בית מיספר 6

יכול להיות — 24, 33, 114, 60 וכו'. מיספר — 6 קשור לכוכב ונוס, השולט במזלות מאזנים ו־שור. בבית כזה גרים אנשים שאו־הבים מאוד, או שונאים מאוד. הדיירים רגישים, ולכן היחסים ביניהם זחירים, ועלולים להש־תנות כהרף עין. לפעמים חיים בו כזוג יונים, ומוצאים שקט, שלווה, אהבה והרמוניה. ולעיתים, בגלל אי־הבנה קטנה, מתפתחות מרי־בות וקטטות, החופכות לסקנד־לים והיסטריות.

בית מיספר 7

יכול להיות גם 25, 34, 124, 70 וכו'. מיספר — 7 — קשור לכוכב נפטון, שליט מזל דגים. מבחוץ קשה להעריך את גודלו האמיתי, על־פי רוב צורתו החי־צונית מטעה. יתכן שיראה קטן, אך כשיכנסו לתוכו יתברר שזהו בית ענק. לפעמים החיפך. נפטון קשור לעצבות פנימית, האופיי־נית בעיקר למוסיקאים, אך גם לאמנים אחרים. בבית כזה גרים מוסיקאים, רקדנים, ואנשי קול־נוע, אופנה ואפילו מיסטיקה ו־פסיכולוגיה.

האנשים בו אינטואיטיבים ו־רגישים ועוסקים בעבודות יוצ־אות־דופן. הם מופנמים, שקטים ושומרי סוד, הם אוהבים פר־טיות ושקט. פעמים גרים בו אנ־שים בודדים, שלא מישאו, או ש־נישואיהם עלו על שרטון. דיירי הבית אינם מרבים בשינה בלי־לות, הם ישנים בשעות לא מקו־בלות. נפטון כוכב מיימי, ולעי־תים נגרם שיטפון בגלל גשם, או סיבות אחרות.

בית מיספר 8

יכול להיות 26, 35, 44, 80 וכו'. — מיספר — 8 — קשור לכוכב סטורן (שבתאי), השולט במזל גדי. בית מאוד סגור, תרי־סיו מוגפים והוא חשוך. גרים בו אנשים סגורים. הביוב מתקלקל בו לעיתים־קרובות, ו־אם לא זה אז משהו אחר, ב־דרך־כלל משהו לא שלם בו. כמ־עט בלתי אפשרי לחממו, וכמה שמחממים אותו — אף פעם אין חרגשה שחם בו. בית שאליו מתלוות טרגדיות, מחלות גוף או נפש, לא רצוי לבחור בבית כזה למגורי קבע. בין השכנים לעי־תים־קרובות חשדנות וחוסר־אמון. אלמנות ואלמנים, רווקים וגרושים, ואנשים שקיבלו מכות־גורל שונות. למתארחים בו הר־גשה בלתי־נוחה, שקשה למצוא לה חסבר.

בית מיספר 9

יכול להיות 18, 27, 36, 90 וכו'. קשור לכוכב מרס — שליט מזל טלה ועקרב. על־פי־רוב בית זוויתי, שנותן הרגשה חדה. קווים נקיים מבחינה ארכיטקטונית, פעמים בעל גג משופע.

בית מלא פעילות, דייריו אינם מספיקים לישון בלילה, בגלל עבודה ופעילות מוגברת ונמרצת. גרים בו אנשי־צבא, רופאים, מנת־חים ומהנדסים, קצבים וטכנאים. אנשי מלאי מרץ וכוח. חשמל דולק בו כל הלילה, דייריו עוס־קים בפעילות חסרת־מנוחה, המ־חייבת אותם להישאר ערים ב־יום ובלילה. הם ויטליים, מלאי־מרץ, אמביציה וכושר מנהיגות. זהו בית שתמיד חם בו ולפעמים חם מדי.

„הוא היה יכול להיות האבא שלי, ונחתי לו כבוד! אבל אני לא עץ! כמה אפשר לסבול קללות?"

נאשם יעיש מצביע על המקום שבו נדקר
הטרדה בלי סוף

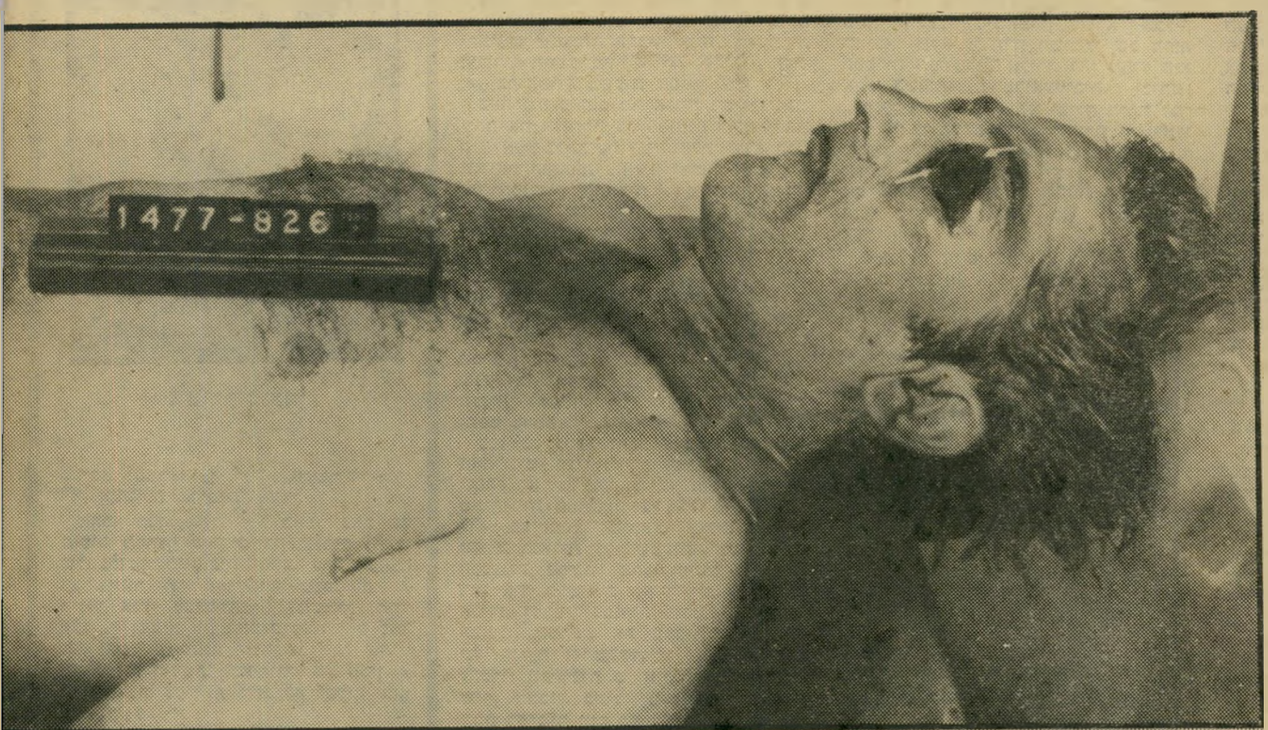
אבל גם זה לא הרתיע את הגבר המבוסם. הוא הבטיח כי יביא את בניו, והם ישמחו לעזור לו לטפל בצעיר.

בערב שימחת־תורה שוב נפגשו השניים בבית־קפה. אטיאס נטפל, כהרגלו, לגרריסט, קילל וצעק. כל יושבי המקום ראו כי הוא שיכור ומסוכן. ויעיש, שרצה מאוד להימנע מקטטה, יצא מבית־הקפה עם חבריו. אבל אטיאס שבר בקבוק, וכשהשבר החד בידו, התנפל על הצעיר ודקר אותו. רק התערבות החברים הצילה את יעיש מתוקפו השיכור, והוא נסע מייד לביתו. הוא אפילו לא טרח להתלונן במישטרה, כי ידע מנסיונם של אחרים שאין כל דרך להרתיע את אטיאס.

כאשר היה אטיאס משתכר לא היה דבר שהפחידו או הרתיעו. לא היה גם כל טעם לספר זאת למישטרה. הסיפור לא היה חדש להם. אבל גם השוטרים לא ידעו כיצד לפתור את הבעיה של השיכור, שהיה מסתובב בשכונה ומציק לאנשים. אמנם בעבר היו כמה מיקרים שבהם הגישה המישטרה תביעות נגד אטיאס — על קטטות ואלימות — אולם הוא היה מרצה את עונשו וחוזר מייד לסורו. כולם ידעו כי המשקה שולט בו. הגבר בן ה־60, שהתגורר במגורו, רחוק מבני מישפחתו, שלא יכלו להימצא בקירבתו, עורר רק רחמים. הוא היה מבלה את ימיו ולילותיו בשיכרות ובהיטפלות לאנשים.

לכן בחר לו יעיש את הדרך היחידה כדי להימנע מתיגרה ועימות עם השיכור. הוא נמנע מאז מלשוטט בנס־ציונה, כימעט שלא יצא בערבים מפתח ביתו, וחיכה שהשיכור ימצא קורבן אחר ויישכח אותו.

אקדח להגנה עצמית

גופת הקורבן אטיאס בתצלום המישטרה
הכדור נכנס לעין

יום, מישום־מה, נחרת זיכרו עמוק עמוק בליבו של השיכור. אולי חשב, בעירפולי דפק על הדלת ושאל „שמואל בבית?" הוא לא ידע אפילו את שמו של האיש אותו רדף, קרא לו בשם של חבר איתו היה נוהג לבלות, כרגיל. באותה עת היה יעיש בביתו, משוחח עם אחותו שבאה לבקרו. הוא שמע את הקולות מן החוץ ויצא מבעד לדלת.

הקטטה שהתלקחה בו במקום פגעה ישר בעינו של אטיאס והפילה אותו ארצה.

מהומה השתררה במקום. שכנים יצאו וזעקו לעזרה. יהודה, בנו של המנוח, נמלט מהמקום ונטש את גווייתו אביו. המישטרה הוזעקה ועצרה את יעיש.

הוא הועמד לדין בפני בית־המישפט המחוזי בתל־אביב, בגין רצח אטיאס בדם קר. זוהי העבירה החמורה ביותר בספר החוקים, ועונשו מאסר עולם.

השוטרים, תושבי נס־ציונה, שחקרו את הפרשה, ידעו היטב את הרקע. הם הכירו את הנרצח מהיתקלויות קודמות עם המישטרה והציבור, וידעו כי פגיעתו היתה ארכה כמה דקות. בינתיים הגיע גם בנו הצעיר של אטיאס, יהודה, ששמע במרכז העיר, כי אביו הלך לחפש את יעיש. הוא חש למקום בדאגה. כל השלושה מעורבים בפקעת־אדם אחת, שנדחקה ליד מכונית הגרר הגדולה של יעיש.

„אדם לא נחמד"

דה יה זה מחזה עגום לראות את הנאשם, צעיר ללא עבר פלילי, „שלא היה צריך להיות נאשם", כפי שאמרו אפילו אנשי המישטרה, ממתין לגזר־דינו כרוצח.

אחד אחר השני עלו העדים, שסיפרו כי הכירו את הנרצח, שהטיל חיתתו על תושבי נס־ציונה, היה משתכר ומשתולל. בעדויותיהם לא היה כדי להקל בעונשו של יעיש, אם היה מורשע ברצח. שכן על עבירה זו יש רק עונש חובה אחד — מאסר עולם.

הסניגור חיים קאזיס עשה כמיטב יכולתו. הוא ניסה לשכנע את בית־המישפט כי בעצם לא היה מקום לאישום ברצח, כיוון שלכאורה יעיש לא היתה כוונה להרוג. כי למשמע הצעקות והרעש יצאה שושנה שקד, אחותו של יעיש, מן הבית. היא ניסתה להפריד בין הניצים, ונתקעה בתווך. לדברי אחיה ראה אותה לפתע כבת־ערובה, ליד אטיאס ובנו, שפגעו בה, קרעו תליון זהב שהיה על צווארה.

כיום לא ברור בדיוק מה קרה ברגעים קריטיים אלה. אך בכוחות אדירים, אולי בגלל הכעס על שני הגברים שהתנפלו על אחותו, הצליח יעיש להשתחרר מידיהם לרגע קט. הוא קפץ לדירתו והרציא אקדח, שהיה שמור עימו ברשיון.

יעיש בן ה־26 — מכיר היטב כלי־נשק. הוא שירת בצבא בהנדסה קרבית, והשתתף במילחמת יום־הכיפורים. מקצועו, כנהג גרר שהיה מסתובב הרבה בשטחים, חייב אותו לשאת אקדח להגנה עצמית.

כאשר הנשק בידו, ומולו המענה הקבוע שלו ובנו, הניף יעיש את האקדח כלפי מעלה וירה. היריה היתה, כי הצעיר העליב אותו ופגע בו. לכן החליט שאם אין הוא מוצא את יעיש ברחובות, ימצא אותו בביתו.

ב־12 באוקטובר שעבר יצא אטיאס לחפש את קורבנו בביתו. הוא רצה אולם הפגיעה הישירה בעין, מאקדחו של יעיש, שלא הכחיש את הדבר, קבעה את סיף האישום.

השופטים אלישע שיינבוים, יעקב קדמי ואברהם מלול יצאו להתייעצות לגבי העונש, ואפשר להניח כי גם להם היה הדבר קשה ביותר. הם ידעו עד כמה היה הנאשם אהוב על כל מכריו וידידיו, שארית חייו, בגלל המיקרה האומלל.

כאשר טענה התובעת לעונש, הסבירה לבית־המישפט בעוצמת רגשות, כי חייו של אדם הם קדושים, ואין איש רשאי לשלול אותם מזולתו על־ידי נטילת החוק לידיו. ואפילו היה הקורבן „אדם לא נחמד, ואפילו מציק לשכונה", אין חייו זולים יותר, ואינם מותרים משום כך.

הסניגור העלה כדוגמה את מיטב סדרות הטלוויזיה, כדי להדגים מדוע לא היה מרשו ראוי לעונש חמור. אך מרשימות ביותר היו מילותיו של הנאשם עצמו, שאמר: „אם הייתי רוצה לרצוח אותו, מה היה יותר קל מאשר לירות בו את כל שבעת הכדורים שהיו באקדח? אבל אני בן־אדם, לא עץ. כמה אני יכול לסבול שמקללים ומלכלכים אותי ואני שותק?"

השופטים אלישע שיינבוים, יעקב קדמי ואברהם מלול יצאו להתייעצות לגבי העונש, ואפשר להניח כי גם להם היה הדבר קשה ביותר. הם ידעו עד כמה היה הנאשם אהוב על כל מכריו וידידיו, יעיש, השתכנע יחד עם התביעה כי האישום המתאים אינו רצח־בכוונה־תחילה, אלא הריגה בילבד. ואמנם התובעת, הלנה ביילין, המירה את סעיף האישום בסעיף קל יותר. יש לשער כי גם לה הוקל, כאשר ידעה שהנאשם לא יישלח לכלא, לבלות בו את ידוע כאדם שקט העוזר לזולת. להחייאת לגרש את שונאיו, אבל לא כדי להרגם. הנאשם סיפר כי הרים את קנה האקדח כלפי מעלה, כאשר נפלטה ממנו היריה הקטלנית, בלי כוונה.

אולם רק אחרי שבית־המישפט ראה את שיחזור המיקרה, שנעשה בווידאו, ושמע את סיפורו של הוא שלף את אקדחו רק כדי

אילנה אלון ■

נמר של עיר

משורר מעודן וחרזן הרועה בשדות משוררים ✶ האופרה הכנענית של אלירז ✶ רומן־משרתות ✶ השתקפות העליה הראשונה בספרות העברית

שירה

גלדמן

מרדכי גלדמן הוא משורר של שירה מעודנת, שהחל לפרסם את שיריו כבר בשנות השישים. שירתו היא תערובת של רומנטיקה ופיכחון. באחרונה ראה אור קו־בץ שיריו חלון*, שהוא מייצג נאמן לנו־סח של גלדמן בשירה העברית.

הקובץ נפתח ב„מחלום באתי ולחלום אשוב..." ועובר דרך „כמלוויות אינספור שרה אילמת / שרה הלילה זמרת דו־ממת..." אל „חיים מחמרי חלום / חלום עיבר, צל יעוף..." שירי גלדמן הם בעלי נימה רומנטית של „בחלום יפה נערה בשיער לח /בגלים יש מסתורין של כוח וחולשה — כנגעוץ מיואש יהפכו קצף כמביא ישעה..." והוא ממשיך ומתארן כ„הנערות יפות לבושות ויותר כשהן ער־רומות / הרבה אפשרויות פתוחות לפני והרבה חמומות / הרבה פעמים זממתי לנ־סוע בקרן הבא..."

מרדכי גלדמן אינו משורר את עולמו, חוויותיו הנפשיות והגיופניות בחוסר מר־דעות. גלדמן הוא גם פסיכולוג, והשירה שלו היא בבחינת אנאליזה שירית, שבעז־רתה הוא חושף את מצוקותיו מבעד לפילטרים ולכלים של הפסיכולוגיה, תוך מודעות גבוהה ביותר למשמעויות האמי־תיות של שיריו. בשירו אפולו 2 כותב גלדמן דברים בנוסח: „שרירים מתח כ־מיכים לוהטים / ועירום לחצאין בין צמיגים ומנועים / משוח בשמן סיכה / חברו בו דבש ושמש / לכשר שתבונתו עתיקה ומורכבת..." יודע ומבין גלדמן הפסיכולוג את המשמעות שמעלה על ה־נייר גלדמן המשורר.

בשיר כבר אינני משורר צעיר הוא כותב: „אני משורר עצוב / יערי חרבו לבנות כם עיר / והנותר בעציצים, בגלי־יות־תצלומים..." הוא מנסה לפענח את העולם בו הוא לכוד, עולם עליו הוא כותב בהקשר: „צורות שקר יפהפיות / להם־תיר את שיממון ליבו של אל / שהוא אינו פתמי ויוק." שיר סיום הוא קדיש לזכר אביו: „יתגדל ויתקדש שמו ה־גדול / אשר גלגלך מילדותך הפולנית לקריית שאול... אשר קרע את עיניי לראות / את בתי ואשתו וכל השאר, ככוכבי השמים לרוב / נחשפים אשפת עולם, נירצחים לטיהור, כחרקים מכוע־רים / באירופה, בכוכב אחר שברא כר־צונו... ובנה לו בית אחר, בפלשתינא, בארץ־ישראל של הסיידר / עם המוני נוודים עקשנים אחרים / ליד ים התכלת, ליד המדבר, ליד ירושלים / וראה את ילדיו גדלים, ניסגרים בעולמות / מתעם־רים לעניינים שהיו לו כרחשים מחלל חיצון / נכאבים כנפתולים..."

מרדכי גלדמן מייצג בשירתו מגמה של שירה אישית מובהקת. הוא מביא בכמה חלקים של שירתו בחינת לב וכליות של אהבת גברים, מעין סדר גברים שירי, מנופה מאוד בסיגנונו, מבוגר מאוד, מטו־פח ומפותח, והוא מכניס בעולמו שירה של אמת, החושפת את כל צפונותיה; בני־גוד למשוררים וחרזנים אחרים, שהשי־רה עבורם היא מסיכה צבועה וכוזבת.

משורר גלדמן
עירום לחצאין

חריזה

השוט

במיכתב מסוף ספטמבר 1884 כתב **דויד פרישמן** לידידו, **יצחק יעקוב וויסברג**, כמה דברי יסוד על השירה העברית, שיש מן הטעם לחקוק אותם על כתלי מוסדות המשוררים גם בימים טרו־פים אלה, שבהם השירה הפכה לעסקנות־שירה. כותב דויד פרישמן: „...ואולם כשאני לעצמי לא אמצא כל טעם כשיר המבקש בחוזק היד את התרגשות הנפש ואת התעוררות הגידים ואת התפרקות ה־עצמות; שירים כאלה נעשים על נקלה על־פי תחבולות של מעכניק חיצוניות ולא על־פי הרגשה פנימית, וכל איש שסיגל לו מעט את סיגנון המשוררים (כגון י"א תנועות וכו') יבין את המלאכה הזאת על נקלה..." דברים קשים ומשכנעים

מורה אלירז
אופרה גרוטסקית

מלתעות

אלירזוס כנעניזוס פרזיטוס

בכל תרבות ישנה גלריה של טפילים (פרזיטים) הניזונים מדמם של היוצרים והבונים שבאותה תרבות. כזה הוא מורה הספרות הירושלמי **ישראל אלירז**, הע־סק בתיאטרון בשעות הפנאי שלו.

באחרונה פירסם מר אלירז רשימה הגו־שאת את הכותרת על הכנעניות בתיאטרון הישראלי, בכתב־עת צנוע ובלתי ידוע, הנו־שא את הכותרת כיוונים ומוצא לאור על־ידי הסוכנות היהודית*. בהערת המבוא שלו מבהיר מר אלירז כי פרק זה הינו בבחינת „פרק מתוך הספר מצור וקורבן — עיונים בדרמה הישראלית המודרנית". ואם יש בכוח פרק זה להעיד על „איכו־תו" ו/או „מדעיותו" של מר אלירז, הרי שמעטב יהיה אם סיפרו לא יראה אור. שהרי פרק זה הינו בבחינת תרגיל של טפילות כתיבתית, המיוסדת על ההתיאה שנעשתה באחרונה בחוגים שונים לרעיון הכנעני. התיאה שמר אלירז טיפס עליה ותפס טרמפ.

כמו כל פרק „אקדמי" בשני העשורים האחרונים, בעיתוני התיאטרון בארץ, הרי שפרק זה של מר אלירז נפתח במובאה מתוך מות הטרגדיה של **ג'ורג' שטיי־נר**. בעיקבות המובאה מביא אלירז סקירה בנאלית על משמעותה של התנועה הכנענית, בסיגנון שחצי תריסר דומים לו ראו אור בעשורים האחרונים. ומייד בא אלירז, ומכריז בבורות בולטת את הדבר הבא: „המחפש את עקבותיה הכרורים של תנועה זו בתיאטרון העברי חייב להכריז מפורשות כי אין לך מחזה עברי אחד, המכיל בתוכו (אם כעלילה מצו־בשת לפרטיה ואם כמישהו האידיאי על־ידי הנפשות הפועלות) את התודעה, הכי־נענית' הרשמית המקורית. התנועה הע־מידה מתוכה מיספר משוררים, ספלים, ציירים ואפילו עיתונאים, אך אף לא מחזאי אחד..." וכאן חושף מר אלירז במוח־לטות את בורותו כי רבה. שהרי לפחות ה„עיתונאי" **עמוס קינן** הוא „מחזאי" (ובעניין אחרים: בהמשך).

אלירז ממשיך במירוק דלתות נחושת של עצמו, ומברבר על הוא הלך בשדות ומצטט כל מיני מרכיבים שאינם רלוונ־טים, לא לעניין התיאטרון הישראלי בכלל, ובוודאי שלא לכותרת רשימתו של מורה הספרות הירושלמי אלירז. ואז מביא הוא את בשורתו הרטרואקטיבית. וכותב: „כנעניות', כאמור, לא יכולה היתה למ־צוא לה מרחב־מחייה בתיאטרון הישראלי כשנים הראשונות שלאחר קום המדינה..." אלירז מנצל קטע של ראיון לא רלוונטי עם **מיכאל** („מיקו") **אלמז** בנושא זה, וכמו מקווה שהקורא לא יבין במה עסקינן.

מאמר אותו פירסמה הגב' **יפה ויסמן** בכתב־העת מושג*, תחת הכותרת זירה

* כיוונים 10; בהוצאת מחלקת הנוער והחלוץ של הסוכנות היהודית.

* מושג 11; בעריכת אדם ברוך, 1976.

68—1949: בדלתיים פתוחות, מעלה כמה הנחות, שיש בכוחן להפריך את המלל חסר הידע של אלירז; הנחות שהמחישו את המצוקה שהביאה ליצירה כנענית באי־תם ימים: „כשלושים מחזות הועלו על־ידי תיאטרון „זירה", כשליש מתוכם מח־זות מקוריים, כשרובם של אלה מעורכו־נים שהרצו שלושה לערב. מחזות ישרא־ליים אלה נכתבו על־ידי מחזאים שפרי עטם לא הועלה על הבימה קודם־לכן. בי־ניהם צפניה עשהאל, עמוס קינן, אורי אבנרי, ישראל מסינזון ומיכאל אלמז..." כאשר לפחות ארבעה מהחמישה היו בע־לי מניעים, שהלמו בצורה זו או אחרת את הכיוון הכנעני־תרבותי (ולא הכיוון הכנעני־פוליטי — מלכודת אליה נפל מר אלירז כשוטים רבים אחרים).

גם קטע הסיום במאמרה של גב' ויסמן, בו היא מביאה את דבריה של **עדנה שביט**, סותר את המלל של מר אלירז: „„זירה' הראה שאפשר להציג מחזות שבהם הטוב לא מנצח והציניות עומדת בסימן־שאלה. היה זה מוסד שפתח פתח חדש למחשבה בתיאטרון בארץ. היום אפ־שר לראות קו, פחות או יותר עקיב, בין ריחו של תיאטרון, זירה' וריחם של חנוך לוין ומנדי. יכול להיות שהדברים היו קורים בין כה וכה, אבל, זירה' היה הגוף הראשון שעשה דברים אלה."

אלירז מתפתה להבין את ה„כנעניות" בצורה הפרימיטיבית ביותר. ועל כן, ב־סיומת של רשימתו, הוא מסנף גם את שמו הוא (בלא שמץ של בושה) למח־זאים נודעים: „**אלמז, שמיר, שבתאי, אלוני, אלירז**. מר אלירז נוקט בכלל, שאם אחרים אינם מאזכרים את מחזותיך, שאיש אינו מציגם, הרי מוטב שאתה תכ־תוב עליהם. והדברים שאלירז כותב, הול־מים את האופרות הגרוטסקיות שאלירז מחבר עבור מוסדות התרבות של גרמניה־המערבית, כאתנן תרבותי של דמי־לא־ייח־רץ. ואולי ניסה כאן אלירז לחבר לעם ההולכים בחושך — כמאמר רטוש המנוח — אופרה כנענית במילים ובלא צלילים. אופרה אשר ניתן לכנותה: אלירזוס כנע־ניזוס פרזיטוס.

* מרדכי גלדמן — חלון; ספרי סימן קריאה + הקיבוץ המאוחד; 64 עמודים (כריכה רכה).

בחטף

אידה נודל וכפר יאסיף * העזבון של עזרא זוסמן

* זאב ענר. מרדכי נאור. שאול אייזנברג וישו הנוצרי

●● בניגוד לידיעה שהתפרסמה במדור זה, ושעסקה במרצה לתיאטרון **שימעון דוּר**, הרי מר לוי אינו יורד, ולמרות שהוא שהה כשמונה שנים בקנדה, הוא מצוי כיום על תקן של „חושב חוזר" ●● עימות מוזר נערך בשבוע שעבר בין העורך הירחון פרוזה, **יוסי קריים**, וח"כ/משורר מנצרת **תופיק זאייד**. כאשר ביקש זאייד מקריים להצטרף למחאה בעניין כפר יסיף, השיב לו זה: „אני מכין ללכת ולבקר בכפר יסיף, אם אתה, בביקורך בשבוע הבא בברית־המועצות, תלך לבקר את **אידה נודל** ●● במהלך ועידת אגודת־הסופרים ועסקני הספרות, שנערכה בסוכות בבית־טשרניחובסקי בתל־אביב, הסתובבה לה בדממה גדולה אלמנתו של המשורר **עזרא זוסמן**, שכימעט לא טרחה להחליף מילים עם העסקנים שמילאו את האולם. שיחה בין הגב' זוסמן לבין המשורר ועורך מוסף הספרות של מעריב, **משה בן־שאול**, גילתה כי הגב' זוסמן עוסקת בימים אלה בניסיון לפרסם שירים מעזבונו של בעלה, על חשבונה ●● בארצות־הברית ראה אור החודש טיפרו של **תורסטון קלארק** בדם ואש: ההתקפה על מלון המלך דויד. הספר נחשב לאחד התיעודים המדוייקים שחוברו עד כה על פיצוצו של מלון המלך דויד. הספר זכה לביקורות נלהבות ●● אנשי מערכות, **זאב ענר ומרדכי נאור**, חיברו ספר בשם בעיקבות ישו. איש־העסקים, תושב יפאן, **שאול אייזנברג**, דאג להדפסת מהדורה של ספר זה ביפאן. התוצאה: מבול של דולרים נשפך על שני המחברים שיצאו בעיקבות ישו. הריווח של אייזנברג: 25 סנט לעותק.

אלה מתעוררים למקרא ספר חרוזיו ה־חדש של **אשר רייך** סדר נשים*.

המכנה המשותף בין פרישמן לרייך הוא השוט, שאותה גברת שבעטיפת ה־ספר נושאת למתניה. שהרי פרישמן היה גם מתרגמו של כה אמר זרטוסטרא, שם הביא בתרגומו העברי את ה„אם הולך אתה אל הנשים? אל נא תשכח את השוט! כה אמר זרטוסטרא...".**.

בשיר הפתיחה שלו, תמונת עצמי, מס־ביר רייך: „פרח הרחם שיודע ימי לוכר אתי ונועל..." והוא ממשיך הלאה ומס־ביר את נעילתו ואת תאוותו: „פתאום היא תופסת כי כמו שתופסים מוט ארוך / ומקפצת לגובה..." ואם רייך היה ניגש לאנאליזה אצל המשורר־פסיכולוג גלדמן, הרי שזה היה מבאר לו את הזיותיו.

לרייך יש ראייה פרימיטיבית של האשה וגופה. חרוזיו מנסים להבהיר, ב־תת־הכרה שלו, כי הוא נמלט אל הנשים השעירות והמיוזעות שהוא בוחר, כדי שלא לגלות ולחשוף את האמת הטראגית שלו. ושם הוא מגלה, במתכוון או שלא במתכוון, שורות כמו „אבל גברים נותנים בה ריח..." אותו אלמנט מצוי במסכת החרוזים אשת לוט: המבט לאחור אליה בא רייך, ומאמץ את נוסחותיו של **יז'י קושינסקי** בפגישה עיוורת. והערה שאי־נה סתמית כלל: „בשמכיתים לאחור לא רואים דבר..." תשובתו של רייך לריח הגברים ולמלח של אשת לוט מצוי ב־„גופי שעיר כעיר של ברזשים" ובעוד חרוזים, בהם מעלה רייך את סלידתו מ־הנשים: „נשים לחות לבדר... אני חב לה את הבלתי יאמן: את בתולי... מבתקת קרום ברידותי... לראותך כהוויה בתוך החורף מבורכלת בין פוחלציך..."

חרוזיו של רייך סובלים מתיסמונת חז־קה של שירת **יהודה עמיחי**, וכאשר באות שורות כמו „האשה העוברת בך / בשתיקה ממאירה ומשאירה דממה חרו־כה..." הרי שאי־אפשר לשכוח את המא־מר אותו פירסם המשורר **יאיר הורוֹ־ביץ** בגנות חרוזיו של רייך, בו ציין, בין השאר: „... (הם) קרובים פחות ממר־חק פסיעה לאינספור שירי עמיחי...".*.

מעבר למלל החרוזי שב־72 העמודים, שראו אור בהוצאת ספרים מכובדת (עכשיו), הרי שלא ברורה לכותב שורות אלה ה־קדושה ששלח לו מר רייך, זה לשונה: „לדן, משהו מפדר חיי המרורים והבלתי סדורים אך בעיקר ממכונת ההזיה שלי ולא ממכונת ההזניה. שלך כתמיד, אשר. 28/6/80".

לגבי כותב שורות אלה, אין הבדל אם חרוזים אלה באו מתפוקתה של „מכונת ההזיה" ו/או „מכונת ההזניה" של מר רייך. היינו הך.

* אשר רייך — סדר נשים; עכשיו; 72 עמודים (כריכה רכה).

** דויד פרישמן, תרגומים — כה אמר זרטוסטרא; הוצאת ניומן.

*** יאיר הורוביץ — ספר הדמיון וההשוואה — פורסם בסימן קריאה 7, בעמ' 456.

**** רפי ישראלי (עורך) — עשר שנות שילטון ישראלי ביהודה ושומרון; הוצאת מאגנס; 207 עמודים (כריכה רכה).

מסך החול

עשור מריר

אל מדף הספרים הקטן־יחסית, העוסק בבעיות השטחים הכבושים, הצטרף באח־רונה קובץ בשם עשר שנות שילטון יש־ראלי ביהודה ושומרון, בעריכת **רפי יש־ראלי****. חלקו הראשון של הקובץ מבוסס על דברים שנאמרו בכנס שנערך במכון טרומן ושהוקדש לשלישה היש־ראלית בשטחים. בספר מובאים מחקרים בתחומי המישפט, החברה והכלכלה, שיש להם השלכות מדיניות גם לעתיד. בחלק השני של הקובץ מובא הוויכוח שנערך בשעתו בפומבי בין **משה דיין לאנוואר נוסייבה**. בחלק השלישי יש מאמרים ו־הרצאות של אל"מ **דויד פרחי ז"ל**.

בחלק הראשון של הספר בולטים מא־מרים־הרצאות כמו מאפייני המישפט ב־יהודה ושומרון: 1967—1977, מאת **משה דרורי**, המסיים כך: „כללים מישפטיים אלה יצאו מנקודת־הנחה כי הפעילות הצבאית אינה נוגעת לכלל האזכלוסים, כי המילחמה היתה מעין מישחק עימת בין שני צבאות מיקצועיים יריבים..."

מאמרים מרתקים הם תמורות במחנות הפלישתים הערביים, מאת **עמנואל מרקס**, הצמיחה הכלכלית בשטחים המוחזקים: 1968—1975, מאת **יעקוב לויפשיץ**, ה־רשימה אפיקי הצריכה בשטחים המוחזקים מקץ עשור לשילטון הישראלי, מאת **גיד־עון מ. קרסל. מיכאל וינטר** בוחן את מערכת החינוך בשטחים המוחזקים ומסכמו בקביעה: „ההשפעה הישראלית על החינוך ביהודה ושומרון ורצועת עזה היתה מז־ערית כמה שנוגע לתכני חינוך. מי שמנסה לגלות השפעות תרבותיות ישראליות על מערכות החינוך בשטחים המוחזקים ית־קשה מאוד למצוא את מבוקשו. אין קש־רים פראגמטיים בין החינוך הישראלי ל־חינוך בשטחים..."

אל"מ דויד פרחי
שני אינטלקטואלים

במאמר מגמות משתנות כלפי ירדן בגדה המערבית מציג **יצחק בייזי** את תהליך שינוי היחס כלפי ירדן בשטחים הכבושים, ואת דירוג השפעת אש"ס בשטחים אלה.

הפרק המסכם מביא את דברי **אנוואר נוסייבה** בסימפוזיון, שאותם סיים בקריי־אה שלא נענתה: „אדוני היושב־ראש, אנחנו רוצים שמחיצות אלו יסרו מתוך כבוד הדדי, שלום וצדק. זהו הלקח הפופי של עשר השנים הקודמות, מפני שבהן ממנים התיקווה והסיכוי לעתיד יותר טוב..." אחריו הובאו דבריו של **משה דיין**.

מאמריו של **דויד פרחי** ז"ל, הינם מאמרים והרצאות של אדם מהשטח. הבו־חנים את התהרחשויות בשטחים הכבושים בעשור הראשון של הכיבוש בעזרת עוב־דות ולא באמצעות אידיאולוגיות. מאמרים מרתקים הם חברה ופוליטיקה ביהודה ושומרון ועמדות פוליטיות ביהודה ושומ־רון 1972—1973, בהם מצטט פרחי מתוך שיר בלתי־חתום שהופיע באל פג'ר ב־22 בספטמבר 1972. המשורר משווה את ה־קונסטרוקטיביות של החברה הישראלית לדסטרוקטיביות של החברה הערבית: „ראיתי חופר בקיכוץ / גומה עמוקה / נוטע כה עץ... / מכנס בצמרת עליו / את חלומותיו הרחוקים והמפוזרים... / אולם כאשר יחזרו, בעלי הכופיות האדו־מות' (דהיינו: הצבא הירדני) לאיזור / הם יסעירו את הארץ / יגעישו את הארץ / וידיהם אוחזות בזריזות בקרדומות / כורתות עצים / להקים קשתות נצחון / לכבוד אבי הנצחון..." שיר אחר שאותו מביא פרחי הוא שירה של המשו־ררת ילידת שכם, **פרוּאה טוקאן**: „... מי יתן ותישאר התינוק האדם, / חוששת אני ויראה / שתגדל בזו השבכה, / כזה הזמן פשוק־השוקיים, עטוי החאקי, כמות האכזרי, באש ובעשן, / יראה אני, ילדי, שהאדם כך יכות, / ירד לטמיון... ישקע בחמולות..."

קובץ זה הוא נדבך נוסף של מידע או־דות תושבי השטחים הכבושים, מידע שאינו מתגולל ברחובות ישראל. מידע זה מומ־לץ לכל מי שחרד לגורלו, ושחפץ ללמוד מעט על עתיד שני העמים בארץ הזאת (ראה: ציטוטון).

מחקר

חתך עומק

בנוף האוניברסיטאות ומחלקות הספרות שלהן, מחקריה של הפרופ' **נורית גוב־רין** הינם יוצאי־דופן. ניכרת בספריה אהבת אמת לספרות העברית, ידע ושי־טה, בעזרתם היא מצליחה להגיע להי־שגים מכובדים. בימים אלה ראה אור ספר חדש של הפרופ' גוברין, שורשים וצמרות. במהלכו היא מתחקה על רישומה של ה־עליה הראשונה בספרות העברית לתקופו־תיה השונות, מימי העליה השנייה (1904) ועד ימינו, תוך יצירת חתך־עומק. המע־ניק לקורא את הרבדים של הנושא.

דרך גלריה של מחברים, רובם בלתי נודעים כיום, חושפת הפרופ' גוברין עולם מרתק של חוזייה שזכתה לטיפול ספרו־תי בדרגות ובאיכויות שונות. בצד **ש"י עגנון** ו**י"ח ברנר**, מוליכה גוברין את הקורא לספרים מסקרנים, כסיפרו של **נוח טמיר**, סמיניריסטים במאבק־עם, הער־סק במילחמת־הלשונות בארץ, עלייתו של שלום ליש, מאת **שלמה לביא**, ספריו הנשכחים של **ישראל זרחי**, ובני רשף — רומן מחיי „השומר" בארץ־ישראל מלפני המילחמה העולמית, מאת **אהרון פוראק**.

כאמור, מדובר בהשתקפותה של העליה הראשונה במהלך השנים מאז ועד היום, כך שגם עבודות של **יורם קניוק**, **מאיר קוויץ** ו**נתן שחם**, שניסו להתמודד עם נושא זה, מצויות במיון הספרותי של גו־רית גוברין. ברור שסיפרו המעולה של **יהושוע קנז**, אחרי החגים, המתאר את „אווירת ההתפוררות וההידלדלות האופפת את המושבה..." הוא מהבולטים שבספרים אלה. גם סיפוריה של **הדה בושם**, נכדה למישפחת בילי"ויים, שעוסקים בחלקם ב־גדרה, מוצגים כהלכה במחקר זה, וכן שירטוטי פתח־תיקוה כפי שהעלה אותם העיתונאי **אהוד בן־עזר** בקובץ סי־פורים שלו, על עצים ואבנים. מובאים בגזירה שווה אצל גוברין, שאינה שמה עצמה כאן לשופטת של טיב או איכות, ומתעלה אל עבר בחינה אחת של הספ־רות: בחינת המקום.

גוברין קובעת, לקראת סיום סיפרה, הנחה נכונה: „שבדברים שנקבעו ברא־שית ההתיישבות בארץ, טמון הגרעין לכל ההתפתחות של היישוב ושל העם להבא, ואותם היסודות שנמצאו בתחילת הדרך, עתידים לחזור ולהופיע בדוות הבאים. על כן, יש ליסודות אלה חשיבות עצומה, ובידיעתם ממנה הבנת ההמשך...".

בסופו של הספר מצויה ביבליוגרפיה עניינית של מאמרים, וכן רשימת הספרים והסיפורים שנסקרו, ופרק שלם של ציו־נים ביוגרפיים של הסופרים הנזכרים.

מעלתו העיקרית של שורשים וצמרות הוא בגירוי המעיין בו, לצאת למסע של שיחזור והיפושים בספרות הארצישראלית. מסע שבעזרתו ישכיל להבין מהם השורשים שמהם יצאו הצמרות של הספרות העב־רית־ישראלית.

* נורית גוברין — שורשים וצמרות, רישומה של העלייה הראשונה בספרות העברית; הוצאת ספירוס; אוניברסיטת תל־אביב; 213 עמודים (כריכה קלה).

ציטוטון

חלום פלסטיני

האחרון במאמריו של אל"מ דויד פרחי ז"ל, המופיע בקובץ עשר שנות שילטון ישראלי ביהודה ושומרון, מכיל סיפור מופלא עם מוסר־השכל:

„אמיים כסיפור נוסף שאירע לי. לפני שנסעתי לאוכספורד, בקיץ 1971, הזמנתי לוידוים ערבים למסיבת פרידה. אמר לי אחד מהם, מלימנטי מכחינה פוליטית, משהו שמאלני, שבילה זמן־מה בבתי־הסוהר בישראל: ברצוני לספר לך חלום שחלמתי אתמול. חלמתי שאתם הישראלים נסוגותם ואני נמצא בווינה. יצאתי לצהריים וראיתיך יושב בפינת המיסעדה. היססתי אם לדבר איתך או לא. אני עורך־דין וידעתי שלדבר עם קצין ישראלי בחי"ל זה נגד החוק, שיתוף פעולה עם האויב. אך לא יכולתי לעמוד כנגד הפיתוי. אחרי הכל, היינו חברים. ביקרתי בביתך ואתה ביקרת בביתי. בילינו יפה הרבה ערבים ביחד והרגשתי שאני מדבר לדבר איתך. ובכן דיברתי איתך, וכמובן ששנינו שמחנו להיפגש. אחרי כן חזרתי הביתה. מישהו מסר אותי למישטרה. נאסרתי והובאתי למישפט על שיתוף־פעולה עם האויב. בהיותי עורך־דין הגנתי על עצמי. אני זוכר שאמרתי לשופט שזה לא הה שיתוף־פעולה כי אם פגישה של שני אינטלקטואלים שניסו להבין זה את זה, והתעוררתי. מאז אני באין־מנוחה, מפני שרציתי לחלום את חלומי עד הסוף, כדי לדעת מה היה פסק־הדין של תת־ההכרה שלי על שנהגתי כך כידיד..."

מאת דן טומר

לפני 25 שנה

גיליון „העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, תיאר בכתבת שער את שובו לישראל של אסיר פראג מרדכי אורן. תחת הכותרת „לא תחסום שור בדיורו", סיפר הכתב הכלי של השבועון „כיצד מכר האזרח לוי אשכול את דירתו לשר־האוצר לוי אשכול וקיבל מידי המדינה חוזילה שעלתה לציבור סכום העולה על 55 אלף לירות". בשבועון פורסמה כתבה על ביקורו והופעתו בישראל של גדול מתופפי הג'אז בעולם, לאיונל המפמון. מדור הספורט סקר את תולדותיו של הכדורגלן המצטיין יצחק שניאור, ומדור הקולנוע פירסם ראיון מיוחד עם כוכבת הקולנוע הצרפתי מרטין קארול, שביקרה השבוע לפני 25 שנה בתל־אביב. כתבו המשותפ של „העולם הזה" באירופה דיווח על המתרחש בפסטיבל הסרטים בקאן תחת הכותרת „אל תסתכל בקאן — אלא במה שיש בה". בשער האחורי של השבוע: צברית 56', אופירה ארז, על מסעה בצרפת.

בשער הגיליון: אסיר פראג מרדכי אורן.

„העולם הזה" 970
תאריך: 17.5.1956

איש בודד מקיבוץ מזרע ✶ אנו הולכים ברגל

✶ הסרט על האמיצים מכולם ✶ 30 שנה למרילין מונרו

העם

חג לאומי

הטלפון מס' 23 של עפולה צילצל. חבר משק מזרע הרים את השפופרת. הוא נתבקש לקרוא למכשיר את חברת המשק רגה אורן. האשה השחרחורת, נמוכת־הקומה, אכלה אותה שעה ארוחת־צהריים בחברת בתה פועה, חיילת צה"ל, ובנה הצעיר, שהוא תלמיד בית־ספר. היא ניגשה אל השפופרת, שמעה את קולו המוכר של משה שרת. היתה לו בשורה חשובה.

רבע שעה לפני כן קלטה מחלקת־הצופן של מישרד־החוץ בקריה הירושלמית את ידיעתו של שלמה קדר, הממונה על ענייני צירות ישראל בפראג: מרדכי אורן שוחרר.

בקבוקים על הדשא. תוך שניות מעטות פשטה השמועה במשק מזרע. לבושים בתחתונים פרצו החברים מחדריהם. בהם נחו בשעות צהרי השבת. בראש מיגדל אסם התבוארות ובית־הקיבוץ הוציאו דגלים. עשרות בקבוקי יין וקוניאק הוצאו באורח פלא ממחבואי החדרים.

כעבור שעה קלה דמה הדשא לפני חדר מישפחת אורן למיגרש של חגיגה עממית. בזה אחר זה הופיעו המישלחות בג'יפים, טנדרים ומכוניות פרטיות ממשקים קרובים ורחוקים. שיחות נרגשות התערבבו עם ברכות של יום־טוב.

קבלת פני גיבור. לא היה זה חג פרטי של משק מזרע. מייד עם הישמע הידיעה הראשונה בתמצית החדשות של 1.30* פרצו המאזינים בערים, במושבות ובקיבוצים החוצה, לקרוא לשכניהם ולחבריהם לפתוח מייד את מקלטי הרדיו שלהם כדי לשמוע את החדשות במלואן.

לא היה זה חג לאומי בלבד, רמז לשינוי הכללי של מזג האוויר בעולם. במרכזו עמדה דמותו של אדם: גבר שעמד באחד המיבחנים החמורים ביותר לבן המאה ה־20, ואשר לא נשבר עד הרגע האחרון. בחזרו לארץ, היה זכאי לקבלת פני גיבור.

צעדה

הם לא ילכו בכביש

לפני עשרות שנים מועטות בלבד, היתה הנסיעה במכונית עניין של טירוף דעת או העזה ספורטאית. כיום מסתכלים מאות תה נקודת מבט על אלה ההולכים ברגל. גמיעת מרחקים בצעידה רגלית הפכה לנחלתם של חיילים או סתם גלהבים לרעיון אחד. מי משוגע ללכת ברגל כשיש אפשרות לנסוע במכונית?

השבוע התברר כי משוגעים כאלה נמצאים במיספר לא מבוטל כלל, גם בין האזרחים. כשהכריזה מפקדת הגדנ"ע על מיבצע צעידה לחיילים, שיהיה פתוח גם לאזרחים, קיוו המארגנים להשתתפות של כמה עשרות אזרחים. אולם בשלב זה, שלושה שבועות לפני תחילת הצעדה, כבר הגיע מיספר הנרשמים ל־500.

מלבד יחידות צה"ל שישתתפו בצעדה ויצעדו ארבעה ימים, 40 קילומטר כל יום, בחגור מלא ונשק, כשהן מתחרות ביניהן להשגת המקום הראשון המקנה זכות נסיעה להולנד, יצעדו המשתתפים האזרחים יומיים בלבד, גם כן 40 קילומטר ליום, ללא חגור.

מסלול הצעידה המישורי, המשתרע מיער בן־שמן, דרך לוד, מחנה־ישראל, ראש־העין וחזרה ליער בן־שמן כל יום, מאפשר לצועדים לפרוש מהדרך כרצונם, לשם מנוחה.

אסור לנפוץ. לשם מניעת אי־הבנות, הזכירו המארגנים למשתתפים סעיף קטן בתקנות: „ריצה או העזרות בכלי־רכב אסורות בהחלט".

פרס בלתי־צפוי העניק ברגע האחרון מיפעל פרטי, לאזרחים שהתגדבו לצעוד. בית־החרושת סוליאתן העניק לכל אזרח משתתף זוג סוליות מתוצרתו, והבטיח להגריל בין המסיימים נסיעת־חינם להולנד, לשם צעידה נוספת שם, ובילוי של שבועיים.

קולנוע

חריסר ד"ג'ים מסכנים

זו כוזם היו כמוהם (צרפת), הוא סרטו האחרון של הבמאי קריסטיאן (יצורים חמודים) ז'אק. הוא מספר על 12 ד"ג'ים, היוצאים לדוג בים הצפוני, אוכלים בשר חזיר מקולקל ונדבקים במחלת־קיבה איומה. אם תוך 15 שעות לא יקבלו האנשים תרופה, המיוצרת אך ורק במכון פאסטר בפאריס — ימותו.

אלחוטאי־חובב קולט את שידורו הנואש של רופא עיירה אפריקאית הנחרד לגורל הדייגים; אשתו לשעבר של רופא פאריסאי משיגה את התרופה הנדירה ומביאה אותה לשדה־התעופה אורלי. אך מטוס אייר פראנס כבר המריא. דיילת מטוס פולני מקבלת על עצמה להעביר את

מדמואזל מישראל

הראשונה בסידרת כתבותיה של צברית 56, אופירה ארז (כיום נבון), שבה דיווחה לקוראי **העולם הזה** על מסעה בצרפת ועל חוויותיה שם. את רשימתה זו סיימה אופירה כך: „את ישראל ייצגה בובה בדמות חלוץ במכנסיים קצרים." בפיסקה זו התכוונה למתנות אשה אופירה חילקה אז לחברותיה.

אנשים

● **לנורמה ג'ין בייקר,** הידועה יותר כמרילין מונרו, יימלאו ב־1 ביולי שלושים שנה. גילוי זה הוא רק אחד מרבים שפורסמו השבוע בשבועון החדשות האמריקאי טיים, בהקדישו את כתבת־השער שלו למרילין. עובדות מיספריות אחרות על מרילין: תמונת העירום המפורסמת שלה (שהופיעה בלוח־שנה) הכניסה לה רק 50 דולר, לצלמה 900 דולר, ולחברת מוצרי הנייר שהפיצה את הלוחות (בכמות כוללת של 6 מיליון עותקים) שלושה רבעי מיליון דולר... למרות שסבה וסבתה של מרילין גמרו את חייהם בבתי־משוגעים, ואמה מבלה באחד מהם כעת, אין מרילין משוגעת כלל: כאשר הציע לה אחד מראשי חברת קולומביה לבלות עימו בספינת הטיולים שלו, היא לא קיבלה את ההצעה הבלתי־מוסרית ופוטרה מן החברה, המצטערת על כך עד היום.

● כשנודע לילדי אחד מהמשקים, כי מחיר השוקולד התייקר עם ההיטל החדש שהטיל שר־האוצר **לוי אשכול,** הציעו לתת למיצרך המתלקק את שמו הנכון: אשכולדה.

● בעת יציאתו לביצורים ביישוב ספר, אמר הסופר **יהודה בורלא:** „זוהי הפעם הראשונה שמשקיעים עבודה כה רבה ומקווים בלב שלם שתהיה לחינם!"

● גדול האדריכלים האמריקאים **פרנק לויד רייט,** אמר על עצמו: „מוקדם מדי בחיי היה עלי לבחור בין יהירות כנה לבין ענווה צבועה. בחרתי ביהירות כנה, ואיני מצטער על כך."

---

* באותה תקופה היו החדשות משודרות 5 פעמים ביום, בחצאי שעות, לא בשעות שלמות.

חמש סוללות אחרות נגמרו

DURACELL

עדיין פועלת!

DURACELL-הסוללה האמריקאית שאורך חייה גדול פי 5* בממוצע
מכל סוללה רגילה.
נסה אותה — המבנה הכימי המיוחד של סוללת DURACELL מונע
נזילות והיא נותנת את כל העוצמה עד הרגע האחרון, ולא דועכת
כמו שאר הסוללות הרגילות שאתה מכיר. קח אותה — ניתן להשיגה
בכל הגדלים:
לפנס, לרדיו, לטייפ, למצלמה, למחשב כיס, לצעצועים של ילדיך.
בפעם הבאה שתקנה סוללה, (וזה לא יקרה בקרוב...)
שוב תקנה DURACELL.
DURACELL-סוללת קודקוד הנחושת. אף סוללה רגילה אינה נראית
כמוה...או מאריכה ימים כמוה.

DURACELL-חיה פי חמש מכל סוללה אחרת

* פי-4-5-6-, בהתאם לשימוש. מבוסס על תוצאות מחקר של Associated Testing Laboratories Inc. U.S.A. שנעשו בשמוש רציף בסוללה.

מפיצים בלעדיים של סוללות Duracell בישראל: דל—תה מוצרי איכות חשמליים בע"מ כיכר -המדינה 72 תל—אביב. טל: 5—453134
להשיג גם בחנויות החשמל והצילום המובחרות ובחנויות השק"ם.

80 עמודים
שנה 45 המחיר: 13 שקלים (כולל מ.ע.מ.)
ט' אייר תשמ"א, 1981

העיר

שערורייה חדשה של כפייה דתית

הצעירה שתעודת הגיור שלה אבדה:

סילביה־אסתר אלימלך

„אני בהריון – תנו לי להתחתן!"